

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΒΛΑΧΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΛΔΑΥΙΑΣ

ΗΤΟΙ

1122

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ

Πρὸς ἀναστολήν

ΤΩΝ

ὑπὸ τῆς Μολδοβλαχικῆς Κυβερνήσεως
μελετηθεισῶν

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ.

(Ἐκκλησιαστικῇ ἐγκρίσει.)

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΙΣ « ΒΥΖΑΝΤΙΔΟΣ. »

1866.

	Σελ.
Ἐπιστολή τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας.	4
Ἀπάντησις τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως.	4
Τὰ τρία Νομοσχέδια τοῦ Ἡγεμόνος Α. Κούζα, μεταφρασθέντα ἐκ τῆς ἐπισήμου Βλαχικῆς ἐφημερίδος τοῦ <i>Μηνύτορος</i>	5
Διαγνώμη τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς Συνόδου περὶ τῶν Νομοσχεδίων τούτων.	12
Ἐπιστολή τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Ἡγεμόνα Α. Κούζαν	27
Ἐτέρα πρὸς τὸν Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας καὶ τοὺς Ἐπισκόπους Ῥουμνίκου, Πουζαίου καὶ Ἀρτζεσίου.	30
Ἐτέρα πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν τῆς Μητροπόλεως Μολδαυίας ἐπίσκοπον Χαριουπόλεως καὶ τοὺς ἐπισκόπους Ῥωμανοῦ, Ῥαδαντσίου καὶ Χουσίου	32
Ἔκθεσις τοῦ ἐκκλησιαστικῶς ἀποσταλέντος εἰς Μολδοβλαχίαν Ἀρχιμανδρίτου Κυρ. Ε. Κλεοβούλου	34
Ἀπάντησις τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως	62
Ἰσον ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὰς Αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.	63
Ἀπάντησις τοῦ Ἡγεμόνος Α. Κούζα πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Βλαχικοῦ πρωτοτύπου . .	66
Ἀπάντησις τοῦ πρώην Τοποτηρητοῦ ἤδη δὲ Μητροπολίτου Μολδαυίας πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως	85
Ἀπάντησις τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἡγεμόνος Α. Κούζα	86

Ἀπάντησις τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως	97
Ἀπάντησις τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Πατριάρχην Κων- σταντινουπόλεως	99
Ἀπάντησις τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως	101
Ἰσον ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὰς Αὐ- τοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας	103
Ἀπάντησις τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως	104
Ἀπάντησις τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Πατριάρχην Κων- σταντινουπόλεως	106
Ἀπάντησις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου πρὸς τὸν Πατριάρχην Κων- σταντινουπόλεως	108
Ἀπάντησις τῆς Ἀγιωτάτης Συνόδου τῆς Ῥωσσίας πρὸς τὸν Πατριάρ- χην Κωνσταντινουπόλεως, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Ῥωστικοῦ . .	109
Παράρτημα τῆς ἀνωτέρω ἀπαντήσεως, ὁμοίως ἐκ τοῦ Ῥωστικοῦ . .	112
Ἀπάντησις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως	122

Πρὸς τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας Κύρ. Νήφωνα.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

ΕΝ μέσῳ τῆς βαρείας συνοχῆς καὶ τῆς ἀμηχανίας, εἰς ἣν ἤγαγε τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ τὰς λοιπὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ἡ κοσμοκατάκριτος ἀφαίρεσις καὶ διακατοχὴ τῶν ἱερῶν αὐτῶν κτήσεων καὶ ἀναθημάτων, τολμηθεῖσα παρὰ πάντα θεῖον καὶ ἀνθρώπινον Νόμον ὑπὸ τῆς αὐτόθι Ἡγεμονικῆς Κυβερνήσεως, νέον ἄλγος, περιπόθητε ἀδελφε, πολλῷ πικρότερον προσέθετο ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἡ ἐσχάτως διαδοθεῖσα ἐνταῦθα φήμη, ὅτι ἡ Κυβέρνησις αὕτη, κρίμασιν, οἷς οἶδε Κύριος, ἐξακολουθοῦσα τὴν καταδίωξιν παντὸς εἴτι εὐσεβείας πατρώας καὶ εὐκλείας συστατικόν, ἀφ' οὗ προηγουμένως σπεύδει εἰσάξει τὸ νέον Γρηγοριανὸν λεγόμενον Καλενδάριον ἀντὶ τῆς τέως ἐν χρήσει οὔσης ἀρχαίας τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ χρονολογίας, ἐπεχείρησεν ἤδη ὅπως ἀνασκάψῃ καὶ αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς Ὁρθοδόξου χριστιανικῆς Πίστεως, καὶ ἀπαρκαλύπτως, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν βίᾳ καὶ δυναστείᾳ, ἐπιβάλλῃ τῷ αὐτόθι Ὁρθοδόξῳ χριστωνύμῳ πληρώματι τὴν ἀπάρνησιν φεῦ! τῶν πατροπαράδοτων Δογμάτων τῆς ἐν ᾗ ἐγεννήθη Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ, καθὰ ἡκούσαμεν ὡς ἀληθείας ἐχόμενον, οὐ μόνον διεγερτικαὶ εἰς ἑτεροδοξίαν προτροπαὶ ἐκηρύχθησαν ἐπ' ἁμβωνος τῇ Διαταγῇ τᾶς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως ἐξεφωνήθη ἐπ' Ἐκκλησίας νενοθευμένον μὲ τὴν βλάβημον προσθήκην τὴν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων κατακεκριμένην. Συμπεραίνει ἡ ἱερότης τῆς μετὰ πόσης φρίκης καὶ ταραχῆς προσέβαλον αἱ φῆμαι αὗται εἰς τὰ ὦτα τῆς πνευματικῆς ταύτης Μητρὸς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἀψευκταίων τούτων ἀκουσμάτων καὶ λόγοι παρήγοροι καὶ πληροφορίαι ἐνηχήσασαι ἐπλήρωσαν ἡμᾶς πνευματικῆς ἀγαλλιᾶσεως, ἣν οὐδὲ λόγους ἔχομεν ἱκανοὺς παραστήσαι· αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ γενναία ἀντίστασις τῆς φίλης ἡμῖν αὐτῆς ἱερότητος, καὶ ἡ μετὰ θάρρους ἐνθέου καὶ ζήλου ἀληθῶς ποιμαντικοῦ προστασία αὐτῆς εἰς ἀπόκρουσιν τῶν σατανικῶν τούτων

κατὰ τοῦ Ποιμνίου της ἐπιθέσεων καὶ προσβολῶν. Τούτου ἕνεκα ἀγασάμενοι αὐτὴν καὶ ἐπαινέσαντες Συνοδικῶς, καὶ ταῖς ἐγκαρδίαις Ἐκκλησιαστικαῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις αὐτὴν καταστέψαντες, προαγόμεθα καὶ διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, ἅμα μὲν ἐκφράσαι αὐτῇ τὴν ἀπαράμιλλον εὐχαρίστησιν τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δι' ἣν ἡ Σεβασμία Ἱερότης της, ἀδιάφθορος φύλαξ τῆς ἐμπεπιστευμένης αὐτῇ ἱερᾶς παρακαταθήκης, περιήψατο τῷ τε Ἀρχιερατικῷ χαρακτῆρι, καὶ παντὶ τῷ ἱερῷ ἡμῶν Κλήρῳ εὐκλειαν οὐ μικράν, παρασχοῦσα καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὕλην ἐπικαυχήσεως ὅτι οὐκ ἐκλείψουσιν αὐτῇ πιστοὶ πρόμαχοι καὶ τῶν θείων αὐτῆς δικαιωμάτων ὑπερασπισταί, ἅμα δὲ καὶ ὁρᾶν αὐτῇ ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ περιστάσει τοῦ Ποιμνίου της χεῖρα βοηθόν, παραμυθοῦντές τε ἐν συμπαιδείᾳ ἀδελφικῇ καὶ ἐνθαρρύνοντες καὶ ἐνισχύοντες τὸν ἔνθεον ζῆλόν της ἐν τῷ προκειμένῳ ἀγῶνι. Εὐελπιζόμεθα γάρ, περιπόθητε ἀδελφε, ὅτι ἐκ τοῦ γενναίου αὐτῆς παραδείγματος ἐξαρτᾶται τὸ πλεῖστον τοῦ κατορθώματος, ἥτοι ἡ ματαίωσις τῶν τεκταινομένων ὁλεθρίων σκοπῶν. Τὴν κατὰ Θεὸν πορείαν της ἀκολουθήσει βεβαίως καὶ ἅπας ὁ ὑπ' αὐτὴν Ἱερός Κλήρος, καὶ ἡ ποιμαντικὴ αὐτῆς φωνὴ ἠχήσασα εἰς τὰς τεταρχγμένους ἀκοὰς τοῦ Ποιμνίου της ἀναχαιτίσει τὴν κατὰ τοῦ κρημνοῦ ὥθησιν αὐτοῦ. Εἰς τοῦτο ἀπευθυνομένη καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ ἐρειδομένη εἰς τὸ ἀκραιφνὲς τῶν Ἀρχιεροπρεπῶν αἰσθημάτων της καὶ τοῦ χαρακτηρίζοντος αὐτὴν Θεοῦ φόβου, ὅτι οὐδὲν ἀνάξιον ὀρθοδόξῳ Ἀρχιερεῖ, οὔτε τῶν πρὸς Θεὸν ἐπαγγελιῶν αὐτῆς καταφρονητικόν, ἅπαγε, καὶ τῶν θείων Κανόνων πολέμιον ἔργον ἀνεχθήσεται πράξει εἴτε ὑπὸ ἰδέας κόμπων, καὶ ἀπολαύσεων, εἴτε ἐξ ἐπιφορᾶς ἀπειλῶν ἢ καὶ σωματικῶν κακώσεων, οὔτε θυσιάσει τὰ τιμαλφῇ καὶ αἰώνια πρὸς τὰ γήϊνα καὶ μάταια ἐπὶ διηνεκεῖ κατακρίσει τοῦ ὀνόματός της, ἀλλὰ καὶ μόχθους καὶ κινδύνους ἀψηφήσει, καὶ τὴν ψυχὴν θήσει ὑπὲρ τῶν λογικῶν προβάτων της· τοιαύτας ἔχοντες πεποιθήσεις περὶ τοῦ ἱεροῦ ἀτόμου της, ἐπειδὴ Συνοδικῶς διασκεπτόμενοι ἐπὶ τῶν πρακτέων, ὅσα τὸ ἀπαραίτητον ὄφλημα τῆς πνευματικῆς ἡμῶν θέσεως ὑπαγορεύει διαπραῖξει σπουδαιότερον, ἀναλόγως τῶν διαδραματιζομένων αὐτόθι κατὰ τῆς Ὀρθοδοξίας τοῦ χριστιανύμου λαοῦ, δέον ἐκρίναμεν ἵνα διαβιβάσωμεν προηγουμένως ἐκκλησιαστικὰς νουθεσίας πρὸς τὸν Ὑψηλότατον Ἡγεμόνα Κύριον Ἀλέξανδρον Ἰωάννου Ἀ. ἔγνωμεν δὲ ἐπιφορτίσαι τὸ ἔργον τοῦτο τῇ Ἱερότητί της, ὡς νομίμῳ καὶ κανονικῷ αὐτόθι Ἀρχιερεῖ, καὶ διότι, τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος ἀπ' ἀρχῆς τῆς

Ἡγεμονείας αὐτοῦ μηδέποτε ἀξιώσαντος τὴν Ἐκκλησίαν γράμματος αὐτοῦ, ἴσως ἐκ προμελέτης τῶν προκειμένων ἀπευκταίων, ἐκρίναμεν μάταιον ἀπευθύνθῃν αὐτῷ ἀμέσως. Προτρέπομεν ὅθεν καὶ ὑπαγορεύομεν Συνοδικῶς τὴν αὐτῆς Ἱερότητα, ὅπως ἐμφανισθεῖσα τῇ Ὑψηλότητί του ὡς ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας λαλήσῃ αὐτῷ μετὰ παρρησίας, καὶ νουθετήσῃ καὶ προτρέψῃ πατρικῶς καὶ ἀρχιερατικῶς εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῶν χριστιανικῶν καὶ ἡγεμονικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, (εἶγε κατὰ τὰ ἀκουσθέντα ἡ Ὑψηλότης του ὑπάρχει ὁ πρόεδρος τῆς βιαίας ἀνατροπῆς τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν καθεστώτων), καταδεικνύουσα ἐλευθέρως τὴν ἀπάτην, ἣτις παρασύρει τὴν Ὑψηλότητά του εἰς ἀμαύρωσιν τοῦ γεραροῦ αὐτοῦ ὀνόματος διὰ πράξεως ἀνελπίστου, καὶ ἀνοικείου ὅλως παντὶ τιμίῳ καὶ φρονίμῳ χριστιανῷ, πολλῷ μᾶλλον ἄρχοντι λαοῦ, ὁποῖα ἐστὶν ἡ ἀθέτησις τῆς ἀληθοῦς καὶ ὑγιαίνουσας χριστιανικῆς ὁμολογίας, καὶ ἡ ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ ἀποσκίρτησις ἀπὸ τῆς πατρῴας εὐσεβείας τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως, καὶ ταῦτα ἐνῶ ἐν ταύτῃ τῇ ἀγίᾳ Πίστει δοξασθεῖς καὶ προαχθεῖς ὀρθόδοξος Ἡγεμὼν ὀρθοδόξου λαοῦ, ὥφειλε καὶ ἀντιδοξάσκει αὐτὴν μιμούμενος τοὺς ἀπ' αἰῶνος ὀρθοδόξους Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνας, οἵτινες δι' ἔργων Πίστεως, καὶ πατρῴου ζήλου μᾶλλον, ἢ διὰ κατορθωμάτων πολιτικῶν κατέλιπον αἰμνηστον τὸ κλέος αὐτῶν· διὰ τοιούτων πατρικῶν λόγων ἐπιστήσασα τὴν ἐμβριθῆ κρίσιν τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος καὶ κατορθώσασα ὅπως ἀκριβῶς σταθμίσῃ εἰς οἶον φέρεται ἔργον, θέλει προσθέσει συγχρόνως, καὶ μάλιστα ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας, ὃ μὴ γένοιτο, τῶν νουθεσιῶν της, ἀποτείνουσα σοβαρὰς παρατηρήσεις κατὰ τῆς βίας ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν συνειδήσεων τῶν ὀρθοδόξων τέκνων τῆς Ἀνατολικῆς ἡμῶν Ἀγίας Ἐκκλησίας, ἣν οὐδεὶς οὐδέποτε τῶν νομίμων Ἡγεμόνων, ἐκτὸς κατὰ τοὺς διωγμοὺς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐπέφερεν εἰς τὸ θρησκευμα τῶν ὑπηκόων, ὅπερ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἄλλοις ἐσεβάσθη αἰετοτε καὶ διετηρήθη ἀπαραβίαστον. Διὸ καὶ ὑποχρεοῦται ἡ Ἱερότης της ἵνα ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας ἀποτρέψῃ καὶ ἀπαγορεύσῃ τῇ Ὑψηλότητί του πᾶσαν ἐξάσκησιν καταναγκαστικὴν πολιτικῆς ἐπεμβάσεως εἰς ἐλαχίστην μεταβολὴν τῶν πατρικῶν παραδόσεων, τῶν θείων Δογμάτων καὶ Μυστηρίων, τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου, καὶ παντὸς ἄλλου θρησκευτικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἀντικειμένου, ὡς ἄλλοτρίου τῇ πολιτικῇ δικαιοδοσίᾳ, καὶ ἀφορῶντος μόνην τὴν ἐκ μέρους τῆς πνευματικῆς Ἀρχῆς νόμιμον καὶ κανονικὴν διεύθυνσιν, ἣτις ἐστὶν ἡ ἀπαράτρεπτος φυλακὴ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν παρακαταθήκης, καὶ ἡ ἐκ

παντὸς τρόπου προάσπεισι τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, περὶ ἧς ἔχομεν δοῦναι λόγον τῷ Ὑψίστῳ Θεῷ, καὶ ὧν τὸ αἶμα ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐκζητηθήσεται κατὰ τὸν Ἰεζεκιήλ. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ἀξιώμασι καὶ τὰ κοινὰ διέπουσι καὶ λοιποῖς πᾶσι χριστιανοῖς αὐτῆς θέλει διαδώσει τὰς προσφόρους συμβουλὰς καὶ προτροπὰς ἡ Σεβασμία Ἱερότης της, ἐν ᾧ συγχρόνως ἔσεται λίαν προσεκτικὴ ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ αὐτῆς Κλήρου, τῶν τὴν πνευματικὴν διαγωγὴν καὶ ἐξομολόγησιν ἀνατεθειμένων, τῶν ἱεροκηρύκων καὶ λοιπῶν ὑποτελούντων αὐτῇ φροντιστῶν τῆς πνευματικῆς ἐπισκέψεως τοῦ ποιμανίου της, διδάσκουσα ἐκάστη καὶ στηρίζουσα εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν ἱερῶν αὐτῶν καθηκόντων, ἐν περιπτώσει δὲ καὶ τὴν ἀνάλογον πνευματικὴν ποινὴν ἐπιφέρουσα κατὰ τῶν καινοτομούντων, καὶ ἐν ἐπιγνώσει παρεκτρεπομένων, καὶ ἐνὶ λόγῳ καταβάλλουσα ἐν τῇ ἐπωδύνῃ ταύτῃ περιστάσει καὶ δοκιμασίᾳ καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὡς εἶπεῖν, τὸν ἀκάματον ζῆλόν της, ἐφαμίλλως τοῖς κατὰ καιροὺς ἀγωνισαμένοις ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας Πατρᾶσιν ἡμῶν, ἵνα καὶ τῆς μετ' αὐτῶν κατατάξεως ἀξιωθῇ παρὰ τοῦ δικαιοδότη Θεοῦ ἐν τῷ καίρῳ τῆς τῶν ἔργων ἀνταποδόσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία κατὰ τὸ χρέος τῆς προνοίας αὐτῆς θέλει συνδράμει τῇ Ἱερότητί της καὶ δι' ἀποστολῆς παραινετικῶν Γραμμάτων πρὸς τοὺς χριστιανούς της καὶ δι' ἄλλων καταλλήλων εἰς περιστολὴν τοῦ ἐπαπειλουμένου δεινοῦ καὶ ἀναγκαίων μέτρων, περιμένει συνεπῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς παρούσης Ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς διὰ γράμματος ἀποκριτικοῦ τῆς φίλης ἡμῖν Ἱερότητός της δηλωτικοῦ καὶ τῆς περισπουδάστου ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγείας της, ἣν δώῃ αὐτῇ ἀμετάπτωτον διὰ βίου ὁ Κύριος, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἀπείρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

αὡξδ'. Φεβρουαρίου ἡ.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

«Παραγιώτατε Δέσποτα!

»Τὴν ἀπὸ τῆς ὁγδόης Φεβρουαρίου τοῦ τρέχοντος ἔτους ὑμετέραν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν ἐπιστολὴν δεξάμενος μετὰ τοῦ ἀνήκοντος σεβασμοῦ, ἀνέγων προσεκτικῶς πάντα τὰ ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενα ἀφορῶντα τὰ θρησκευτικὰ τῆς Ῥουμανικῆς ταύτης ἐπικρατείας.

»Ἐπιθυμῶν μὲν ἀπαντῆσαι ἵνα ἱκανοποιήσω τὴν ὑμετέραν ἀπαίτησιν, οὗ δύναμαι ὁμῶς ὅπως μὴ φανερῶσω διὰ ταύτης μου ταπεινῆς, ὅτι μετ' ἀπορίας ἐσκέφθην ἐπὶ τῶν γινομένων διὰ τῆς ὑμετέρας Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἐπιστολῆς ἐπιπλήξεων· καθ' ὅτι οὐδεὶς μέχρ' ἂν τῆς σήμερον διενόηθη, καὶ πέποιθα ὡς οὐδεπώποτε διανοηθήσεται ἵνα εἰσαγάγῃ σχίσμα μεταξὺ τῆς ἐκκλησίας μητρὸς, καὶ τῆς ἐκκλησίας θυγατρὸς, ὥνπερ ἡ ἐνότης διατηρεῖται καὶ διατηρηθήσεται ἀείποτε διὰ τοῦ αἰωνίου δεσμοῦ τῶν ἀμετατρέπτων αὐτῶν δογμάτων.

»Ἡ δὲ Ἐκκλησία θυγάτηρ, γινώσκει ἡ ὑμετέρα Παναγιότης ὅτι ὑπῆρξε διὰ παντὸς ἔχουσα τὴν ἑαυτῆς ἐσωτερικὴν ἐνέργειαν ἀνεξάρτητον κατὰ πάντα τὰ τὴν διατήρησιν τῆς εὐταξίας αὐτῆς ἀφορῶντα. Ὅταν οὖν ἡ πρόοδος τοῦ ἔθνους καὶ ὁ βαθμὸς τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως ἀπαιτήσῃ βελτίωσιν τινὰ καὶ κατὰ τὴν εὐταξίαν ταύτην, διαβεβαιῶ τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα ὅτι ἡ Ῥουμανικὴ ἐκκλησία ἐν τῇ ἑαυτῆς πλήρει ἐλευθερίᾳ ἐνεργοῦσα, οὐ παρὰβλέσεται τοὺς ὑπάρχοντας αἰωνίους αὐτῆς δεσμοὺς μετὰ τῆς ἐκκλησίας μητρὸς, μεθ' ἧς γινώσκει ἐκυτὴν ἀλληλέγγυον κατὰ τε τὴν πίστιν καὶ κατὰ τὴν ζωὴν.

»Ταῦτα σπεύδω διαβιβάζει εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος, ὡς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀνωτέρω εἰρημένην Πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν ὅσον πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου.

»Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος,
»ταπεινόςτατος δοῦλος

»Ο ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ ΝΗΦΩΝ.

»Ἔτος 1864 Ἀπριλίου 30. Βουκουρέστιον.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ Α'. ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚῃ ΒΟΥΛΗΣΕΙ
ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΗΓΕΜΟΝΙΩΝ.

«Ἡᾶσι τοῖς παροῦσι καὶ ἐπερχομένοις ὑγίαν.»

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως ἡμετέρου Ὑπουργείου, ὑπ' ἀρ. 57458 δι' ἧς καθυποβάλλει ἡμῖν τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ Νομοσχεδίου ὀργανικοῦ θεσπίσματος ἀναφορικῶς ὡς πρὸς τὴν σύστασιν Κεντρικῆς Συνοδικῆς ἀρχῆς διὰ τὰς ὑποθέσεις

τῆς Ρουμουνικῆς Θρησκείας, καὶ τὸν Κανονισμόν τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἰδόντες τὴν πράξιν τοῦ ὑπουργικοῦ ἡμετέρου Συμβουλίου.

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τοῦ ἡμετέρου Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν 2/14 Ἰουλίου.

Ἐθεσπίσαμεν καὶ θεσπίζομεν, ἐδημοσιεύσαμεν καὶ δημοσιεύομεν τὰ ἐπόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ἄρθρ. 1.— Ἡ Ὀρθόδοξος Ρουμουνικὴ Ἐκκλησία εἶναι καὶ μένει ἀνεξάρτητος πάσης ξένης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς εἰς ὅσα ἀφορῶσι τὸν διοργανισμόν καὶ τὴν πειθαρχίαν.

Ἄρθρ. 2.— Ἡ Ρουμουνικὴ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας ἡ ἐνότης παρίσταται διὰ μιᾶς Γενικῆς Συνόδου, ἐξακολουθεῖ νὰ κυβερνᾶται ὑπὸ Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων ἐπαρχιωτῶν τῇ συνδρομῇ τῶν Ἐπαρχιακῶν Συνόδων.

Ἄρθρ. 3.— Τὴν Δογματικὴν ἐνότητα τῆς ἀγίας Ὀρθοδόξου Ρουμ. Θρησκείας μετὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς διατηρεῖ ἡ Γενικὴ Σύνοδος τῆς Ρουμουνικῆς Ἐκκλησίας διὰ συνεννοήσεως μετὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Σχηματισμός τῆς Συνόδου.

Ἄρθρ. 4.— Ἡ Γενικὴ Σύνοδος τῆς Ρουμουνικῆς Ἐκκλησίας συντίθεται,

α. Ἀπὸ τοὺς Μητροπολίτας (2).

β. Ἀπὸ τοὺς Ἐπαρχιακοὺς Ἐπισκόπους (6).

γ. Ἀπὸ τοὺς Ρουμῶνας Ἀρχιερεῖς.

δ. Ἀπὸ τρεῖς ἀντιπροσώπους ἐκλεγομένους ἐξ ἐκάστης Ἐπαρχίας ὑπὸ τοῦ Κοσμικοῦ Κλήρου, μόνον δὲ ἐκ τῶν κοσμικῶν ἱερέων ἢ ἐκ λαϊκῶν ἐχόντων Θεολογικὰς γνώσεις.

ε. Ἀπὸ σημάντορας τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τοῦ Ἰασίου καὶ Βουκουρεστίου.

Τὰ Μέλη τῆς Γενικ. Συνόδου ἐκλέγονται διὰ τρεῖς διετεῖς περιόδους μόνον.

Ἄρθρ. 5.— Αἱ Συνελεύσεις τῆς Γεν. Συνόδου τῆς Ρουμουνικῆς Ἐκκλησίας προεδρεύονται ἐν ὀνόματι τοῦ Ἡγεμόνος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου ἐξάρχου (πριμάτου) τῆς Ρουμουνίας.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς παρίσταται εἰς τὰς συσκέψεις τῆς

Γενικῆς Συνόδου καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχη ψῆφον εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς.

Ἄρθρ. 6.— Τόπος συνεδριάσεως τῆς Γενικῆς Συνόδου ὀρίζεται ἡ πρωτεύουσα τῆς Ρουμουνίας.

Ἄρθρ. 7.— Ἡ συγκάλεσις τῆς Γενικῆς Συνόδου γίνεται εἰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους Συνεδριάσεις κατὰ τὸν ἐπισυναπτόμενον ἐνταῦθα περὶ ἐκλογῆς νόμον.

Ἄρθρ. 8.— Ἡ Γενικὴ Σύνοδος ἀνοίγεται τακτικῶς κατὰ διετίαν τὴν 1ην τοῦ Ἰουλίου μηνὸς καὶ ἐπὶ ἓνα μῆνα.

Ἄρθρ. 9.— Αἱ περὶ συγκαλέσεως τῆς Γενικῆς Συνόδου εἰς τακτικὰς συνεδριάσεις προκηρύξεις θὰ γίνωνται ὑπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ὑπουργοῦ τῇ ἐγκρίσει τοῦ Ἡγεμόνος.

Ἄρθρ. 10.— Ἡ ἐναρξὶς τῆς Συνεδριάσεως τῆς Γενικῆς Συνόδου θὰ γίνηται ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς προσκλητηρίου πράξεως.

Ἄρθρ. 11.— Ἐκαστος Ἐπαρχιακὸς Ἀρχιερεὺς δικαιούται νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῷ καθυποβάλλῃ τὰ κατεπεύγοντα τὴν ἑκτακτον συνεδρίασιν τῆς Γενικῆς Συνόδου αἵτια, μεθ' ὃ τὸ ὑπουργεῖον θὰ συγκαλῇ τὴν Σύνοδον ἐὰν ἐγκρίνῃ.

Ἄρθρ. 12.— Ἡ Γενικὴ Σύνοδος δὲν δύναται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐνασχολῇται ἐν ταῖς ἐκτάκτοις Συνεδριάσεσι περὶ ἄλλων ζητημάτων εἰμὴ περὶ τῶν περιεχομένων καὶ εἰδικευομένων ἐν τῇ περὶ συγκαλέσεως ἐκθέσει.

Ἄρθρ. 13.— Αἱ τακτικαὶ καὶ ἑκτακτοὶ Συνεδριάσεις τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως κλείονται ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου τῇ Ἡγεμονικῇ ἐγκρίσει ἅμα αἱ συζητήσεις ἤθελον ἐξέλθῃ τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων τῆς.

Ἡ ἐπανάληψις τῶν Συνεδριάσεων ἀναβάλλεται μέχρις οὗ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὀρίσῃ, ἐγκρίσει τοῦ Ἡγεμόνος.

Ἄρθρ. 14.— Εἰδικὸς Κανονισμὸς περὶ τῆς Συνόδου ἐτοιμασθήσεται καὶ δοθήσεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Κανονισμός τῆς ἐκλογῆς τῶν Μελῶν τῆς γενικῆς Συνόδου
τῆς 'Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ ἐκλογέων καὶ ἐκλεξίμων.

Ἄρθρ. 1.—Ἐκλογεῖς εἰσὶ 1) οἱ Ῥουμοῦνοι κοσμικοῖς εἰς οἱ ἐν τῷ τόπῳ χειροτονηθέντες καὶ ἐνεργὸν ἔχοντες τὴν ἱερατείαν αὐτῶν, 2) οἱ διδάσκαλοι τῆς θρησκείας ἐν τινι σεμιναρίῳ καὶ 3) οἱ Ἡγούμενοι τῶν Μοναστηρίων.

Ἄρθρ. 2.—Ἐκλεξίμοι εἰσὶ 1) οἱ Κοσμικοῖς εἰς οἱ ἔχοντες δικαίωμα ἐκλογέως καὶ διελθόντες τουλάχιστον τὰς 4ας κλάσεις ἑνὸς σεμιναρίου καὶ λαϊκοὶ ἔχοντες τὰ ἐξῆς προσόντα α) ἡλικίαν 40 ἐτῶν β) γνώσεις θεολογικὰς ἀποδεδειγμένας ἢ διὰ ἀποδεικτικῶν εἴτε διὰ διετοῦς τουλάχιστον καθηγεσίας ἐν ἐνὶ σεμιναρίῳ ἢ σχολῇ τοῦ τόπου. γ.) Ὅσοι τῶν χρεωκοπησάντων ἀνεκτέσαντο τὴν ὑπόληψιν αὐτῶν ἢ δὲν κατεδικάσθησαν εἰς κακουργοδικὴν ποινὴν ἢ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν διὰ τὰ ἐγκλήματα, κιβδηλοποιεῖν, διάρρηξιν σφραγίδων καὶ ὑπεξαίρεσιν ἐγγράφων κατατεθειμένων εἰς δημόσια μέρη, κλοπὴν, κλεπταποδοχίαν, κατάχρησιν πίστεως, ψευδομαρτυρίαν, συκοφαντίαν, κακοήθειαν καὶ κατάχρησιν ἐξουσίας.

Περὶ ἐκλογῶν.

Ἄρθρ. 3.—Ἐκλέγονται διὰ τὴν Γενικὴν Σύνοδον ἀνὰ τρία Μέλη ἐξ ἑκάστης Ἐπαρχίας.

Ἄρθρ. 4.—Ὁ ἐκλογεὺς ἐκλέγει μόνον ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ καὶ διὰ τὴν Ἐπαρχίαν, ἐν ᾗ θὰ ἔχῃ ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν. Οἱ ἐκλογεῖς ὀφείλουσι νὰ ἐγγράφωσιν ἐπὶ τοῦ ἐκλογικοῦ δελτίου τρία ὀνόματα.

Ἄρθρ. 5.—Δύο μῆνας πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκλογῆς συντάττονται ὑπὸ τῶν πρωτοϊερέων οἱ κατάλογοι τῶν ἐκλογέων ἱερέων καὶ Μοναστηριακῶν Ἡγουμένων. Οἱ κατάλογοι οὗτοι διαπέμπονται πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὅστις δημοσιεύει αὐτοὺς διὰ τοῦ Μηνύτορος. Αἱ κατὰ τῶν ἐγγραφέντων ἢ τῶν μὴ, ἐνστάσεις γίνονται παρὰ τῶν ἐκλογέων ἢ παρὰ τοῦ ἐπαρχιακοῦ Ἐπισκόπου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μέχρι ἑνὸς μηνὸς μετὰ τὴν διακοίνωσιν τῶν καταλόγων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Καθήκοντα.

Ἄρθρ. 15.—Τῆς Ὁρθοδόξου Ῥουμανικῆς θρησκείας οὔσης ἐλευθέρας ἐν τῷ

Κράτει, ἡ Γενικὴ Σύνοδος ἔχει ἰσχὺν νομοθετικὴν καὶ Διοικητικὴν εἰς τὰς πνευματικὰς εἴτε θρησκευτικὰς ὑποθέσεις.

Ἄρθρ. 16.—Οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὁμοῦς ἡ Γ. Σύνοδος δὲν δύναται νὰ τροποποιῇ ἢ νὰ παρεμποδίσῃ.

α. Τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἀνεξιθρησκείαν.

Οἱ περὶ ἀνεξιθρησκείας νόμοι εἰσὶν ὀλοτελῶς τῆς ἀρμοδιότητος τῶν νομοθετικῶν τακτικῶν βουλῶν.

β. Ἡ γλῶσσα τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τοῦ τόπου ἔσεται διὰ παντὸς ἡ Ῥουμανικὴ γλῶσσα.

Ἄρθρ. 17.—Τὰ νομοθετικὰ καθήκοντα τῆς Γ. Συνόδου ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐφεξῆς ἀντικείμενα.

α. Εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν καὶ μοναχικὴν πειθαρχίαν.

β. Εἰς τὸ τυπικὸν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐντὸς τῶν ὅρων τῶν νόμων καὶ τῶν κανονισμῶν.

γ. Εἰς τοὺς περὶ χειροτονίας νόμους.

δ. Εἰς τοὺς περὶ διδασκηρίων καὶ θεολογικῶν σχολείων νόμους, καθόσον ἀφορᾷ τὴν πειθαρχίαν καὶ τὸ θρησκευτικὸν μέρος.

ε. Εἰς τοὺς περὶ ἀνεγέρσεως Ἐκκλησιῶν νόμους.

Ἄρθρ. 18.—Τὰ διοικητικὰ καθήκοντα τῆς Γ. Συνόδου εἰσὶ τὰ ἐξῆς.

α. Ἡ χειροτονία τῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων.

β. Ἡ τακτοποίησις τῶν ἐνοριῶν καὶ ἐνοριακῶν ἱερέων.

γ. Ἡ ἀνατροφή τοῦ κλήρου.

δ. Ἡ ἐξέτασις, τροποποίησις καὶ ἐκτύπωσις βιβλίων τῆς λατρείας.

ε. Ἡ περὶ τοῦ μοναστικοῦ βίου ἄδεια ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν πολιτικῶν νόμων.

ς. Ἡ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῶν Μητροπολιτικῶν ἢ ἐπισκοπικῶν ἐπαρχιῶν.

Ἄρθρ. 19.—Δικαστικὰ καθήκοντα τῆς Γ. Συνόδου ἀνάγονται.

α. Εἰς τὰς μετὰξὺ ἐπαρχιακῶν Ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν διενέξεις.

β. Εἰς τὴν ὑπερτάτην Ἐκκλησίαν ὡς πρὸς τὰς πειθαρχικὰς ὑποθέσεις τοῦ Κλήρου.

Ἄρθρ. 20.—Ἡ Γενικὴ Σύνοδος ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 17, 18 καὶ 19 ἀναφερομένων χρεῶν τῆς ὀφείλει νὰ γνωμοδοτῇ ἐφ' ὅλων τῶν ἀντικειμένων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Κυβέρνησις θὰ ζητῇ τὴν γνώμην τῆς.

Άρθρ. 21.—Αί αποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνόδου δὲν ἐκτελοῦνται εἰμὴ μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ἡγεμόνος ἐπὶ τῇ ἐκθέσει τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον διακοινώνει τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἀποφάσεις ὁ πρόεδρος τῆς Συνόδου.

Άρθρ. 22.—Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς δύναται νὰ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Συνόδου ἐπὶ τῶν παρεκτροπῶν ἐκκλησιαστικοῦ ἀτόμου ἢ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. Ἡ Σύνοδος ὀφείλει ἀμέσως νὰ ἐξετάζη καὶ ἀποφαίνεται ἐπὶ τῆς περιπτώσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Ἐπαρχιακαὶ Σύνοδοι.

Άρθρ. 23.— Πᾶσα Ἐπαρχία Μητροπολιτικὴ ἢ Ἐπισκοπικὴ ἔχει εἰδικὴν Σύνοδον.

Άρθρ. 24.—Αἱ εἰδικαὶ Σύνοδοι συντίθενται.

α. Ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον ἢ ἐπαρχιακὸν Μητροπολίτην ὡς πρόεδρον.

β. Ἐκ τῶν τριῶν μελῶν τῆς Γ. Συνόδου, ἅτινα ἡ Ἐπαρχία ἐπεμψεν εἰς τὴν Γ. Σύνοδον.

γ. Ἐκ τῶν διευθυντῶν τῶν ἐπαρχιακῶν ἱεροσπουδαστηρίων.

δ. Ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ Ἰασίῳ προστίθενται οἱ σημαντότεροι τῶν θεολογικῶν Σχολῶν.

Άρθρ. 25.—Ἡ Σύνοδος ἐκτελεῖ τοὺς ὑπὸ τῆς Γενικῆς συνελεύσεως ψηφισθέντας καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος ἐπικυρωθέντας νόμους, καὶ δικάζει ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Πρόσθετοι προσωριναὶ διατάξεις.

Άρθρ. 26.—Εἰσὶ καὶ μένουσιν ἄκυροι ἅπαντες οἱ νόμοι καὶ κανονισμοὶ ὅσοι ἀντίκεινται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

Ἔπεται ὁ Κανονισμὸς τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν Μελῶν τῆς Γ. Συνόδου.

Ἡγεμονικὸν ψήφισμα.

Αλέξανδρος κτλ. Θεσπίζομεν καὶ δημοσιεύαμεν τὰ ἀκόλουθα.

Περὶ μοναχικοῦ πολιτεύματος.

Άρθρ. 1.—Δὲν δύναται νὰ λαμβάνῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα εἰς τὸ ἐξῆς οὐδεὶς ἀνὴρ μὴ ἔχων τὰ ἀκόλουθα προσόντα.

α. Νὰ ᾖ ἀνεγνωρισμένη παρὰ τῆς Γ. Συνόδου ἡ εὐσέβεια καὶ κλησις αὐτοῦ διὰ τῆς θρησκευτικῆς κανονικῆς (ispitirea) 2) νὰ ἔχῃ ἡλικίαν τουλάχιστον 60 ἐτῶν, ἢ εἰάν νεώτερος, νὰ ᾖ ἀνίκανος, ἢ ἄνθρωπος ἀνιάτος· 3) νὰ ἐγκαταλείψῃ ἣν ἔχει τυχὸν σύνταξιν τοῦ Κράτους.

β. Θέλουσιν ὅμως εἶναι δεκτοὶ εἰς τὸ μοναχικὸν τάγμα οἱ νέοι ὅσοι διελθόντες τὴν ἀνωτέραν θεολογικὴν διδασκαλίαν ἤθελον ἔχῃ τὴν κλησιν ταύτην ἐξ ὧν ἤθελε δύνασθαι νὰ σχηματισθῇ ὁ ἀνώτερος Κληρὸς.

γ. Οὐδεμία γυνὴ δύναται νὰ μονάσῃ δίχα τῶν ἐξῆς προσόντων, 1) νὰ μὴ ᾖ ὑπανδρος, 2) νὰ ᾖ συστημένη ὑπὸ τῆς Γ. Συνόδου ἐπὶ εὐσεβείᾳ, εὐλαβείᾳ καὶ ἠθικῇ κλίσει, 3) νὰ ἐγκαταλείψῃ ἣν ἤθελεν ἔχει σύνταξιν τοῦ Κράτους καὶ νὰ ᾖ τουλάχιστον 50 ἐτῶν.

δ. Δύνανται νὰ μονάσωσι καὶ πρὸ τῆς ἁνω ἡλικίας, 1) αἱ ἀνίκαναι καὶ ἀνιάτοι γυναῖκες, αἵτινες στεροῦνται τῶν πρὸς τὸ ζῆν, 2) ὅσαι ἐκ φιλανθρωπῶν αἰσθημάτων ἀποφασίσουν νὰ προσφέρουν εἰς νοσοκομεῖα, Σχολεῖα καὶ ἄλλα οἰαδήποτε ἀγοθοεργὰ καταστήματα τοῦ Κράτους. Αἱ τοιαῦται ὅμως δὲν δύνανται νὰ ᾖναι νεώτεραι τῶν 30 ἐτῶν. 3) Αἱ γυναῖκες αἱ ἀπολυθεῖσαι ἀπὸ ἐν σωφρονιστήριον τῇ συστάσει τῆς Γενικῆς Συνόδου.

Άρθρ. 2.—Οὐδεὶς τοῦ λοιποῦ δύναται νὰ μονάσῃ εἰς ἄλλα μοναστήρια ἢ σκήτην, ἢ ἀναχωρητήριον παρὰ τὰ εἰς αὐτὴν ἤθελεν ὀρισθῇ.

Άρθρ. 3.—Οὐδεμία ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ δύναται ἵνα κείρῃ οὐδένα, εἰάν δὲν ἐμφανίσῃ 1) τὴν ἄδειαν τῆς Γενικῆς Συνόδου καὶ 2) ἄδειαν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Άρθρ. 4.—Περὶ τῆς διατροφῆς τῶν μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν τὸ Ἐκκλ. ὑπουργεῖον προβλέπει ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τὰς ἐτησίους ποσότητας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μοναχῶν.

Άρθρ. 5.—Αἱ ποσότητες αὗται δὲν δίδονται προσωπικῶς εἰς τὰ ἄτομα ἀλλὰ τίθενται εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν τῆς Μονῆς, τὰ δὲ ἐκ τούτων περισσεύματα ἐπανέρχονται εἰς τὸ Κράτος. Εἰδικὸς Κανονισμὸς τῆς διοικήσεως τῶν Κοινοβίων θέλει συνταχθῇ παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Άρθρ. 6.—Οἱ Μοναχοὶ καὶ Μοναχαί, οἵτινες ἀφιεροῦσι περιουσίαν εἰς τὴν Μονὴν ὑπὸ οἷονδήποτε ὅρον πρὸς διατροφὴν ἰδίαν θέλουσι λαμβάνει τοὺς ὅρους ἐκείνους διὰ βίου.

Προσωριναὶ Διατάξεις.

Ἄρθρ. 7.—Ἄκυροι μένουσι πᾶσαι αἱ διατάξεις, νόμοι καὶ Κανονισμοὶ ἐὰν ἀντιβαίνωσιν εἰς τὸν παρόντα Νόμον.

Νομοσχέδιον ἐγκριθὲν ἐν μὲν τῇ Βουλῇ τῇ 20 Ἰανουαρίου διὰ ψήφων 105 κατὰ 11, ἐν δὲ τῇ Γερουσίᾳ τῇ 12 Φεβρουαρίου 1865 διὰ ψήφων 40 κατὰ 7.

Ἄρθρ. 1.—Οἱ Μητροπολίται καὶ Ἐπίσκοποι τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Ρουμανίας διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος κατὰ παράστασιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συνεπείᾳ συσκέψεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 2.—Οἱ Μητροπολίται καὶ Ἐπίσκοποι λαμβάνονται ἐκ τοῦ Ρουμανικοῦ Μοναχικοῦ Κλήρου, ἔχοντες ἡλικίαν ὁ μὲν Μητροπολίτης 40 ἐτῶν, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι 35 τοῦλάχιστον, ἐγνωσμένοι ἐπὶ παιδείᾳ, εὐσεβείᾳ καὶ ἱκανότητι.

Ἄρθρ. 3.—Οἱ Μητροπολίται καὶ Ἐπίσκοποι εἰσὶ δικάσιμοι διὰ μὲν τὰ πνευματικὰ ἐγκλήματα ἐνώπιον τῆς Ρουμανικῆς Συνόδου, διὰ πᾶν δὲ ἄλλο ἐγκλημα ἐνώπιον τοῦ Ἀκυρωτικοῦ Δικαστηρίου.

ΔΙΑΓΝΩΜΗ

Τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθείσης ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ἀρχομένῳ τοῦ αὐτοῦ σωτηρίου ἔτους ἐπὶ ἐξετάσει τῶν τριῶν Δακικῶν Νομοσχεδίων περὶ Συνόδου καὶ μοραστῶν καὶ μοραστηρίων, ἐκλογῆς καὶ δίκης Ἀρχιερέων.

Ἀρχὴ καὶ νόμος συνέχει καὶ διακρατεῖ τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καθὰ καὶ πᾶσαν πολιτείαν ἀνθρώπων· ὁ μὲν νόμος τὰς πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν σχέσεις διατυπῶν καὶ ὑπαγορεύων, ἡ δὲ Ἀρχὴ καὶ ἐξουσία πᾶσιν ὁμοίως τὸν καθεστῶτα νόμον ἀκριβῶς ἐφαρμόττουσα εἰς ἐπίτευξιν τῆς ἐφετῆς ἅμα καὶ ἐφικτῆς συμπάντων ψυχικῆς ἢ σωματικῆς εὐημερίας καὶ τελειώσεως. Ἐκκλησία δὲ καὶ Πολιτεία ταύτην ἔλαχον τὴν οὐσιώδη διαφορὰν, ὅτι αὕτη μὲν, ὅλη θυγάτηρ οὐρανόθεν καὶ γηγενῆς καὶ γαιοτραφῆς,

γενερά ἔχει ὡσαύτως καὶ τὰ περὶ αὐτὴν συμβαίνοντα, ἡλικίας φαμέν καὶ παραλλαγὰς, καὶ μεταποιήσεις τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν νόμων ἐπὶ τὸ ἀεὶ συμφορώτερον, ἄλλοτε ἄλλο πρεσβεύμενον παρὰ τῶν μόλις τὰ πρὸς ποσὶ γινωσκόντων ἀνθρώπων. Ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀγία καὶ πανένδοξος πολιτεία, ἡ Ἐκκλησία, οὐρανογενὴς καυχομένη καὶ τὴν ἀρχὴν, τὴν γένεσιν, τὸ τέλος, τὴν δύναμιν ὅλη οὐρανοφυῆς καὶ θεόπλαστος, οὐδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνέχεται στιγμιαῖον καὶ παροδικόν, οὐδὲν ἐπὶ κηρον, ἢ τρεπτόν, ἀλλὰ τὰ πάντα πρέχεται ἀναλλοίωτα καὶ αἰώνια. Τοὺς μὲν γὰρ νόμους καὶ τὸ πολίτευμα τῆς κοινωνικῆς πολιτείας ἄνθρωποι ψилоὶ, ὑπουργοὶ καὶ βουλευταί, Ἡγεμόνες καὶ Μόναρχοι, συγκατασκευάζουσιν· ὁ δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἔμπαλιν ἀρχηγὸς καὶ θεμελιωτὴς καὶ νομοθέτης καὶ μέγας πολιτάρχης καὶ εἰρηνάρχης καὶ Κύριός ἐστιν αὐτός ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ, τὸ διὰ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ Ἀποστόλων καὶ τῶν θεσπεσίων συνόδων λαλήσαν καὶ λαλοῦν ἐπὶ προκοπῇ καὶ τελειώσει ἠθικῇ καὶ δογματικῇ τοῦ ὅλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἧς κεφαλὴ αἰζώως καὶ ζωοποιὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ αὐτοζωὴ καὶ αὐτοτελὴς ἀλήθεια, Χριστὸς ὁ χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ πρὸ τοῦ γενέσθαι τὰ πάντα εἰδὼς καὶ ὀρίζων, ὡς δεῖ γενέσθαι, ὁ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ μένων ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ὅπου τοίνυν Θεὸς μὲν ἐστὶν ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἄρχων καὶ νομοθέτης, ὁ αὐτὸς αἰεὶ ἄτρεπτος καὶ ἀδιάδοχος, οἱ δὲ λειτουργοὶ αὐτοῦ καὶ ὑπηρέται θεοδίδακτοι καὶ θεοφώτιστοι ἐν Συνοδικῇ ὁμηγύρει πιστεύονται κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπαγγελίαν· τὰ δὲ Ἐκκλησιαστικὰ θεσπίσματα, ὅροι καὶ Κανόνες, ἐκφάνσεις ὡμολόγηται διαπρύσιοι αὐτοῦ τοῦ παναγίου Πνεύματος, οὗ τῇ ἐπιπνοίᾳ εἶπον ἃ εἶπον οἷτε Θεοκήρυκες Ἀπόστολοι καὶ οἱ τῶν σεπτῶν Συνόδων θεοφόροι Πατέρες, ἄπορον ἀληθῶς καὶ πολλὴν ἡμῶν καταχέον τὴν ψυχικὴν ἀθυμίαν, ἄπορον πῶς ποτε Ὁρθόδοξα γένη καὶ φῦλα, πῶς Ὁρθόδοξα ὑπουργεῖα, πῶς εὐσεβέσταται Γερουσίαι καὶ Βουλαιὶ ὀρθοδοξοτάτης ἐκ Πατέρων καὶ θεοστηρίκτου Ἡγεμονίας τῆς Δακικῆς, τὸν τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦν ὀλίγου δεῖν εἰς Ἀρῶν μεταποιῆσαι ἠνέσχοντο, τὸν μὲν ἀποστολικὸν ἱεράρχην πρόεδρον ἐπιγεῖν νομοθετικῷ σώματι ἐπικαθίσαντα, τὸν δὲ σκηπτουχὸν Ἡγεμόνα πρόεδρον ἑμμεσον ἀποστολικῷ καὶ οὐρανίῳ σώματι τῇ τῆς χώρας ἱεραρχικῇ Συνόδῳ ἐπιστήσαντα, ἐξουσίαν αὐτῷ κυριαρχικὴν καὶ πατριαρχικὴν παρασχόντα τοῦ ἀργεῖν καὶ προβιβάζειν ἱερέας καὶ Ἀρχιερέας Θεοῦ

ζώντος Θεοκυρώτους, καὶ νόμους ὑπογράφειν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καθάπερ ἐν φι-
λῇ τινι ἀνθρωπίνῃ πολιτείᾳ, νόμους Ἱπουργογενεῖς, καὶ ταῦτα ἐκ διαμέτρου
ἀντικειμένους τοῖς πάλαι ἐν ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα Ἀποστο-
λικῶς τε καὶ Συνοδικῶς τεθεσπισμένοις, νόμους τοιούτους, οἵτινες χθές καὶ
πρώην καὶ ἐκ παλαιοῦ εἰς ἐνίας κοινωνίας χριστωνύμους εἰσκωμάσαντες, εἰς
σχίσματα καὶ εἰς οἰκτρὰς αἵρέσεις τὸ ἐν σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἐλεεινῶς διέ-
σχισαν καὶ διεμέλισαν. Τίς οὐκ ἂν ἐμακάρισεν ἄχρι τῆς χθὲς ἡμέρας τὸ
εὐθαλές καὶ κατὰ Χριστὸν εὐαγωγότατον καὶ εὐσεβέστατον γένος τῶν Δα-
κῶν, ὅπερ, ὥσπερ δένδρον θεοφύτευτον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων
ἀπεδίδου τὸν καρπὸν τῆς εὐσεβείας καὶ δικαιοσύνης ἐν καὶρῷ αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον
ἐλογίζετο δόξαν ἐκυτοῦ τὴν δόξαν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐν ταῖς
Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, ὡς ἐν ἀκροπόλει οὐρανοπυργίῳ, κατησφάλισται
καὶ κατωχύρωται! Τὰ δὲ νῦν τάδε, τρία Νομοσχέδια ὑπουργικὰ, συγκεν-
τροῦν καὶ συγκεφαλαιοῦν ἐπείγεται ἐν τῇ ψήφῳ τῶν πολιτικῶν Βουλῶν,
οὐκέτι μόνην τὴν τῶν πολιτῶν κοινωνικὴν εὐημερίαν καὶ πρόοδον, ἀλλὰ δὴ
καὶ τὰ ἱερώτατα καὶ θειότατα τῶν ἐν ἀνθρώποις, θρησκείαν καὶ συνείδησιν
λαοῦ ἀπλοῖκου, καὶ ἀφώνου Κλήρου, καὶ ὀλιγοστῆς καὶ ἀσθενοῦς Ἱεραρχίας.

Αἱ κυριώτεραι τῶν εἰρημένων ὑπουργικῶν νομοσχεδίων ὀργανικαὶ διατά-
ξεις τεκμηριοῦσιν, ὡς οὐκ ὠφελε, τὰ λεγόμενα. Ὅτι μὲν γὰρ Σύνοδος τῶν
ἐπαρχιακῶν Ἐπισκόπων ἢ τῶν ἐν ταῖς Διοικήσεσι Μητροπολιτῶν εἰς ταῦτ' οὐ
συνιόντων, ὅτε καὶ ὅπου δόξειε τῷ Μητροπολίτῃ τῆς ἐπαρχίας ἢ τῷ ἐξάρχῳ
τῆς Διοικήσεως, ἔκπαλαι καὶ εἰς δεῦρο διώκει καὶ διοικεῖν δύναται τὰς κατὰ
τόπον Ἐκκλησίας, ἀναθεωροῦσα καὶ λύουσα πάντα τὰ φυόμενα Ἐκκλησια-
στικὰ ζητήματα εἰς τῶν ὅρων καὶ Κανόνων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας,
εὐδελον πᾶσι τοῖς εὐσεβέσι καθέστηκε, τοῖς τοῖς Κανόνας μετιούσι τῶν
θεσπεσιῶν Συνόδων τοὺς τε ἄλλους καὶ τοὺς δε μάλιστα: τὸν λζ'. Ἀποστολ.
τὸν ε'. τῆς Α'. τὸν ιθ'. τῆς Δ'. τὸν η'. τῆς Στ'. τὸν ς'. τῆς Ζ'. τὸν κ'. τῆς
ἐν Ἀντιοχείᾳ, τὸν μ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ τὸν ιη'. (κά.) ος'. (πδ.) ιε'. καὶ
(ρδ.) τῆς ἐν Καρχηδόνι. Ὅτι δὲ τὰς ἐνιαυσίους καὶ κανονικὰς ταύτας Συνόδους
Ἱπουργὸς ἢ Ἡγερῶν καὶ ὅλως ἡ πολιτικὴ ἐξουσία δίχα προηγουμένης Συνο-
δικῆς διαγνώμης τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον θεσπίζει καὶ συνάγει καὶ
διαλύει, ὡς βούλεται, ἀλλὰ καὶ κανονίζει καὶ διευθύνει καὶ τὰ ζητητέα καὶ
τὸν τῆς ζητήσεως τόπον χρόνον καὶ τρόπον κατὰ τὸ δοκοῦν διαγράφει, καὶ
δικαιοδοσίαν αὐταῖς αὐτογνώνως χαρίζεται, καὶ νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ

ἀνεξαρτησίαν αὐταῖς περιάπτει καὶ πρυτανεύει, καὶ τὴν Ἱεραρχίαν ἐκλέγει
καὶ συνιστᾷ, καὶ τὸ μοναστικὸν τάγμα καὶ τὰ Μοναστήρια διαλύειν καὶ
καταργεῖν πειρᾶται καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ταῦτα τέως ἄγνωστα ἐν τῇ Ὁρ-
θοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ὑπουργεῖον ὀρθόδοξον ὀρθοδόξου ἡγεμονίας τῆς Δακικῆς
ἐπιχειρεῖ νομιμοποιῆσαι αὐτογνώμονι ψήφῳ, τάχα που ἐξ ἀγνοίας τῶν θε-
μελιωδῶν νόμων τῆς Ἐκκλησίας ἐξενεχθείση, ὡς ἡμεῖς πιστεύομεν ἀξίως τῆς
τῶν Δακῶν δεδοκιμασμένης εὐσεβείας.

Α. Ἀρχὴν τοίνυν καὶ βάσιν ποιούμενα τὰ νομοσχέδια ταῦτα τὴν αὐτο-
κήρυκτον ἀνεξαρτησίαν τῆς Δακικῆς Ἐκκλησίας, ἀπ' ἀρχῆς σαθρᾶς καὶ ἀντι-
κανονικῆς, ἐπὶ τὰ σαθρότερα ἐφεξῆς καταβαίνει θεσπίσματα. «Ἡ Ὁρθόδοξος
(φησί) Ρουμουνικὴ Ἐκκλησία εἶναι καὶ μένει ἀνεξάρτητος πάσης ξένης Ἐκ-
κλησιαστικῆς Ἀρχῆς εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν ὀργανισμόν καὶ τὴν πειθαρχίαν.»
Εὐπρόσωπόν πως δοκοῦν ἀπὸ γε τῆς λέξεως τὸ ὑπουργικὸν τοῦτο
κήρυγμα, οὐ πάνυ κανονικὸν ἐνέχον τὸν νοῦν ἀπέδειξε πρὸ ἐνιαυτοῦ (Ἀπρι-
λίου λ'. αὐξδ) ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολὴ τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγ-
γροβλαχίας Κύρ. Νήφωνος, τὸν δὲ τὸν τρόπον τὰ τῶν ὑπουργῶν προεισηγου-
μένου. «Ἡ Ἐκκλησία θυγάτηρ ὑπῆρξε διὰ παντὸς ἔχουσα τὴν ἐαυτῆς ἐσωτε-
ρικὴν ἐνέργειαν ἀνεξάρτητον κατὰ πάντα τὰ τὴν διατήρησιν τῆς εὐταξίας
αὐτῆς ἀφορῶντα. Ὅταν οὖν ἡ πρόοδος τοῦ ἔθνους καὶ ὁ βαθμὸς τῆς δια-
ροητικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως ἀπαιτήσῃ βελτίωσιν τινα καὶ κατὰ τὴν εὐ-
ταξίαν ταύτην, διαβεβαιῶ τὴν Ἱμ. Παναγιότητα, ὅτι ἡ Ρουμουνικὴ Ἐκ-
κλησία, ἐν τῇ ἐαυτῆς πλήρει ἐλευθερίᾳ ἐνεργοῦσα, οὐ παραβλέψεται τοὺς
ὑπάρχοντας αὐτῆς δεσμοὺς (τοὺς δογματικοὺς λέγει) μετὰ τῆς Ἐκκλησίας
Μητρὸς κτλ.»

Δύω καὶ μεγάλα ἐν τούτοις ἡμεῖς ἐνορῶμεν τὰ τῷ πνεύματι τοῦ Εὐαγ-
γελίου καὶ τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν ἀντιπίπτοντα· πρῶτον μὲν τὸ
αὐτοκηρύκτως ἀνεξάρτητον τῆς Δακικῆς Ἐκκλησίας· εἶτα δὲ ὅτι καὶ ἡ ἐν
Χριστῷ πειθαρχία καὶ εὐταξία κλήρου καὶ λαοῦ ἀκολουθήσει ἐν Δακίᾳ οὐχὶ
τοῖς νόμοις καὶ κανόσι τῶν ἁγίων Συνόδων, τοῖς εἰς τὸ διηνεκές καὶ πρὸς
πᾶσαν χώραν καὶ φυλὴν παρελθοῦσαν καὶ μέλλουσιν κεκυρωμένοις, καὶ τῇ
σφραγίδι τῶν αἰώνων καὶ τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐσφραγισμένοις καὶ ἡγια-
σμένοις, ἀλλὰ τῇ τῶν ἐθνῶν πολιτικῇ καὶ διαροητικῇ ἀναπτύξει καὶ προό-
δῳ ὥς κατὰ τὸν λόγον τοῦτον ἔλλησι καὶ βαρβάρους, σοφοῖς καὶ ἀνοήτοις,
τοῖς πάλαι καὶ τοῖς ἐσώτερον ἕως τοῦ αἰῶνος, οὐκ ἂν ἀρμόσειαν οὔτε οἱ

αὐτοὶ ὅροι καὶ Κανόνες, οὔτε αἱ αὐταὶ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι τῆς καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς μιᾶς Ἐκκλησίας. Τί τούτου πνευματομαχώτερον τοῖς ὡς Θεοφωτίστους τὰς σεπτὰς Συνόδους ἀσπαζομένοις; Εἰς τί οὖν ἄλλο οἱ σεβάσμιοι Πατέρες προσήρτησαν τὰς κατὰ τόπον Ἐκκλησίας, ὥσπερ ἐστίαις τισὶ καὶ καρδίαις ζωηφόροις, ταῖς τῆς Διοικήσεως κεντρικωτέραις καὶ Πατριαρχικαῖς ἢ τὴν ἀρχὴν Ἀποστολικαῖς Ἐκκλησίαις, ἐὰν μὴ πρὸς τὸ διηνεκῶς ἐπισκοπεῖσθαι καὶ ἐποπτεύεσθαι, ἵνα μὴ τῶν ἐφ' ἡμέραν φερομένων πεπληνημένων δοξῶν καὶ τῶν παντοδαπῶν ἐπιβουλῶν οἱ ἀνεπίσχετοι χεῖμαρροι, ἀτείχιστον εὐρόντες τὴν τοπικὴν Ἐκκλησίαν, ἀτείχιστον ἀνδρῶν διδακτικῶν καὶ ποιμένων ἀποστολικῶν, μὴ μόνον τὴν διαδοχὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διδασχὴν, τὸν ζῆλον καὶ τὴν παρρησίαν, παρασύρωσι τὸ προστυχὸν πατρώας εὐσεβείας Ἀποστολικόν τε καὶ Συνοδικὸν θησαυρίσμα; οὕτως ἀσφαλῆς ἡ συγκέντρωσις καὶ ἡ κανονικὴ συνάφεια πρὸς ὀρθότητα καὶ μονιμότητα!

Τὸν μὲν οὖν κανονικὸν καὶ στοργῆς ἀνάπλεω πνευματικὸν τοῦτον σύνδεσμον τῶν δύο εὐσεβεστάτων καὶ Θεοπαγῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς τε καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὡς Μητρὸς καὶ Πατριαρχικῆς καὶ Ἀποστολικῆς, καὶ τῆς Δακικῆς, ὡς παντίμου θυγατρὸς καὶ Ἐπαρχιακῆς, μαρτυρεῖ μὲν ἡ ἱστορία, συνέχει δὲ καὶ τελειοῖ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν Συνοδικῶν Κανόνων. (Ἀναγνωσθήτωσαν ὁ β. τῆς Β. ὁ ιζ. καὶ κη. τῆς Δ. καὶ ὁ λς. τῆς ΣΤ. Παραβαλέσθωσαν ὁ ζ. τῆς Α. ὁ θ. τῆς Δ. καὶ οἱ Ἑρμηνευταί).

Καὶ χωρὶς δὲ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἐξωτερικῆς ταύτης συναρτήσεως ἐκεῖνό ἐστιν ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι οὐδεμία Ἐκκλησία ὑπῆρξε πώποτε, ἢ ὑπάρξει (ἐφ' ὅσον τοῖς ἔργοις ὀρθοδοξεῖν ἐπαγγέλλεται) ἀπολύτως ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης ὁμοδόξου, οἷονδῆποτε καὶ ἂν ἔχη πολιτάρχην καὶ πολίτευμα· ἀλλ' ἐκάστη φιλαδέλφως ἐπισκοπουμένη νοθετεῖται καὶ παρακαλεῖται καὶ στηρίζεται περὶ τὰ δογματικὰ καὶ τὰ κανονικά, ἄλλως τε καὶ θυγάτηρ καὶ μαθήτρια ὑπὸ Μητρὸς καὶ Ἀποστολικῆς καὶ διδασκάλου.

Οὐκοῦν δίχα φρονήματος τοιούτου καὶ τοιαύτης ὁμογνωμοσύνης καὶ Συνοδικῆς καὶ Πατριαρχικῆς ἐγκρίσεώς τε καὶ κυρώσεως, πᾶσα πράξις καὶ ὁμήγυρις Ἐκκλησιαστικῇ, αὐτογνωμόνως ἐνεργουμένη οὔτ' ἐπὶ στηρίζει τῶν ἀρχαίων, ἐστὶ πᾶν ἄλλο ἢ κανονικὴ καὶ ἔγκυρος Σύνοδος, ἀποφέρεται δὲ δικαίον ἔπαθλον οὐχὶ ἦν φασὶ τὰ νομοσχέδια τοῦ ὑπουργείου ἰσχύον διοικητικὴν καὶ νομοθετικὴν, ἀλλὰ τὰ ἐκ τῶν Κανόνων ἐπιτίμια.

Β'. Ταύτης δὲ οὖν τῆς Ἐπαρχιακῆς ἢ Ἐπισκοπικῆς Συνόδου ὑπὸ προέδρῳ τῷ τῆς ἐπαρχίας Μητροπολίτῃ, ὅπως δῆποτε συνεστῶσης, οἱ ἱεροὶ Κανόνες, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, διορίζονται, ὡς ἔφαμεν, τὸν τε χρόνον ὅτι δεύτερον τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ διὰ τὰς τοπικὰς καὶ καίρικας δυσχερείας, ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὸν τόπον, ἐνθα ἂν ὁ τῆς Μητροπόλεως Ἐπίσκοπος δοκιμάσῃ καὶ τὰ μέλη, ὅτι Ἐπίσκοποι καὶ Μητροπολίται ἢ Μητροπολίτης καὶ τὸ εἶδος τῶν ζητημάτων, τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας καὶ τὰς συμπιπτούσας Ἐκκλησιαστικὰς ἀντιλογίας, εἴτε περὶ καυοικῶν καὶ εὐαγγελικῶν πραγμάτων καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐρεύνης καὶ ζητήσεως κατὰ τοὺς κανόνας τῶν Πατέρων, κατὰ τὰς θείας καὶ ζωοποιὸς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τῆς Ζ. ἔκτος κανὼν ἀφορίζει τὸν ἄρχοντα, εἴτις εὐρεθεῖν κωλύων ἢ περιορίζων τὴν τῶν Ἐπισκόπων συνάθροισιν. Ποῦ τοίνυν ἐνταῦθα μέλη λαϊκά, οὐδὲ τῶν (τίς οἶδε πῶς;) χρεωκοπησάντων ἐξαριουμένων, ἢ ὑπουργὸς συγκαλῶν καὶ διαλύων καὶ προγραμματίζων πάντα τὰ κατὰ τὴν Σύνοδον καὶ τὰς συζητήσεις, καὶ αὐτὸς συζητῶν, καὶ πρὸς Ἐπισκόπους λογομαχῶν περὶ Ἐκκλησίας, ἢ πρόεδρος προεδρεύων ἐκκλησιαστικῆς Συνόδου ἐν ὀνόματι ἄρχοντος ἐπιγείου, ἵνα περὶ οὐρανίων οὐρανίως καὶ πνευματεμφόρως ἐλευθέραν γνώμην ἀποφῇται; Τί γὰρ κοινὸν ἐπιγείῳ Καίσαρι ἢ τοῖς τούτου ὑπρέτασι, καὶ Πνεύματι Ἁγίῳ ὁδηγῷ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ Χριστῷ πρυβασίλει, θεμελιώσαντι αὐτήν, τοὺς δὲ Ἀποστόλους καὶ τοὺς τούτων διαδόχους ἀποστέλλοντί τε καὶ φωτίζοντι, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ἀναθεμένην τὴν πνευματικὴν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων Κυβέρνησιν; Οὐδὲ γὰρ ἐπιστεύσαμεν ἡμεῖς διὰ τοῦτο πρόεδρον πολιτικὸν τετάχθαι τῆς Δακικῆς συγκλήτου. τὸν Οὐγγροβλαχίας ἱερώτατον Μητροπολίτην, ὅπως ὁ Θεοφιλὴς καὶ ὑψηλότατος Ἡγεμὼν προεστὼς καὶ πρόεδρος ἀνακηρυχθῇ θρησκευτικῆς Συνόδου, ὥστε συμφυρθῆναι τὰ οὐράνια τοῖς ἐπιγείοις, τὰ πνευματικὰ τοῖς ὑλικοῖς εἰς ἑκατέρων φθοράν καὶ κατὰπτωσιν. Οἶδαμεν δὲ, ὅτι οὐ ταῦτά τὴν κλῆσιν καὶ τὴν δύναμιν βασιλείας καὶ ἱερατείας. Ἰδὲ μὲν γὰρ ψυχῶν ἐπιρέλεια ὑπὸ Ἐπισκόπων, πνεύματι προκεχειρισμένων, πνεύματι ζώντων, καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἀποστέλλοντος Χριστοῦ Σωτῆρος ἐλευθέρως ἐνεργούντων ὑπὸ θεῖον νόμον, εἰς ἐπίτευξιν βεβαίαν βεβαίου σωτηρίας καὶ μακαριότητος οὐρανοταμιεύτου· ἐκεῖ δὲ βίου κανονικοῦ καὶ συμφερόντων ὑλικῶν ἐπιστάσις παρὰ γῆνιου πολιτάρχου ἐγκόσμιον τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος καὶ κοσμικοὺς τοὺς ὑπρέτας, τὴν δὲ γῆνιν πολιτείαν κατευθύνοντος εἰς ἐνδεχομένην ἐπὶ γῆς εὐδαίμονίαν ὑπὸ νόμον ἀν-

ὁρωπίνης διανοίας, πάντοτε μεταβαλλόμενον, καὶ ὑπὸ παντοίας περιστάσεις, ὧν τὸ κράτος ἄλλοιοι πολίτευμα καὶ πολιτείαν, τοὺς νόμους καὶ τὸν ἄρχοντα· ὧν δὲ τὰ τέλη διάφορα, τούτων τῶν κοινωνιῶν πῶς εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ἄρχων καὶ πρόεδρος; ἢ πῶς ἂν γένοιτο ἱεράρχης καὶ πολιτάρχης εὐλόγως ἀλληλεπέμβητοι; Οὐδείς ὁ ἀντερῶν, ὅτι πᾶς ἡγεμὼν εὐσεβὴς οὐ προστάτης καὶ πρόμαχος (δεφένσωρ) ἄνωθεν κέκληται, ὃν τρόπον τῆς κοινωνικῆς πολιτείας οὕτω καὶ τῆς θείας λατρείας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀγωγῆς καὶ παιδείας καὶ πίστεως, ὡς δύνανται ἀγαθοεργός, ὡς Θεοῦ διάκομος. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο μήτοι πέπαυται τοῦ εἶναι τέκνον καὶ μέλος τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς χριστιανός, ὑπὸ τῶν ἱερῶν αὐτῆς λειτουργῶν μυσταγωγούμενος καὶ ἀγιαζόμενος καὶ τελειούμενος, καὶ τῇ πνευματικῇ χειραγωγίᾳ καὶ καταρτίσει θεῷ προσαγόμενος; Ἐνθεν τοι καὶ τοὺς λόγῳ πολιτικῆς ὑποταγῆς ὑπηκόους τῷ σώματι, καὶ πολιτικούς υἱοὺς τῆς ἡγεμονείας πατέρας πνευματικούς ἐπιγράφεται τοὺς αὐτοὺς καὶ διδασκάλους καὶ κυβερνήτας, τὴν μυστικὴν τοῦ Σωτῆρος ὁλκάδα, ἧς ἐπιβέβηκε καὶ ὁ ἡγεμὼν, πηδαλίῳ θεοτεύκτῳ εἰς τὸν οὐράνιον ὄρμον ἰθύνοντας. Ἐν τοιούτῳ γοῦν ταπεινῷ καὶ υἱικῷ τῷ φρονήματι καὶ τῷ σχήματι παρέστη ποτ' ἐμπροσθεν τριακοσίων δέκκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων Πατέρων ὁ ἐν Βασιλεῦσι μέγας καὶ Ἰσαπόστολος. Ὁ δὲ τῆς Ἰσπανικῆς Κορδούβης ὁσιώτατος Ἐπίσκοπος Ὅσιος πρὸς ἐστεμμένην κεφαλὴν τοιάδε ἔλεγε. «Σοὶ βασιλείαν ὁ Θεὸς ἐνεχείρισεν, ἡμῖν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπίστευσε. Καὶ ὥσπερ ὁ τὴν σὴν ἀρχὴν ὑποκλέπτων ἀντιλέγει τῷ διαταξαμένῳ Θεῷ, οὕτω φοβήθητι καὶ σὺ, μὴ τὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς σεαυτὸν ἔλκων ὑπεύθυνος ἐγκλήματι μεγάλῳ γένη. *Ἀπόδοτε, γέγραπται, τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.*»

Ἀλλὰ καὶ ἄλλως, ὅπου θεῖος καὶ ἀνθρώπινος νόμος ἐδικαίωσε τὰ ἀνθρώπινα δικαστήρια ὅλως ἐλεύθερα μένειν τῆς τοῦ ἄρχοντος προεδρείας καὶ βουλήσεως, καίπερ τῶν νόμων αὐτῶν οὐκ ἀμεταβλήτων ὄντων, πῶς τὰ Συνοδικὰ καὶ θεοφώτιστα, ὧν ὁ νόμος αἰώνιος καὶ ἀληθινός, διατελέσουσιν ὑπὸ ἡγεμόνι ἄλλοτε ἄλλῳ καὶ, εἰ τύχοι, ἀλλογνώμονι; Αὐθις, ἔνθα μὴ μόνον ἅπαν βασίλειον Κράτος καὶ πᾶσα ἡγεμονία προσθεύει τὸ νῦν ἔχον, ὡς δόγμα πολιτικόν, τὴν τῆς συνειδήσεως ἐλευθερίαν, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸ τὸ μετὰ χειρὸς Δακτικὸν Νομοσχέδιον ἐθέλει τὴν ὀρθόδοξο-θηρησκείαν οὐκ ἐπικρατοῦσαν (οὕτως ἔπρεπε Κυβερνήσει Ὁρθόδοξῳ), ἀλλὰ κοσμοπολιτικώτερον καὶ ἀνεξίθηρσκότερον (φασίν) ἐλευθέραν ἐν τῷ Κράτει, πῶς ἂν συνευδοῖντο

συνειδήσεως καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς ἱεραρχίας ἀνεπέμβητος ἐλευθερία καὶ Σύνοδος θρησκευτικῇ, ὑπουργικῶς μὲν ὅλη διατυπουμενὴ καὶ συγκροτουμένη, ἐν ὀνόματι δὲ πολιτάρχου (καὶ ταῦτ' ἀδήλου θρησκείας παρὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἐπικρατοῦσαν) ἐμμέσως προσδρευομένη; Οὕτως ἅπαν ἀνακολουθία καὶ ἀντίφασις, ὅσα μὴ συνάδει τῇ θρησκευτικῇ διδασκαλίᾳ.

Γ'. Ὡσπερ δὲ οὐκ ἀρκούσης τῆς τοσαύτης ἐν τῇ κατὰ τὸ Νομοσχέδιον γενικῇ Συνόδῳ πολιτικῆς ἐπεμβάσεως, πολλῷ μείζων καὶ χαλεπωτέρα πάντα πρόρριζα ἐπιχειρεῖ ἀνασπᾶν τὰ τῆς ἱεραρχίας δικαιώματα. Οὐδὲ γὰρ ὑπολείπεται γέρας ἕτερον τοῖς Ποιμέσι καὶ Ἐπισκόποις, ὅπου ὁ μὲν ἡγεμὼν αὐτὸς καταστήσεται καὶ ὀνομάσει ὃν ἂν ἐθέλῃ Μητροπολίτην καὶ Ἐπίσκοπον προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ καὶ γνωμοδοτήσῃ τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου· ὁ δὲ καὶ φιλήν ποτε δούς ὑπόνοιαν ἢ λαβὴν συκοφαντίας περὶ ποινικοῦ τινος καὶ κοινωνικοῦ ἐγκλήματος ἢ πταίσματος Μητροπολίτης καὶ Ἀρχιεπισκόπου, ἀπαχθήσεται, καθάπερ τις τῶν ἀγοραίων καὶ βαναύσων τῶν τριόδων, εἰς λαϊκὸν δικαστήριον. Πῶς ἄρα δοκεῖ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ εὐσεβεσι Δάκοις; ἔστιν ἄρ' αὐτοῖς ὁ τῶν Ἀποστόλων διάδοχος ὁ ἐν ὀνόματι οὐχὶ τοῦ ἡγεμόνος ἐπισκοπεύων (μὴ γένοιτο, Χριστὲ παμβασιλεῦ τηλικαύτη ἀνομία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σου!) ἀλλ' ἐν ὀνόματι Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ἔστι φιλὸς τις κυβερνητικὸς ὑπάλληλος, συναποβάλλων τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν μητρόπολιν, εἰς ἀτυχῶς ποτε στερηθῇ τῆς φιλίας τοῦ ὑπουργοῦ ἢ τοῦ ἡγεμόνος; Ἢ δώμεν κατὰ τὸ νέον Νομοσχέδιον, Πατριάρχου μὲν ἔργον (τὸ κῦρος τῆς ψήφου) πληροῦν τὸν ἐπιτόπιον ἄρχοντα, μητροπολίτου δὲ τὸν αὐτοῦ πρωθυπουργόν, καὶ Ἐπισκόπων τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον, ὅπως ἐφαρμόσωμεν τοὺς παλαιοὺς κανόνες; Ἢ ὅταν ὁ Μητροπολίτης χειροτονῇ τὸν οὕτως ὑποψήφιον, ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου καὶ κανονικοῦ τύπου τῆς Ἐκκλησίας, «ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν Πανιερωτάτων Μητροπολιτῶν, Θεοφιλεστάτων Ἀρχιεπισκόπων τε καὶ Ἐπισκόπων», χρήσεται συμφώνως τῷ Νομοσχέδιῳ τῷ: *ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ ἡγεμονικῇ καὶ τῶν ἐκλαμπροτάτων ὑπουργῶν*, ἵνα δὴ καὶ ἀληθεύῃ; Καίτοι, ἔνθα οὕτω μὲν κατασταθῇσονται Μητροπολίται καὶ Ἐπίσκοποι, οὕτω δὲ κριθήσεται καὶ πεπαύσεται, εἴτις μὴ ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν φιλοῖτο, πόθεν προσδοκῆσομεν τῆς θρησκείας τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἱερότητα; πόθεν τοῦ Ποιμένου τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας ποιμαντικὴν καὶ ἀποστολικὴν παρρησίαν; πόθεν τὴν ἐνίσχυσιν κατὰ τῶν λύκων τῆς κηκοδοξίας; πόθεν τὸ σέβας τοῦ λαοῦ; πόθεν τῶν ἱεραρχῶν

τὴν ἐκάνοτητα; ἢ πῶς συμβιβάζωμεν φιλίαν ὑπουργοῦ καὶ ψῆφον ἡγεμόνος καὶ καθήκον τῆς θρησκείας καὶ τῆς συνειδήσεως τὴν ἐλευθερίαν, δεδομένην πράγματι μόνοις τοῖς ἐτεροδόξοις;

Καὶ μὴν ἄλλως ἔδοξε τῷ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ τοῖς ἱεροῖς Πατράσιν· οἱ γὰρ θεοκήρυκες Ἀπόστολοι καὶ αἱ θεοσύλλεκτοι καὶ πάνσεπτοι Σύνοδοι οὔτε τοῖς ὄχλοις, οὔτε τῷ ἄρχοντι, οὔτε ἐνὶ ἡ δυνάμει τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν Πρεσβυτέρων καὶ τῶν Διακόνων, ἀλλ' ὅλη τῇ τῆς διοικήσεως ἢ τῆς ἐπαρχίας ἱεραρχικῇ Συνόδῳ (ἃς μὴ παρούσας ἀναπληροῦσιν αἱ Πατριαρχικαί) τὴν τ' ἐκλογὴν καὶ ψῆφον καὶ χειροτονίαν καὶ τὴν δίκην τῶν ἱερωτάτων Ἐπισκόπων ἀναθέμενοι, πᾶσι τοῖς ἀντικειμένοις διαβρόχῃ ἐπιτετιμήκασιν.

Οὕτως γοῦν περὶ τοῦ πρώτου διορίζονται· «Εἴ τις Ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρυσάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς Ἐκκλησίας γένοιτο, καθαιρείσθω καὶ ἀφορίζέσθω· καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες» (Ἀποστολ. Καν. λ').— «Ἐπίσκοπον προσήκει μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ (Ἐπισκόπων) καθίστασθαι· εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτον ἢ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξ ἁπλάντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, συζητήσαντες γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμῶν, τότε τὴν χειροτονίαν ποιῆσθαι. Τὸ δὲ κῆρος τῶν γινομένων δίδουσθαι καθ' ἑκάστην Ἐπαρχίαν τῷ Μητροπολίτῃ» (Ἀ. δ').—Εἴ τις Ἐπίσκοπος . . . ὑφαρπάξῃ τὸν θρόνον δίχα Συνόδου τελείας, τοῦτον ἀπόβλητον εἶναι, καὶ εἰ πᾶς ὁ λαὸς ἔλοιτο αὐτόν» (Ἀντιοχ. Καν. ις').—«Πᾶσαν ψῆφον γινομένην παρὰ ἀρχόντων, Ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου ἢ διακόνου, ἄκυρον μένειν κατὰ τὸν κανόνα (Ἀποστ. λ'). . . Δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα προβιβάζεσθαι εἰς ἐπισκοπὴν ὑπὸ Ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι· καθὼς παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ ὤρισται (Ἀ. δ') κτλ». (Ζ.γ.ζ. πρόσθετος Ἀποστολ. ος'. Ἀ. ς'. Δ'. κή. Ἀντιοχ. ιθ'. Σαρδ. ς'. Λαοδ. ιβ'. ιγ'. κτλ.)

Περὶ δὲ τῆς τῶν Κληρικῶν καὶ Ἐπισκόπων δίκης ἔντε πνευματικοῖς καὶ ἐν πολιτικοῖς καὶ ποινικοῖς ἐγκλήμασι τοιάδ' ἀποφαίνονται· «Ἐπίσκοπον, κατηγορηθέντα ἐπὶ τινὶ παρ' ἀξιοπίστων ἀνθρώπων, καλεῖσθαι αὐτὸν ἀναγκαῖον ὑπὸ Ἐπισκόπων . . . ἢ Συνόδου ἀποφαινέσθω κατ' αὐτοῦ τὰ δοκοῦντα» (Ἀποστολ. οδ').—Ὁμοίως ἤρρεσεν, ἵνα, ὅστις δὴποτε τῶν Ἐπισκόπων ἢ πρεσβυτέρων ἢ διακόνων ἢ κληρικῶν, πράγματος αὐτῷ ἐγκληματικοῦ ἢ πολιτικοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κινουμένου, ἐὰν, παραιτούμενος τὸ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, δημοσίῳς θελήσῃ καθαρθῆναι δικαστηρίοις, καὶ ὑπὲρ

αὐτοῦ ἡ ψῆφος ἐκφωνηθῇ, ὅμως τὸν ἴδιον τόπον ἀπολέσῃ . . . Ἐπὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ (ἀστυκῆς ληψοδοσίας) ἀπολέσῃ τὸ εἰς ὃ ἐνίκησεν, ἐὰν τὸν ἴδιον τόπον θελήσῃ κατέχειν» [Καρθαγ. καν. ιε. (ιδ').]—πρόσθετος ἵνα μὴ μακρηγορῶμεν, Ἀποστ. καν. κ'. κέ. ξέ. οέ. Β'. ς'. Δ'. θ'. κά. Ἀντιοχ. ιβ'. ιδ'. ιε. Σαρδ. ε'. ιδ'. Καρθαγ. ιβ'. κή. (λς'). ις'. (ρέ. ἢ ρς') ρκή. (ρλς'). Ἰουστιν. Νεαρ. ρκγ'. κεφ'. κβ'. κ.τ.λ.

Ταῦτ' ἄρα πρὸς τοὺς ὑποβολαῖς τῶν Δακικῶν νομοσχεδίων ἀποκρινοίμεθα καὶ ἡμεῖς μετὰ Πέτρου καὶ Ἰωάννου τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων. «Εἰ δὲ καιὸν ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε» (Ἀποστ. πραξ. δ'. 19.)

Δ'. Τὰ δὲ περὶ μοναχῶν, μοναζουσῶν καὶ εὐαγῶν Μοναστηρίων ἐν τοῖς Δακικοῖς τουτοῖσι Νομοσχεδίοις θεσπιζόμενα, πολλοῦ δέοντα τὴν ἀνεξιθρησκείαν καὶ τῆς συνειδήσεως τὸ ἐλεύθερον βεβαιοῦν καὶ κατασφαλίζειν τοῖς ὁμοδόξοις ὑπηκόοις, τοῦναντίον σφόδρα μὲν βίαια καὶ περιοριστικὰ καθέστηκε τῶν εὐσεβῶν ψυχῶν· ὅλως δὲ τῷ γράμματι καὶ τῷ πνεύματι οὐχ ὅπως τῶν Κανόνων, ἀλλὰ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἀντίκειται, ἐν ᾧ ὁμοίως ὁ ἰσχυρὸς, ὁ εὐρωστος καὶ ὁ πλούσιος, καθάπερ καὶ ὁ ἀσθενὴς, ὁ ἄρρωστος καὶ ὁ πένης δύναται ὅλον ἑαυτὸν ἀφοσιοῦν τῷ Θεῷ, ὅταν καὶ ὅπως θέλῃ. Οὐ ζητεῖται ἡλικία πρεσβύτου· οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἡγεῖται φαῦλος καὶ ἀκόλαστος βίος, ἢ τὰ καθάρματα καὶ σκύβαλα τῆς κοινωνίας, οὔτε οἱ λοιποὶ τοῦ Νομοσχεδίου περιορισμοί. Εἰ γὰρ τοιαῦτα ἐδικαίου ἢ τῆς συνειδήσεως ἐλευθερία καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, οἷα οἱ πανέκλαμπροι καὶ θεοσεβέστατοι τῆς Δακίας ὑπουργοὶ νομοθετῆσαι πεφιλοτίμηνται, οὐ καλῶς ζηλοῦντες τὰ μὴ καλὰ, τί ἂν ἔτι διέκρινε τὰς ἡμετέρας θυσίας καὶ προσφορὰς τῶν θυσιῶν ἐκείνου τοῦ Καὶν ἐνεκά γε τῆς βεβηλώσεως;

Οἱ δὲ τρισόλβιοι Πατέρες καὶ οἱ Χριστοκήρυκες Ἀπόστολοι οὐχ οὕτω ταπεινωτικὰ καὶ ἀνάξια τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως καὶ λογικότητος ἐφθέγγαντο· ἀλλὰ σαφῶς εἰδότες, ὅτι πάντα μὲν ἡμῶν τὰ ἔσω καὶ τὰ ἔξω προσήκει τῷ Θεῷ, ἡ δὲ ἀρετὴ καὶ σπεύρεται καὶ κραταιοῦται χρόνῳ καὶ ἀσκήσει καὶ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, οὐκ ἄλλον οὐδένα ἔθεντο περιορισμὸν, ἥκιστα γε τὰς τῶν ὑπουργῶν καὶ βασιλέων θελήσεις, οἵτινες σωματῶν ἄρχουσιν οὐ ψυχῶν, ἀλλὰ τὸν λόγον μόνον ἐκάστου καὶ τῆς γνώμης τὸ ἀνεξάρτητον καὶ τῆς προαιρέσεως τὸ δεδοκιμασμένον. Οὐκ ἄλλους τοίνυν ἐξεῖλον τοῦ μοναστικοῦ καταλόγου ἢ τοὺς ἑλαττον δεκαετοῦς ἢ καὶ δεκαε-

πταστοῦς καὶ τοὺς οὐκ ἀποχρώντως δεδοκιμασμένους, καὶ τὰς χήρας ἦπτον τοῦ ἐξήκοστοῦ ἀγούρας, δι' ὃν ἔφασαν λόγον οἱ τὰς περὶ τούτου θεοσόφους ῥήτραι τοῦ τε μακαρίου Παύλου (Τιμοθ. Α. ε. 9) καὶ Βασιλείου τοῦ οὐρανοφάντορος (καν. κδ'.) ἐξηγησάμενοι. Οὕτω γοῦν ἡ ἕκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀποφαίνεται (καν. μ'). «Ἐπειδὴ τῷ Θεῷ κολλᾶσθαι διὰ τῆς ἐκ τῶν τοῦ βίου θορύβων ἀναχωρήσεως λίαν ἐστὶ σωτήριον, χρὴ μὴ ἀνεξετάστως ἡμᾶς παρὰ τὸν καιρὸν τοὺς τὸν μονήρη βίον αἱρουμένους προσίεσθαι, ἀλλὰ τὸν παρὰδοθέντα ἡμῖν παρὰ τῶν Πιτέρων καὶ ἐν αὐτοῖς φυλάττειν ὅρον, ὥστε τὴν ὁμολογίαν τοῦ κατὰ Θεὸν βίου τότε προσίεσθαι δεῖ, ὡς ἡδη βεβαίαν καὶ ἀπὸ γνώσεως καὶ κρίσεως γινομένην μετὰ τὴν τοῦ λόγου συμπλήρωσιν». — Πρόσθε: κανόν. ιε. τῆς Δ'. τὸν ιη. τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τὴν ς'. Νεκρὰν Λέοντος τοῦ Σοφοῦ.

Περὶ δὲ ἀριθμοῦ Μονῶν, καὶ χρήσεως τῶν ἐν αὐταῖς κτημάτων, καὶ τῆς κυριότητος τῶν ἐν αὐταῖς ἀσκουμένων, ἀναγνωσθήτωσαν οἱ ἐξῆς μάλιστα Κανόνες: ὁ κδ'. τῆς Δ', ὁ μθ'. τῆς ΣΤ', ὁ ιβ'. καὶ ιγ'. τῆς Ζ'. ὁ α. τῆς Πρωτοδευτέραις, ὁ β'. Κυριλ. Ἀλεξ. Ἀποσ. λή. καὶ μά. Ἀντιοχ. κέ. ὁ η. τῆς Δ'. κτλ.

Τοιαῦτα καὶ περὶ τούτων ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ κελεύει.

Εἰ. Τούτων πάντων τοίνυν τῶν ὅρων τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος Νομοσχεδίων πάντας μονονουχὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ κανόνας ἐκ τοῦ εὐθέως καὶ ἐκ πλαγίου ἀνατρεπόντων, ὡς δέδεικται, οὐκ εἴχομεν Ἡμεῖς συμβαλεῖν ὅ,τι καὶ λέγειν βούλεται τόδε τὸ ἄρθρον, ὡς περ κορωνίς τῆς καινοτόμου ταύτης καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀθέσμου θεσμοθεσίας, ἐπιρράπτόμενον. «Εἰσὶ καὶ μένουσι (φησὶν) ἄκυροι ἅπαντες οἱ νόμοι καὶ κανονισμοί, ὅσοι ἀντίκεινται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου». Εἰ μὲν γὰρ *Νόμους καὶ Κανονισμοὺς* τοὺς ἐν Δακίᾳ λέγει προγενεστέρους πολιτικούς, ἄρ' οὕτω μικρὰ φροντίζουσιν οἱ εὐσεβόφρονες Δάκοι περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν, τῶν συμφώνων ἢ ἀσυμφώνων, ὥς μὴδὲ μνείας ἡστίνοσθαι αὐτοὺς ἀξιῶσαι χριστιανούς, ὑπουργοὺς καὶ βουλευτάς ἐν ἐκκλησιαστικῷ Νομοσχεδίῳ; Εἰ δὲ μετὰ τῶν ἀκυρουμένων *Νόμων καὶ Κανονισμῶν* ὡς ἐναντίων τοῖς Νομοσχεδίοις συνακυροῦνται (ἄπαγε!) σιγῇ καὶ πάντες οἱ προμνησθέντες Ἐκκλησιαστικοί, ὡς ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς μαχόμενοι τοῖς Νομοσχεδίοις τούτοις, τοῦτ' ἄρ' ἀπολαύσεται Δακικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπὸ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ὀρθοδοξίας εὐσε-

θεστάτων Ἡγεμόνος καὶ ὑπουργῶν, ὥστε ἀπαλεῖψαι μὲν Συνόδους καὶ Ἀποστόλους, ἀναστηλῶσαι δὲ τὰ νομοσχέδια, καὶ προσκυνῆσαι καὶ λατρεῦσαι αὐτοῖς ὡς τῇ χρυσοῇ εἰκότι; Οὐ γὰρ ἐπειδὴ τὰ καινοφανῆ ὡς ἐπὶ πλεῖστον εὐδοκιμεῖ ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ καὶ πολιτικῇ, διὰ τοῦτο νεωτερίζοντες καὶ τῇ θρησκείᾳ οἱ τῆς Δακίας ἐντιμότατοι ὑπουργοί, νέας ζητήσουσι παραδόσεις καὶ ἐν αὐτῇ. Ἀρχαῖος δ' ἀληθινὸς Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν καὶ ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ, ἀρχαῖαι καὶ αἱ περὶ αὐτῶν παραδόσεις ὅσοι δὲ φιλοτιμοῦνται πρὸς τὰς μεθ' ἡμέραν παραδόσεις ρυθμίσαι καὶ τὸ θρήσκευμα, οὗτοι παῖδες ἀεὶ ἔσονται καὶ νήπιαι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς θρησκείας, καὶ ἐλάχιστοι ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλὰ γὰρ ἀκούσωμεν τί καὶ περὶ κύρους καὶ ἀκυρώσεως πολιτικῶν τε νόμων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων καὶ διατάξεων ἡ γεγραρὰ καὶ πρεσβυτάτη ἀρχαιότης τῆς τοῦ Χριστοῦ καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀποφαίνεται. Ἡ μὲν οὖν Γ'. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, εὐλαβείᾳ καὶ φόβῳ τοῦ μὴ τοὺς τῶν Πατέρων κανόνας παραβαίνεσθαι, ὀρίζει (κανόν. ή.) «Εἰ δὲ τις μαχόμενον τύπον τοῖς νῦν (Συνοδικῶς) ὠρισμένοις προκομίσοι, ἄκυρον τοῦτον εἶναι ἔδοξε τῇ ἀγίᾳ πάσῃ καὶ οἰκουμενικῇ Συνόδῳ». Οὐδὲ ἄλλως ἢ Δ'. φησὶ γὰρ (πράξει δ') «Κατὰ τῶν Κανόνων μηδὲν πραγματικὸν (αὐτοκρατ. θέσπισμα) ἰσχύσει. Τὰ ἀρέσκοντα τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον βέβαια φυλαττέσθω *Ὅλα τὰ πραγματικὰ ἀργήσει, οἱ Κανόνες τῶν Πατέρων κρατεῖτωσαν*». — Παρατρέχοντες τ' ἄλλα οὐκ ἂν παρέλθωμεν σιωπῇ τὰ τῆς ἐβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὸς τοὺς τὰ δογματικὰ μόνον αἱρουμένους, τὰ δὲ τῶν Κανόνων περὶ οὐδενὸς ποιουμένους. «Ἀσπασίως (λέγουσιν οἱ θεῖοι Πατέρες) τοὺς θεῖους ΚΑΝΟΝΑΣ ἐνστερνιζόμεθα, καὶ ὁλόκληρον τὴν αὐτῶν διαταγὴν καὶ ἀσάλευτον κρατύνομεν, τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν ἀγίων σαλπύγων τοῦ Πνεύματος, τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων, τῶν τε ἐξ ἀγίων οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν τοπικῶς συναθροισθεισῶν ἐπὶ ἐκδόσει τοιούτων διαταγμάτων, καὶ τῶν ἀγίων Πατέρων ἡμῶν· ἐξ ἐνός γὰρ ἅπαντες καὶ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος ἀγασθέντες ΩΡΙΣΑΝ τὰ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ. Καὶ οὐς μὲν τῷ ἀναθέματι παραπέμπουσι, καὶ ἡμεῖς ἀναθεματίζομεν, οὐς δὲ τῇ καθαιρέσει, καὶ ἡμεῖς καθαιροῦμεν· οὐς δὲ τῷ ἀφορισμῷ καὶ ἡμεῖς ἀφορίζομεν· οὐς δὲ ἐπιτιμῇ παρὰδιδόασιν, καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως ὑποβάλλομεν (καν. α.) — Καὶ πάλιν ἡ αὐτὴ ἀγιωτάτη Σύνοδος (ὅρω ζ'). — «Ἄπαντα τὰ παρὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν καὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ ὑποτύπωσιν τῶν ἀγίων

καὶ ἀοιδίμων Πατέρων καινοτομηθέντα ἢ μετὰ τοῦτο πραχθησόμενα ἀναθεματίζομεν». Καὶ οὐ τῶν θείων Πατέρων μόνον γεγονάσιν αὗται αἱ φωναί· ἀλλὰ καὶ οἱ ἀοιδίμοι καὶ εὐσεβέστατοι Αὐτοκράτορες κυροῦντες μὲν πάντα τὰ Συνοδικὰ προστάγματα, συνωδὰ δὲ τούτοις νομοθετοῦντες ἡκύνουν καὶ κατῆργουν ἅπαν νομικὸν ἐναντίωμα. Ἀντὶ πολλῶν ἀπόχρη μάρτυρα τοῦ λόγου παραγαγεῖν τὸν ὧς εἴτις καὶ ἄλλος νομοδίφην Θεόδωρον τὸν Βαλσαμῶνα ἐν τοῖς εἰς τὸν τοῦ μεγάλου Φωτίου Νομοκάνονα σχολίοις· «ἡ τρίτη (φησὶ) διάταξις τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν τοὺς τῶν ἐπτὰ Συνόδων κανόνας θέλει κρατεῖν καὶ τὰ δόγματα αὐτῶν ὡς τὰς θείας γραφάς». Ἐν δὲ τῷ Ἀβιβλ. τοῦ Κώδ. τίτλ. γ'. διατάζει μδ'. καὶ τῇ α. καὶ δ'. διατάζει τοῦ α' τίτλ. τῶν νεαρῶν, πῇ μὲν ὅτι οἱ κανόνες ὡς νόμοι κρατοῦσιν· πῇ δὲ ὅτι τοῖς κανόνσιν οἱ νόμοι ἀκολουθοῦσιν. Καὶ βιβλ. Α. τίτλ. Β'. διατ. ιβ'. ὅτι οἱ τοῖς κανόνσιν ἐναντιούμενοι τύποι ἄκυροι εἰσὶν». (Φώτ. Νομοκ. τίτλ. α. κεφ. β'. (σχόλιον).

Τοιγαροῦν κεφάλαιον τῶν περὶ τῶν τριῶν Δακικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομοσχεδίων ἡμῖν εἰρημένων τόδε. Ἡ ἀπ' αἰῶνος καθεστῶσα Εὐαγγελικὴ καὶ κανονικὴ διατύπωσις τῆς μιᾶς καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οὐκ ἄλλοις τισὶ τῶν πάντων ἀνθρώπων πεπίστευται καὶ πκρακατατέθεται, ἢ αὐτῇ ταύτῃ τῇ τῶν πιστῶν Ἐκκλησίᾳ συλλήβδην καὶ ἐν συνόλῳ· ἰδίᾳ δὲ καὶ διαφερόντως τῇ ἄνωθεν ἐκ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ εἰς ἡμᾶς διαδοχικῶς κατερχομένη σεβασμῖα ἱεραρχία, ἣτις εἰς ταῦτὸν συνιοῦσα τῷ σώματι ἢ τοῖς γράμμασιν, ὁπότε δέοι, αἰεὶ δὲ συμπαροῦσα τῇ ψυχῇ καὶ τῇ γνώμῃ, πάντα ἐν ἁγίῳ Πνεύματι καὶ κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν Πράξιν διατίθῃ καὶ οἰκονομεῖ εἰς τὸ συμφωρότερον καὶ σωτηριωδέστερον πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς, τὰ τε νομοθετικὰ καὶ τὰ διοικητικὰ, τὰ τελετουργικὰ καὶ μυσταγωγικὰ, τὴν διδασκαλίαν καὶ πᾶσαν τὴν τῶν ψυχῶν λογικὴν καὶ Εὐαγγελικὴν ποίμανσιν καὶ κατάρτισιν. Οὗτος δὲ δὴ ὁ σύμπας τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πνευματικὸς καὶ διοικητικὸς διάκοσμος, οὗ θεμέλιοι μὲν καὶ κρηπιδώσεις αὐτῇ ἐστὶν ἡ τῶν ἁγίων Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων πίστις καὶ διδασχὴ· λίθος δ' ἀκρογωνιαίος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς «ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι», ὡς ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν διδάσκει διδάσκαλος (Ἐφεσ. β'. 21—22), στύλοι δὲ καὶ λυχνίαι οἱ ἱεράρχαι καὶ ὁ εὐαγγῆς τοῦ Κυρίου κληρὸς· οὗτος φανερὸς, ὁ οὐκ ἀνθρώπινος, ἀλλ' ὑπερ-

κόσμιος καὶ θεοκατασκεύαστος καὶ πνευματοσύντακτος τῆς Ἐκκλησίας διάκοσμος, ὑπὸ μὲν τῶν θεοπνεύστων καὶ θεοκηρύκων Ἀποστόλων, καὶ τῶν θεοφόρων καὶ θεοκινήτων Πατέρων, τῶν ἐν ταῖς ἁγίαις Οἰκουμενικαῖς καὶ Τοπικαῖς Συνόδοις γραφῇ ἢ γλώσσῃ παραστάντων, θεοσόφως οἰκοδομηθεὶς καὶ ἀκραδάντως στηριχθεὶς, καὶ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν θείᾳ δυνάμει πλατυνθεὶς, ὑπὸ δὲ τοσούτων ἀοιδίμων Πατριαρχῶν καὶ Βασιλέων καὶ Ἀρχόντων καὶ λαῶν τῆς ὑψηλοῦ σοφῶν τε καὶ ἀσόφων εὐσεβῶς καὶ ἀραρότως εἰς τὸν πάντα χρόνον συμπαγεὶς καὶ κρατυνθεὶς, ἀποδεχθεὶς καὶ μεγαλυνθεὶς, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ νόμοις, ὅροις καὶ κανόνσι, καὶ ἀρχαῖς καὶ ἀναθέμασι φρικωδεστάτοις ἀπορρήτως περιφρουρηθεὶς κατὰ πάντος τολμήσοντός ποτε μετακινήσαι ἢ μεταβαλεῖν θεσμούς Πατέρων καὶ ὅρια αἰώνια τῆς αἰωνίου εὐσεβείας· οὗτος ὁ διάκοσμος οὐχ' ὅτι ὑπὸ ὑπουργῶν καὶ ἡγεμόνων, ἀλλ' οὐδὲ ὑπὸ Ποιμένων καὶ Ἱεραρχῶν, ἐὰν ἐπιτοπίως καὶ καθ' ἕκαστον καὶ ἐν ἀθετήσῃ τῶν πατρῶων παραδόσεων καὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἐνεργῶσι, μεταποιηθῆναι δύναται, οὐδὲ κατὰ ἐν ἰῶτα καὶ κεραίαν μίαν. Κατὰ γὰρ τὸν μέγαν ἀθλητὴν τῆς εὐσεβείας τὸν τοῦ Θεοῦ φωτὸς ἐπώνυμον Φώτιον, «οὐδὲν ὦν ἡμῖν οἱ θεῖοι Πατέρες παρέδωκαν Συνοδικῶν διαταγμάτων, οὐδεμιᾶς οὐτ' ἀφαιρέσεως οὔτε προσθήκης χρήζει οὔτε ἄλλης μεταβολῆς. Πάντα γὰρ ὅσα συμβάλλουσι πρὸς τε τῶν τῆς πίστεως δογμάτων κατάληψιν, καὶ πρὸς ἥτους κατάρτισμόν, συλλήβδην οἱ Πατέρες παρέδωκαν τῇ Ἐκκλησίᾳ, Ἀποστολικάς ἐπόμενοι διδασκαλίαις καὶ παραδόσεσιν, αἵπερ ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ πᾶσι τοῖς πιστοῖς ἀρμόζουσι πρὸς σωτηρίαν.» Διὸ δὴ καὶ πᾶς Ἐπίσκοπος οὐκ ἄλλ' ἢ φύλαξ τέτακται θεόθεν καὶ ταμίας καὶ οἰκονόμος πιστὸς καὶ ἀκραιφνὴς τῆς οὐρανίου ταύτης παρακαταθήκης, οὐκ εἰς φθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν ἡντιναοῦν, ἀλλ' εἰς χρῆσιν μὲν σωτηριώδη πρὸς τοὺς βουλομένους σώζεσθαι, γνησίαν δὲ καὶ ἀκριβῆ καὶ παντελῶς ἀπαραμείωτον εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς μετὰδοσιν καὶ μεταφύτευσιν ὧν τε παρέλαβεν, ὧν τε ἐδιδάχθη. Εἰ δὲ τίς που τυχὸν ἐν τοῖς μυρίοις λειτουργοῖς τοῦ αἰωνίου, ματαιότητος φυλαύτου καπνῷ μεθυσθεὶς, ἢ πάθει ὀτρωῶν ὑφαρπαγεὶς, ἢ δόλῳ φενακισθεὶς, ἢ φόβῳ καὶ βίᾳ εἴξας, ἢ κολακείᾳ αἰσχίστη ἐνδοῦς, ἢ ὀτρωδήποτε ὑπαχθεὶς καὶ δελεασθεὶς συμφέροντι, κακὸς ἐξελεγχθεὶς καὶ κίβδηλος καὶ παραχαράκτης καὶ προδότης, μὴ πληροφορῶν μήτε πείθων τὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας περὶ ὧν ἐπιχειρεῖ ἢ διανοεῖται νεοχμώσεων καὶ βεβηλώσεων, τοῦτον σύμπασα ἡ Ἀποστολικὴ καὶ Συνοδικὴ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, εἰμὴ

διορθοῖτο μετὰ μίαν καὶ δευτέραν ἐν ἀγάπῃ νουθεσίαν καὶ παράκλησιν τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀποσκορακίζει τέλος καὶ ἐξοστρακίζει ἐκ τοῦ κόλπου τῆς Ἱεραρχίας, καὶ ἀλλότριον ἡγεῖται τῆς μάνδρας τοῦ Κυρίου, καὶ ἀναφωνεῖ αὐτῷ μετὰ τῶν μακαρίων Πατέρων τῆς ἐν Καρθαγένῃ ἀγίας Συνόδου. Οὐδεὶς κατὰ τῶν Προφητῶν, οὐδεὶς κατὰ τῶν Εὐαγγελίων, οὐδεὶς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας χωρὶς κινδύνου ἐποίησεν.

Ἀλλ' ὁ πρῶτος καὶ μέγας Ἀρχιερεὺς καὶ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Κύριος, ὁ θεμελιωτής τε καὶ σκεπαστής καὶ τελεσιουργὸς τῆς Ἐκκλησίας, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, αὐτὸς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἡμᾶς ποιμένας καὶ ποιμνινομένους ἑαυτῷ παραστήσαι, συσφίγγων τοὺς πάντας ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ φωτίζων τὸν φωτισμὸν ἐπιγνώσεως καὶ εὐσεβείας ἀληθινῆς καὶ ἐδραίας εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα, εἰς δόξαν Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤ/ΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΠΡΩΗΝ ΚΩΝΣΤ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΠΡΩΗΝ ΚΩΝΣΤ. ΑΝΘΙΜΟΣ.

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΠΡΩΗΝ ΚΩΝΣΤ. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ.

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΙΑΚΩΒΟΣ.

† Ο ΚΥΖΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ.

» ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.

» ΝΙΚΑΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ.

» ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ.

» ΔΕΡΚΩΝ ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

» ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ.

» ΙΚΟΝΙΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

» ΠΟΣΝΗΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

» ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ.

» Ἀνθιμος Μαντζαράκης Ἀρχιμανδρίτης.

Εὐστάθιος Κλεόβουλος »

† Ο ΑΙΝΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ.

» ΣΑΜΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ.

» ΣΚΟΠΕΙΩΝ ΙΩΑΚΕΙΜ.

» ΣΒΟΡΝΙΚΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.

» ΠΡΕΣΛΑΒΑΣ ΑΝΘΙΜΟΣ.

» ΒΕΛΙΣΣΟΥ ΑΝΘΙΜΟΣ.

» ΣΙΝΑΙΟΥ ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ.

» ΚΡΗΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.

» ΜΑΛΕΝΙΚΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.

Νικηφόρος Γλυκᾶς Ἀρχιμανδρίτης.

Γερμανὸς Γρηγορᾶς »

ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΕ, ὕψηλότατε καὶ περιφανέστατε Αὐθέντα καὶ ἡγεμῶν τῶν ἠνωμένων ἡγεμονιῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, Κύριε Ἀλέξανδρε Ἰωάννου Α'. υἱὲ ἡμῖν κατὰ πνεῦμα λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε. Τὴν εὐσεβεστάτην αὐτῆς ὕψηλότητα ἐκ μέσης ψυχῆς εὐχόμενοι καὶ πατρικῶς ἀσπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν. Οὐ πρὸ πολλοῦ τοῦ χρόνου φήμη τις ἐκκλησιαστικῶς οὐ πάνυ εὐάγγελος, περιεβόμβησε τὰς ἡμετέρας ἀκοάς, τὴν ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν ἡγεμονιῶν κυκλοφορίαν τριῶν Νομοσχεδίων, ὡς καινὴν τινα καὶ ἔστιν ὅπου ἀντικανονικὴν παρεισαγόντων Ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, καταγγέλλουσα. Τοῦ ἀκούσματος τὸ σπουδαῖον ἅμα καὶ τραχὺ πρὸς τὴν πάλαι δεδοκιμασμένην ἡγεμονίαν καὶ λαοῦ εὐσέβειαν ἀντεξεσταζόμενον, καὶ ἡ παρὰ τῶν αὐτόθι ἱερωτάτων καὶ Θεοφιλεστάτων ἱεραρχῶν παντελὴς σιγὴ, ταῦτα οὐκ εἶα ἡμᾶς αὐτοσχεδιάζειν, ἐξ ἀδεσπότου καὶ ἀορίστου φήμης εἰκάζοντας· ἕως οὗ ἐξελληνισθέντα ἐξ ἐφημερίδος ἐπιτοπίου τὰ Νομοσχέδια, ἐπαύσατο μὲν τοῦ μετεώρους κρατεῖν τὰς ψυχὰς μέσον χρηστῆς ὑπολήψεως καὶ κέντρων φόβου, διὰ δὲ τὸ τῶν πλειόνων ἐν αὐτοῖς διατάξεων ἀντίξουν πρὸς τὰς ἀποστολικὰς καὶ συνοδικὰς, εἰς βάθος λύπης ἐβύθισε τὴν ἡμῶν Μετριότητα καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς σεβασμίαν χορείαν τῶν ἐνδημούντων ἱερωτάτων Ἀρχιερέων. Καὶ γὰρ ὅλως κατανοεῖν οὐκ εἶχομεν, ὅπως ποτὲ ὅ,τ' ἐν Δακίᾳ Θεοφιλέστατος Κληρὸς καὶ ἡ τὴν μεγάλωνυμον εὐσέβειαν, ὡσεὶ λάβαρον οὐράνιον καὶ ἀκαταμάχητον, φέρουσα ἡγεμονικὴ Κυβέρνησις, ἐκνήσαντες ζητῆσαι τί περὶ ὧν ἔμελλον νομοθετεῖν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων οἱ ἱεροὶ θεσμοὶ διακελεύονται, παραχρῆμα συνεχώρησαν καὶ δι' ἐφημερίδος δημοσιευθῆναι τὸ ὑπουργικὸν Θεσμοθέτημα, καθάπερ τι Ἐκκλησιαστικὸν παραχάραγμα, ἐπὶ κοινῷ μὲν σκανδάλῳ τῶν ἀπανταχοῦ Ὀρθοδόξων, οὕτως ἀναφανδὸν καὶ κεκηρυγμένως δρώντων ὑπὸ λαοῦ Ὀρθοδόξου καταπατούμενα τὰ πατροπαράδοτα, ὡς ἐν παντελεῖ ἐρημίᾳ ἀνδρῶν στεργόντων αὐτὰ καὶ ἐπιβλεπόντων καὶ προστατευόντων, πρὸς ἀμύθητον δὲ θλίψιν καὶ ἀμηχανίαν ἡμῶν, εἰς δύο περιστάντων σκοπέλους: ἢ τοῦ σιγῆσαι καὶ συγκατακριθῆναι ἐπὶ τῇ φανερᾷ καὶ πικρῇ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν διατάξεων ἀθετήσει· ἢ, ἐπειδὴ τοῦτο ψυχοβλαβὲς ἅμα καὶ τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν ἀπᾶλλον καθή-

κουσι καὶ ἐτοῖμον ἔρμαιον τοῖς ἐχθροῖς τῆς Ἐκκλησίας, δημοσίᾳ ἐλέγξει καὶ ἀποκηρύξει τὸ δημοσίᾳ ἡμαρτημένον, καὶ λυπήσαι μὲν γνησίους υἱοὺς ἐν Χριστῷ πεφλημένους, γέλωτα δὲ παρασκευάσαι χαϊρέκακον πᾶσι τοῖς ὑπεναντίοις, καὶ δάκρυα τοῖς οἰκείοις τῆς Πίστεως.

Τέως οὖν ἀλγοῦντες καὶ ἐπαποροῦντες, ὅπως χρησάμεθα τηλικούτῳ πράγματι, ἐκεῖνο ἐνεθυμήθημεν: Ἐπειδὴ νέον τοῦτ' αὖθις ἐνσκήπτει πάθημα ἡθικὸν τῇ πολυπαθεῖ, αἰεὶ δὲ διὰ τοῦ ἐνδυναμοῦντος Χριστοῦ ἀκαταγωνίσῃ Ἐκκλησίᾳ· τὰ δὲ κοινὰ τῶν παθῶν μείζονος δεῖται τῆς θεραπείας, ὡς οἱ τῆς Γ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου Θεῖοι Πατέρες πνευματικώτερον ἱατρολογοῦσι, δεῖν ἔγνωμεν, καθάπερ ἱατροσυνέδριον πνευματικὸν περὶ ἡμᾶς συναγεῖραι, Σύνοδον Ἱερὰν καὶ μεγάλην ἀπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ Βασιλευούσῃ Ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ τῶν εὐδοκιμούντων Ἱεροδιδασκάλων, ὥστε τὰ ἡπιώτερα εὑρεῖν καὶ ἀκεσώδυνα φάρμακα περὶ τεκνίων, τάχα που ἐξ ἀγνοίας ἡμαρτηκότων.

Τούτου γενομένου, Ἡγεμῶν Εὐσεβέστατε, καὶ τῶν Νομοσχεδίων, ὡς ἐπὶ λυδίᾳ πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἀπαθῶς καὶ ἀπρολήπτως ἀντεξετασθέντων, οὐκ ὀλίγων δὲ διατάξεων ἀριδῆλως ἀντικανονικῶν ἐλεγχθεῖσων, καὶ σκέψεως μακρᾶς καὶ ἐμβριθοῦς προτεθείσης, ἔδοξεν Ἡμῖν καὶ πάσῃ τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ λύειν τὸ σκάνδαλον φιλοστόργως μᾶλλον καὶ πνευματικῷ τῷ τρόπῳ, οἷα πρέπει μητρὶ πραεῖα καὶ μακροθύμῳ, ἢ παρρησίᾳ καὶ ἐλεγκτικῶς. Ὁ δὲ τῆς λύσεως τρόπος ἔγγραφον πέμψαι τὴν περὶ τούτου κοινὴν Διαγνώμην τῆς ἐκτάκτου ταύτης ἁγίας Συνόδου, εἰς λύσιν τῶν ἀπορουμένων καὶ διαφώτισιν ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις καὶ στηριγμὸν εἴτις που ὑπάρχει ἀστήρικτος τὴν διάνοιαν ἐν ταῖς περὶ Ἐκκλησίας καὶ ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως θεωρίαις· διχθιβάσαι δὲ τὴν Συνοδικὴν ταύτην Διαγνώμην οὐ διὰ τοῦ τυχόντος κομιστοῦ, ἀλλὰ δι' ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς αὐτῆς ἁγίας Συνόδου, τοῦ Ὀσιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ Διευθυντοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς Κύρ. Εὐσταθίου Κλεοβούλου.

Καὶ δὴ γράφοντες διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς Ἡμῶν Ἐπιστολῆς, καὶ τὰ περὶ τούτων, ὡς πνευματικῶ καὶ λίαν Ἡμῖν ἐν Χριστῷ πεφλημένῳ υἱῷ, πνευματικῶς καὶ ἀπορρήτως ἀνακοινούμενοι, ὑπομιμνήσκομεν καὶ ἀξιούμεν καὶ ἐκλιπροῦμεν παραινετικῶς καὶ πατρικῶς τὴν Ἱμετέραν Ὑψηλότητα, ἀξιῶσαι μὲν τῆς δεούσης προσοχῆς τὰ παρ' Ἡμῶν πεμπόμενα Γράμματα διὰ

τοῦ ρηθέντος ἀπεσταλμένου, ἐκεῖνο δὲ γινῶναι, ὅτι τοῦτ' ἂν εἴη τὸ ἀποστολικὸν πρὸς κέντρα λακτίζειν, τὸ ὅπως ποτὲ μάχεσθαι τοῖς θεσμοῖς τῆς Ἐκκλησίας. Οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως λανθάνει τὸ ὑμέτερον περὶνουν ὕψος, Θεὸν εἶναι τὸν ταπεινοῦντα καὶ ἀνυψοῦντα, τὸν κατὰγοντα καὶ ἀνάγοντα· ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ οἱ κληροὶ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ αὐτοῦ ἐστὶ τὸ κράτος καὶ ἡ δύναμις, διδομένη ἢ ἀφαιρουμένη πάντοτε πρὸς τὸ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τῇ ὅλῃ Ἐκκλησίᾳ συμφέρον. Οὔτε μὴν ἐκεῖνο διέλαθε τὴν ὑμετέραν ὕψηλὴν περίνοιαν, ὅτι θρησκευτικὴ μὲν ὀλιγωρία καὶ ψυχρότης τοῦ λαοῦ ἢ γογγυσμὸς ἐπὶ τῇ Κυβερνητικῇ ὀλιγωρίᾳ, ἀμφοτέρω ἐχθροὶ τῶν Ἐπικρατειῶν θανάσιμοι. Ἀνατρέφει δὲ καὶ παιδεύει τοὺς λαοὺς διαφερόντως τὸ Ἡγεμονικὸν καὶ τὸ Ἱεραρχικὸν καὶ τὸ Ἱπουργικὸν καὶ τὸ Βουλευτικὸν Ἀνάκτορον. Καὶ γὰρ ὅσῳ μείζων ἢ παρὰ τῆς προνοίας ὑπεροχὴ, τοσούτῳ καὶ ἡ τοῦ νομοφυλακεῖν ὀφειλὴ μείζων καὶ διδακτικώτερα καθέστηκε· φιλεῖ γὰρ αἰεὶ τὸ ἀρχόμενον τοῖς τοῦ ἄρχοντος, πολιτικοῦ ἢ πνευματικοῦ, ἤθεσι συνεξομοιοῦσθαι, καθάπερ λόγοι παλαιοὶ σοφῶς ἐγνωμάτευσαν. Τὰ μὲν οὖν δογματικά, οἷς ἀκμάζουσιν αἱ Ἡγεμονίαι (εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν) εἴη ἂν ὁ πυρὴν, ὁ σκελετὸς καὶ ὁ θέμεθλος· ἡ δὲ πρᾶξις καὶ διοικήσις ἐστὶν ἡ σὰρξ καὶ τὸ οἰκοδόμημα: «Δειξόν μοι (φησὶ) τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου.» Αὕτη δὲ οὐκ ἂν γένοιτο ψιλῆς ἀνθρωπίνης ἐπινοίας κατασκευάσμα, ὑπὸ τοῦ τυχόντος ὅτε καὶ ὡς τύχοι μεταβαλλόμενον, οὐδαμῶς· ἀλλ' Εὐαγγελικόν ἐστὶν ἀπήχημα τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τοῦ διδάξαντος τοὺς μακαρίους Ἀποστόλους καὶ τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας πάσης πάλαι καὶ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. Οὐκοῦν, ὅπου φθέγγεται Ἀπόστολος καὶ Σύνοδος, ἐνταῦθα τί δύναται Μητροπολίτου ἐνὸς μία ψῆφος ἄχαρις, ἢ φωνὴ τοῦ Ἱπουργοῦ, τοῦ Βουλευτοῦ, ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡγεμόνος; Οὐ Βουλευτῶν καὶ Ἱπουργῶν καὶ Βασιλέων ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ἡ συνείδησις καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ Ἀποστόλων καὶ Συνόδων. Εἰ δὲ καὶ τις τῶν τοῦ Βήματος, τῆς οἰκείας κλήσεως ἐπιλαθόμενος, αἰδοῖ καὶ δειλία ἢ δτωδῆποτε πάθει καὶ συμφέροντι προδοίῃ τὸ καθῆκον, χρεὼν αὐτὸν ὁδῶ τῇ προσηκούσῃ ἐπὶ τὴν εὐθείαν ἐπανάγεσθαι· ὁ γὰρ προχείρως τὴν Ἱερὰν ἀλήθειαν καὶ τοὺς Ἱερούς θεσμοὺς θυσιάσας, σχολῇ γ' ἂν φείσαιο τῶν συμφερόντων τῇ πολιτείᾳ. Ἀλλὰ γὰρ ζηλοῦτε ἴσως τὸν πέλας; μὴ ζηλοῦν τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν παρεγγυᾶται ὁ Προφήτης ὁμοῦ καὶ Βασιλεὺς Δαβίδ. Ἄζηλα τὰ φύσει καὶ

νόμῳ κακόζηλα· οὐδὲ τὰ νέα πάντα πάντοτε πάντων τῶν παλαιῶν ἀπλῶς κρείττω καὶ δοκιμώτερα. Καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ὅπου ἡ Ἐκκλησία πάντ' ἀσμένως ἀποδίδωσι τῷ Καίσαρι τὰ τοῦ Καίσαρος, δικαίως οὖν ἀπολαυέτω πάντων, ὅσα πρέπει τῷ Θεῷ· οὗ ἡ χάρις καὶ ὁ φωτισμὸς καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς Ὑμετέρας Εὐσεβεστάτης Ὑψηλότητος, χαριζομένου ἅμα αὐτῇ ἔτη πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

αὐξέ. Ἀπριλίου 17.

*Τῆς Ὑμετέρας Εὐσεβεστάτης Ὑψηλότητος Διάπυρος
πρὸς Θεὸν εὐχέτης καὶ ὁλως πρόθυμος,*

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ καὶ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Οὐγγροβλαχίας, ὑπέρτιμε καὶ ἑξάρχε Πλαγηνῶν Κύρ. Νήφων, καὶ θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι ὅ,τε Ῥωμνίκου, ὁ Πουζαίου καὶ ὁ Ἀρτζεσίου, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι λίαν ἀγαπητοὶ καὶ περιπόθητοι ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος· χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Φήμη οὐκ ἀγαθὴ διέδραμε τὴν πόλιν ἡμῶν ἤδη πρὸ μηνός, περὶ τοῦ ὅτι ἡ κατὰ τὰς Δακικὰς Ἡνωμένας Ἡγεμονίας Κυβέρνησις ἐπείγεται διὰ τριῶν Νομοσχεδίων καινοτομήσαι τὰ περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν παρὰ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν τε Ἀποστολικῶν καὶ τῶν Συνοδικῶν ὅρων καὶ διατάξεων. Τὸ παντάπασι ξένον καὶ δυσχερὲς τοῦ θρυλλήματος καὶ ἡ τῆς αὐτόθι Ἱεραρχίας βαθυτάτη σιγὴ οὕτω ἄγαν ἡμᾶς ἐθορύβει διὰ τὸ μηδὲν ὑποτοπάζειν οὕτω δυσχερὲς, θαρρόυντας τῷ ζήλῳ καὶ τῇ φρονήσει τῶν Ἱερωτάτων καὶ θεοφιλεστάτων Ποιμένων, οὓς ἡ καθ' ἡμᾶς Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐπέστησέ τε καὶ ἀπεδέξατο προασπιστὰς τῶν καθεστώτων τῇ καθολικῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ. «Καὶ γὰρ ὅταν ἕκαστα τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων εὐθὺ φέρηται κανονικῆς εὐταξίας (φησὶν ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρεὺς) οὐδὲνα μὲν ἡμῖν ἐντίκτει θόρυβον, ἀπαλλάττει δὲ καὶ τῆς παρὰ τινων δυσφημίας». Ἀλλ' οὐκ ἐβράδυνε βεβαιῶσαι τὴν ἀπαισίαν φήμην ὁ τὰ τρία νομοσχέδια δημοσιεύσας Δακικὸς *Μηνύτωρ*, λυπηρὰ μὲν καὶ καθ' ἑκὺν διὰ τὴν καινοτομίαν, πολὺ δὲ ἀνιχρώτερον τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι καὶ ψή-

φος Ἀρχιερέως αὐτὰ ἐτίμησε, παρ' οὗ ἡ Μετριοτήτης ἡμῶν σὺν τῇ περὶ ἡμᾶς σεβασμίᾳ τῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων δηγύρει πᾶν ἄλλο προσεδόκησεν ἂν, ἐνστάσεις γοῦν καὶ ἀναφορὰς πρὸς τὴν ἐξάρχουσαν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐπὶ αἰτήσῃ ἠθικῆς συνδρομῆς, ἢ τὴν ἄφωνον ὑπογραφὴν καὶ συνεπικύρωςιν. Καὶ γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἡμᾶς Ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος, Ἐπισκόπους Θεοῦ εἰς τὸ ἐφίστασθαι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ρουθετεῖν, παρακαλεῖν, ἐλέγχειν, ἐπιτιμᾶν, πάντα ποιεῖν καὶ πάνθ' ὑπομένειν ὑπὲρ τοῦ σώσαι τὸ ποίμνιον, σῶσαι τὸν οὐράνιον μαργαρίτην, δόγματα καὶ νόμον, ὅσα ἡ καθολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία παρὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων καὶ τῶν Συνόδων παραλαβοῦσα ἀσφαλῶς διακατέχει καὶ ἀσφαλῶς παραδίδωσι. Καὶ αἱ μὲν ἀνθρώπινοι ψῆφοι αἱ κατὰ τῶν Κανόνων ἐκφερόμεναι ζημιοῦσι τοὺς ἐξενεγκόντας, οὐ τὴν Ἐκκλησίαν, ἥς οὐδὲ πύλαι ἄδου κατισχύσουσι κατὰ τὸ θεῖον λόγιον, καὶ ἥτις (ὡς ὁ χρυσοῤῥήμων Ἰωάννης χρυσολογεῖ), «πολεμουμένη, νικᾷ· ἐπιβουλευομένη, περιγίνεται· ὑβριζομένη, λαμπροτέρα καθίσταται· δέχεται τραύματα, καὶ οὐ καταπίπτει· κλυδωνίζεται, ἀλλ' οὐ καταποντίζεται· παλαίει καὶ πυκτεύει, ἀλλ' οὐχ ἡττᾶται». Τὸ σκάνδαλόν ἐστι τὸ ταραττον· τὸ δὲ ἐκπληττον ἐκεῖνο μάλιστα, πῶς ποτε ἡ Ἀρχιερωσύνη ὑμῶν οὐκ ἐνεθυμήθη, ὅτι οἱ τῆς Ἱεραρχίας ἀστέρες, οὓς οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου ἔταξεν ἀνὰ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ μεταδιδόναι τοῖς πιστοῖς οὐ ζόφον γήϊνον, ἀλλὰ τὰς αὐγὰς τοῦ νοητοῦ φωτὸς τῆς ὑπερκοσμίου ἀληθείας, οὗτοι καὶ ἑξάρχα καὶ ταπεινώματα λάβωσι, μίαν οἱ πάντες ἀπανταχοῦ ἑλαχον ἐντολὴν οὐρανίαν τοῦ ὁμοίως τοῖς πᾶσι μεγάλοις καὶ μικροῖς γίνεσθαι σωτηρίας ὁδηγοὶ καὶ κήρυκες ἄληπτοι καὶ ἀδούλωτοι καὶ ἀρρύπωτοι ὡς τὸ φῶς, καὶ παντὸς νέφους πολιτικῆς ἐπηρείας καθυπέρτεροι, οὔτε εἰς πρόσωπα βλέποντες, οὔτε τοὺς τὸ σῶμα μόνον κακῶσαι δυναμένους φοβούμενοι, οὔτε τὴν τοῦ ἀγαθοῦ στρατιώτου τάξιν καταλείποντες, ἕως τὸ ποίμνιον κερδάναντες τὸν Χριστὸν κερδήσωσιν, οὗ χωρὶς φροῦδα τὰ πάντα καὶ σκύβαλα, αἱ τιμαὶ, τὰ γέρα καὶ τὰ κοσμήματα, οἱ βαθμοὶ καὶ οἱ τίτλοι, αἱ προεδρεῖαι καὶ τὰ ἀξιώματα. Ὅπου δὲ αἱ Δακικαὶ Βουλαι καὶ οἱ ὑπουργοὶ καὶ ὁ Ἡγεμὼν οὔτε ἐτερόδοξοι εἰσιν (εὐλογητὸς ὁ θεὸς τῆς Ὁρθοδοξίας) οὔτε ἀπνηεῖς τινες καὶ τυραννικοὶ γνωρίζονται, τίνος ἕνεκα προσῆκε τοὺς Ποιμένας πτήξαντας εἶξαι τοῖς ἀντικανονικοῖς νομοσχεδίοις, καὶ τῇ ὑπογραφῇ κυρῶσαι ὡς καλὰ καὶ

νόμιμα ἐκκλησιαστικῶς, ὅσα Τοπικαὶ καὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι μετὰ τοὺς Ἀποστόλους ἀπεκέρχον; Πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ δειλία ἢ μᾶλλον, ὡς ἔοικε, καὶ ἄγνοια ἢ πρόθεσις ἀντισυνοδικῇ (ἄπαγε!) ἐνέριψεν εἰς τὴν τῆς ἀντικανονικότητος κάλπην τὴν ἀρχιερατικὴν ψῆφον, τουτὶ μὲν τὸ λάθος ἦ, τε Μετριοτήτης ἡμῶν καὶ ἡ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις νομοσχεδίοις ἐκτάκτως συναθροισθεῖσα περὶ ἡμᾶς ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος ἀπὸ τῶν ἐν Βασιλευούσῃ ἐνδημούντων Ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὁσιωτάτων Ἱεροδιδασκάλων (περὶ ἧς ἐδηλώσαμεν καὶ τῷ εὐσεβεστάτῳ Ἡγεμόνι, υἱῷ ἡμετέρῳ κατὰ Πνεῦμα λίαν πεφιλημένῳ) παντελῶς παριδόντες, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐπελογισάμεθα τοῖς πλημμελήσασιν ἀδελφοῖς. Ὅ,τι δὲ καὶ δέδοκται ἡμῖν τε καὶ τῇ ῥηθείᾳ ἁγίᾳ Συνόδῳ περὶ τῶν Νομοσχεδίων, δηλώσει μὲν ἀπὸ ζώσης φωνῆς τὸ ἀποστελλόμενον μέλος τῆς Συνόδου ταύτης, ὁ Ὀσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ Διευθυντῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς Κύρ. Εὐστάθιος Κλεόβουλος, διασαφήσει δὲ ὠρισμένως ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδοθησομένη ἔγγραφος Συνοδικὴ Διαγνώμη, ἐν ἣ οἱ λόγοι ἐκτίθενται τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀποδοκιμασίας τῶν ἐν λόγῳ νομοσχεδίων. Ἀδιστακτικῶς δὲ πεποίθαμεν ὅτι σύμπασα ἡ τῆς Δακικῆς Ἐκκλησίας θεοφιλῆς Ἱεραρχία πολὺ προτέραν καὶ τιμιωτέραν ἡγήσεται τὴν τοῦ Ἀποστολικοῦ Ποιμένου ἐντολὴν πάσης ἄλλης ἐγκοσμίου, ἔνθα λόγος περὶ Ἐκκλησίας καὶ Κανόνων. «Ἀπόδοτέ φησι τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος ὑμᾶς μὲν ἐνισχύοι ἐν ὁδῷ ἀληθείας, καὶ ἕως τέλους ἀνεπαισχύντους καὶ ἀγρύπνους φύλακας διαφυλάττοι τῆς οὐρανίου παρακαταθήκης· τὰ δὲ εὐαγῇ ποίμνια στηρίζοι καὶ καθοδηγείη εἰς τὴν ἀκριβῆ τῶν πατρῶων τήρησιν.

Ἀπριλίου ιζ'. αὐξε.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι ὅ,τε Χαριουπόλεως Κύρ. Καλλίνικος, Τοποτηρητῆς τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Μολδαβίας, ὁ Ῥωμανοῦ, ὁ Ῥαδαντζίου καὶ ὁ Χουσίου, ἐν ἁγίῳ πνεύματι λίαν ἀγαπητοὶ καὶ περιπόθητοι ἀδελφοί

καὶ συλλειτουργοὶ τῆς Ἡμῶν Μετριοτήτος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Οὐκ εἰκὸς ἀγνοεῖν οὐδὲ τὴν Θεοφιλίαν ὑμῶν τὰ περὶ τῶν ἐν τῇ τῶν Ἡνωμένων Ἡγεμονιῶν Ἡγεμονικῇ καθέδρᾳ κυκλοφορούντων ἀπὸ διμήνου σχεδὸν τριῶν ὑπουργικῶν Νομοσχεδίων, ἅμεσον μὲν τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐχόντων, θεσμοθέτιν δ' ἐπαγγελίαν τὴν τοῦ καινοτομῆσαι παρὰ τὰ Ἀποστολικά καὶ Συνοδικὰ θεσπίσματα περὶ τὸν ἄνωθεν ἐκ πατέρων εἰς ἡμᾶς κατελθόντα καὶ καλῶς διακρατήσαντα διοικητικὸν τῆς Ἐκκλησίας διάκοσμον. Ἄκουσμα μὲν δὴ τοιοῦτο καὶ ἀκοῦσαι τὴν ἀρχὴν ἀπηυχόμεθα. Ἐπειδὴ δὲ, ὅπως ποτὲ, καὶ κυοφορούμενον ἐν τοῖς ὑπουργοῖς καὶ ἀποτεχθὲν οὐκ ἐλάνθανε τὴν ἐν Δακίᾳ θεοφιλεστάτην Ἱεραρχίαν, προσῆκεν αὐτὴν ἀντιστῆναι μὲν, ὅση δύναμις μετὰ Ἀποστολικοῦ καὶ ποιμαντορικοῦ τοῦ ἀξιώματος, οὗ ἔχει ἀπὸ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ· ἐν δ' ἀποτυχίᾳ μὴ σιγῆσαι ὡς περὶ οὐδενοςώρου, ἀλλὰ πρώτιστα καὶ ἀνυπερθέτως τὴν ἐξάρχουσαν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν πληροφορῆσαι, καὶ τὴν δυνατὴν ἠθικὴν συνδρομὴν ἐξαιτήσασθαι. Καὶ οὐκ ἐνταῦθα μόνον χρέος σπουδαῖον κατωλιγώρηται· ἀλλ' ὅ πολὺ χεῖρον καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνιαιρότερον, οἰκεία καὶ ἀκαταναγκάστῳ βουλήσει Ἀρχιερέων ὑπογραφή συνεκύρωσεν ἐν τοιοῦτοις νομοσχεδίοις ὅ,τι Ἀποστόλων καὶ Συνόδων καὶ Πατέρων γλῶσσαι καὶ κάλχημοι θεοκίνητοι καθάπαξ πρὸ αἰώνων ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀπείπον καὶ ἀπεκέρχον. Ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν τὰ Ἐκκλησιαστικά τῆς Δακικῆς ἀρχιερατικῆς ἀδελφότητος πλημμελήματα δειλία μᾶλλον, ὡς ἔοικε, καὶ ἄγνοια, ἢ ἀντισυνοδικῇ (ἄπαγε!) προθέσει καὶ διαθέσει τετολμημένα, ἦ, τε Μετριοτήτης ἡμῶν καὶ ἡ ἐκτάκτως περὶ ἡμᾶς ἐπὶ ἐξετάσει τῶν Νομοσχεδίων τούτων συνελθοῦσα Ἱερά καὶ Μεγάλη Σύνοδος ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Βασιλευούσῃ ἐνδημούντων Ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὁσιωτάτων Ἱεροδιδασκάλων, ταῦτα ὅλως οὐδ' ἐπελογισάμεθα τοῖς ἡμετέροις ἐν Χριστῷ ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς. Ὁ δὲ προϋργιαίτατον εἰπεῖν, τὸ ἐκκλησιαστικῶς ἀντικανονικὸν καὶ ἀδόκιμον τῶν Νομοσχεδίων τούτων ἀναδιδάσκει τὴν ὑμετέραν Θεοφιλίαν αὐτῇ ἡ τῇδ' ἐπισυνημμένη κοινὴ Συνοδικὴ Διαγνώμη, ἣν καὶ εἰς Βλαχίαν τῷ τε ὑψηλοτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ Ἡγεμόνι, υἱῷ ἡμετέρῳ κατὰ πνεῦμα λίαν πεφιλημένῳ, καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς ἐκεῖ Ἱεράρχαις ὁ παρ' ἡμῶν ἀπεσταλμένος ὁσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ διευθυντῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς Κύρ Εὐστάθιος Κλεόβουλος, μέλος ὢν καὶ ἡ αὐτοῦ ὁσιότης τῆς ἐκτάκτου

ταύτης ἁγίας Συνόδου, κομίζει πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν τὰς ψυχὰς ἀσθηρίκτων. Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωκεν, ἀδελφοὶ ποθεινότατοι, τὴν πνευματικὴν ἐλευθερίαν, ἵνα τῇ σαρκὶ κατὰ νόμον ἄλλοις ὑπακούοντες, οἷς θεόθεν τέτακται, τῷ Θεῷ μόνῳ ζῶμεν καὶ δουλεύωμεν πνεύματι καὶ ἐν τοῖς πνευματικοῖς. Τὰ μὲν γὰρ οὐράνια τοῦ Θεοῦ ἐστὶ μόνου· τῶν δ' ἐπιγείων μέτεστι μὲν τοῖς κραταιοῖς τῆς γῆς· μέτεστι δὲ ἐκ φιλοτιμίας ἡγεμονικῆς καὶ τοῖς Ἐπισκόποις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπὸ τοῦ βήματος οὕτω καὶ τοσοῦτον, ὥς τε τελειοῦν καὶ αὐξεῖν, ἀλλὰ μὴ κολοῦειν καὶ ἀπεμπολᾶν τὴν θείαν καὶ ἀποστολικὴν ἐπαγγελίαν καὶ παρρησίαν καὶ δύναμιν ἐπὶ συλήσει τῆς τῆς χάριτος κιβωτοῦ, ἐν ᾗ ἡ πίστις καὶ τὰ μυστήρια καὶ ὁ νόμος τῶν Διαθηκῶν· ἐν ᾗ τῶν Ἀποστόλων τὸ κήρυγμα καὶ οἱ ὅροι τῶν Συνόδων, καὶ ἡ τῶν Πατέρων πατρικὴ κληρονομία· ἐν ᾗ τὰ τρόπαια τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅλη ἡ αἰώνιος ζωὴ καὶ ὅλη τῶν ψυχῶν ἡ σωτηρία. Οὕτω φρονοῦντες καὶ διδάσκοντες καὶ ποιοῦντες, καὶ τὴν θεοκυβέρνητον καὶ θεοδόξαστον Ἐκκλησίαν εὐφρανεῖτε, καὶ τὰ ποίμνια σώσετε, καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ μεγάλοι ἐν τῇ οὐρανίῳ βασιλείᾳ, μεγάλοι καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, εὖ πράξετε κατὰ Θεὸν, οὗ ἡ χάρις καὶ ἡ δύναμις στηρίζοι καὶ ποιμένας καὶ ποιμαινομένους ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀληθείας.

ΛΩΞΕ Ἀπριλίου ιζ'.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΕΚΘΕΣΙΣ

Περὶ τῆς εἰς τὰς Ἡνωμένας Παραδουναβίους Ἡγεμονίας Ἐκκλησιαστικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Εὐσταθίου Κλεοβούλου ἀπὸ 22 Ἀπριλίου—14 Μαΐου 1865.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα! Ἀγία καὶ Ἱερ. Σύνοδος!

Ἐντολῇ καὶ ἀποφάσει τῆς Ὑμ. Θ. καὶ προσκυνητῆς μοι Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν συγκροτηθείσης ἐκτάκτου Ἱερᾶς καὶ Μεγάλης Συνόδου ἀποσταλὲς ὁ εὐσεβάστως ὑποφαίνόμενος τῇ 22 Ἀπριλίου τ. ε. εἰς τὰς Ἡνωμένας Δακικὰς Ἡγεμονίας πρὸς τὸ κομίσαι καὶ, εἰ δέοι, διασαφῆσαι τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Γράμματα, τὰ πρὸς ἄπασαν μὲν τὴν ἐκεῖ εὐσεβῆ Ἱεραρχίαν καὶ

τὸν ἐπιτόπιον Ἡγεμόνα ἐπιγεγραμμένα, τὸ δὲ ἀντικανονικὸν ἐνίων Ἐκκλησιαστικῶν νομοσχεδίων τῆς χώρας ταύτης καταδεικνύοντα, δευτερχὸς ἀφικόμεν ἐν Γεώργεβον, πρώτην πόλιν Βλαχικὴν τοῖς ἐνθένδε εἰς Βουκουρέστιον ἀναβαίνουσιν. Ἄμ' ἀποβάντι τοῦ ἀτμοπλοίου, ὑπάλληλοι τῆς ἀστυνομίας καὶ τῆς φρουρᾶς ἀπαντήσαντές μοι ἀπήτουν τό τε διαβατήριον καὶ τὴν εἰδικὴν τοῦ Μητροπολίτου ἄδειαν, ἀπαραίτητον, ὡς ἔλεγον, πᾶσι τοῖς Ἱερωμένοις. Δείξας αὐτοῖς τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Νέγρη ἐπιθεώρησιν τοῦ διαβατηρίου προσέθηκα ὅτι, καίτοι ὀλίγας μόνον ὥρας προτιθέμενος διατρίψειν ἐν Βουκουρεστίῳ οὐδεμιᾶς ἐπὶ τούτῳ ἐδεόμην ἀδείας, οὐχ ἥττον τὸ ἀποστεῖλάν με Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐγκαίρως ἐτηλεγράφησε τὰ περὶ ἐμοῦ· καὶ ἀπορῶ πῶς αἱ ἐν Γεωργέβῳ ἀρχαὶ ἀγνοοῦσι τοῦτο. Ἀλλ' ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἀφελὼν μου τὸ διαβατήριον ὡς ἀνεπαρκὲς διὰ τὸ ἐσωτερικόν, ἐπέτρεψέ μοι ἵνα κατευθυνθῶ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἐν ᾧ ὁ Διοικητὴς κατῴκει, ἐρωτήσω αὐτὸν τὰ περὶ τῆς ἀδείας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Διοικητὴς τὴν αὐτὴν προὔβάλλετο ἄγνοιαν, ἐδέησεν ἵνα τηλεγραφήσω κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱπουργὸν τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα. « Ἀφικόμενος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ διαβατηρίου τεθεωρημένου ὑπὸ τοῦ Κ. Νέγρη ἐν ἀποστολῇ τοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῇ Α. Ὑψηλότητι τῷ Ἡγεμόνι καὶ τῷ σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ, παρακαλῶ τὸν Κ. Ἱπουργὸν ὅπως ἐντείληται τῷ Διοικητῇ διευκολῦναί μοι τὴν εἴσοδον. » Ἐλθούσης τῆς ὑπουργικῆς ἀδείας ὁπὲρ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τὴν ἐπιούσαν (25 Ἀπριλίου) ἅμα δύνοντι τῷ ἡλίῳ εἰσῆλθον εἰς Βουκουρέστιον καὶ κατέλυσαν ἐν ξενοδοχείῳ, οὐ μακρὰν κειμένῳ τῆς Μητροπόλεως.

Τῇ ἐπαύριον (26 Ἀπριλίου) σπεύσας εἰς προσκύνησιν τοῦ Πανιερωτάτου Ἀγίου Οὐγγροβλαχίας Κυρ. Νήφωνος, ἐπληροφόρηθην παρὰ τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Α. Πανιερότητος, τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου ἀγίου Στρατονικείας Κ. Καλίζτου, ὅτι ἀπὸ πρωῒας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀπῆλθεν εἰς τὴν δύο περὶ—που ὥρας ἀπέχουσιν τῆς πόλεως ἱερὰν Μονὴν τοῦ Τσερνίκα πρὸς ἀναψυχὴν τριήμερον. Διὸ καὶ κατευθύνθη πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱπουργὸν εἰς τὰ Ἱπουργεῖα. Ἀμφότεροι, ὁπωσοῦν ἐντίμως καὶ φιλοφρόνως ὑποδεξάμενοί με, διεβεβαιώσαντο, ὅτι ἐτηλεγράφησαν περὶ ἐμοῦ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα, εὐρισκόμενον ἐν τῷ κατὰ Μολδαυίαν κτήματι καὶ ἕως τοῦ προσεχοῦς σαββάτου ἢ τῆς Κυριακῆς βεβαίως περιμενόμενον. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱπουργὸς Κ. Βερνέσκος

οὐδὲν ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ περὶ τῆς ὑποθέσεως (ἴσως διότι οὐκ ἦν μόνος κατὰ τὴν ἐμὴν ἐπίσκεψιν)· εἶπε δὲ, ὅτι ὁ Μητροπολίτης ἀπουσιάσας ἐπανέρχεται οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας. Ὁ δὲ Πρωθυπουργὸς Κ. Βοσιᾶνος συνδιελέχθη περὶ τὴν μίαν ὥραν κατὰ τὴν ἐξῆς ἔννοϊαν γαλλιστί, καὶ περ εἰδὼς τὰ ἑλληνικά:

Βοσιᾶνος. «Ποίαν ἀποστολὴν ἔχετε Κ.Κλεόβουλε;

Κ.Κλεόβουλος. «Καθαρῶς ἐκκλησιαστικὴν. Ἐκκλησιαστικὴν δ' ἀκούων, Κ. Ὑπουργέ, μὴ ὑπολάβητε ὅτι πρόκειται περὶ Μοναστηριακῶν κτημάτων· ἀλλὰ περὶ ὅλων θρησκευτικῶν ζητημάτων, οὐδεμίαν σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὰ ὕλιν καὶ συμφέροντα.

Βοσ. «Μερικώτερον ποῖά τινα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ἐφιστῶσι τὴν προσοχὴν τῆς Μ. Ἐκκλησίας;

Κ.Κλεόβ. «Κανονικὰ περὶ τε τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τὴν Σύνοδον καὶ τὸ μοναστικὸν πολίτευμα καὶ τὰ παραπλήσια, περὶ ὧν πραγματεύονται νομοσχέδιά τινα πρόσφατα τῶν Ἡνωμένων Ἡγεμονιῶν.

Βοσ. «Ἐγὼ ἐργασθεὶς ἐν πρώτοις καὶ κυρίως περὶ τοὺς νόμους τούτους τῶν Ἡγεμονιῶν ἐνδιαφέρομαι πολὺ, ἵνα μάθω τί τὸ ἐν τούτοις προσκροῦον εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Ἡμεῖς, μιμηθέντες τοὺς Ἕλληνας καὶ θεωροῦντες αὐτοδιοίκητον τὴν ἐπιτόπιον Ἐκκλησίαν εἰς τὰ Διοικητικὰ (dans l'administration), φρονοῦμεν ὅτι τὰ διοικητικὰ μεταβάλλονται· διότι οὐκ εἰσὶ δογματικά. Ὅπου δ' ἐμφιλοχωρεῖ μεταβολή, ἐκεῖ φαίνεται παντάπασιν ἄκαιρος ἢ ἐπίδειξις τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἐπιβρεῖσαι (influence) τὰ πνεύματα τοῦ τόπου ἡμῶν.

Κ.Κλεόβ. «Οἱ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος Ἕλληνες, Κ. Πρωθυπουργέ, καὶ πρὶν ἔτι κανονικῶς ἀναγνωρισθῇ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν κατὰ τὸ 1850, οὐδὲν ἐτόλμησαν καινοτομῆσαι τοιοῦτον, ὅποιον βλέπομεν ἐν τοῖς Ἡγεμονικοῖς νομοσχεδίοις. Οὐκ ὀνομάζει ἐκεῖ τοὺς Ἐπισκόπους ὁ Ὑπουργὸς καὶ ὁ Ἡγεμὼν· οὐ συγκαλεῖ Σύνοδον ἔχουσιν μέλη λαϊκά· οὐκ ἀρκεῖται τοῖς τοποτηρηταῖς ἀντὶ τῶν κανονικῶν Ἐπισκόπων· οὐ πολεμεῖ τῷ μοναστικῷ τάγματι μέχρις ἐξοντώσεως· οὐ μεταβάλλει τοῦ γάμου τὸ μέγα μυστήριον εἰς ψιλὸν ἀστυκὸν συνάλλαγμα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ἡ δὲ πολιτικὴ θέσις τῶν Ἡγεμονιῶν διαφέρει ἔτι τῆς Ἑλλαδικῆς καὶ τῆς Ῥωσικῆς· ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ διέφερεν, ἡ ἀτομικὴ μου γνώμη οὐδέποτε δικαιοῖ τὸν ἐξωτερικὸν τοῦτον κατακερματισμὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐξ οὗ προκύπτει ταπείνωσις. Διὸ καὶ τὸ ἐπ' ἐμοῖ, ἡλπίσα ἂν παρὰ συνετοῦ

ὑπουργείου, οἷον ἐπαινεῖται τὸ Ῥουμουνικὸν, ἵνα προτείνῃ οὐχὶ αὐτοδιοίκητον καὶ πολλαχῶς ἐπικίνδυνον ἐκκλησιαστικὴν μονομέρειαν, ἀλλὰ τούναντίον δεσμὸν ἄμεσον καὶ συμπαγῆ διὰ τῆς κατ' ἔτος ἢ κατὰ τριετίαν ἀποστολῆς εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον ἐνὸς Δακικοῦ Μητροπολίτου πρὸς ἀμοιβαίαν οἰκοδομὴν καὶ ἐνίσχυσιν. Ἐπειτα, ὅπου ἡ Μ. Ἐκκλησία οὐδὲν λέγει περὶ ἐξαρτήσεως, πῶς ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης λαλεῖ περὶ Ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας; Ποία ἐξάρτησις ὀχληρὰ ἢ ἐπιζήμιος ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἀπαιτεῖν, ἵνα πᾶσα τοπικὴ Ἐκκλησία συμμορφῶται αἰ πρὸς τὰ κανονικῶς καὶ Συνοδικῶς καθεστῶτα; ἢ πῶς ἂν τις εὐσεβὴς εὐσεβῶς ὀνομάσειεν ἀνεξαρτησίαν Ἐκκλησίας τὸ καταπατεῖν τὰ θεσπίσματα τῶν Συνόδων; Καὶ ἄλλως, Κ. Ὑπουργέ, οὐ μόνον οὐκ ἀληθεύει, ὅτι μεταβάλλεται ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ τυχόντος καὶ ὅπως τύχοι, ἀλλὰ καὶ (συγχωρήσατέ μοι τὴν ἔκφρασιν) τοῦτο ἐστὶν ἀρχὴ προτεσταντικὴ καὶ βέβηλος (profane). Καὶ γὰρ ἡ πᾶσα Ὀρθοδοξία καὶ αὐτὴ ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία πιστεύει, ὅτι αἱ Συνοδικαὶ ἀποφάσεις, αἱ τε δογματικαὶ καὶ αἱ κανονικαὶ, αἱ περὶ τὰ ἥθη καὶ τὴν διοίκησιν ἐκφέρονται πᾶσαι ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι καὶ κατὰ θεῖαν ἐπίπνοιαν· ἐπομένως πᾶς ὁ ἀντικείμενος αὐταῖς ἀντιλέγει οὐ ψιλοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' αὐτῷ τῷ Πνεύματι. Ἡ ἀρέσκει τῇ Ὑμῶν εὐσεβείᾳ Κ. Ὑπουργέ, τὸ μεταδίδοσθαι τὴν ἱερωσύνην καὶ ἀρχιερωσύνην παρὰ τοῦ Ἡγεμονεύοντος προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ γνωμοδοτήσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἵνα καὶ ὁ τοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολος καταστήσῃ εἰς τάξιν ὑπαλλήλου; Ὅπου γὰρ τὴν τοῦ διδάκτορος ἀξίαν, καίτοι γνήνην καὶ φυσικὴν, ἐπιμαρτυρεῖ καὶ χαρίζεται οὐχ ὁ τυχὼν, ἀλλὰ μόνη ἡ τῶν διδασκάλων σύγκλητος, πῶς τὸ ὑπερφυσικὸν καὶ οὐράνιον δῶρον τῆς ἀρχιερωσύνης μεταδώσει ἄλλος παρὰ τὸν ταύτην τὴν χάριν ἔχοντα;

Βοσ. «Ἡμεῖς τοὺς προκεχειροτονημένους τιτουλαρίους προβιβάζομεν προτάσει ὑπουργικῇ εἰς τὰς Μητροπόλεις καὶ τὰς ἐνεργεῖα Ἐπισκοπὰς.

Κ.Κλεόβ. «Καὶ μὴν οἱ κανόνες οὐδεμίαν μὲν χειροτονίαν οἶδασιν χωρὶς ὠρισμένης Ἐκκλησίας ἢ Μητροπόλεως· οὐδένα δ' Ἐπίσκοπον δίχα συνοδικῶν ψηφισμάτων τῆς ἐπαρχίας ἢ τῆς κυριάρχου Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ γὰρ περὶ τούτων οὐ μνηκύνω τὸν λόγον· διότι, ἐὰν καὶ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἀναγνῶ τὰ πρὸς τὴν Α. Ὑψηλότητα ἐκκλησιαστικὰ γράμματα, πέποιθα ὅτι εὐρήσει πολλὰ καὶ σοφὰ καὶ ἀποχρῶντα· εὐρήσει ἐν γε τοῖς ζητήμασι τούτοις, ὥσπερ ναυτικὴν πυξίδα, δεικνύουσιν πρὸς τοὺς πολιτικοὺς καὶ τοὺς πνευματικοὺς

κυβερνήτας τῆς χώρας ταύτης τὸν ἀκίνητον πολικὸν ἀσέρα τῆς εὐαγγελικῆς καὶ συνοδικῆς ἀληθείας, πρὸς ὃν κατευθυνομένη ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐκτωκαίδεκα ἡδὴ ὅλους αἰῶνας ἐσώθη ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ ἐλαμπρύνθη καὶ ἐδοξάσθη. Ἐκεῖνο δὲ γινωσκέτω τὸ εὐσεβὲς Δακικὸν ὑπουργεῖον, ὅτι πέμπουσα ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὰ δύο γράμματα πρὸς τὸν εὐσεβέστατον Αὐθέντην καὶ λαλοῦσα πρὸς τὴν Α. Ἰψ., οἷα μήτηρ φιλόστοργος πρὸς υἱὸν φιλομήτορα, τὴν γλῶσσαν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσεβοῦς παρρησίας, οὐκ ἐπελάθετο ἢ ὠλιγόρησε τῶν ἐκλάμπρων αὐτοῦ ὑπουργῶν· ἀλλ' ἐν τῷ Ἡγεμόνι, ὡς ὑπερτάτῃ κυβερνητικῇ κεφαλῇ, συμπεριέλαβε καὶ τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ, ὡς βραχίονας. Ἐπιτρέψατε δέ μοι, Κ. Ἰπουργέ, ἵνα τὰ μὲν δύο τῆς Ἐκκλησίας γράμματα, ὡς ἀνοικτὰ, ἐπιδῶ αὐτὸς ἐγὼ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα, καθ' ἣν ἔχω ἐντολήν· τὸ δὲ τρίτον, τὸ παρὰ τῆς Α. Ἰψ. τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, ὃ διὰ σεβασμὸν καὶ ἐθιμοτυπίαν αἰτησαμένη ἡ Α. Παναγιότης ἔδωκέ μοι, ἐγχειρίσω τῇ Ἱμετέρᾳ Ἐξοχότητι, ὡς ἐσφραγισμένον ἅμα καὶ παρὰ πολιτικῆς ἀρχῆς καὶ πιθανῶς ἀπλοῦν συστατήριον.

Βοσ. «Δύνασθε καὶ τοῦτο ἐπίσης ἐγχειρίσαι αὐταῖς χερσὶ, σεβαστέ μοι πάτερ, μετὰ τῶν ἄλλων· ἔστε δὲ βέβαιος, ὅτι ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ Ἡγεμόνος ἀγγελθήσεσθε ὁ πρῶτος.»

Εἴτ' ἀποχαιρετήσας ἀπῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Ἐπειδὴ δ' ἐθρυλλήθη, ὅτι ὁ Μητροπολίτης διὰ τοῦτο ἀπεδήμησεν ἐκ Βουκουρεστίου, ὅπως μὴ με ἴδῃ πρὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ Ἡγεμόνος· καὶ ἐν τῇ ἀβεβαιότητι μὴ τὸ ἐκ Γεωργέβου πρὸς τὸν ὑπουργὸν τηλεγράφημά μου δυσηρέστησε τῷ Μητροπολίτῃ, ὅτι οὐκ ἐγένετο κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Α. Πανιερότητα, τῇ ἐπιούσῃ (27 Ἀπριλίου), ἔγνων πέμψαι τὸν ἄνθρωπόν μου εἰς τὴν εἰρημένην ἱεράν Μονὴν τοῦ Τσερνίκα, ἵνα κομίσῃ τὸ ἐπόμενον γράμμα μου ἑλληνιστὶ γεγραμμένον.

Τῷ σεβασμιωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ ἀγίῳ Οὐγγρο-

βλαχίας Κ. Κ. Νήφωνι, πατρὶ παρσεβάστῳ καὶ προσκυνητῷ.

Σεβασμιώτατε Δέσποτα!

«Τῇ Κυριακῇ ἐσπέρας αἰσίως εἰς Βουκουρέστιον ἀφικόμενος, ἔσπευσα τῇ ἐπαύριον εἰς προσκύνησιν τῆς ὑμετέρας σεβασμίας Πατρότητας. Ἀλλ' ἐν τῇ Μητροπόλει πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ ὑμετέρου θεοφιλεστάτου Ἐπιτρόπου, ὅτι ἀπὸ πρωίας ἀπεληλύθειτε εἰς τὴν ἱεράν Μονὴν τοῦ Τσερνίκα, καίπερ βε-

βαιωθείς περὶ τῆς προσεχοῦς ἐπανόδου τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος, οὐχ ἤτον καὶ πόρρωθεν ἐγγράφως ἀπονέμω αὐτῇ τὰς ἐμὰς υἱικάς καὶ εὐλαβεῖς προσκυνήσεις. Ἐν τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ὀφείλω κἀκεῖνο γνωστοποιῆσαι αὐτῇ, ὅτι ἡ μὲν Α. Θειοτάτῃ Παναγιότης, ἀποστέλλουσά με εἰς τὰ ἐνταῦθα προτάσει Συνοδικῇ, ἀνήγγειλε τὴν ἀποστολὴν διὰ τηλεγράφου πρὸς τὴν Υ. Σεβασμιότητα, ἵνα μήτε αἱ ἐπιτόπιοι ἐθιμοτυπίαὶ παραβλαφθῶσι, μήτ' ἐγὼ χρονοτριβῶ κατὰ τὰ μεθόρια ἐν τῷ περιμένειν τὴν ἀναγκαίαν Μητροπολιτικὴν ἄδειαν. Πλὴν ἀλλ', οὐκ οἶδ' ὅπως, κωλυθεὶς ἐν Γεωργέβῳ τοῦ προβῆναι εἰς τὰ ἐνδότερα, διετάχθην παρὰ τοῦ ἐκεῖ Ἐπάρχου (præfectus), ὅπως τηλεγραφικῶς ἐξαιτήσωμαι τὴν ἄδειαν κατ' εὐθείαν παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Ἰπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Τὴν ἄδειαν ταύτην ἀβροφρόνως πρυτανευθεῖσάν μοι ἐξέλαβον ἐγὼ οὐ μόνον ὡς παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ, ἀλλὰ μάλιστα ὡς παρ' αὐτῆς τῆς ὑμετέρας προσκυνητῆς μοι Σεβασμιότητος, ἥς διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ υἱὸς καὶ θεράπων εὐπειθέστατος, ὁ ταπεινὸς ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.»

Ἡ Α. Πανιερότης μετὰ μακρὸν δισταγμὸν πρὸς τὸ δεῖξασθαί μου τὸ γράμμα, ἐρωτήσασα εἰ αὐτὸς ἐγὼ εἰμι ὁ περὶ οὗ ἔγραψεν ὁ Πατριάρχης, λαβοῦσα καὶ ἀναγνοῦσα ἐδήλωσε διὰ ζώσης φωνῆς, ὅτι αὐθημερὸν ἐσπέρας ἔμελλε καταβῆναι· τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐποίησε.

Τῇ Τετάρτῃ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς (28 Ἀπριλίου) πέμψας τὸν ἄνθρωπόν μου εἰς τὴν Μητρόπολιν ἠρώτησα εἰ ὁ σεβ. Μητροπολίτης ἐστὶν ἐκεῖ, καὶ εἰ ἔχει καιρὸν τοῦ δεῖξασθαί μου τὴν προσκύνησιν. Ἡ Α. Πανιερότης ἐμήνυσεν, ὅτι περιμένει με τὴν 12ην ὥραν (τὴν μεσημβρίαν). Ἀπὸ τῆς αὐλῆς τῆς Μητροπόλεως προὔπήντησάν μοι τρεῖς λαϊκοὶ, ἐφεξῆς ἱστάμενοι, καὶ ὁ δευτερεύων τῆς Α. Πανιερότητος· ἐν δὲ τῇ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς ἐν τῷ μέσῳ ἵστατο ὁ Μητροπολίτης καὶ παρ' αὐτῷ ὁ γηραιότερος ἑλληνιστὴς γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως. Τὴν δεξιὰν τῆς Α. Πανιερότητος μετὰ τῆς συνήθους ὑποκλίσεως ἀσπασάμενος προσεῖπον ἑλληνιστί: «Ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ἀγία καὶ ἱερά Σύνοδος, τὸν ἐν Χῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἐκ μέσης καρδίας ἀσπαζόμενοι τὴν Υ. σεβασμίαν Πανιερότητα, ἐπιδραφιλεύουσιν αὐτῇ ὀλοψύχως τὰς τῆς Ἐκκλησίας θεοπειθεῖς εὐλογίας καὶ τὰς ἀρχαίας θεοκυρώτους Συνοδικὰς φωνὰς πρὸς ὑποστήριξιν καὶ ἐνίσχυσιν αὐτῆς ἐν μέσῳ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ὑπὲρ τοῦ τηρῆσαι τὰ πατροπαράδοτα καὶ σῶσαι τῆς εὐσεβείας τὸ ποίμνιον.»

Μετά δὲ τὰς εἰωθυίας φιλοφρονήσεις ἑλληνιστὶ, ἀποχωρήσαντος τοῦ γραμματέως, ἐπέδωκα τῇ Α. Πανιερότῃ τὴν Πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἀνέγνω τορῶς, ἐρωτῶν με ὅσα ἠγνόει περὶ τὴν λέξιν ἢ ἔννοιαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν παρεκάλεσέ με, ἵν' ἀπὸ στόματος ἐξείπω τὰ τε γεγονότα ἐν Κωνσταντινουπόλει κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὰ Ρουμανικὰ νομοσχέδια καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις δόξαντα. Ἐγὼ δὲ πάντα διασαφίσας συνεπέρανα τὸν λόγον εἰς τοῦτο, ὅτι πᾶσαι αἱ τῆς Ἐκκλησίας μητρικαὶ νοθεσίαι τὴν τῆς Ἱεραρχίας προτίθενται περιφρούρησιν ἀπέναντι τῆς πολιτικῆς τῶν Ἡγεμονιῶν ἐξουσίας, διδαχθησομένης κἀντεῦθεν, ὅτι τοῖς Μητροπολίταις καὶ τοῖς Ἐπισκόποις χρὴ ἐπικεῖνται ἱερώτερα καὶ βαρύτερα. Τούτων εἰρημένων, προσεπέδωκα καὶ τὴν Συνοδικὴν Διαγνώμην, προτάξας τινὰ περὶ αὐτῆς εἰσαγωγικώτερον. Ταύτης δὲ ἰδὼν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ὁ Μητροπολίτης ὑπέσχετό μοι τὴν εἰς τὸ βλαχικὸν μεταγλώττισιν καὶ τὴν μετ' ἐπιστάσις ἀνάγνωσιν. Εἴτα ἠρώτησεν εἰ καὶ πρὸς ἄλλους κομίζω ὅμοια ἢ διάφορα γράμματα. Καταφαικτικῶς δὲ ἀποκρίναμένου κατ' ὄνομα, ἡτήσατο ἵνα, εἰ δυνατόν, ἀναγνῶ κατ' ἰδίαν τὸ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα. Ἀρξαμένου δὲ τοῦ Μητροπολίτου λέγειν, ὅτι «γνήσιος τυγχάνων τῆς Ἐκκλησίας υἱὸς καὶ πᾶσι τούτοις εὐαρεστούμενος, ἕως θανάτου ἐν τούτοις ἐρμεῖναι σπουδάσει», παραχρῆμα, εἴτε κατὰ συνενόησιν εἴτε κατὰ συγκυρίαν, ἀγγέλλεται ὁ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργός. Τὸ δὲ περίεργον, τριῶν ἡμῶν ὄντων, καὶ τῶν δύο ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐν τῷ φανερῷ προκειμένων, οὐδὲν παρ' οὐδενὸς ἐλαλήθη περὶ τῆς ὑποθέσεως, ἕως οὗ ἀπεχώρησα ἐπειπὼν τῷ Μητροπολίτῃ, ὅτι δύναται με ζητῆσαι ἐν τῷ ξενοδοχείῳ, ὅταν εὐαρεστῇται ἢ ἔχη τι διατάξαι μοι.

Αὐθιμὲρόν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν (29 Ἀπριλίου) ἐπεσκεψάμην τῶν προκρίτων τινάς, ἐν οἷς καὶ τὸν Γερουσιαστὴν Κ. Σκαρλάτον Ῥωσσέτην, οὗ δεόντως ἐπαινέσας τὸν ζῆλον καὶ τὴν εὐσέβειαν, ἐσπούδασα διορθῶσαι γνώμας τινάς οὐ πάνυ καλὰς.

Τῇ 30ῇ Ἀπριλίου περὶ τὴν 10ην ὥραν π. μ. προσκαλεσάμενός με ὁ Μητροπολίτης εἰς τὴν Μητρόπολιν, λαβὼν ἀνέγνω ἐμπιστευτικῶς καὶ τὴν πρὸς τὸν Ἡγεμόνα Πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν, διασαφίσας τῶν ἀσαφεστέρων αἰτούμενος. Μετὰ δὲ τοῦτο ἤρξατο ἀπολογεῖσθαι περὶ τῆς πρὸς τὰ ἱερά καθεστῶτα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀκραιφνοῦς αὐτοῦ πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως καὶ τῶν ταύτης ἕνεκα κυβερνητικῶν δυσχερειῶν καὶ ἐνοχλήσεων, παραδειγ-

ματίσας τὸν λόγον ἐξ ἀγνώστων ἐμοί, ἦτοι ὅτι καρτερῶς ἠγωνίσαστο ὑπὲρ τῆς ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις διατηρήσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς γλώσσης τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν Συνόδων καὶ τῶν Πατέρων, καὶ κατὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ δυτικοῦ ἡμερολογίου.—Ἐπεκύρωσα ταῦτα εἰπὼν· «οὔτ' ἐγὼ οὔτε ἡ Ἐκκλησία διστάζει παντάπασιν περὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ ζήλου τοῦ ἁγίου Οὐγγροβλαχίας· ταῦτα δὲ κρατῦναι σπουδάζει καὶ εἰς τοῦπιόν, ἀμύνης ὅπλα χορηγοῦσα τὰ κομισθέντα γράμματα καὶ πάντοτε οὔσα ἐτοιμὴ πρὸς ἠθικὴν ἀντίληψιν, εὐθὺς ὡς ἂν λάβῃ νύξιν.» Εἴτα ὁ Μητροπολίτης ἐπήγαγεν. «Ἡ Ἐκκλησία φαίνεται πως ὀνειδίζουσά μοι τὰς τιμὰς καὶ τὰς προεδρίας καὶ τοὺς τίτλους. Ἀλλὰ ταῦτα οὐκ εἰσὶν ἐφετεινὰ οὔτε τῆς ἐμῆς προαιρέσεως· διὰ γὰρ ταῦτα οὐκ ἔχω καιρὸν οὔτε τοὺς ἱεροὺς ἀναγνῶναι κανόνες, οὔτε τοῖς λοιποῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἔργοις καὶ καθήκουσιν ἱκανῶς σχολάσαι.» Πρὸς ταῦτ' ἀπήντησα· «Δόξα καὶ πλοῦτος, Σεβασμιώτατε, οὐκ ἀπαγορεύονται οὔτε ὀνειδίζονται παρὰ τοῖς λειτουργοῖς τοῦ Θεοῦ, εἰμὴ καθ' ὅσον καὶ ὅτε ζημιούσι τῆς ἱερᾶς διακονίας αὐτῶν τὰ χρῆμα. Ἡ μὲν οὖν Ἰμετέρα Σεβασμιότης ὁμολόγησε πρὸ μικροῦ, ὅτι οὐ σχολάζει πρὸς ἀναγνώσεις καὶ πρὸς τὰ κύρια ἔργα τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ προσέχειν φροντίσι καὶ μερίμναις πολιτικαῖς καὶ κοινωνικαῖς. Ὅπου δὲ ἡ τῆς Γερουσίας προεδρεία ἐξαγοράζεται ἢ διὰ σιωπῆς ἢ δι' ὑπογραφῆς καὶ κυρώσεως τῶν ἀντικανονικῶν, τί ταιαύτης προεδρείας ταπεινωτικώτερον τῷ ἱεράρχῃ τῆς Ἐκκλησίας;»

Ἐνταῦθα ὁ Μητροπολίτης ἐξέφρασε τὴν ὀνειδιστικὴν ἀπορίαν, πῶς ἡ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία, ἰδοῦσα τὸν ἀριθ. 37 τοῦ Ρουμανικοῦ Μηνύτορος, ὅς τάσσει καὶ τὸν Μητροπολίτην μετὰ τῶν ὑπὲρ τοῦ ἀντικανονικοῦ νομοσχεδίου ψηφηφορησάντων Γερουσιαστῶν, οὐκ εἶδε καὶ τὸν 51, διαψεύδοντα τὴν εἶδησιν ταύτην ὡς ἐξῆς· «Ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Γερουσίας περὶ τῆς συνεδριάσεως, καθ' ἣν ἐψηφίσθη τὸ περὶ ἐκλογῆς Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων τῆς Ρουμανίας νομοσχέδιον, κατὰ λάθος συμπεριελήφθη καὶ ἡ α. ἁγιότης ὁ Μητροπολίτης μετὰ τῶν ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ψηφηφορησάντων Γερουσιαστῶν ἐν ᾧ ἡ α. Ἀγιότης, ἀποχωρήσασα κατὰ τὴν ψηφηφορίαν, οὐ μετέσχεν αὐτῆς.» Ταῦτα δείξασα ἡ Α. Πανιερότης προσέθηκεν ὅτι αὐτὴ ὑπηγόρευσε τὰ πλεῖστα ἐπιχειρήματα εἰς τὴν τοῦ κ. Σκαρλάτου Ῥωσσέτου ἀγόρευσιν. Ἐγὼ ἀπήντησα τάδε· «Ἡ Ἐκκλησία οὔτε δύναται οὔτε ὀφείλει λαμβάνειν πάσας τὰς ἐφημερίδας παντὸς ἔθνους καὶ πάσης ἐπαρχίας ὁμοδόξου πρὸς τὸ γινῶναι τὰ ἐπιτοπίως προκύπτοντ' ἀντικανονικά· ἔχει γὰρ

τοὺς ἀπανταχοῦ Μητροπολίτας φρουροὺς ἀγρύπνους, ἐγκαίρως καὶ ἀπαραιτήτως γνωστοποιεῖν ὀφείλοντας πάντα τὰ ἐπαρχιακὰ ζητήματα· ὥστε ἐνεκά γε τούτου πᾶσα τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἄγνοια περὶ φουομένου ζιζανίου ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου ἐστὶν (ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ) νέα ἔλλειψις τοῦ σιγήσαντος ἱεράρχου. Εὐσεβὴς δέ τις συνδρομητὴς κατὰ συγκυρίαν θεόπεμπτον ἐφάνε-
 ρωσε τῇ Ἐκκλησίᾳ μόνον τὸν 37 ἀριθμὸν τοῦ *Μηνύτορος*, καίτοι καὶ ἐτέρου προηγηθέντος (ἀριθ. 274 τοῦ ἔτους 1864 Δεκεμβρίου 4,) ἐν ᾧ περιεί-
 χετο νομοσχέδιον ἄθεσμον τὸ περὶ γάμου, τέως ἀγνοούμενον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκ τοῦ σιωπᾶν τοὺς ἐνθάδ' ἱεράρχας. Ἐπειτα, ἀντὶ τοῦ ἐκχωρῆσαι τοῦ βου-
 λευτηρίου ἅμ' ἀρξαμένη τῇ ψηφηφορία, ἣν ἂν ἀξιοπρεπέστερον, νομίζω, ἢ τὸ ὅλως ἀπουσιάσαι κατὰ τὴν συνεδρίασιν, προκηρύξαντα, ὅτι οὐ μετέχει συζητήσεως νομοσχεδίου ἀντικανονικοῦ, καὶ οὕτως ἐκ προοιμίων αἰσίως προ-
 καταλαβεῖν τοὺς Γερουσιαστάς· ἢ, ἐπειδὴ ἕως τέλους παρέστη, ψηφηφορῆσαι χειρὶ καὶ γλώσσῃ καὶ πάσῃ διαμαρτυρία κατὰ τοῦ νομοσχεδίου ἐπὶ στηριγ-
 μῷ μὲν τῶν ἀσθενεστέρων, εἰς ἔλεγχον δὲ τῶν ὑπεναντίων.»

Ἡ Α. Πανιερότης ἐπειράτο δικαιοῦσαι τὴν σιωπὴν, ἔνθεν μὲν λέγων, ὅτι γράψας ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ πολέμου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι Σύνοδον καὶ ἐρωτήσας, εἰ ἔξεστιν ὀρθοδόξῳ ἱερεὶ ἐκ-
 κομίσαι καὶ θάψαι νεκρὸν ἑτερόδοξον, οὐκ ἔτυχεν ἀπαντήσεως, καὶ διὰ τοῦτο ἐσιώπησεν ἔκτοτε καὶ αὐτός· ἔνθεν δὲ προβαλλόμενος τὸ *καχύποπτον* τῆς *ἐπιτοπίου Κυβερνήσεως*, ἣτις *πέντε ἐφεξῆς σχέδια ὑπέβαλεν* αὐτῷ, ὧν τὸ *ἥττον κακὸν ὑπογράψας ἐπεμψεν ἐσχάτως πρὸς τὴν Α. Παραγιότητα*· καὶ ἄλλα δὲ προσετίθει *βίαια καὶ τυραννικά* παρὰ τῆς ἐκεῖ ἐξουσίας. Ἐγὼ ἀπὴν-
 τησα ὅτι, «τὸ σιωπῆσαι ἓνα τινὰ Πατριάρχην οὐκ ἀπαλλάττει ἐσαεὶ τὸν Μητροπολίτην τοῦ ἐπιστέλλειν τοῖς διαδόχοις καὶ τοῖς ἄλλοις συγχρόνοις· ὅτι πάμπολλοι εἰσιν ὁδοὶ διαπορθμεύσεως τῶν γραμμάτων· καὶ ὅτι ἐκ τοῦ γράψαι καὶ ψηφηφορῆσαι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας οὐκ ἐνδέχεται χριστιανικὴν Κυ-
 βέρνησιν ἀποκτεῖναι τὸ σῶμα ἢ παῦσαι τῆς ἐπισκοπῆς. Καίτοι, καὶ τούτου ὄντος, οὐδὲν ἐνδοξότερον ἀποστολικῷ ἱεράρχῃ τοῦ παθεῖν ἀδίκως ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.»

Εἶτα ἡ Α. Πανιερότης ἠρώτα: «Διατί ἡ Ἐκκλησία ἐπιγράφει τὰ γράμμα-
 τα καὶ τοῖς Ἐπισκόποις; οὐκ ἤδει, ὅτι πάντες, πλὴν ἑνὸς τοῦ ὁγδοηκονταε-
 τοῦς Ῥυμνίκου, εἰσὶ τοποτηρηταὶ καὶ οὐδὲ πάντες Ἐπίσκοποι;» Ἀπεκρινά-
 μην 1), «ὅτι ἡ Μ. Ἐκκλησία οὐκ ἀγνοεῖ, ὅτι ἐν τοῖς Ἐπισκόποις εἰσὶ καὶ

τοποτηρηταὶ, περὶ ὧν ἐνεργήσει ἐγκαίρως τὰ δέοντα, ἐπειδὴ ἡ ἐγγύριος ἱεραρχία φαίνεται πῶς ἀδιαφοροῦσα· 2) ὅτι, εἰ καὶ ἀπλοῖ τοποτηρηταὶ, εἰσὶν ὁμῶς Ἐπίσκοποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὡς δεικνύουσιν οἱ τίτλοι αὐτῶν Χαριουπόλεως, Τραϊανουπόλεως, Τριπόλεως, Τρωάδος, Εὐανθίας, Ἐδέσσης, Συνάδων κτλ. 3) ὅτι, εἴτε κανονικοὶ εἴτε μὴ, ἀνάγκη πᾶσα γνῶναι τὴν γνώ-
 μην τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῶν νέων νόμων, ὥστε ἢ διορθοῦσθαι ἢ προφυλάτ-
 τεσθαι καὶ τοὺς πάντας δμόφρονας καὶ ἀγρύπνους γίνεσθαι κατὰ παντὸς πειρασμοῦ. Εἰ δὲ τυχὸν ἡ Κυβέρνησις ἐναντιωθεῖται τῇ ἐνδημήσει αὐτῶν (ἐνε-
 δήμουν δύο ὁ τοῦ Χουσίου καὶ ὁ τοῦ Ῥυμνίκου), ἀνάγκη πεμφθῆναι αὐτοῖς τῶν γραμμάτων ἀντίγραφα, καὶ τὴν ἐκάστου γνώμην ἐγγράφον αἰτηθῆναι.»
 «Σκεπτόμεθα (εἶπεν), ἀφοῦ ἴδῃς τὸν Ἡγεμόνα καὶ ἴδῃς τὸν ὑπουργὸν καὶ με-
 ταφρασθῶσι τὰ ἐγγράφα βλαχιστί.»

Τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας (30 Ἀπριλίου) ἀφικόμενον τὸν Ἡγεμόνα, εἶδεν αὐτὸν τῇ κυριακῇ ὁ Μητροπολίτης. Ἐρωτηθεῖσα δὲ ἡ Α. Πανιερότης παρ' ἐμοῦ εἰ εὐαρεστεῖται παρουσιάσαι με, ἀπεκρίνατο, ὅτι τοῦτο χρέος τοῦ ὑπουργείου.

Τῇ 3 Μαΐου (ἡμέρᾳ δευτέρᾳ) πορευθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πρωθυπουργοῦ εἶπον αὐτῷ. «Πεποιθὼς ἐπὶ τῷ ῥήματι τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ὅτι πρῶ-
 τος ἐμελλον ἀγγελθῆσεσθαι ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ Ἡγεμόνος, οὐ θέλων δὲ γε-
 νέσθαι ὀχληρὸς εὐθύς κατὰ τὰς δύο πρώτας ἡμέρας, τοῦ δὲ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ἀποποιουμένου τὴν παρουσίαν, περιμένω τὰς ὕμετέρας δια-
 ταγάς.» Ὁ πρωθυπουργὸς πάνυ εὐγενῶς ἀπεκρίνατο. «Τῷ μὲν Σαββάτῳ ἡ-
 διαθέτει ὁ Ἡγεμών· τῇ δὲ Κυριακῇ εἴχομεν μετὰ τὴν ἐναρξιν τῶν βου-
 λῶν τετράωρον ὑπουργικὸν συμβούλιον. Ἐπειδὴ δὲ σήμερον περὶ μεσημβρίαν ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς ὄψεται τὸν Ἡγεμόνα, εἵπατε αὐτῷ καὶ παρ' ἐμοῦ, ἵνα εὐαρεστηθῇ εἰσαγαγεῖν ὑμᾶς παρὰ τὸν Ἡγεμόνα.» Ἐκεῖθεν τοίνυν μεταβάς παρὰ τῷ ὑπουργῷ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τὰ εἰρημένα δηλώσας ἤκουσα, ὅτι οὐχὶ αὐθιμερὸν, ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἐμελλεν ἰδεῖν τὴν Α. Ὑψη-
 λότητα, καὶ ὅτι αὔριον μηνύσει μοι περὶ τὴν μίαν ὥραν μ. μ., ἵνα συμπο-
 ρευθῶμεν εἰς τὸ παλάτιον. Ἐπὶ δὲ τούτῳ αἰτήσας ἔλαβε καὶ σημειώσιν τῆς κατοικίας μου. Ἀλλὰ μάτην περιέμεινα μέχρι τοῦ Σαββάτου· ὁ μηνύων οὐδεὶς.

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ διὰ διερμηνέως ἀναγνοὺς καὶ τὸν περὶ γάμου νόμον, ὃν ὁ Ἡγεμὼν ἐθέσπισε κατὰ τὴν δικτατορίαν αὐτοῦ, ὅπως ἐφαρ-

μοσθῇ ἀπὸ 1ης Ἰουλίου, καὶ συνιδὼν, ὅτι ὅλως ἐστὶν ἀπαράδεκτος τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἅτε δὴ ὀρίζων, ἵνα τὴν μὲν σύζευξιν καὶ τὸ διαζύγιον περαίνει τὸ δικαστήριον, οὐδεμιᾶς μνείας γινομένης περὶ ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς καὶ ἀρχῆς, ἡ δὲ συγγενικὴ βαθμολογία περιορισθῇ εἰς τὸν Δον ἐξ αἵματος καὶ τὸν Γον ἐξ ἀγχιστείας, μῆτε θεωρῶνται ἀδελφοὶ οἱ ἔχοντες τὸν αὐτὸν ἀνάδοχον τοῦ βαπτίσματος· καὶ διὰ τοῦτο ἐπάναγκες ἡγησάμενος τὸ γενέσθαι μνείαν ἔγγραφον καὶ ἐπίσημον πρὸς τὰς τοπικὰς ἀρχὰς διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἡγνῶει τὸν νόμον τοῦτον, ἐγκρίσει καὶ τοῦ Μητροπολίτου, πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ παρὰ τῷ ὑπουργείῳ, ἐν τε τούτῳ καὶ ἐν τῇ τῶν Ἐπισκόπων συγκατάθεσι, συνέταξα καὶ ἐπέδωκα (τῇ 6 Μαΐου) τῇ Α. Πανιερότητι ἑλληνιστὶ τὴν ἐξῆς αἵτησιν.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα!

«Εἶδε καὶ ἀνέγνω αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ἡ Υ. σεβ. Πανιερότης, ὅτι τὰ γράμματα τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν ἐπιγεγραμμένα τῷ τε πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας καὶ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτὸν θεοφιλεστάτοις Ἐπισκόποις, ἅτε δὴ τὸν λόγον ποιούμενα περὶ πραγμάτων ἀφορώντων οὐ μόνον τὸ σεπτὸν πρόσωπον τοῦ Οὐγγροβλαχίας, ἀλλὰ δὴ καὶ σύμπασαν τὴν ἐπιτόπιον ἱεραρχίαν, Βλαχικὴν καὶ Μολδαυικὴν, ὧν ἑκατέραν ἰδίῳ γραμματῶν ἡ Ἐκκλησία ἡξίωσε. Καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς πάσης ἱεραρχίας ἡρτῆται μάλιστα ἡ τῆς χώρας θεωρητικὴ τε καὶ πρακτικὴ εὐσέβεια ἐν δόγμασι καὶ ἐντολαῖς, ἐν Ἀποστολικαῖς καὶ Συνοδικαῖς καὶ Πατρικαῖς παραδόσεσιν. Ὅπου δὲ ἡ πᾶσα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐγχώριος ἱεραρχία, ἥνικα τὰ γνωστὰ εἰσῆγετο ἡ συνεζητεῖτο ἐκκλησιαστικὰ νομοσχέδια τὰ τε ἄλλα καὶ τὸ οὐχ' ἥττον σκανδαλῶδες καὶ ἄθεσμον, τὸ περὶ γάμου, οὔτε ἀντέστη ἢ διεμαρτύρατο ἀποστολικῶς καὶ ποιμαντικῶς, οὔτε τῇ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίᾳ ἐδήλωσε τὰ παρὰ κανόνας γινόμενα, καὶ ἕνεκά γε ταύτης τῆς σιωπῆς πλημμελὲς περὶ τὸ καθῆκον ἐκρίθη πᾶσα Συνοδικῶς· διὰ ταῦτα καλὸν καὶ ἀσφαλὲς καὶ ἀπαραίτητον, σεβασμιώτατε Πάτερ, τὸ ὑπὸ πάσης ἀναγνωσθῆναι τῆς Οὐγγροβλαχικῆς ἱεραρχίας τὰ τῆς Ἐκκλησίας γράμματα, καὶ ὁμολογῆσαι αὐτὴν ἐν ὁμηγύρει, παρόντος μου, εἰ συμφρονεῖ καὶ συμπορεύεται ἐν πᾶσι τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἢ ἔτεροφρονεῖ τυχὸν (ἅπαγε!) καὶ ἴδια συγκατασκευάζει συμφέροντα. Δέομαι τοίνυν καὶ παρακαλῶ, ἀλλὰ δὴ καὶ ἀξιῶ, ἐν ὀνόματι τῶν ἀποστειλάντων με ἀγιωτάτων καὶ σεβασμίων Πατέρων, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Πανιερό-

τητα, ὅπως μὴ ἀνεχθῇ καταπατηθῆναι τὴν τῆς Ἐκκλησίας γραπτὴν ταύτην καὶ οὐσιώδη ἀπαίτησιν μῆτε ματαιωθῆναί μου, τὸ ἐπ' αὐτῇ, τὴν συνοδικὴν ἀποστολὴν, ἣν ἡ Ἐκκλησία ἐξείλατο ἐπὶ ἀσφαλείᾳ τῶν εὐσεβῶν τῆς Ρουμουνίας ποιμνίων καὶ στηρίξει τῶν ὀρθοφρονούντων ποιμένων».

Ἐπειδὴ δὲ ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς φθὰς ἐδήλωσέ μοι (τῇ 3ῃ Μαΐου), ὅτι ὁ σεβ. Μητροπολίτης ἐπέδωκεν αὐτῷ τὰ παρ' ἐμοῦ κομισθέντα τῇ Α. Πανιερότητι ἐκκλησιαστικὰ γράμματα, τοῦτον τέως ὑπολαβὼν λόγον κυριώτερον τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐμῆς παρὰ τῷ Ἡγεμόνι ἐμφανίσεως, προσέθηκα ἐν τούτῳ τῷ γράμματι καὶ τὴν δε τὴν παρατήρησιν. «Ὁδοῦ πάρεργον, ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς ἐδήλωσέ μοι, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης ἐνεχείρισε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον πάντα τὰ ὑπ' ἐμοῦ δοθέντα αὐτῇ ἔγγραφα πρὸ τοῦ ἐμφανισθῆναί με τῷ Ὑψηλοτάτῳ Αὐθέντῃ καὶ Ἡγεμόνι καὶ ἐπιδοῦναι τὰ τῇ Α. Ὑψηλότητι ἐπιγεγραμμένα τρία γράμματα. Ἡ ἐμὴ σμικρότης καὶ οὐθένεια, Σεβασμιώτατε, ἐθεώρησε τὴν πρᾶξιν ταύτην οὐχὶ φυσικὴν.» Καὶ γὰρ πολὺ διαφέρει τὸ οὕτως ἢ ἄλλως καὶ παρὰ τούτου ἢ ἐκείνου πληροφορηθῆναι τὴν τῆς Ἐκκλησίας γνώμην.—Ἡ Α. Πανιερότης εἶπεν, ὅτι ὥφειλε μὲν εἶξαι ὑπουργικὴ ἀπαιτήσιν πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ὑπονοίας, οὐχ ὑπολαμβάνει δὲ τοῦτο αἴτιον εἶναι τῆς ἀναβολῆς.

Ἐπειδὴ δὲ κοινὸς θροῦς διέσπειρεν, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἦν ὁ μέγιστος τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραμματῶν πολέμιος, ἅτε συντάξαν καὶ στηρίξαν τὰ νομοσχέδια, καὶ πολλὴν καὶ ἰσχυρὰν κατασκευάζον ἐν κρυπτῷ τὴν ἀντίπραξιν πρὸς τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀποστολὴν, σκεψάμενος, ὅτι οὐδαμῶς ἐπιτρέψει μοι τὸ καὶ εἰς Ἰάσιον πορευθῆναι ἢ διαβιβάσαι τὰ γράμματα, ὅταν καὶ περὶ τούτων πληροφορηθῇ, ἔγνων διαπέμψαι αὐτὰ (τῇ 6 Μαΐου), ἐπισυνάψας πρὸς τὸν Μολδαυίας τοποτηρητὴν ἑλληνιστὶ τὸ ἐπόμενον γράμμα.

«Τῇ Ὑμετέρᾳ Πανιέρῳ Θεοφιλίᾳ τὸν εὐλαβῇ χειρασπασμὸν καὶ τὴν ταπεινὴν προσκύνησιν.

» Παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀρτίως ἀποσταλὲς μετὰ γραμματῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἐπιγεγραμμένων τῷ τε Ὑψηλοτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ Ἡγεμόνι καὶ συμπάσῃ τῇ ἐν ἐνεργείᾳ Ρουμουνικῇ ἱεραρχίᾳ, τὰ μὲν ἄλλα ἐπέδωκα, ὡς ἡ ἐπιγραφὴ, τέως παραμένων ἐν Βουκουρεστίῳ ἐπὶ διασαφήσει ἢ συνδιαλέξει περὶ ὧν τὰ γράμματα πραγματεύονται. ἵνα δὲ πρὸς τοῦτο ἐγκαίρως ἀπαντήσῃ καὶ ἡ Ὑμετέρα ἱερωτάτη Θεοφιλία καὶ οἱ λοιποὶ τῆς Μολδαυίας θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι, πέμπων καὶ

τὰ πρὸς ὑμᾶς ἐπιγεγραμμένα, ἀξιῶ καὶ ἐκλιπαρῶ τὴν Ὑμετέραν Θεοφιλίαν, ὅπως πρῶτον μὲν πληροφορήσῃ με περὶ τῆς ἀσφαλοῦς αὐτῶν παραλαβῆς· εἶτα δὲ ἀνυπερθέτως συγκαλεσαμένη παρ' ἑαυτῇ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἐπισκόπους, πρὸς οὓς τὰ γράμματα ἐπιγέγραπται, ἢ πάντες ἔλθητε ἕως ᾧδε * ἢ, ἐὰν τοῦτο δυσχερὲς, αὐτοῦ συσκεψάμενοι προσηκόντως ἀπαντήσητε δι' ἐμοῦ πρὸς τὰ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας διαγραφόμενα. Βέβαιος ὢν, θεοφιλέστατε ἅγιε Χαριουπόλεως, Τοποτηρητὰ τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Μολδαυίας, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Θεοφιλία οὐδαμῶς δκνήσει μετὰ πάσης σπουδῆς συμμορφωθῆναι τῇ τῆς Ἐκκλησίας Πατριαρχικῇ τε καὶ Συνοδικῇ ταύτῃ ἐντολῇ, καὶ ὡς τάχιστα τὴν ἀπάντησιν ἀναμένων, ἐξαιτοῦμαι μετ' εὐλαβείας τὰς ὑμετέρας θεοπειθεῖς εὐχάς.»

Τοῦ δὲ εἰρημένου κοινοῦ θροῦ πολλαπλασιαζομένου καὶ διαδιδόντος, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ταχυνεῖ μου τὴν ἐπιστροφὴν, ἵνα μὴ ἡ ἀντιπολίτευσις ὠφελουμένη καὶ ἐκ τῆς ἐμῆς παρουσίας γίνηται σφοδρότερα, ἔγων εἰς τὸ ἔργον χωρῆσαι δι' ἄλλης ὁδοῦ· ἦτοι πρῶτιστα διαβιβάσαι τὴν παρὰ τοῦ Ὑψηλοτάτου Ἀαλῆ Πασσᾶ συστατήριον ἐπιστολὴν, τόσον ἀναγκαίαν πρὸς Ἡγεμόνα, μικρὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ φροντίζοντα. Τῇ οὖν 8ῃ Μαΐου πρωῒας πορευθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συνταγματάρχου Κ. Κασιμίρου αὐλάρχου τοῦ Ἡγεμόνος παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα εὐαρεσθηεῖς ἐγχειρίσει τῷ Ἡγεμόνι τὸ παρὰ τοῦ Ὑψ. Ἀαλῆ Πασσᾶ γράμμα, ὃ ἐδόθη μοι (εἶπα), ὅπως ἡ ἐγὼ αὐταῖς χερσὶν ἐπιδῶ, ἢ δι' ἐνὸς τῶν πιστοτέρων ὑπασπιστῶν, ἄλλως τε καὶ ἀποποιηθέντος τοῦ πρωθυπουργοῦ ἐπιδοῦναι αὐτὸ κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν· ὑποσχομένου δὲ τοῦ συνταγματάρχου, κατευθύνθην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Τοῦ δὲ ὑπνρέτου σημήναντος βλαχιστὶ ἢ ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ, ἢ ὅτι οὐκ εἶχε καιρὸν, ἀφῆκα ἐσφραγισμένον γράμμα, ἔχον τὴν δε τὴν ἔννοιαν. «Ὅπου ἡ θρησκεία προηγεῖται τῶν πάντων, ἐκεῖ τὰ πάντα προκόπτουσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἀποστολὴ καὶ ἐπιστολὴ διπλοῦν ἐστι κτήμα τοῦ ἀφ' οὗ καὶ τοῦ πρὸς ὃν, ὁ ταχύνων τὴν ἀφίξιν αὐτῶν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἀποφεύγει διπλοῦν ἄδικον. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οἱ σεβαστοὶ κτήτορες, ἵνα παράδράμω τὴν σύστασιν τῆς Κυριάρχου Δυνάμεως, εἰσὶν ἔνθεν μὲν ἡ μήτηρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἔνθεν δὲ Ἡγεμονικὴ Ὑψηλότης, δόξαν ποιουμένη τὴν Ὁρθοδο-

* Τῇ ἐγκρίσει δηλονότι τῆς Κυβερνήσεως.

ξίαν· ὁ δὲ μεσολαβῶν, οὐκ ὢν ὁ Μητροπολίτης, ἐστὶν υἱὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνάμα ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς θρησκείας, διακρίναι δυνάμενος ἐκούσιον ταπεινότητα (humilité) καὶ ταπείνωσιν (humiliation).»

Αὐθημερὸν μετὰ τέσσαρας ὥρας ἐπιστέλλει μοι ὁ ὑπουργὸς γαλλιστὶ τὸν δε τὸν τρόπον.

«Σεβαστέ μοι Πάτερ!

»Καὶ ἐκ Γεωργέβου καὶ ἐνταῦθά μοι ἀνηγγεῖλατε, ὅτι καμίζετε γράμματα τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὴν Α. Ὑψ. τὸν Ἡγεμόνα. Λαμβάνω τὴν τιμὴν τοῦ προσκαλέσαι ὑμᾶς, ὅπως ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τὸ πολὺ διαβιβάσητε εἰς τὰς ἐμὰς χεῖρας τὰ εἰρημένα γράμματα τοῦ Πατριαρχείου κτλ.»

Διὰ δὲ τοῦ κομιστοῦ τοῦ ὑπουργικοῦ τούτου γράμματος ἀπήντησα τὸν δε τὸν τρόπον.

«Ἐξοχώτατε!

»Τῶν τριῶν γραμμάτων, ὧν ἔσχον τὴν τιμὴν τοῦ γενέσθαι κομιστῆς πρὸς τὴν Α. Ὑ. τὸν Ἡγεμόνα, τὸ μὲν παρὰ τοῦ Ὑψηλοτάτου Ἀαλῆ Πασσᾶ, ὡς ἐσφραγισμένον, διεύθυνα σήμερον διὰ τοῦ συνταγματάρχου κ. Κασιμίρου· τὰ δὲ δύο τῆς Ἐκκλησίας ἔχω τὴν διαταγὴν τοῦ ἐπιδοῦναι αὐταῖς χερσὶν, οὐ μόνον καθὸ ἀνοικτὰ, ἀλλὰ καὶ διότι οὐκ ὢν ἀπλοῦς γραμματοκομιστῆς, ἴσως ἡδυνάμην προσθεῖναι καὶ μίαν λέξιν πρὸς τὴν Α. Ὑψηλότητα, ἐὰν ἀξιῶσιν με τῆς χάριτος τοῦ δέξασθαι με κτλ.»

Μετὰ τρεῖς ὥρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπανελθὼν ὁ ὑπουργικὸς γραμματοκομιστῆς ἐκόμισε τὸ ἐξῆς ἐπιστόλιον.

«Σεβαστέ Πάτερ!

»Ἔως οὗ ἡ Α. Ὑ. ὁ Ἡγεμὼν εὐδοκήσῃ δέξασθαι ὑμᾶς, εὐαρεστήθητε συμμορφωθῆναι τῇ προηγηθείσῃ ἡμετέρᾳ προσκλήσει κτλ.»

Ἐγὼ δὲ σκεψάμενος μετὰ τοῦτο, ὅτι αἰρετώτερον τὸ πεισθῆναι, ἔπεμψα διὰ τοῦ ἐμοῦ ἀνθρώπου τὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Τῇ ἐπαύριον (9 Μαΐου) ὁ ῥηθεὶς αὐλάρχης, προσκαλεσάμενός με εἰς τὴν αὐλὴν, ἐπέστρεψέ μοι ἐσφραγισμένην τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ὑψηλοτάτου Ἀαλῆ Πασσᾶ, εἰπὼν γαλλιστὶ, «οὐ θέλω κοινωνῆσαι τῆς τοῦ Πατριάρχου ῥαδιουργίας (intrigue).»—Ἀπήντησα λαβὼν τὸ γράμμα· «Οὐδαμῶς ἐννοῶ τὴν

Ἐκφρασιν, κ. Συνταγματάρχα, οὔτε βλέπω ῥαδιουργίαν ἐν τῷ ἐγχειρίσει διὰ τοῦ πιστοτέρου ὑπασπιστοῦ γράμμα δοθέν μοι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ἐπειδὴ ὁ κ. πρωθυπουργὸς οὐκ ἠθέλησεν αὐτὸ ἐγχειρίσαι.»

Κασίμ. «Ἐάν μὴ θέλῃ ὁ πρωθυπουργός, ὑπάρχει ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργός.»

Κλεόβ. «Ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι γράμμα Βεζυρικοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν οὐ δίδοται δι' ὑπουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας· οὐχ' ἦττον ὁμῶς, ἵνα πεισθῶ τῇ ὑμετέρᾳ συμβουλῇ, κ. Συνταγματάρχα, ἐντεῦθεν κατ' εὐθείαν ἀπέρχομαι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Βερνέσκου ἐπὶ τοιοῦτῳ σκοπῷ.»

Ἐκεῖς ἀπελθὼν καὶ τὸν ὑπουργὸν εὗρών, ἔδωκα τότε γράμμα καὶ τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις, ἀναμνήσας αὐτῷ, ὅτι καὶ ὁ πρωθυπουργός καὶ ἡ Α. Ἐξοχότης ὑπέσχοντό μοι, ὅτι ἔξουσι τὴν γενναιότητα τοῦ μηδεμίαν ἀπαιτεῖν ἐθιμοτυπίαν (*étiquette et formalité*) παρ' ἀφελοῦς ἐκκλησιαστικοῦ, οὐκ ἐπαγγελλομένου τὸν διπλωμάτην. Ἐντεῦθεν φιλοφρόνως διατεθεὶς ὁ κ. Βερνέσκός εἶπεν, ὅτι ἐκλαμβάνει τὸ πρὸς αὐτὸν χθεσινὸν γράμμα ὡς ἔκφρασιν ἀφελείας καὶ οἰκειότητος (*franchise et familiarité*)· εἶτα καὶ ἄλλας φιλοφρονήσεις προσθεῖς, ἤρξατο τοῦ ἐξῆς διαλόγου περὶ τῆς κυρίας ὑποθέσεως.

Βερ. «Μόλις χθὲς ἐσπέρας ἀντιγραφέντα λαβὼν τὰ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ Μητροπολίτῃ ἐκκλησιαστικὰ γράμματα καὶ ἀναγνοὺς αὐτὰ διὰ διερμηνέως, σήμερον ἐγχειρίσω τὰ πάντα πρὸς τὸν Ἡγεμόνα καὶ παρακαλέσω τὴν Α. Ὑψηλότητα, ὅπως ὀρίσῃ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς ἀκροάσεως καὶ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος. Ἀλλὰ, τὸ ἐπ' ἐμοὶ, ἀπεδοκίμασα δύο τινὰ ἐν τῷ πρὸς τὸν Μητροπολίτην γράμματι τοῦ Πατριάρχου· πρῶτον μὲν, ὅτι ὀνειδίζει καὶ ἐλέγχει αὐτὸν πικρῶς· ὥστε συμφέρει ἵνα μὴ τοῦτο γινώσκῃ ὁ λαός· εἶτα δὲ, ὅτι ὑψηγεῖται πως αὐτῷ ἀνταρσίαν κατὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τοῦ τόπου.

Κλεόβ. «Ἄπας ὁ ἔλεγχος, κ. Ὑπουργέ, ὅσος ὑπάρχει, ἀναφέρεται εἰς τὴν σιωπὴν τῆς ἐπιτοπίου Ἱεραρχίας, δι' ἣν εἰσεχώρησαν ἐν τῇ τοπικῇ Ἐκκλησίᾳ νόμοι, ἀπ' εὐθείας ἀντιστρατευόμενοι τοῖς νόμοις πάσης τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Περὶ δὲ ἀνταρσίας, ὅσον ἐγὼ μέμνημαι, οὐδεὶς ἐστὶ λόγος· πλὴν εἰ μὴ ἀνταρσίαν ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης λέγει τὸ δεῖν ὑπομεῖναι τὰ πάντα ὑπὲρ τοῦ μὴ προδοῦναι τὸ πατροπαράδοτον θρησκειον. Ἀλλ' ὑπομένειν καὶ μαρτυρεῖν ἐν ἀνάγκῃ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐστὶν ὑποταγὴ καὶ ταπείνωσις, οὐκ ἀνταρσία κατὰ τῶν πολιτικῶν καθεστώτων.

Βερ. «Ὅσον ἡδυνήθην νοῆσαι τὰ γράμματα, ἐν ἐνὶ μόνῳ ἄρθρῳ διαφωνοῦμεν πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀμετάβλητον καὶ ἀναλλοιώτον ἡγούμεθα μόνον τὸ δόγμα τῆς πίστεως· ἐκείνη δὲ καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Συνόδων ὀρισθεῖσαν κανονικὴν τῆς Ἐκκλησίας διατύπωσιν καὶ διοίκησιν (*l'administration et la discipline*).

Κλεόβ. «Ἄριστα· ἀλλ' ἐκ τῆς ὑμετέρας ταύτης ἀρχῆς ἐννοεῖ ἡ Ὑμ. Ἐξ. τί ἔπεται· καὶ γὰρ Σύνοδος Οἰκουμενικὴ καὶ γερουσιαστῶν ἢ βουλευτῶν συνέλευσις κινδυνεύουσιν εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, καθ' ὅσον ἡ δευτέρα μεταβάλλει, ὅσα ἡ πρώτη θεσπίζει οὐκ ἀνθρωπίνως, ἀλλὰ κατὰ θεῖαν ἐπίπνοιαν, ὡς γοῦν πᾶσα ἡ χριστιανικὴ καθολικότης πρεσβεύει. Παρατρέχων τὰς ἄλλας θρησκευτικῶς ὀλεθρίους τῆς ἀρχῆς ταύτης συνεπείας, περιορίζομαι εἰς μόνον τὸν ὑμέτερον περὶ γάμου νόμον ἢ νομοσχέδιον, ὃ παρὰ τὸ σιωπῆσαι τὴν Ἱεραρχίαν, ἀπαρατήρητον εἶσεν ἡ Ἐκκλησία, ἐμοὶ ἀναθεῖσα ὅσα δεῖται παρατηρήσεως. Καὶ γὰρ παραχρῆμα μετεποιήσατε τὸ Μυστήριον εἰς ψιλὸν δικαστικὸν συμβόλαιον καὶ, τὸ ἐφ' ὑμῖν, οὐ μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἱερῶν Μυστηρίων ἐκολοβώσατε, ἀλλὰ καὶ εἰς θρησκευτικὴν διαφθοράν ταχὺ τὸν ὑμέτερον λαὸν ἐξωθήσετε.

Βερ. «Τίτι τρόπῳ; οὐ γὰρ ἐκωλύσαμεν διαρρήδην καὶ δι' ἐκκλησιαστικῆς εὐλογίας συζεύγνυσθαι τὸν βουλόμενον.

Κλεόβ. «Ναί· ἀλλὰ μὴ μνησθέντες τῆς τελετῆς ταύτης, μήτε θρησκειῶν ὁροθέσια πῆξαντες ἐν τῇ γαμικῇ συνοικίῃ, ἡλλοιώσατε καὶ τὴν συγγενικὴν βαθμολογίαν. Εἴ τις οὖν ὑμέτερος ὑπήκοος, νυμφευθεὶς ἔμπροσθεν τοῦ πρωτοδίκου, τρέφων δ' ἔτι ἱκνήν ἐυλάβειαν πρὸς τὰ πάτρια, ἐθελήσει μετὰ τοῦτον τὸν καθ' ἡμᾶς νόμιμος καὶ τέλειον γάμον προσελθεῖν τῷ ἱερεὶ ἢ Ἀρχιερεὶ πρὸς τὸ αἰτήσασθαι καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐλογίαν, ἐὰν ἀκούσῃ παρὰ τοῦ λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας, «Οὐ δύναμαι εὐλογῆσαι ὑμᾶς τέκνα μου, ἐπειδὴ ἀθέμιτός ἐστιν ὁ γάμος ὑμῶν διὰ τὸν δε ἢ τὸν δε τὸν λόγον,» τότε πάντως ἐρεῖ ἐκεῖνος, «Πῶς; οὐ σεφανοῖς ἡμᾶς; ἀλλ' ἡμεῖς συνεζεύχθημεν καὶ ἀφροντιστοῦμεν περὶ τῆς εὐλογίας σου.» Ἴδου κ. ὑπουργέ, ποῦ φέρει τὸν λαὸν τῆς Δακίας ὁ ἀνθρωπόπνευστος οὗτος νόμος.

Βερ. «Σημειώσατε, ὅτι ὁ νόμος οὗτός ἐστιν ἐξ ἐκείνων, οὓς ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐν δισχιλίαις ἄρθροις συνεπεράναμεν, βάσιν ἔχοντες τὸν Γαλλικὸν καὶ τινὰς Γερμανικοὺς κώδικας. Καὶ γὰρ, ὁπότε πάντα μικροῦ δεῖ, τὰ εὐνομούμενα κράτη χρῶνται τῷ Γαλλικῷ κώδικι, οὐκ ἔδει

ἡμᾶς αὐτοσχεδιάζειν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ· καὶ ἄλλως ἢ συγκροτηθησομένη γενικὴ Σύνοδος ἐν ἡμῖν αὐτῇ ἀναθεωρήσει, εἴτι μὴ καλόν.

Κλεόβ. «Οὐκ ἔστι καλόν ἐν τοῖς ἡμετέροις λαοῖς πᾶν τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἢ Γερμανίᾳ καλόν. Καίτοι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ, τῇ μητρὶ τοῦ γαμικοῦ τούτου νόμου, κατηργήθη τὸ περὶ διαζυγίου κεφάλαιον ἕνεκα τῆς προκυψάσης ἀχαλινώτου καταχρήσεως τῶν διαζυγίων· ποῦ μένομεν ἡμεῖς; Ἐπεὶ δὲ ἔδει ἐργάσασθαι ἐπὶ ὕλης δισχιλίων ἄρθρων, τί μὴ προσετίθετε καὶ ἔτι μικρὰν ἐκ τοῦ κανονικοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας δικαίου περὶ τὰ θρησκευτικὰ, ἵνα ὁ νόμος ὑμῶν ἔφερε καὶ τὸν τύπον τῆς εὐσεβείας; Ὅσον δὲ εἰς τὴν προμνημένην Γενικὴν Βλαχικὴν Σύνοδον ἀνάγεται, εἶδεν ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης ἐν τῇ Συνοδικῇ Διαγνώμῃ, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἢ ὀνομάζεται κανονικὴ καὶ ἁγία Σύνοδος, ἐὰν μὴ, κανονικῶς συγκροτηθεῖσα, κατὰ κανόνας ἐργάζεταιται.

Βερν. «Ἀπαιτεῖ δηλονότι ἡ Ἐκκλησία τὴν κανονικὴν ἐκλογὴν τῶν Ἐπισκόπων· κανονικὴν δὲ λέγει τὴν διὰ ψήφων τῶν Ἐπισκόπων γινομένην. Ἀλλὰ πολὺ πρότερον ἐν ἡμῖν ἐνήργει τὴν ἐκλογὴν ἢ τοῦ λαοῦ συνέλευσις· ἡ δὲ Ἐκκλησία, ἀποδεχομένη τοὺς οὕτως ἐκλεγομένους, ἐσίγα.

Κλεόβ. «Εἰς σύστασιν Συνόδου κανονικῆς ἀπαιτεῖ καὶ ἄλλα τινὰ ἢ Ἐκκλησία καὶ δὴ καὶ μέλη ἀπὸ κανονικῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων. Τὰς μὲν οὖν κανονικὰς ψήφους πάντων τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐπαρχίας ἢ τῆς Διοικήσεως, ἐξ ὧν (ψήφων) προσγίνεται τῷ Μητροπολίτῃ ἢ Ἐπισκόπῳ ὁ τῆς κανονικότητος χαρακτήρ, ἐπικυροῖ ἢ ἀκυροῖ τὸ ἄνθος τοῦ λαοῦ ἐν συνελεύσει, ἀνακηρύττον τὸν ἐκλεχθέντα ἀξίον ἢ ἀνάξιον, μετὰ τῶν ἀποχρώντων λόγων. Ὡστε, ἐνῶ τοῦ λαοῦ τὸ δικαίωμα διχμενεῖ ἀλώβητον, ἐκλέγεται καὶ ὁ ἀρμοδιώτατος καὶ ἱκανώτατος, ὃν οἶδασι κάλλιον οἱ συνεπίσκοποι, ἢ πᾶς ὁ λαός. Εἰ δὲ, ὑμῶν χθὲς καὶ πρῶην, ὡς λέγετε, πραττόντων κατὰ τύπους οὐ κανονικοὺς, ἐσίγα ἡ Ἐκκλησία, οὔτε τὸ πλημμελὲς γίνεται νόμος· οὔτε ἡ ἄγνοια ἢ ἀμέλεια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων, κανὼν ἀστραβῆς τοῦ πράττειν. Ἀλλὰ γὰρ, ὅταν, κ. ὑπουργέ, εὐαρεστηθῇτε καὶ ἐκμελετήσητε τὰ ἐκκλησιαστικὰ ταῦτα ἔγγραφα, πέποιθα, ὅτι πολὺ φῶς εὐρήσετε ἐν αὐτοῖς περὶ τούτων.»

Τῇ ἐπιούσῃ (10 Μαΐου) λαβὼν παρὰ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργοῦ τὴν δε τὴν πρόσκλησιν.

«Σεβαστὲ Πάτερ!

»Ἐπειδὴ ἔχω διαλεχθῆναι μεθ' ὑμῶν περὶ τινῶν ὑποθέσεων, εὐαρεστήθητε

ὅπως ἔλθητε εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης μεταξὺ τῆς 11—12 ὥρας κτλ.» ἀκριβῶς ἐπορεύθη ἐκεῖσε. Καὶ δὴ λαβὼν τὸν λόγον ὁ ὑπουργ. κ. Βερνέσκος εἶπε: «Χθὲς ἐδόθησαν τῇ Α. Ὑψηλότητι πάντα τὰ γράμματα, ὅσα ὑμεῖς τε καὶ ὁ Μητροπολίτης δι' ἐμοῦ διεβιβάσατε. ἔχουσα δὲ καὶ προηγουμένην γνῶσιν ἡ Α. Υ., καὶ παρ' ἐμοῦ ἀκούσασα τὸ περιεχόμενον, καὶ αὐτὴ ἀναγνοῦσα, καὶ τὸ ὅλον ἐννοήσασα, εἶπεν, ὅτι πολὺ λυπεῖται (*il regrette beaucoup*), μὴ δυναμένη δέξασθαι ὑμᾶς εἰς ἰδίαν ἀκρόασιν, ἅτε σφόδρ' ἀπασχολημένη ὑπ' ἀσχολιῶν καὶ φροντίδων μάλιστα ἐξωτερικῶν. Οὕτως οὖν, ἐπειδὴ πέρας ἔχει ἡ ὑμετέρα ἀποστολὴ, σεβαστέ μοι Πάτερ, δύνασθε ἀπελθεῖν αὐρίον ἢ μεθαύριον, ἀφ' οὗ ἴδητε τὸν Μητροπολίτην.

Κλεόβ. «Οἶδε καλῶς ἡ Ὑμετέρα νοήμων Ἐξοχότης, ὅτι καὶ ὁ τελευταῖος ἰδιώτης, ὑπήκοος ἢ ξένος, ἐὰν δῶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἐκφράζων τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἰδεῖν τὸν Ἡγεμόνα ἢ Ἄνακτα, μέγαν ἢ μικρόν, ἀξιοῦται ὀλίγων ἢ πολλῶν λεπτῶν ἀκροάσεως. Πῶς δὲ εἰς ἐκκλησιαστικὸς, στελλόμενος μακρὰν ὁδὸν παρὰ εἴκοσιν ὀκτὼ σεβασμιῶν Πατέρων, Πατριαρχῶν, Ἀρχιερέων, καὶ Ἀρχιμανδριτῶν, ἐν σώματι συνοδικῶ καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου συναθροισθέντων, καὶ τούτων κομίζων τὰς εὐλογίας καὶ τὰς ἐντολάς, τὰς μὲν ἐγγράφους, ἴσως δὲ καὶ τινὰς προφορικὰς, πῶς τοιοῦτος ἐκκλησιαστικὸς οὐκ ἀξιοῦται ὀλιγολέπτου ἀκροάσεως παρ' εὐσεβεστάτῳ Ἡγεμόνι, τοῦτο ἐμοὶ παντάπασιν ἀκατάληπτον.

Βερν. «ἔχετε δίκαιον· ἀλλ' ἐν ἡμῖν, τὸ νῦν ἔχον, ἅπαν ἐστὶ μεταβολή, τόσα ἔργα καὶ τόσας φροντίδας ἐπαγομένη, ὥστε πᾶσα στιγμή καὶ τῶν ὑπουργῶν καὶ τοῦ Ἡγεμόνος ἐστὶ πολῦτιμος, δαπανωμένη εἰς τε ἐσωτερικὰ καὶ εἰς ἐξωτερικά. Εἰ δέ τι ἔχετε δηλῶσαι τῷ Ἡγεμόνι προφορικῶς, τοῦτο ἀνακοινώσασθε ἢ ἐμοὶ, ἢ ἀπ' εὐθείας διὰ γράμματος, ὃ αὐτὸς ἐγὼ εὐθὺς ἐγχειρίσω σήμερον.

Κλεόβ. Θαυμαστὸν μὲν, κ. ὑπουργέ, πῶς ἡ Α. Ὑψηλότης ἐν ὀλίγαις ὥραις ἐμελέτησε καὶ κατενόησε πάντα τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἔγγραφα, καίτοι ἐν πρωτοτύπῳ· ἀλλ' ὅπως δήποτε ἡ ἐμὴ ἀποστολὴ οὐκ ἦν ἀπλῶς κομίσαι τὰ γράμματα, ἀλλὰ πολὺ οὐσιωδεστέρα ἢ τοῦ λαβεῖν ἀπάντησιν μετὰ ὥριμον μελέτην καὶ σύσκεψιν ἢ καὶ συνδιάλεξιν τινὰ ἱεραρχικὴν καὶ ὑπουργικὴν.

Βερν. «Αἱ ἀποκρίσεις πρὸς τὰ γράμματα τῆς Ἐκκλησίας γενήσονται κατ' εὐθεῖαν πιθανῶς δι' ἀπεσταλμένου, ὡς ἡ Ἐκκλησία ἐποίησε· καὶ

τοῦτο οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας· ὥστε καὶ ταύτης τῆς φροντίδος ἀπαλλάττεσθε.

Κλεόβ. «Τῷ ὄντι ἡ προσήκουσα γενέσθω ἀπάντησις· ἡ δὲ τῆς ἀπαντήσεως ὁδὸς ἀδιάφορος. Ἀλλ' ἐμοὶ ἀπαραιτήτως ἐπίκειται καὶ ἕτερον ἔργον πληρῶσαι. Καθὰ γὰρ εἶδεν ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης, τὰ πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας γράμματα ἐπιγέγραπται καὶ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτὸν Ἐπισκόποις· ἀνάγκη τοίνυν ἢ τοὺς Ἐπισκόπους συνελθεῖν ἐνταῦθα, ἢ τῶν γραμμάτων ἀντίγραφά πέμψαι τούτων ἐκάστω, ἢ ἐμοὶ ἐπιτρέψαι πᾶσιν ἐφεξῆς διαλεχθῆναι, ἵνα δὴ καὶ ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἀγιώτατος σκοπὸς πληρωθῇ, πάντων διδαχθέντων τὰ δέοντα.

Βερν. «Ναί· ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἐνεκρίθη ὑπουργικῶς· ὁ γὰρ εἰς Μητροπολίτης ὑπὲρ πάντων ἀρκέσει.

Κλεόβ. «Ἐὰν ἀληθεύῃ, ὅτι ὁ ἅγιος Οὐγγροβλαχίας, προεδρεύων τῆς Γερουσίας καὶ ὑπογράφων τὸ βουλευτικὸν ψήφισμα (plebiscitum) τὸ περὶ τῆς τοῦ Αὐθέντου Δικτατορίας, ἐπεκύρωσε πανοτιοῦν ἀντικανονικὸν ἢ ἐσίγησεν, ἡνίκα ἔδει λαλῆσαι καὶ γράψαι· καὶ ὅτι ἐνδέχεται καὶ τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους τοῖς αὐτοῖς περιπεσεῖν, ἢ ἤδη περιπεπτωκέναι πλημμελήμασιν, ἀνάγκη πᾶσα τοὺς πάντας ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῆς Ἐκκλησίας φωτισθέντας καὶ τὰ ὀρθὰ πληροφορηθέντας ἀσφαλισθῆναι, ἄλλως τε καὶ γενικῶν κατὰστάσεων τῶν ἀντικανονικῶν νομοσχεδίων.

Βερν. «Ἐπειδὴ ὑπουργικῶς οὐκ ἐνεκρίθη, οὐ δύναται ἄλλως γενέσθαι· ἐὰν δὲ ἀμάρτη ἐκκλησιαστικῶς ὁ Μητροπολίτης, τούτῳ ἐπιτιμᾶτω ἡ Ἐκκλησία, ὡς τῶν ἄλλων κεφαλῇ.

Κλεόβ. «Καίτοι ἔγκρισις Ὑπουργικὴ (ὡς ἐγὼ νομίζω) οὐδέποτε ὤφειλε κρατεῖν ἐγκρίσεως Συνοδικῆς καὶ Πατριαρχικῆς ἐν θρησκευτικοῖς ζητήμασι, γενέσθω ὅμως καὶ τοῦτο, ἐὰν οὕτω δοκῇ τῷ εὐσεβεῖ Ρουμουνικῷ ὑπουργεῖω. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ κομίσας οὐ μόνον τὰ πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας ἀλλὰ καὶ ἕτερα γράμματα πρὸς τὸν Μολδαύτας Τοποτηρητὴν καὶ τοὺς ἐκεῖ Ἐπισκόπους διὰ τὸ εἶναι ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις οὐχὶ μίαν μονοκράτορα Μητρόπολιν, ἀλλὰ δύο παραλλήλους καὶ ἀδελφάς

Βερνέσκος διακόπτων με. «Πῶς; οὐκ ἤδει ὁ Πατριάρχης, ὅτι οὐχ' ὑπάρχει Μολδαύτας Μητροπολίτης, ἀλλ' ἀπλοῦς Τοποτηρητής; πῶς οὖν ἐπιστέλλει ἀνυπάρκτῳ Μητροπολίτῃ;

Κλεόβ. «Ἦδει τοῦτο πάνυ καλῶς ἐκ φήμης· φρονεῖ δὲ, ὅτι τὸ εἶναι τοπο-

τηρητὴν ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ Μητροπολίτου, τοῦτο ἐπιβαρύνει μὲν ἴσως κατὰ τι τὴν τοπικὴν ἱεραρχίαν· οὐ μέντοι αἶρει ἢ ἀφκνίζει καὶ τὴν Μητρόπολιν. Τὸ ἔχειν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὑπουργὸν, φέρ' εἰπεῖν, δύο ἢ τρία ὑπουργικὰ χαρτοφυλάκια τοποτηρητικῶς οὐκ ἀναιρεῖ τοῦ ἑτέρου τῶν ὑπουργείων τὸ αὐτοπόστατον.»

Βερν. «Δότε μοι τὰ γράμματα καὶ ἐγὼ πέμψω αὐτά.»

Κλεόβ. «Οὐ περὶ τούτου πρόκειται νῦν. Τὰ μὲν γὰρ γράμματα ἐπέμφθησαν ἤδη, κ. ὑπουργέ· ἐξαιτούμαι δὲ ὅπως μοι ἐπιτραπῇ, εἰ δυνατόν, μαθεῖν ὅ,τι καὶ φρονοῦσιν οἱ Ἐπίσκοποι ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἀνέγνωσαν.

Βερν. Ἀγανακτῶν «Πῶς!; ἐπέμψατε τὰ γράμματα πρὸ τοῦ δεῖξαι μοι αὐτά; Κύριε, ἐστὲ ἔνοχος (coupable) ἀπέναντι τῆς Ἡγεμονικῆς Κυβερνήσεως.

Κλεόβ. «Κ. ὑπουργέ, μὴ ταράττεσθε· ἐν ἡρεμίᾳ εὐρίσκεται ἡ ἀλήθεια· ἡ δὲ λέξις ἔνοχος ἀπαρέσκει μοι, ὡς ἀπρόσφορος. Οὔτε γὰρ ὁ Πατριάρχης οὐτ' ἐγὼ εἰμι ἔνοχος, διαβιβάσας τὰ γράμματα, πρὸς ὃν ἐπεγέγραπτο, δίκην ταχυδρόμου, παρὰ πνευματικῆς ἀρχῆς ὑπερτέρας πρὸς πνευματικὴν ἀρχὴν ὑποδεεστέραν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου περὶ θρησκευτικοῦ ζητήματος. Εἰ γὰρ ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης ἢ ἕτερός τις ἐπεμπεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὰ γράμματα κατ' εὐθείαν εἰς Ἰάσιον διὰ τοῦ κοινοῦ ταχυδρομείου, μὴ τὸ ταχυδρομεῖον φέρον παρέδωκεν ἂν πάντα τῷ ὑπουργῷ, ἵνα καὶ ἐγὼ πράξω τὸ αὐτό; Εἰ δέ τις τῶν ὑπουργῶν τοῦ ἡμετέρου ἀνεξιθρησκοτάτου Μονάρχου ἡξίου, ὡς ὑμεῖς, κ. ὑπουργέ, βλέπειν τὰ Πατριαρχικά καὶ Ἀρχιερατικά γράμματα πρὸς ἡμετέραν ἀνάγνωσιν, τί ἄρ' ἂν ἐλεγεν ἡ Ὑμ. χριστιανικὴ καὶ πεφωτισμένη Ἐξοχότης; Δόξα τῷ μεγάλῳ Θεῷ ἡμῶν, ὅτι καὶ ὑπὸ δυναστείᾳ ἐτερόθρησκόν ἐσμεν ἐλεύθεροι.

Βερν. «Περὶ ἐλευθερίας ἐὰν λαλήσωμεν, οὐχ εὐρήσομεν ἀλλαχοῦ μείζονα τῆς ἐνταῦθα· ἄλλο δὲ ἐστὶ πασσᾶς ἐτερόθρησκος καὶ ἄλλο ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁμόδοξος ἐν συνταγματικῷ πολιτεύματι, ἐνθα οὐδὲν οὐδεμία ἀρχὴ πολιτικὴ ἢ ἐκκλησιαστικὴ ἔχει κρυπτὸν καὶ ἴδιον, μὴ γινώσκοντος τοῦ ὑπουργοῦ. Μόνος ὁ πάπας ἔχει ὁμοίας ἀξιώσεις.

Κλεόβ. «Ἄφετε, παρακαλῶ, τὸν Ρώμης πάπαν ἔξω τοῦ θρησκευτικοῦ περιβόλου· γῆνινα ζητεῖ καὶ γηένως διανοεῖται. Ἀληθὲς μὲν, ὅτι ἡ Ρουμουν. Κυβέρνησις ἐστὶν ὀρθόδοξος· ἀλλ' ὁμοίως ἀληθὲς, ὅπως δήποτε, ὅτι ἐν ἐνίοις κεφαλαίοις διαφωνεῖ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἱεραρχίαν αὐτῆς. Ἐφ' ὅσον

δὲ διαφωνεῖ, ἐνδέχεται κωλύειν τὴν τῶν ἀντιθέτων φρονημάτων καὶ διδαγμάτων διάδοσιν. Ἐγὼ δ' ἐκεῖνο κινδυνεύω ὑποτοπᾶσαι ἀπὸ τῶν ὑμετέρων λόγων, κ. ὑπουργέ, ὅτι ἐνταῦθα οὐχ' ὑπάρχει ἄσυλον τῶν ἐπιστολῶν. Τὸ δὲ μεμνηθῆναι καὶ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ὀλίγον, νομίζω, συμβάλλει πρὸς τὸν σκοπόν. Καὶ γὰρ οὐ μόνον ἐν τῇ σπιθαμιαίᾳ καὶ νεοσυντάκτῳ Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἀμερικῇ τὰ ἐπισκοπικὰ γράμματα οὐκ εἰσὶ γνωστὰ πάντα τοῖς ὑπουργοῖς.

Βερν. «Τοιαῦτά ἐστι τὰ ἡμέτερα νόμιμα, Κ. Κλεόβουλε· ἀ, εἰ ἀληθῶς ἠγνοεῖτε, (ὅπερ οὐ πιστεύω) τί μὴ ἐμανθάνετε παρὰ τοῦ Μητροπολίτου;

Κλεόβ. «Ὦντως ὁ πταίστης ἐστὶν ὁ Μητροπολίτης· ἐπειδὴ γὰρ, ὅτε ἐδίδουν αὐτῷ τὰ οἰκεία γράμματα, οὐκ εἶπέ μοι «τέκνον μου, υἱέ μου, κόμισον αὐτὰ πρὸς τὸν ὑπουργόν, παρ' οὗ ὀφείλω κατὰ τὸν νόμον λαβεῖν αὐτά», πόθεν ἂν ἐφαντάσθην ἐγὼ τοιοῦτο καὶ περὶ τῶν πρὸς τὸν Μολδαυίας γραμμάτων; Ἀλλ', ὡς ἔοικεν, ἄγνοεῖ καὶ ἡ Α. Πανιερότης τὸν νόμον τοῦτον, περὶ οὗ ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης λαλεῖ πρὸς ἐμὲ τὸν ξένον· ἢ οὐκ ἔχω τί εἶπω.

Βερν. «Περὶ τῶν πρὸς τὸν Μητροπολίτην γραμμάτων ἀδιαφόρως προσηνέχθη τὸ ὑπουργεῖον ἕνεκα τιμῆς καὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ ὑμέτερον ἄτομον. Τὸ δὲ ὑμέτερον ἐκ Γεωργέβου τηλεγράφημα ἔλεγεν, ὅτι εἴχετε ἀποστολὴν τοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῷ Ἡγεμόνι καὶ τῷ Μητροπολίτῃ· οὐκ ἔλεγεν, ὅτι εἴχετε γράμματα καὶ ἐντολὰς καὶ ἐπὶ Ἰάσιον. Ἐνόμιζον δὲ, ὅτι οἱ ἱερωμένοι εἰσὶν ἄπλοῖ καὶ εἰλικρινεῖς, ἀλλὰ . . .

Κλεόβ. «Χάρις πολλή κ. ὑπουργέ, ὑπὲρ τῆς πρὸς ἐμὲ τιμῆς καὶ ἐμπιστοσύνης ὑμῶν· ἀλλὰ διατί οὐ χαρίζεται μοι ἴση τιμὴ καὶ ἐμπιστοσύνη καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὁμοίων τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας γραμμάτων; Στέργων δὲ καὶ ἀσπαζόμενος καὶ ἐγὼ τὴν εὐαγγελικὴν ἀπλότητα, οὐδὲν ὁρῶ ἀπλούστερον καὶ φυσικώτερον τοῦ πέμψαι γράμμα κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτοῦ. Τὸ δ' ἐμὸν τηλεγράφημα οὐκ ἔδει (νομίζω) γίνεσθαι χάρτην γεωγραφικὸν τῆς ὁδοιπορίας μου, ἀλλὰ μόνον τὴν ἄδειαν αἰτήσασθαι τοῦ εἰς Βουκουρέστιον εἰσελθεῖν ἐπὶ τῇ βεβαίᾳ ἐλπίδι, ὅτι ἐνταῦθα, ὅτι ἂν αἰτήσωμαι τοὺς εὐσεβεστάτους ὑπουργοὺς ἐν ὀνόματι τοῦ πρώτου Πατριάρχου τῆς εὐσεβείας, οὐκ ἀρνήσονται μοι. Ἦτησάμην δὲ ἰδεῖν τὸν ἐν Ἰασίῳ Τοποτηρητὴν, ἵνα μάθω τί φρονεῖ· οὔτε πλέον οὔτε ἔλαττον.

Βερν. «Ἀδύνατον τοῦτο. Ἐπειδὴ δ' ἐμοῦ ἀγνοοῦντος, ἐπέμψατε τὰ γράμματα, οὐκ ἐπιτρέπεται οὔτε τὸ γράψαι γράμμα πρὸς τὸν Ἡγεμόνα, καθὼς

προεῖπα, οὔτε ἄλλον οὐδένα ἰδεῖν παρὰ τὸν Μητροπολίτην ἕως τῆς ἀναχωρήσεως ὑμῶν.

Κλεόβ. «Ἐγὼ, κ. ὑπουργέ, οὔτ' ἐπιβάλλω τι οὔτε φιλονεικῶ, ἀλλὰ μόνον κατὰ χρέος προτείνω, ὅσα τὸ καθήκον ὑπαγορεύει, ἵνα ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης ἐπιτρέψῃ τόσα, ὅσα νομίζει δυνατὰ, καλὰ καὶ πρέποντα. Ἐπειδὴ δὲ ἐπιτρέπετέ μοι ἰδεῖν τὸν Μητροπολίτην, μίαν ἔτι τολμῶ καὶ περὶ τῆς Α. Πανιερότητος καθυποβαλεῖν πρότασιν τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐρωτηθεὶς γὰρ παρ' ἐμοῦ ὁ πανιερώτατος ἅγιος Οὐγγροβλαχίας, εἰ κατὰ πάντα συμφωνεῖ τοῖς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας γραφομένοις καὶ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ εὐσεβῶς καὶ υἱικῶς παρατηρηθεῖσι περὶ τοῦ ἀθέσμου γάμου, ἀπεκρίνατό μοι ἀγιώτατα καὶ ἀποστολικώτατα. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ μὲν παρὰ τῆς Α. Πανιερότητος ἐσχάτως ἐπισταλεῖσα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιστολὴ περιεῖχε καί τι οὐ πάμπαν ἀπηκριβωμένον περὶ τὴν ἔκφρασιν· ὁ δὲ κοινὸς κόσμος διαθρυλλεῖ, ὅτι ἐκ πέντε ἐπιστολικῶν σχεδίων ὑπουργικῶν (λέγω δ' ἡκουσα) ὑπέγραψεν ἡ Α. Πανιερότης τὸ ἥττον κακόν· διὰ ταῦτα πρὸς τε βεβαίωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ ὑπουργείου ἐπεθύμουν ἀκοῦσαι ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Μητροπολίτου ἔμπροσθεν τῆς Ὑ. Ἐξ. καὶ τῶν δύο ἐνδημούντων Ἐπισκόπων τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθῇ πᾶν ῥῆμα κατὰ τὸ λόγιον. Ἡ αἵτησις αὕτη ἔχει καὶ λόγον ὑψηλότερον. Ἐὰν γὰρ ὁ ἄρχων, ἐὰν ὁ ὑπουργὸς χώρας τινὸς χωλαίνῃ περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, οὔπω ἐστὶ μέγα καὶ ἀνήκεστον τὸ κακὸν διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν ὑπουργὸν καὶ τὸν Ἡγεμόνα ταμίας τῆς πίστεως τῆς δογματικῆς καὶ τῆς πρακτικῆς. Εἰ δὲ ἡ ἱεραρχία ἐκκλίνει ἀπὸ τῆς εὐσεβείας καὶ κατὰ μίαν κεραίαν, τότε σαλεύει ὅλον τὸ οἰκοδόμημα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας· καὶ γὰρ οἱ ἱεράρχαι εἰσὶν οἱ τῆς εὐσεβείας ἀποστολικοὶ φύλακες καὶ διδάσκαλοι.

Βερν. «Καλόν· ἀλλ' οὐ θέλω στενοχωρῆσαι τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἐμῆς καὶ τῆς ὑμετέρας παρουσίας. Εἰ δὲ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰ γραφόμενα, ἡ ἀντίφασις ἐλέγχει τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ τὴν φαυλότητα. Ἡ μὲν οὖν Κυβέρνησις οὐδὲν ὑποβαλεῖ αὐτῷ σχέδιον ἀπαντήσεως· ὑμεῖς δὲ λογίσασθε πιστότερα τῶν λόγων αὐτοῦ τὰ γραφόμενα. Εἰ δὲ ταῦτα μὴ συνάδοι πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικῶς καὶ συνοδικῶς καθεστῶτα, ἡ Ἐκκλησία διορθοῦσθω αὐτὸν διὰ γράμματος.

Κλεόβ. «Ἐπιτρέπεται μοι μίαν ταπεινὴν ἐρώτησιν γενικώτερον;

Βερν. «Καὶ δύο καὶ τρεῖς.

Κλεόβ. « Ἰπουργὸς ὢν Ἡγεμονίας ἐκ θείας Προνοίας, σύναμά ἐστε καὶ υἱὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀγαπητὸς καὶ πιστός. Εἰ οὖν ὁ Πατριάρχης αὐτὸς, μᾶλλον δὲ οἱ Πατριάρχαι, καὶ πᾶσα ἡ περὶ αὐτοὺς ἀγιωτάτη Σύνοδος, παρακαθεσθέντες πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, ἐδέοντο ὅσα καὶ ἐγὼ παρὰ τῆς Υ. Ἐξ., ἡ παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς Ἡγεμόνος, ἄράγε ἀδυσωπήτως κατεφρονήσατ' ἂν τῆς ἱερότητος καὶ τῆς πολιᾶς καὶ τοῦ συνοδικοῦ ἀξιώματος τοσούτων καὶ τηλικούτων Πατέρων καὶ ἀπράκτους καὶ ἀνηκόους ἂν αὐτοὺς ἀπεπέμψατε ;

Βερν. (μειδιῶν) « Εἶπον ἂν αὐτοῖς μετὰ σεβασμοῦ « ἔχομεν νόμους ἰδίους καὶ τούτοις ὀφείλομεν πείθεσθαι. » Ὑμεῖς δὲ, σεβαστέ μοι Πάτερ, ἐλευθέρως ἀποτελειώσατε, εἴτι ἕτερον ἔχετε πρὸς ἐμὲ ἢ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα· οὐδὲ γὰρ ἄχθομ' ἀκούων πᾶν τὸ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἀναγόμενον.

Κλεόβ. « Εὐχαριστῶν τῇ Υ. Ἐξοχότητι ἐπὶ τῇ εὐγενεῖ προθυμίᾳ τῆς ἀκροάσεως θαρρόντως ἐν δυὶ λέξεσιν ἐμπιστευθήσομαι τῇ χριστιανικῇ ψυχῇ τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ τί ἐγὼ φρονῶ περὶ τῆς ἱεράς καὶ σπουδαιοτάτης ταύτης ὑποθέσεως καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς. Ὁρθότατα εἶπατε, κ. ὑπουργέ, ὅτι ὀφείλετε τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος ὑμῶν εὐπεΐθειαν. Τοῦτο τὸ αἶσθημα φιλοπάτριδος ἰδίου καὶ Σωκρατικῶς φιλοσοφοῦντος. Ἀλλ' ὁμοίως ἐστὶν ὀρθὸν καὶ τῆς ὑπουργικῆς φρονήσεως ἄξιον καὶ ἐκεῖνο, ὅτι οἱ νόμοι τῆς ὑμετέρας πατρίδος ὀφείλουσιν εὐσεβεῖν διὰ τοῦτο, διότι καὶ ὑμεῖς τὴν εὐσέθειαν ἐπαγγέλλεσθε. Στάθμη γὰρ νόμου οὐ τὸ αὐθαίρετον, ἀλλ' ἡ θρησκεία καὶ ὁ λελογισμένος πολιτισμός. Ὡστε πολὺ φροντιστέον ἕνεκά γε τούτου, ὅπως ἡ ἀπάντησις ὑμῶν πρὸς τὰ γράμματα τῆς Ἐκκλησίας μὴτε αὐτὴν καὶ τὸ λοιπὸν ὀρθόδοξον πλήρωμα σκανδαλίση, μὴτε τὴν περὶ ὑμῶν ὑπόληψιν, ὡς ἄνωθεν καὶ ἀεὶ εὐσεβοῦντων, σμικρύνῃ ἢ ἀμαυρώσῃ.

Βερν. « Τοῦτο δὴ καὶ σπουδάσομεν παντὶ σθένει.

Κλεόβ. « Ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει, ἣν ὀλοψύχως ἀπευχόμεθα, συνετὸν ὑπουργεῖον ὁρᾶ καὶ πορρώτέρω.—

Βερν. (μειδιῶν) « Ἐπεταί ἔσως ἀφορισμός ;

Κλεόβ. « Ἐγὼ ἄλλο τι εἰκάζω προὔργιαίτερον καὶ φιλανθρωπότερον. Ἐὰν ἡ τῆς Πατριαρχικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας πνευματικῇ τῷ τρόπῳ δηλωθεῖσα αὕτη φωνὴ μὴ εἰσακουσθῇ, πάντως ἡ ἀποτυχία ἀγγελθήσεται πάσαις ταῖς λοιπαῖς ὁμοδόξοις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαις. Αὗται δὲ, ἐφ' ὅσον εὐσεβοῦσαι τὴν ἐνότητα φιλοῦσι τῆς πίστεως ἐν μικροῖς, καθάπερ ἐν μεγάλοις, οὐ σιωπῇ-σονται, ἀλλ' ὅμοια Ἀρὸς ὑμᾶς ἐροῦσι διὰ γραμμάτων ἢ καὶ δι' ἀπεσταλμέ-

νων. Τότε δυοῖν θάτερον, ἢ πεισθήσεσθε πάσῃ τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἢ ἀπειθήσετε. Εἰ μὲν τὸ πρῶτον, δείξετε τοῖς ἔργοις, ὅτι μόνῃς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυριάρχου Ἐκκλησίας καταφρονεῖτε· εἴκετε δὲ μᾶλλον πλήθει καὶ φόβῳ, καὶ ταῦτα διδασκόμενοι παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου οὐ καινά τινα καὶ Φαραριωτικά, ἀλλὰ τὰ ἄχραντα τῆς παλαιᾶς Συνοδικῆς καὶ Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας διδάγματα. Εἰ δὲ κἀκεῖνοις ἀπειθήσετε, πάλιν δυοῖν θάτερον, ἢ ὁ λαὸς ἔσται σύμφωνος τῇ Κυβερνήσει, καὶ θλιβερόν ἀπὸ τούτου γίνεται σχίσμα, ἢ, τὸ πιθανώτερον, διαφωνήσῃ, καὶ τότε τὸ ὑπουργεῖον ἔξει ζάλας καὶ πράγματα (des embarras).—

Βερν. « Ὁ λαὸς ἡμῶν, κ. Κλεόβουλε, ἐστὶν ὁμόθυμος τῇ κυβερνήσει· μαρτύριον δὲ, ἡ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν ὁμόφωνος παραδοχὴ τοσούτων νομοσχεδίων.

Κλεόβ. « Καίτοι μὴ πολιτικός, ἀλλὰ τὸ μαρτύριον τοῦτο θεωρῶ ἐγὼ ἥττον ἀσφαλές· οὐδέποτε γὰρ οἱ ὀλίγοι βουλευταὶ καὶ γερουσιασταὶ ἀντιπροσωποῦσι τοῦ πολλοῦ καὶ θρήσκου λαοῦ ἐν πᾶσιν. Ὁ ἐν ἐνὶ ἐντολοδόχος οὐ κληρονομεῖ τὴν καρδίαν καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ ἐν πᾶσιν· ἐψηφίσαντο δὲ πιθανῶς ὑπὲρ ἐνίων νομοσχεδίων οὐσιωδῶς ἀντικανονικῶν διὰ τὸ ἀγνοεῖν τί περὶ τούτων ἡ μήτηρ Ἐκκλησία φρονεῖ καὶ ποία ἐστὶν ἡ κανονικὴ ἀλήθεια. Εὐθύς δ' ὡς ἂν διδαχθῶσι ταῦτα, πολλὴ ἡ πιθανότης, ὅτι ταχέως μεταβαλοῦσι γνώμην καὶ προκρινοῦσι τὰς Ἀποστολικὰς καὶ Συνοδικὰς ἀληθείας. Περὶ μὲν τούτων οὕτω σκέπτομαι· κἀκεῖνο δὲ οὐ λανθάνει τὴν ὑμῶν Ἐξοχότητα, ὅτι ἡ τύχη τῆς ὑμετέρας Ἡγεμονίας οὐκ ἔστι Δυτικὴ, ἀλλ' Ἀνατολική. Μετὰ μὲν γὰρ τῆς Δύσεως μόλις συνδεῖ ὑμᾶς (ὅσον ἐγὼ γινώσκω) τὸ νῆμα γλώσσης συμμίκτου καὶ ὀλίγων τῆς μετὰ Χριστὸν Ρώμης ἀποίκων, ἐν τῷ ἰθαγενεῖ Δακικῷ στοιχείῳ ἐναρθρωθέντων. Ἐν δὲ τῇ εὐσεβούσῃ Ἀνατολῇ ἐρρίζωται ἡ θρησκεία καὶ ἡ παιδεία, τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, ὁ πολιτισμός, ὅλον τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον ὑμῶν. Ὁ μὲν οὖν Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς τε καὶ ἐξωτερικῆς θρησκευτικῆς ἐνότητος οὐδὲν ἀτομικῶς κερδαίνει, πλὴν εἰμὴ τὸ ἅπαξ ἢ δις ἐπ' Ἐκκλησίας μνημονεύεσθαι παρὰ λειτουργούντων τῶν μητροπολιτῶν. Ὑμεῖς δὲ τὸ πᾶν κερδαίνετε· καὶ γὰρ ἡ μὲν Ἐκκλησία ὑμῶν ἐποπτευομένη ἀσφαλίσκεται, ἄλλως τε καὶ ὅταν κατὰ τὴν ὁμολογίαν ὑμῶν ἡ Δακικὴ Ἐκκλησία στερῇται Κλήρου ἀξίου καὶ ἱκανοῦ. Ὁ δὲ Θεοστήρικτος Ἡγεμὼν ὅλως μένων ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ μόνῃς καθολικῆς Ἀνατολῆς ἔξει εἰς τὸ διηνεκὲς φωνὴν

καὶ ψῆφον ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ὡς προστατῆς καὶ πρόμαχος, λίαν ἔντιμον καὶ βεβαίαν καὶ ἰσχυράν, ἣν ἐξ ἅπαντος ἀπολέσει, ἐὰν (ὃ μὴ γένοιτο) ἐνωτίσῃται ξένα καὶ δολερὰ διδάγματα. Τοῖς σοφοῖς καὶ εὐφύεσιν ὀλίγα· ἐγὼ δὲ εἴρηκα πάμπολλα διὰ τὴν φιληκοῖαν τῆς Γμ. εὐσεβοῦς ἔξοχότητος. Πρὸ δὲ τοῦ ἀναχωρῆσαι (ἔρωτῶ ὑμᾶς κ. ὑπουργέ) ἄρ' ἔξεστί μοι ἢ μόνῳ ἢ ἐν συνοδίᾳ ἀνθρώπου τῆς ὑμετέρας ἐμπιστοσύνης θεάσασθαι τὰ ὑμέτερα Σχολεῖα καὶ Μουσεῖα καὶ ἐν ἡ δύο, τὰ ἀξιολογώτερα, ἱερὰ Μοναστήρια, ἕως οὗ κομίσωμαι τρία περιμενόμενα γράμματα;

Βερν. «Τὰ μὲν γράμματα περιμένετε ἄλλαχοῦ· τοῦ δ' ἐπισκέψασθαι τὰ ῥηθέντα Καταστήματα, οὗτ' ἀνάγκη οὔτε καιρὸς ὑπάρχει.

Κλεόβ. «Ἄριστα, κ. ὑπουργέ, καὶ ἐγὼ σπεύδω εἰς ἐπάνοδον χάριν τῆς ἐμοῦ ἀνατεθειμένης Σχολῆς.»

Ταῦτα εἰπὼν καὶ τὸν Ὑπουργὸν ἀποχαιρετήσας ὅσον οἶόν τε φιλοφρόνως, ἀπῆλθον πρόθεσιν ἔχων τοῦ ἀναχωρῆσαι τὴν αὔριον. Ἀλλὰ τούντεῦθεν ἄρχονται τὰ κωμικώτερα καὶ σκανδαλωδέστερα. Μόλις γὰρ ἐπανακάμψαντί μοι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἐλθὼν ὁ Ἀρχιστυνόμος (le préfet de police), Μάργυλομάνος ἐπωνυμούμενος, μετὰ τοῦ ὑπαξιωματικοῦ αὐτοῦ, (ἀμφότεροι ἐν σολῇ) εἶπέ μοι γαλλιστί· «Σεβαστέ μοι Πάτερ, πρὸ μιᾶς ὥρας ἔλαβον τὴν διαταγὴν παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν τοῦ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν, ὅπως σήμερον ἀνυπερθέτως ἀπέλθῃτε ἐκ Βουκουρεστίου, μῆτε ἴδῃτε μηδὲν ἄλλο πλὴν τοῦ Μητροπολίτου.»

Κλεόβ. «Ἀλλ' ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς εἶπέ μοι, ὅτι δύναμαι ἀπελθεῖν ἕως αὔριον· ποτέρου τοίνυν τῶν ὑπουργῶν τῇ διαταγῇ ἀκολουθήσας εὐαρεστήσω;

Ἀστν. «Ἀμφότεροι οἱ ὑπουργοὶ εἰς τὸ αὐτὸ ὄντες ἔδωκάν μοι τὴν διαταγὴν.

Κλεόβ. (ἐκβαλὼν τὸ ὠρολόγιον ἐκ τοῦ κόλπου). «Ἡ ὥρα ἐστὶ 4 μ. μ. ἐγὼ δὲ οὐτ' ἐγευμάτισα οὔτε τὸν Μητροπολίτην εἶδον· ἕως οὗ ταῦτα γίνονται, ἐπέρχεται νύξ· ξένῳ δὲ ὁδοιπόρῳ ἄπιστος συνοδίτης ἢ νύξ.

Ἀστν. «Ἵπάγετε τανῦν πρὸς τὸν Μητροπολίτην· εἴτα γεύεσθε· εἴτα περὶ τὴν ἐβδόμην ἐσπερινὴν ὥραν ἀπέρχεσθε μετὰ τῆς δρόσου. Ἐν Γεωργέβω πάντοτε τὰ ξενοδοχεῖα εἰσιν ἀνοικτά· εἰ δὲ μὴ, τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται· κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν δώσω ὑμῖν ἓνα στρατιωτικὸν (militaire), ὃς σὺν τῷ ἀμαξηλάτῃ ἔσονται ἱκανοὶ φρουροί.

Κλεόβ. «Οὐχ ὁρῶ τὸν κίνδυνον, τὸν δυνάμενον προσελθεῖν ἐκ τῆς διατριβῆς ἐνὸς ὁμοδόξου ἱερέως ἐπὶ δώδεκα ὥρας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ πρωτευούσῃ· πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ οὕτω προστάσσει τὸ εὐσεβὲς Ρουμουνικὸν ὑπουργεῖον, ἔστε βέβαιος, ὅτι δουλεύσω ὑμῖν πιστῶς (vous serez servis à la lettre). Πέμψατέ μοι, παρακαλῶ, τὸ διαβατήριόν μου.»

Ὁ δὲ Ἀστυνόμος ἀπερχόμενος προσέθηκεν, «ἐγὼ, Κύριέ μου, ἀπλοῦς ὢν ὑπηρέτης, ἀγνοῶ τὰ τοιαῦτα· ἐὰν δὲ μὴ ἐκτελεσθῇ αὕτη ἡ διαταγὴ, ἀπαχθήσεσθε βίᾳ. (vous serez éconduit).»

Ἀναβὰς εὐθὺς ἐπὶ τοῦ ὀχήματος, ἔσπευσ' ἀποχαιρετήσαι τὸν Μητροπολίτην. Εἶπεν, ὡς ἔθος, ὅτι ἡγνῶει τὰ πάντα, μὴ ἑωρακῶς μῆτε Ἡγεμόνα μῆτε ὑπουργὸν μῆτε ἄλλον τινά, καὶ ὅτι, τοιαύτης οὔσης διαταγῆς, χρεὼν ὑπακούσαι· εἰπεῖν δὲ τῷ Πατριάρχῃ τὰ προσκυνήματα τῆς Α. Πανιερότητος καὶ ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσα. Ἐλάλησα ὀλίγας λέξεις περὶ τῶν χρεῶν τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῆς ἀναμενομένης ἀπαντήσεως· ὑπὴνιξάμην διὰ δύο λέξεων, ὅτι ἡμεῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ξεναγωγοῦμεν τοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπεσταλμένους φιλανθρωπότερον· καὶ ἀσπασάμενος τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπανῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὅπως ἐτοιμασθῶ πρὸς ὁδοιπορίαν. Ἐκεῖ μετ' οὐ πολὺ ἀφικνεῖται ἕτερος ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος πολιτικὰ ἐνδεδυμένος (ὀνόματι Θωμᾶς) καὶ ἐρωτᾷ ἑλληνιστί, εἰ ἡτοιμάσθην καὶ εἰ θέλω πορευθῆναι πρὸς τὸν Μητροπολίτην, ὅπως συνοδεύσῃ μοι, καθ' ἣν ἔχει διαταγὴν. Ἀπεκρινάμην, ὅτι ἡ μὲν ἐτοιμασία γίνεται· ὑστέρησε δὲ λίαν, ὥστε μὴ δύνασθαι με ὠφελθῆναι τῆς τιμῆς τῆς συνοδίας αὐτοῦ. Παραμείνας δ' ἐκεῖνος σὺν ἐμοῖ ἕως τῆς ἀναχωρήσεώς μου συνεγεύθη· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ οἰκοῦντες καὶ συρρέουσιντες ἀνεστατώθησαν ἠθικῶς, τινὲς τούτων, ἐμοῦ ἀγνοοῦντος, εἰδοποίησαν τοῖς Προξένοις τὰ γινόμενα. Τούτων ὁ Ῥώσος διαμηνύσας μοι μένειν ἀτάραχον, διότι οὐκ ἀπέρχομαι πρὸ τῆς ἐπιούσης, ἔπεμψεν (ὡς ἔμαθον) τὸν γραμματέα τοῦ Προξενείου πρὸς τὸν ἀρμόδιον ὑπουργόν· εἴτα τὸν αὐτὸν μετὰ γράμματος. Ἀλλ' ἄχρι τῆς ὀγδόης ἐσπερινῆς ὥρας οὐδὲν ἐγένετο· καὶ ὁ φρουρῶν ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, αὐτὸς προμηθευσάμενος τὸ ὁδοιπορικὸν ὄχημα καὶ συνοδεύσας μοι ἄχρι τῆς ὀφρύος τῆς πόλεως, ἐκεῖ ἀνεβίβασεν ἐντὸς τοῦ ἀγροτικοῦ δῖφρου ἓνα στρατιώτην, ἀγροῖκον καὶ ἄκρως οἰνόφλυγα, δούς αὐτῷ τὸ διαβατήριόν μου. Καίτοι δὲ πέντε μόνας ὥρας ἀπεχούσης τῆς πόλεως, εἰς ἣν κατευθυνόμεθα, ἠναλώθησαν δώδεκα ὅλαι ὥραι ἐπιτηδὲς (ὡς ἐγὼ νομίζω), ἵνα εἰσερχόμενον περὶ πλήθους ἀγορὰν πάντες

θεάσωνταί με καὶ θαυμάσωσι τοῦ εὐσεβοῦς ὑπουργείου τὸ μεγαλουργημα. Ταῦτ' ἀνέμνησάν μοι, ὅσα πρὸ ἐμοῦ τοσοῦτοι σεβάσμιοι Καθηγούμενοι καὶ Πατέρες τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων ὑπέστησαν παρὰ τῆς αὐτῆς εὐσεβεστάτης Ἡγεμονίας.

Τὴν 11 Μαΐου περὶ ὥραν 9ην π. μ. κατῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἔνθα ὁ Διοικητὴς κατῴκει· ἀλλ' ἔτυχεν ἀποδημῶν. Ὁ δὲ στρατιώτης ἀποδοὺς τὸ διαβατήριόν μου πρὸς τὸν τῆς Διοικήσεως Διευθυντὴν, καὶ παρ' ἐμοῦ αἰτησάμενος καὶ λαβὼν φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ τὸ ποδοκόπιον, περιέμενεν ἔξω πρὸ τοῦ κοιτῶνός μου ἕως τῆς 11ης ὥρας π. μ. ὁπότε εἰσελθὼν ὁ Διευθυντὴς τῆς διοικήσεως, Χριστίδης ἐπωνυμούμενος, σὺν τῷ ἀρχιστυνόμῳ, στραφεὶς πρὸς ἐμὲ μετὰ ὕφους ἀπειλητικοῦ ἅμα καὶ εἰρωνικοῦ λέγει ἑλληνιστί «Πάτερ Ἄγιε, ἀπὸ Βουκουρέστι ἔρχεσαι;

Κλεόβ. Ναὶ, κύριε.

Χρῖς. «Καὶ τί ἀταξία μεγάλη ἔκαμες ἐκεῖ, καὶ σὲ συνώδευσαν μὲ τόσο καλὴ συνοδία; οἱ ἀνθρώποι παγαινοέρκουνται δίχως στρατιώτη.

Κλεόβ. «Ὁ ἐκεῖ ἀρχιστυνόμος εἶπέ μοι, ὅτι ὁ στρατιωτικὸς (militaire) ἐδόθη μοι πρὸς ἀσφάλειαν ὁδοιπορίας νυκτερινῆς καὶ δροσερᾶς. Διὰ τί οὖν κατακρίνετε, κύριε, συνοδίαν ἐπὶ ἀγαθῷ σκοπῷ δοθεῖσαν, ἐὰν ἀληθεύωσιν αἱ ἀρχαὶ τοῦ τόπου; Εἰ δὲ οὐ βλέπετε συνοδίτην ἀξιοματικὸν καὶ λαμπρὸν ὄχημα, τοῦτο πιθανῶς σημαίνει ἐν Βουκουρεστίῳ, ὅτι οἱ λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ ὀφείλουσιν εἶναι οὐχὶ μάταιοι, ἀλλ' ὀλιγαρκεῖς καὶ ταπεινοί. Ὅσον δὲ περὶ ἀταξίας, ἄνθρωπος τῆς Πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας ἀποφεύγει καὶ τὴν βαρεῖαν καὶ τὴν ἐλαφρὰν ἀταξίαν ἐν ξένῳ τόπῳ.

Χρῖς. «Καὶ διατί ὁ ἀστυνόμος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν σου νὰ σὲ εἰπῇ τοῦτο;

Κλεόβ. «Ὡς φαίνεται, ὁ Ὑπουργὸς διέταξεν.

Χρῖς. «Καὶ πῶς ἐγνώρισες τοῦ λόγου σου τὸν Ὑπουργὸν, καὶ τί δουλειὰ εἶχες μαζὺ του;

Κλεόβ. «Θεωρῶ, κύριε, ὅτι παρὰ πολὺ προβαίνετε· ἐλάβετε ποθεν τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀνακρίναι τὰ κατ' ἐμὲ, τίς καὶ πόθεν, τί καὶ πῶς;

Χρῖς. (γλυκύτερον.) «Ὁχι Πάτερ· ἀπὸ ἀπλῆ περιέργειας καὶ φιλικῶς ἐρωτῶ.

Κλεόβ. Τότε διαφέρει· ἠθέλησα, Κύριε, ἰδεῖν τὸν Ἀρχιερέα τοῦ Ἰασίου δι' Ἐκκλησιαστικὰς τινὰς ὑποθέσεις. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ὑμ. Κυβέρνησις οὐκ ἐνέκρινε τοῦτο διὰ λόγους, οὓς αὕτη γινώσκει, ἔπεμψέ μου τὸ Διαβατήριον

πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἐντεῦθεν ἐπιβὰς τοῦ ἀτμοκινήτου ἀπέλθω εἰς τὰ ἴδια.

Χρῖς. «Ἐννοῶ τώρα· ἀλλ' ἐπειδὴ αὔριον ἔρκεται τὸ ἀτμοκίνητο διὰ κάτω, θέλεις νὰ περιμένῃς ἐδῶ ἢ θὰ περάσῃς εἰς τὰ ἀντικρυνά;

Κλεόβ. «Καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο ἐμοὶ ἀδιάφορον· τὸ ὑμῖν ἀρέσκον ἀρέσει καὶ ἐμοί.» Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἐκ τύχης ἐλθὼν Ἕλλην ὑποπρόξενος παρετήρησεν, ὅτι ἡδυνάμην μείναι ἕως τῆς αὔριον, ἐνδοὺς καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς Διοικήσεως μετὰ τοῦ Ἀστυνόμου καὶ ἀποχαιρετήσαντες ἀπῆλθον.

Μαθὼν δὲ μετὰ μικρὸν, ὅτι ὁ Ἀστυνόμος στήσας ἔξω τοῦ κοιτῶνός μου δύο στρατιώτας, διέταξεν ἵνα μηδεὶς ἴδῃ με καὶ μηδένα ἴδῳ (πλὴν τοῦ ξενοδόχου καὶ ἐνὸς ὑπηρέτου), εἰ δὲ ἐξέλθοιμι, συνοδευθῶ ὑπ' αὐτῶν, ἔπεμψα τὸν ξενοδόχον πρὸς τὸν εἰρημένον Διευθυντὴν τῆς Διοικήσεως, ἵνα εἴπῃ αὐτῷ «Σὲ χαιρετᾷ ὁ Ἀρχιμανδρίτης καὶ αἰτεῖ τὸ διαβατήριον αὐτοῦ, ὅπως μεταβὰς εἰς τὰ ἀντικρὺ, ἀπαλλάξῃ τοὺς ὑμετέρους στρατιώτας ὀχληρᾶς ὑπηρεσίας, ἧς αὐτὸς μὲν οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχει, ὑμεῖς δὲ ἴσως ἔχετε ἀλλαχοῦ.» Τούτου γενομένου, δύο Ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι ἐπιθεωρήσαντές μου τὸ διαβατήριον, συνώδευσάν μοι ἕως τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ· ἔνθα φιλοφρονησάμενος καὶ δεξιωσάμενος καὶ εὐχαριστήσας αὐτοῖς ἐπέβην, αὐτῶν ὁρῶντων, Ὀθωμανικοῦ ἀκατίου καὶ ἀνέπλευσα εἰς Ῥουσακὸν (Ῥουστσοῦκι). Τὰ δὲ ἐκεῖθεν εἰσιν ἐπουσιώδη πρὸς τὴν ἀποστολήν.

Ταῦτά εἰσιν ἐν ὅλοις καὶ οὐσιωδῶς, Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα, ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος, τὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀποστολῆς, ἣν ἡ ὑδοκήσατε ἀναθεῖναι ἐμοὶ τῷ ἐλαχίστῳ, εὐτυχεῖ μὲν γενομένῳ, καθ' ὅσον, τῇ θεῇ δυνάμει καὶ ταῖς Ὑμετέραις θεοπειθέσιν εὐχαῖς, ἐξεγένετό μοι λαλῆσαι δυσὶν ὑπουργοῖς, τοῖς πρώτοις ἐν τῷ Δακικῷ Ὑπουργείῳ, καὶ τῷ Οὐγγροβλαχίῳ Μητροπολίτῃ καὶ τισιν ἐνδημοῦσιν Ἐπισκόποις καὶ πολλοῖς τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ προκρίτῳ τόσα καὶ τοιαῦτα, ὅποσα ὑπέλαβον Ἐκκλησιαστικῶς ἀληθῆ καὶ σωτήρια καὶ τῆς μεγάλης καὶ ἀχράντου ἡμῶν Ἐκκλησίας ἄξια· ἀτυχεῖ δὲ καὶ δυσμοίρῳ, καθ' ὅσον ἐν τῷ ἐμῷ οὐδαμινῷ προσώπῳ ἀστυνομικῶς ἀπεπέμφθη νυκτὸς οἷά τις κακοῦργος ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἀπεσταλμένος ἐν ὑπερμεσοῦντι τῷ 10^ῳ αἰῶνι, παρ' εὐσεβοῦς Ὑπουργείου, παρ' Ἡγεμόνος, ὃν ἡ Ἐκκλησία ἠυλόγησεν, ἀπὸ ὀρθοδόξου καὶ πολυτρόπως εὐηργετημένης χώρας, οὐδὲ τῆς ἐλαχίστης ἀξιωθεῖς τιμητικῆς ἐπισκέψεως ἐκ τῆς Μητροπόλεως ἢ τοῦ Ὑπουργείου ἢ τῆς Ἡγεμονικῆς Αὐλῆς.

Ταπεινὴν δὲ γνώμην ἔχω περιμεῖναι τὰς ὑπεσχημένους ἀπαντήσεις ἐπὶ

ὅλον μῆνα. Καὶ εἰ μὲν γένοιτο κατ' εὐχὴν, ἀποδοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, τῆς δ' εἰς ἐμὲ ὕβρεως παντάπασιν ὀλιγορῆσαι, ὡς ἀτομικῆς· εἰ δὲ μὴ, καὶ τὰ πεμφθέντα ἔγγραφα, καὶ τήνδε τὴν ἔκθεσιν ἀνακοινώσασθαι πάσαις ταῖς ὁμοδόξοις ἀγίαις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαις, ἵνα δὴ ἡ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου, Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου Συνοδικὴ Πράξις μηδὲν ἐλλείπη τὰ περὶ τὸν δίκαιον καὶ προσήκοντα ἔλεγχον τῶν παρεκτροπῶν τῆς Δακικῆς Κυβερνήσεως. Ὁ δὲ δυνατὸς καὶ ἐλεήμων Θεὸς τελείτω τὰ λῶστα ἐκείνοις καὶ ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς εὐσεβέσιν.

Τῆς Ὑμετέρας θειοτάτης καὶ προσκυνητῆς μοι Παναγιότητος, καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἀγιωτάτης καὶ πανσέπτου Συνόδου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 16 Μαΐου 1865.

(Κυριακῇ τῶν Ἀγίων Πατέρων)

Τέκνον ἐν Κυρίῳ πειθήνιον καὶ θεράπων ὑποκλινέστατος.

Ὁ Ἐλάχιστος ἐν τοῖς Ἀρχιεραρχοῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ.

Παναγιώτατε Δέσποτα!

Μετὰ βαθυτάτης θλίψεως ψυχῆς ἀνέγνωμεν τὴν ὑμετέραν ἐπιστολήν· ἡ ὑμετέρα Παναγιότης ἐταράχθη νομίσασα τὴν θρησκείαν διακινδυνεύουσαν ἕνεκα τῶν παρὰ τῶν Βουλῶν τοῦ τόπου ψηφισθέντων Νομοσχεδίων, καὶ ἐθεώρησε πρέπον ἀπευθύναι ἡμῖν πνευματικὰς παρατηρήσεις, σωτηρίους καθ' ἑαυτὰς, ἂν ἐπαξίως, ἂν δικαίως ἐγίνοντο.

Ἡ Ῥωμανικὴ Ἐκκλησία, Παναγιώτατε, καθὼς γνωρίζετε, ἦν ἐκπαλαι καὶ ἐντελῶς ἀνεξάρτητος καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν διοίκησιν αὐτῆς. Τὰ δὲ Νομοσχέδια, καθ' ὧν ἡ Ὑμετ. Παναγιότης ἡγεῖρε τὴν ἰσχυρὰν Αὐτῆς φωνήν, οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν ἢ νὰ καθιερώσωσιν ἐκ νέου ἐν τι πραγματικῶς ὑπάρχον νὰ κανονίσωσιν ἀκριβέστερον τὴν τοιαύτην στάσιν τῶν πραγμάτων· ἐπομένως ἡμεῖς φύλακες τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας ἀρχῶν, πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι αὐτῆς ὑπνέται ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθημεν πράξαι ἢ νὰ διαμένωμεν ἡσυχοὶ καὶ εἰρηνικοί. Οἱ ἀγῶνες οὖν, ἡ ἀντίστασις, αἱ θυ-

σίαι καὶ τὸ μαρτύριον, εἰς ᾧ καλούμεθα ἐν ὀνόματι τῆς ἐντολῆς ἡμῶν οὐκ ἂν λάβοιεν ὑπαρξιν ἐν χώρᾳ ὅπου λαὸς τε καὶ Κυβερνήσις, λαϊκός τε καὶ κληρικὸς πληρέστατα συμφωνοῦσι περὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Πεπείσθω ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ὅτι ἂν δυστυχῶς ᾔθελεν εὑρεθῇ τις προσβάλλων (ἄπαγε) τὰ ἡμέτερα ἱερὰ δόγματα, καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τὸ θάρρος τῆς θυσίας, καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ἀχώριστον τῆς πίστεως δραστηριότητα, ὥστε ἐν ταπεινότητι μὲν ἀλλὰ θαρρόαλώς καὶ ἀτρόμως βαδίσαι τὴν ὁδὸν τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς ἀντιστάσεως.

Διὸ ἔχοντες τὸν τε νοῦν καὶ τὴν καρδίαν πρὸς Κύριον καὶ τὴν ἀμετάθετον γνώμην νὰ ἐμμένωμεν ἀκριβῶς ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ἀπαραγράπτων ἡμῶν δικαιωμάτων, εὐελπιζόμεθα, Παναγιώτατε Δέσποτα, τηρῆσαι ἀνεπηρέαστον τὴν οὐράνιον παρακαταθήκην, καὶ ὁδηγῆσαι ἀλανθάστως τὸ ἄθῳον ποίμνιον εἰς τὴν τήρησιν τῆς ἀληθοῦς πατρώας πίστεως.

Ταῦτα μὲν διὰ τῆς παρούσης μου ταπεινῆς ταύτης, καὶ διατελῶ ἀείποτε,

»Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος

Ταπεινότατος δοῦλος

† ΝΗΦΩΝ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ.

Τῇ 12 Μαΐου 1865. Βουκουρέστιον.

Τῇ ἀγιωτάτῃ Διοικήσει Συνόδῳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Θεοσυντηρήτου Αὐτοκρατορίας πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀπορέμομεν.

Περιῆλθον πάντως καὶ εἰς τὰς Σεβασμίας αὐτῆς ἀκοὰς τὰ πρὸ ἱκανοῦ καιροῦ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ἀναφανέντα νομοσχέδια τῆς Ῥουμανικῆς Κυβερνήσεως, ἅτινα προτιθέμενα μεταρρύθμισιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καθεστώτων τῶν ὀρθοδόξων παραδουναβίων Ἡγεμονιῶν, ἐκτρέπονται λεληθότως εἰς τὸ διασεῖσαι τὰς βάσεις τῆς πατροπαράδοτου Εὐσεβείας τοῦ ὀρθοδόξου Ῥουμανικοῦ λαοῦ διὰ τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ ἐκεῖ ἱεροῦ Κλήρου, καὶ τοῦ ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας σφετερισμοῦ τῶν πνευματικῶν δικαιωμάτων, καὶ διὰ πικροῦς ἄλλης πρὸς ἀντικανονικὰς καὶ καινοτομίας προσπάθειας, ὡς εὐδὴλον

γίνεται πᾶσι τοῖς μετ' ἐπιστασίας ἀναγινώσκουσι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος νομοσχέδια, δημοσιευθέντα καὶ ἐν ἐφημερίσι. Τὴν τοιαύτην τῶν ἐκεῖ πραγμάτων κατάστασιν ἐγκαίρως προλαμβάνουσα ἡ ἁγία αὕτη μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ὡς πνευματικὸς φύλαξ τῶν ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν θεσπισμάτων ἐφρόντισε πρὸ ἐνὸς ἤδη ἔτους ἵνα ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ κατὰ τόπον πνευματικοῦ Ποιμένου Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Κ. Νήφωνος, διευθύνουσα αὐτῷ διὰ Συνοδικῆς αὐτῆς Ἐπιστολῆς τὰς προσφόρους εἰσηγήσεις καὶ παρατηρήσεις, πρὸς ἃς δυστυχῶς οὐκ εἶδεν ἀνταποκρινομένην τὴν προθυμίαν καὶ τὸν ζῆλον τῆς αὐτοῦ Ἱερότητος, διατιθεμένου κατὰ τὰς πνοὰς τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς, ὡς ἔγνωμεν ἔκ τε τῆς παρὰ πόδας σταλείσης ἀπαντήσεως αὐτοῦ, καὶ ἐξ ἄλλων μετέπειτα διδομένων. Γνωσθέντων δὲ ἀκολούθως τῶν ῥηθέντων νομοσχεδίων, ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία χρέος ἐκπληροῦσα ἐπαγρυπνήσεως ἐπὶ τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, κανονικῶς αὐτῇ ἐπιβαλλόμενον, μήτε ἀνεχομένη μήτε δυναμένη ἀδιάφορος γενέσθαι θεατῆς τῶν διαδραματιζομένων ἐπὶ ψυχικῇ βλάβῃ τῶν εὐσεβῶν αὐτῆς τέκνων, ἔσπευσε συγκαλέσαι μεγάλην Ἱερὰν Σύνοδον ἐκ τῶν ἐν τῇ Βασιλευρύσῃ ταύτῃ ἐνδημούντων ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὁσιωτάτων Ἱεροδιδασκάλων, ἡτις ἐμβριθῶς καὶ ἐπανειλημμένως διασκεφθεῖσα ἐξέθετο Διαγνώμην ἐξελέγχουσαν διὰ Γραφικῶν καὶ Κανονικῶν ἀποδείξεων τὸ ἀντικανονικὸν τῶν Νομοσχεδίων τῆς Ρουμουνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ μετὰ πνευματικῆς συνέσεως πραγματευομένην τὴν ἐκείνων ἀναστολὴν καὶ ἀνάκλησιν· τὴν δὲ Συνοδικὴν ταύτην Διαγνώμην συνωδευμένην μετὰ καὶ ἰδιαιτέρων Ἐκκλησιαστικῶν πιστολῶν ἔπεμψε πρὸς τὰς ἐν Βλαχομολδαβίᾳ Ἐκκλησιαστικὰς τε καὶ πολιτικὰς Ἀρχὰς δι' ἱερωμένου προσώπου, εἰς ὃ ἀνετέθη οὐ μόνον ἡ ἐπίσημος διακόμισις τῶν Γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν ἀνάγκῃ διασάφισις αὐτῶν συμφώνως τῷ πνεύματι τῆς Ἐκκλησίας. Τῶν σπουδαίων τούτων διαβημάτων τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀκριβῆ πληροφορίαν λαμβάνει ἡ Σεβασμία αὐτῆς ἀγάπη ἀπὸ τῶν διαβιβαζομένων Αὐτῇ ἀντιγράφων, ἥτοι τῆς προῤῥηθείσης πρὸς τὸν Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας Συνοδικῆς Ἐπιστολῆς (ὅτε διεφημίσθη ἡ κατάργησις τῆς ἐν χρήσει οὐσης ἀρχαίας τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ χρονολογίας, καὶ ἡ ἐκφώνησις τοῦ Ἱεροῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως μετὰ τῆς ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων κατακεκριμένης προσθήκης) καὶ τῆς ἀπαντήσεως τῆς αὐτοῦ Ἱερότητος τῆς διαληφθείσης Διαγνώμης μετὰ τῶν ἰδιαιτέρων Ἐκκλησιαστι-

κῶν Ἐπιστολῶν, ἔτι δὲ καὶ τῆς τελευταίας πρὸς αὐτὰ ἀπαντήσεως τοῦ εἰρημένου Μητροπολίτου, σταλείσης μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Ἐκκλησίας· ἀλλὰ πόσον ταραχθήσεται ἡ εὐσεβὴς αὐτῆς ψυχὴ πληροφορουμένη ὅποιαν ἀπῆντησε τὴν ὑποδοχὴν παρὰ τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ Ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Κούζα ἡ μετὰ πόνου μητρικοῦ καταβληθεῖσα πρόνοια τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας! ἡ Α. Ὑψηλότης, ἀφ' οὗ οὐδεμιᾶς ἠξίωσεν ἐμφανίσεως καὶ ἀκροάσεως τὸν παρὰ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπεσταλμένον ἡμέτερον Ἀρχιμανδρίτην, ἄνδρα εὐλαβέστατον καὶ ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ διαπρέποντα, μετὰ πολλῆς περιφρονήσεως ἀπέπεμψεν αὐτὸν ἔξω τῶν ὀρίων τῶν Ἡγεμονιῶν ὑπ' ἀστυνομικῇ τηρήσει· πρὸς ἐπίμετρον δὲ τούτων ἀπετοξεύθησαν μετὰ τὴν ἐκείθεν ἀναχώρησιν αὐτοῦ καὶ διεδόθησαν μυρία ὅσαι συκοφαντίαι κατὰ τῆς καθαρῶς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, καὶ τὰ πρὸς τὴν Α. Ὑψηλότητα ἡμέτερα Πατριαρχικὰ καὶ Συνοδικὰ Γράμματα περιφρονηθέντα οὐδὲ ἀπαντήσεως εἰ δεῦρο ἠξιώθησαν· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὰ νομοσχέδια, ἅμα τῇ ἀποπομπῇ τοῦ ἀπεσταλμένου, ὁ εὐσεβὴς Ἡγεμὼν ἐπεκύρωσε, καὶ Ἀρχιερεῖς αὐτὸς κοσμικὸς Ἄρχων διὰ τοῦ ὑπουργείου ἐκλέξας ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐγκατέστησεν. Ὅθεν ἡμεῖς, περιπόθητε ἐν Χριστῷ ἀδελφῇ, λίαν ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν διακοινῶσαι ταῦτα πάντα τῇ ἀδελφικῇ αὐτῆς ἀγάπῃ, ὅπως ἔχῃ γνῶσιν βεβαίαν καὶ ἀκριβῆ τῶν ἐν τῇ πνευματικῇ ταύτῃ ὑποθέσει χώραν λαβόντων, διαπιστουμένη συνάμα καὶ ἦν ἡ Μεγάλη αὕτη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐξήνεγκε ψῆφον ἀποδοκιμάσασα ὡς ἀντικανονικά, καὶ μεταίροντα ὅρια αἰώνια τῶν Πατέρων ἡμῶν, τὰ ῥηθέντα νομοσχέδια τῆς Ρουμουνικῆς Κυβερνήσεως, ἄλλοτρίως τῇ πολιτικῇ αὐτῆς δικαιοδοσίᾳ κατεπεμβάσης ἐν ἐκκλησιαστικοῖς καὶ πνευματικοῖς πράγμασι. Πεισίσμεθα δὲ, ὅτι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὡς ἐνδιαφερούση πάσας τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας κατὰ λόγον τῆς πνευματικῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος καὶ ὁμοφροσύνης, καὶ ἡ σεβασμία αὐτῆς ἀγάπη, συμμεριζομένη οὐ μόνον τὴν βαθεῖαν λύπην καὶ τὴν θλιβεράν ἐντύπωσιν, ἣν ἐνεποίησεν ἡμῖν τε καὶ πάσῃ ὀρθοδόξῳ χριστιανικῇ καρδίᾳ ἡ τοιαύτη διαγωγὴ τῆς Ρουμουνικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν μέριμναν ὑπὲρ τῆς διασώσεως τοῦ κινδυνεύοντος ὀρθοδόξου ἐκείνου λαοῦ, λήφεται πάντως ὑπ' ὅψιν καὶ σκέψιν αὐτῆς πᾶν ὅ,τι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὀφειλομένως ἀφορᾷ, εἴγε δηλονότι, καὶ ὅποια ἄλλα μέτρα σωστικά, μετὰ τὴν ματαίωσιν τῶν ὧν τέως κατέβαλεν ἀγώνων ἐν πνεύματι πρᾶότητος ἡ Μεγάλη αὕτη τοῦ Χρι-

στοῦ Ἐκκλησίας, ἐναπολείπεται μετελθεῖν ἐν τῇ ἀξιοχρέῳ προνοίᾳ καὶ τοῖς κανονικοῖς αὐτῆς δικαιώμασι. Πρὸς τοῦτο δὲ οὐ μόνον τὴν ἐμβριθῆ γνῶμην καὶ κρίσιν τῆς εὐσεβοῦς περινοίας αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀπεκδε-
χόμεθα σύμπραξιν καὶ πνευματικὴν ἐπικουρίαν παρὰ τοῦ ἐνθέου αὐτῆς ζή-
λου, πρὸς ἀναστολὴν τῆς τοιαύτης ἐπικινδύνου τῶν ἐκεῖ πραγμάτων κατα-
στάσεως, ὡθούσης εἰς βάραθρον τὸν χριστιανικὸν ἐκείνον λαὸν, οὗ τὸ αἶμα
ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐκζητηθήσεται. Ἀναμένομεν μετὰ πόθου σεβασμίαν
αὐτῆς ἀπάντησιν σὺν τῇ δηλώσει καὶ τῆς περισπουδάστου ἡμῖν ἀδελφικῆς
Αὐτῆς ὑγιείας, ἥς τὰ σεβάσματα ἔτη εἴησαν Θεόθεν ὅτι πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ
σωτηριωδέστατα.

αὤξε Ἰουλίου ἀ.

*Τῆς Λίαν περισπουδάστου ἡμῖν ὑμετέρας Πατριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.*

†Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

Παναγιώτατε Πάτερ !

Ὡς τέκνον ὑποκλινὲς τῆς Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐδεξάμην μετὰ
βαθυτάτης εὐλαθείας τὴν πατρικὴν τῆς Ὑμ. Παναγιότητος ἐπιστολήν. Δὲν
δύναμαι πλὴν νὰ κρύψω, ὅτι ἡ ἐπιβλαβὴς διαγωγὴ, ἣν ἠκολούθησεν ἐνταῦ-
θα ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κλεόβουλος, τὴν ἐπίδοσιν ταύτης πρὸς ἐμὲ ἐπιφορτι-
σθεῖς, μοὶ προὔξενησε τὴν ζωηροτέραν θλίψιν. Ἡ δσιότης του, παραλείψας
ὅλα τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα, ἀντὶ νὰ ἐκπληρώσῃ παρ' ἐμοὶ τὴν διαλλακτικὴν
αὐτοῦ ἀποστολήν, οὐ διευλαβήθη ἵνα προβῇ εἰς ἀσυνέτους πράξεις, συχνάζων
ἀνθρώπους ταραξίας καὶ προεξάρχων τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε,
διότι ὠκειοποιήθη πρόσωπον μὴ ἐπιτρεπόμενον αὐτῷ παρὰ τῶν νόμων, ἡ
Κυβέρνησίς μου ἠναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῇ μετὰ λύπης αὐστηρότητα ἀσυ-
νήθη κατὰ τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Ὑμ. Παναγιότητος.

Μολαταῦτα ἀνέγων τὴν ἐπιστολήν τῆς Ὑμ. Παναγιότητος διὰ τῶν νοε-
ρῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ὑποκλίνων τοὺς ἐνδοτάτους μου στοχασμοὺς τῷ Σωτῆρι

ἡμῶν, ὅς ἐστιν ἡ ἀθάνατος ἀρχὴ καὶ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἠρώτησα ἑμαυ-
τὸν ἂν ἀληθῶς ἔθνος τι ὑπάρχῃ ἀξιοκατάκριτον, διότι ἠθέλησε νὰ στερεώσῃ
ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ τὰς θεμελιώδεις βάσεις, ἐφ' ὧν ἐρείδεται ἡ αἰωνία λαμ-
πρότης καὶ τὸ ἀνίκητον κλέος τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡρώτησα ἑμαυτὸν,
ἐὰν ἀληθῶς οἱ πρὸς διοργάνωσιν καὶ τακτοποίησιν τείνοντες νόμοι, παρα-
δεκτοὶ γενόμενοι ὑφ' ὅλου τοῦ τόπου, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, ἐὰν οἱ νόμοι
οὗτοι, δι' ὧν ἀποκαθίσταται ὑλικὴ τάξις λυσιτελεστέρα τῇ ὀρθοδόξῳ Ρου-
μανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ τοσοῦτον ἀφίστανται τοῦ τε πνεύματος τῶν ἱερῶν Κα-
νόνων καὶ τοῦ ἐν ταῖς ὀρθοδόξοις χώραις φυλαττομένου παναρχαίου ἔθους,
ὥστε νὰ προκαλέσωσιν ἐκ μέρους τοῦ σεβασμιωτάτου καὶ ἐριτιμοτάτου ἐν
τοῖς χριστιανικοῖς Ποιμέσιν ἐπίδειξιν τοσοῦτον ἐμφαντικὴν πρὸς τὸν ἀρχη-
γὸν ἑνὸς ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἀνέκαθεν καὶ ἀπ' αἰώνων ἔδειξεν ἀπεριόριστον
μέριμναν καὶ πιστὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν του.

Διὸ καὶ δὲν δύναμαι ἐν τῇ εἰλικρινείᾳ τῆς καρδίας μου νὰ μὴν ὁμολογή-
σω τόγχε νῦν τῇ Ὑμ. Παναγιότητι, ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κλεο-
βούλου, ἣν τῷ ἀνεθέσατε, καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα
ἔφερε, δὲν ἔχουσι παράδειγμα εἰς τὰ χρονικά τοῦ τόπου, οὔτε προηγούμενα
εἰς τὰς παραδόσεις τῆς ἀνεξαρτήτου Δακικῆς Ἐκκλησίας.

Τοιαύτη σκληρὰ δοκιμασία οὐδόλως προσεδόκων ὅτι ἤθελε πλήξῃ ἡμᾶς
ἐκ μέρους, ὅπερ ἐν καιρῷ πειρασμῶν καὶ θλίψεων ἐδέχτο παρ' ἡμῶν ἔκπα-
λαι καὶ σήμερον ἔτι λαμβάνει τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα δείγματα ἀγάπης
καὶ μεγαλοδωρίας γενναίᾳ τῇ χειρὶ παρεχόμενα, ὅσα οὐδαμῶθεν τοῦ χρι-
στιανικοῦ κόσμου ἔλαβεν. Ὡς χριστιανὸς ἐπεθύμουν νὰ καλύψω, εἰ δυνατόν,
ὑπὸ τὴν ταπείνωσιν τὴν ἀρμόζουσαν εὐπειθεῖ τέκνῳ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν
λυπηρὰν ἔκπληξιν, ἣν μοὶ προὔξενησε τὸ τοσοῦτον σοβαρὸν κίνημα, εἰς ὃ
προέβη πρώτη ἡ Ὑμ. Παναγιότης κατὰ τοῦ τόπου μου· ὅμως φέρων, καθὸ
Ἡγεμῶν, τὸ βάρος τοῦ τε παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Ρουμανικοῦ
ἔθνους, δὲν δύναμαι νὰ σιωπήσω, ἀλλὰ μάλιστα ὀφείλω νὰ προστατεύσω
καθ' οἷαςδὴποτε ἀποπείρας τὸ ἀρχαῖον αὐτοκέφαλον τῆς Δακικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπιχειρήσω τοίνυν, Παναγιώτατε, δικαιώματι τῆς καθόλου Ἐκκλησίας,
φέρων εἰς χεῖρας τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, νὰ ἀποδείξω τῇ Ὑμ. Παναγιότητι διὰ
τοῦ δικαίου, διὰ τῆς συνηθείας, διὰ τῶν ἀπ' αἰώνων καθιερωθέντων ἐθίμων
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δακίας, δικαίου, λέγω, καὶ συνηθείας καὶ ἐθίμων ἀνα-
γνωριζομένων ὑπὸ πάσης Ἐκκλησίας, καὶ ἰδίως ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινου-

πόλει, ὅτι οἱ Ρουμοῦνοι ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς αὐτῶν ὑποθέσεσι καὶ νῦν, καθὼς καὶ πάντοτε, ἐνέμειναν ἐντὸς τῶν ὅρων τῶν κανονικῶν διατάξεων καὶ ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν θεσμῶν καὶ δικαιωμάτων, ἅπερ κέκτηται τὸ κράτος ἀπέναντι τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἐν οἷσιςδήποτε καιροῖς καὶ ὅπουδήποτε τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου. Μὴ θαυμάσῃ δὲ ἡ Ὑμ. Παναγιότης, βλέπουσα ταπεινὸν τέκνον τῆς Ἐκκλησίας συζητοῦν, καίτοι λαϊκὸν, περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Τοῦτό μοι ἐπιτρέπουσι τὰ ὑψηλὰ παραδείγματα τῶν αἰμνῆστων αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἰσως δὲ ἡμεῖς οἱ Ρουμοῦνοι τῆς Δακίας τοῦ Τραϊανοῦ ἔχομεν τινα δικαιώματα, ὅπως εἰσακουσθῶμεν, καθότι οἱ χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπέστησαν ἁλλεπαλλήλως ὅλας τὰς εἰσβολὰς, τῶν βαρβάρων χωρὶς νὰ καταβληθῶσι, καὶ οὕτω διετηρήσαμεν μετὰ δικαίας ἐθνικῆς ὑπερηφανίας τὴν γλῶσσαν, τοὺς νόμους καὶ τὰς παραδόσεις τῶν εὐγενῶν ἡμῶν προγόνων, καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰ ἀρχικὰ ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα καὶ διετηρήθησαν παρ' ἡμῖν ἐν ἀθίκτῳ καθαρότητι πολὺ περισσότερον παρ' ὅσον εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη. Οὕτω διετηρήθη παρὰ τοῖς Ρουμούνιοις τὸ ἀρχαῖον καὶ ἐπαινετὸν ἔθος τῆς ἀρχικῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον εὐκατὶον ἦτο νὰ διεφυλάττετο πανταχοῦ, τοῦ νὰ ἀποτελῇ δηλονότι τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὅ,τε κληρὸς ὁμοῦ καὶ ὁ λαός. Καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἀρχικοὶ θεσμοὶ καὶ διατάξεις μᾶς ὠδήγησαν εἰς τὸ νὰ γνωρίσωμεν, ὅτι ἄλλη Ἐκκλησία οἷαςδήποτε δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀναμιχθῇ εἰς ὑποθέσεις διοικητικὰς, ἢ ἀφορώσας τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν ἄλλης Ἐκκλησίας ἀνεξαρτήτου καὶ αὐτοκεφάλου. Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ διαφιλονεικῶ, ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ πρῶται τιμαὶ ὀφείλονται πρὸς τὸν ἀρχαιότερον τῶν Ποιμένων τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως. Τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καθιερώθησαν τόσον δι' αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων, καθὼς καὶ διὰ τῶν Κανόνων τῶν ἁγίων Πατέρων. Ἐπομένως ἀποδίδοντες αὐτῷ τὰς πρώτας τιμὰς, τῷ ὀφείλομεν καὶ εὐλαβῇ σεβασμὸν ὡσαύτως ἀναγνωρίζομεν, ὅτι ὁ σύνδεσμος καὶ ἡ κανονικὴ καὶ δογματικὴ ἐνότης τῆς Μεγ. Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας διατηρεῖται καὶ πρέπει νὰ διατηρῇται διὰ συνδιασκέψεων ὁδηγιῶν καὶ συνεννοήσεων ἀμοιβαίων ἀδελφικῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀνεξαρτήτων Ἐκκλησιῶν, ὅφ' ὧν σύγκειται ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Τὸν σύνδεσμον τοῦτον μεταξὺ τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχικου Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς ἀνεξαρτήτου Ἐκκλησίας τῆς Δακίας τὸν παρεδέχθη καὶ θέλω τὸν παραδεχθῇ αἰετοῦ. Ὑπὸ

τοιούτων δὲ αἰσθημάτων κατεχόμενος βαθέος μὲν σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ὑμ. Παναγιότητα, εἰλικρινοῦς δὲ ἀδελφικῆς διαθέσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἐδεξάμην, Παναγιώτατε, τὴν Ὑμετέραν ἐπιστολήν. Τὴν ἐπισυνημμένην ὅμως αὐτῇ Διαγνώμην τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς καθαπτομένην τῶν ἀρχαίων δικαιωμάτων τῆς ἀνεξαρτήτου Ἐκκλησίας τῆς Δακίας, δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ καὶ καθὼς χριστιανὸς Ἡγεμὼν τῆς Ρουμουνίας, ἀπὼθ' αὐτὴν ἐξ ὀνόματος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ θέλω τὴν πολεμήσει διὰ τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἀκαταμαχῆτων ὅπλων τῶν νόμων καὶ τῶν Κανόνων.

Τὸ πρῶτον ἀντικείμενον, ὅπερ ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῆς Ὑμ. Παναγιότητος, ἐστὶν ἡ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἡμετέρας ὀργανικῆς νομοθεσίας ἐγγεγραμμένη διακήρυξις, ἡ καθιστῶσα μίαν Συνοδικὴν κεντρικὴν ἀρχὴν διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας ἐν Ρουμουνίᾳ, νομοθεσίας γενομένης καὶ ἐπικυρωθείσης διὰ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ τε Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ρουμουνίας, καὶ ἥς τὸ πρῶτον ἄρθρον ἔχει οὕτω: *Ἡ ὀρθόδοξος Ῥουμουνικὴ Ἐκκλησία ἐστὶ καὶ μένει ἀνεξάρτητος οἷαςδήποτε ἐξῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς εἰς πάντα τὰ ἀφορῶντα τὸν διοργανισμὸν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς διάταξιν.* Τὸ δεύτερον ἄρθρον προστίθῃσι: *Τὸ ἐνιαῖον τῆς Ῥουμουνικῆς Ἐκκλησίας ἀντιπροσωπεύεται διὰ τῆς γενικῆς Συνόδου.* Καὶ τὸ τρίτον ἄρθρον ἀποπληροῖ τὸ πνεῦμα τοῦ νομοθέτου, ἐκφραζόμενον, ὡς ἔπεται: *Τὴν δογματικὴν ἐνότητα τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου Ῥουμουνικῆς θρησκείας μετὰ τῆς Μεγάλ. Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας διατηρεῖ ἡ Γενικὴ Ῥουμουνικὴ Σύνοδος διὰ συνεννοήσεως μετὰ τῆς οἰκουμενικῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίας.*

Ἰδοὺ κατὰ γράμμα αἱ διατάξεις τοῦ κατὰ τὴν 3/15 Δεκεμβρίου 1864 δημοσιευθέντος νόμου.

Ἡ Ὑμ. Παναγιότης εὐρίσκετε τὰς διατάξεις ταύτας εὐλόγους τοῦλάχιστον κατὰ γράμμα, εἰ καὶ μὴ πάντῃ κανονικὰς, ἐρειδόμενος ὡς πρὸς τοῦτο, Παναγιώτατε, ἐπὶ πολλῶν Κανόνων, καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ 2 Κανόνος τῆς Β'. Συνόδου, τοῦ 17 καὶ 18 τῆς Δ'. Συνόδου, τοῦ 36 τῆς ΣΤ'. τοῦ 7 τῆς Α'. Ἀποστολικῆς Συνόδου, τοῦ 9 τῆς Δ'. καὶ τῶν ἐρμηνευτῶν αὐτῆς, ὡς πάντων τούτων μαρτυρούντων κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ὑμ. Παναγιότητος, τὸν δεσμὸν καὶ τὴν ἐξάρτησιν τῆς Ρουμουνικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀνέγων τοὺς Κανόνας τούτους συνεβουλεύθη τὸ

Πηδάλιον καὶ τοὺς σοφοὺς αὐτοῦ ἐρμηνευτάς, οἷον τὸν Βαλσαμῶνα· ὅσην ὁμως καὶ ἂν ἔχω ὑπόληψιν εἰς τὰ φῶτα τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, μὲ ὅλον τὸ σέβας πρὸς τὴν Ἱ.μ. Παναγιότητα, ὅτι τὸ κείμενον τῶν Κανόνων μοὶ φαίνεται, ὅτι ἐπικυροῖ μᾶλλον ἢ πολεμεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἀνεξαρτησίαν. Διὰ τοῦτο δὲν εἰσέρχομαι εἰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν προῤῥηθέντων κανόνων· λαμβάνω τὸ ζήτημα ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ, ὅπως ἔθεσεν αὐτὸ ὁ νόμος, ἀπέναντι τῶν παρατηρήσεων τῆς Ἱ.μ. Παναγιότητος· θέλω δὲ ν' ἀποδείξω, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ρουμουνικὴ Ἐκκλησία ἐστὶν ἀληθῶς ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης ξένης Ἐκκλησίας εἰς πάντα τὰ ἀφορῶντα τὸν διοργανισμὸν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς τάξιν· ὅτι ἡ διὰ τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ ἡμετέρου νόμου προκηρυχθεῖσα ἀνεξαρτησία δὲν εἶναι μάταιος νεωτερισμὸς, ἀλλ' ὑπάρχει ἐκπαλαί· ὅτι ἡ Ρουμουνικὴ ἢ Δακικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐν τῷ διαστήματι τῶν αἰώνων ἦν ὑποκειμένη τῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ὅτι τέλος ἡ ἀνεξαρτησία αὕτη ὑπ' οὐδενὸς Κανόνος τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καταδικάζεται. Ἰδοὺ τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα θέλω νὰ λύσω.

Τὸ πρῶτον μνησθὲν μοι ἄρθρον τοῦ νόμου κατ' οὐδὲν νεωτερίζει, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδεικνύει καὶ ἐπιβεβαιοῖ πρᾶγμα τοσοῦτον ἀρχαῖον, ὅσον ἴσως εἶναι ἀρχαῖος καὶ ὁ χριστιανισμὸς τῶν Ρουμούνων, ὅτι δηλαδὴ ἡ Δακικὴ ἡμῶν Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἀνεξάρτητος οἰαςδήποτε ἄλλης ξένης Ἐκκλησίας καὶ ὀνομαστὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πράγματι ἡ θέσις αὕτη ἐξηγεῖται ἐν μέρει διὰ τῆς ἱστορίας, ἥτοι διὰ τῆς σειρᾶς τῶν πολιτικῶν γεγονότων, ἅτινα ἀπέσπασαν τὴν Δακίαν ἀπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Δικαιώματι δὲ κατέστη ἀδιαφιλονεικῆται τῷ τρόπῳ διὰ τῆς ρητῆς διατάξεως τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ Κανόνος, λέγοντος. «Οἱ Ἐπίσκοποι ἐκάστου ἔθνους ὀφείλουσι νὰ ἀναγνωρίζωσι τὸν ἀνώτερον μεταξὺ αὐτῶν, καὶ νὰ θεωρῶσιν αὐτὸν ὡς ἀρχηγόν.» Αὕτη ἐστὶν ἡ κανονικὴ ἀρχὴ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, ὧν ἐκάστη ἀνεξάρτητος, ἴση, ἀδελφή.

Ὁ 34 Ἀποστολικὸς Κανὼν ἐστίν, οὕτως εἰπεῖν, ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ ἐνικίου καὶ πολλαπλοῦ οἰκοδομήματος τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας. Δυνάμει δὲ τοῦ ἱεροῦ τούτου Κανόνος οἱ πάλαι Ρουμουνόβουλγαροι ἐθεμελιώσαντο κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας τὸ Πατριαρχεῖον Τυρνόβου ἀνεξάρτητον τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ νὰ μὴ τοῖς ἔρχονται ἐκ τῆς Νέας Ρώμης Ἐπίσκοποι μὴ εἰδότες τὴν γλῶσσαν τοῦ ποιμνίου, ὅπερ ὤφειλον νὰ ποιμά-

νωσι. Δυνάμει τοῦ Ἀποστολικοῦ τούτου Κανόνος, ὁ Μέγας Δοῦξ Βασίλειος ὁ Γ'. κατὰ τὸ 1447 δὲν ἐδέχθη πλέον Μητροπολίτας ἐν Μόσχᾳ, στελλομένους παρὰ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἀναδείξας δὲ τὴν πρωτεύουσαν αὐτοῦ Μητρόπολιν τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ὠνόμασεν αὐτὸς Μητροπολίτην. Δυνάμει τοῦ Κανόνος τούτου, τῷ 1589 ἔτει ὁ Θεόδωρος Ἰβάνοβιτς, ὡσαύτως Δοῦξ τῆς Μόσχας, ὕψωσε τὴν Μητρόπολιν τῆς πρωτεύουσας αὐτοῦ εἰς Πατριαρχικὸν Θρόνον· ὡσαύτως δυνάμει τοῦ Κανόνος τούτου ὁ μέγας Πέτρος τῷ 1721 ἀντικατέστησε τὸ Πατριαρχεῖον διὰ τῆς Συνόδου ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προεδρίαν, καὶ τέλος δυνάμει τοῦ Κανόνος τούτου ἐπίσης ἀρτίως οἱ Ἕλληνες ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τῆς Ρωσσίας.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ δὲν δύναται νὰ διαφιλονεικηθῇ τὸ ὅτι ἐν τῷ χαρακτῆρι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐνυπάρχει τὸ νὰ ἔχῃ ἕκαστον γένος τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ κεφαλὴν ἀνεξάρτητον ἀπὸ ἄλλων γενῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχηγῶν εἰς πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν κυβέρνησιν, τὸν διοργανισμὸν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διάταξιν· οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Δακίας ἔμεινεν ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης ξένης Ἐκκλησίας. Μαρτύρομαι δὲ τὰς διατάξεις τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ὅστις μετὰ τοσαύτης τελειότητος ἐτακτοποίησε τὸν πολιτικόν, ἀστυκὸν καὶ θρησκευτικὸν διοργανισμὸν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους.

Ἀναγνῶμεν τὴν 131 Νεαράν, τὴν καθορίζουσαν τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, ἥτοι τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν αὐτῇ λέγεται σαφῶς, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς μεσογείου Δακίας, τῆς Ρίπενδίας Δακίας, τῆς χώρας τῶν Τριβαλλῶν, τῆς Δαρδανίας, τῆς Ἄνω Μοισίας καὶ τῆς Πανονίας εἰσὶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς. Ἡ μὴ συγκαταριθμῆσις τῆς Τραϊανικῆς Δακίας, ἢ ὑπεραλπείας (νῦν Ρουμουνίας), δὲν μᾶς δεικνύει ἄρα γε ἀρκούντως, ὅτι ἀπ' ἐκείνης ἀκόμη τῆς ἐποχῆς ἡ Ἐπαρχία αὕτη εἶχε μείνει ἀνεξάρτητος; Ἡ Τραϊανὴ ἢ ὑπεραλπεῖα Δακία τῶντι οὐδένα ἄλλον, ἢ δογματικὸν ἀπλῶς σύνδεσμον εἶχε μετὰ τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς, ὡς ἀποδεικνύεται ὑπὸ πλήθους ἀρχαίων ἐγγράφων, καὶ ἰδίως ὑπὸ ἐπιστολῆς τινος τοῦ Πατριάρχου Ἀχριδῶν τῷ 1456 ἔτει πρὸς τὸν Στέφανον τὸν Μέγαν Ἡγεμόνα Μολδαύας.

Ἀλλὰ παρεκτὸς τῶν μαρτυριῶν τούτων τῶν ἀπὸ τῶν Κανόνων, τῆς ἱστορίας καὶ τῶν Νεαρῶν, ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἔχει καὶ ἄλλα προσέτι θεμέλια, ἥτοι :

4. Πράξεις τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνελθούσης ἐπὶ Αὐτοκράτορος Παλαιολόγου, μαρτυρομένη καὶ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς Συνόδου τῆς Μολδαυίας τῆς ἀ. Ἰανουαρίου 1752, ἐν ᾗ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου διαβαίνων ἐκ Μολδαυίας εἶχε δώσει τῷ Ἡγεμόνι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ἀγαθῷ, ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐπεκυρώθη καὶ δι' αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλλων ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ Μητροπολίτου Μολδαυίας.

2. Ἡ ἱστορία τῆς Μολδαυίας συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ Ἡγεμόνος Δημητρίου Καντεμίρη ἡγεμονεύσαντος ἐν Μολδαυίᾳ τῷ 1711 μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Μητροπολίτης Μολδαυίας ἀνέκαθεν ἀπῆλαυσε διαφερούσης τιμῆς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἂν δὲν εἶχεν ὄνομα Πατριάρχου, οὐδενὶ ὅμως ὑπέκειτο.

3. Ὁ Νομοκάνων τοῦ Ἀριστηνοῦ μεταφρασθεὶς καὶ τυπωθεὶς ἐν Τυργοβί-
στῳ τῷ 1652 ἐκ διαταγῆς τοῦ Ἡγεμόνος Ματθαίου Βασσαράβα συνέστησε τάξιν τῆς Ρουμουνικῆς Ἐκκλησίας, διακηρύττων ὅτι οἱ Μητροπολῖται τῶν Ρουμουνικῶν τόπων δὲν ἐξαρτῶνται οὔτε ἀπὸ τὸν Πατριάρχην Ἀχριδῶν, οὔτε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

4. Τὸ Αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον τοῦ Μ. Σουλτάνου Ἀπδούλ Χαμίτ ἐν μηνὶ δζεμαζιούλ-ἄχρ, ἔτει ἐγείρας 1200 (1783), δι' οὗ ἀποδοκιμάζεται ἡ αἴτησις τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ νὰ διορίσῃ Μητροπολί-
τας ἐν Μολδαυίᾳ. Ἡ Ὑμετ. Παναγιότης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀγνοῇ, ὅτι κατὰ τοὺς ἀπαισιωτέρους καιροὺς τῆς ἡμετέρας ἱστορίας, ὅτε ἡ Μολδαυία καὶ ἡ Βλαχία ἐκυβερνῶντο ὑπὸ ξένων Ἡγεμόνων, στελλομένων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, τὸ Αὐτοκρατορικὸν ἐκεῖνο φερμάνιον ἀνεγνώρισε μολαταῦτα πανδῆμως, καὶ ἐπεκύρωσε τὸ ἀνεξάρτητον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

5. Οἱ ὀργανικοὶ νόμοι ἀμφοτέρων τῶν Ἡγεμονιῶν ἐπεκύρωσαν τὸ πανάρχαιον ἔθος τῆς ἡμετέρας χώρας τοῦ νὰ ἐκλέγωνται οἱ Μητροπολῖται καὶ Ἐπίσκοποι ὑπὸ ἐκτάκτων ἐθνουσυνελεύσεων, συντεθειμένων ἐκ τοῦ ἀνωτάτου Κλήρου καὶ τῶν προϋχόντων τοῦ Τόπου. Καὶ τέλος.

6. Ἱστορικὰ γεγονότα, ἐξ ὧν μόνον τὸ ἀκόλουθον ἤθελεν ἀρκέσει νὰ ἀποδείξῃ τὴν νομιμότητα τῶν δικαίων τῆς Ὀρθοδόξου Ρουμουνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ ἄρῃ πᾶσαν ἐπὶ τούτου ἀμφιβολίαν. Ἰδοὺ τὸ γεγονός.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 15. αἰῶνος, τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Τρανσυλ-
βανίας καταδιωκομένης, ὁ Ἱερομόναχος Ἀθανάσιος, ἐκλεχθεὶς Μητροπολίτης, δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὴν ἐπισκοπικὴν χειροτονίαν. Ἦλθε λοιπὸν εἰς Βλα-

χίαν, ὅπου τὸν εἴλκυσε ἡ παρουσία ἐνὸς ἐκ τῶν μάλα διαπρεπόντων προ-
σώπων τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας, τοῦ Μακαριωτάτου Ἱεροσολύμων Δοσι-
θέου. Προσδραμόντα τοῖνον εἰς τὰς πατρικὰς αὐτοῦ συμβουλὰς τὸν Ἀθανά-
σιον ὁ Πατριάρχης ὠδήγησε νὰ ὑποταγῇ τῷ ἐξάρχῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας,
ἥτοι τῷ Μητροπολίτῃ τοῦ Βουκουρεστίου. Ἐπὶ πλέον ὁ Πατριάρχης ἔγραψε
συμβουλευτικὴν ἐπιστολὴν τῷ Ἀθανασίῳ, ἐπιστολὴν διασωθεῖσαν, ἐν ᾗ συμ-
βουλεύει αὐτὸν ἵνα ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀμφιβολίας ἢ δυσκολίας ὁ Μητρο-
πολίτης Τρανσυλβανίας ἀπευθύνηται πάντοτε πρὸς τὸν ἑξάρχον τῆς Διοι-
κήσεως, ὅστις ἐστὶν ὁ Μητροπολίτης Βουκουρεστίου, καὶ μόνον ἐπὶ περιπτώ-
σεων, ἃς δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ λύσῃ ὁ Μητροπολίτης Βουκουρεστίου μετὰ
τῶν Ἐπισκόπων αὐτοῦ, τότε μόνον ν' ἀπευθύνηται εἰς Κωνσταντινούπολιν.
Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς ἱεραρχικῆς ταύτης διατάξεως, ἥτις ἀπλῆν μόνον
ἐπίτιμον προεξarchίαν καθορίζει πνευματικὴν ὀφειλομένην τῷ Πατριάρχῃ
Κωνσταντινουπόλεως, ὁ γεραρὸς Δοσίθεος Ἱεροσολύμων ἐπικαλεῖται τὸν 9
καὶ 17 Κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου. Ὁ Ἀθανάσιος, πεισθεὶς ταῖς συμ-
βουλαῖς τοῦ Πατριάρχου, ἐχειροτονήθη ἐν Βουκουρεστίῳ Μητροπολίτης
Τρανσυλβανίας τῇ 22 Ἰανουαρίου 1698 παρὰ τοῦ Θεοδοσίου Οὐγγροβλα-
χίας, ὃν καὶ ἀνεγνώρισε κύριον ἐν τῇ ἀρχιερατικῇ αὐτοῦ ὁμολογίᾳ, ὑποσχε-
θεὶς νὰ ἀκολουθῇ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐξάρχου αὐτοῦ, καὶ διατηρῇ ἀμεταβλή-
τους ἐν ἀπάσῃ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ὅσας συμφωνίας ἤθελεν ἔχει ὁ θρόνος
τῆς Οὐγγροβλαχίας. Τὰ πρακτικὰ ταῦτά εἰσι καταχωρημένα φύλλ. 17 τοῦ
ἀρχαίου κώδικος τῶν χειροτονιῶν τῆς Μητροπόλεως Βουκουρεστίου. Φαί-
νονται προσέτι ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ τοῦ Λεσβιόδακος, ὡς καὶ ἐν τῇ
ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ τοῦ σοφωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου νῦν ἀγίου Τραν-
συλβανίας.

Ἀπέναντι τούτων ἀποδείξεων ἰσχυροτάτων, ἀπέναντι τοῦ 34 Ἀποστο-
λικοῦ Κανόνος, ἀπέναντι τῆς ἱστορίας, νόμων Αὐτοκρατορικῶν τε καὶ ἐκ-
κλησιαστικῶν, ἀπέναντι παναρχαίου ἔθους, ἔκπαλαι ἐπιδοκιμασθέντος διὰ
συνοδικῶν πράξεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τοῦ νομοκάνονος, δι' αὐ-
τοκρατορικῶν φερμανίων, διὰ τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου συντάγματος τοῦ
τόπου, ἐρωτῶμεν πόθεν προῆλθεν ἡ ἀξίωσις ὅτι ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία ἐστὶν
Ἐκκλησία ἐπαρχιακὴ ἐξαρτωμένη, καὶ ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ Ἀγιωτάτου
οἰκουμενικοῦ θρόνου; Ἠδύνατο μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως
Ἐκκλησία νὰ ἐξασκῇ πραγματικὴν ὑπεροχὴν ἐπὶ Ἐκκλησίας διοικουμένης ἐν

Βλαχία μὲν ὑπὸ ἐξάρχου, ἐν Μολδαυίᾳ δὲ ὑπὸ Μητροπολίτου ὅλως ἀνεξαρτήτου; Πῶς καὶ πότε; Ἀπέστειλάν ποτε οἱ Πατριάρχαι Μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους πρὸς τοὺς Ρουμούνους; ἔδωκαν αὐτοῖς ποτε νόμους καὶ διατάξεις ἐκκλησιαστικάς; ἐπεκύρωσάν ποτε τὰ ὑφ' ἡμῶν πεπραγμένα; οὐδεὶς οὐδέποτε δύναται κάλλιον τῆς Ὑμ. Παναγιότητος νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὡς πρὸς ἡμᾶς ἡ ἐνέργεια τῶν Παν. Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου περιωρίζετο εἰς μόνην τὴν πνευματικὴν εὐλογία, ἣν ἐζητοῦντο ἀνέκαθεν οἱ ἐκλεγόμενοι ἡμέτεροι ἐπίσκοποι τῇ συγκαταθέσει τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἔθνους, συμφώνως ταῖς κανονικαῖς διατάξεσιν, ὡς σημεῖον βαθέος σεβασμοῦ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, οὗ ὁ Ἅγιος Θρόνος παριστᾷ εἰς τὰ ὅμματα τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου τὴν ἐνότητα τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Καίτοι κατεχόμενος καὐτὸς ὑπὸ βαθυτάτου σεβασμοῦ πρὸς τὸν Ἁγίω-
 τατον οἰκουμενικὸν θρόνον, βιάζομαι ὅμως νὰ φθάσω εἰς τὸ συμπέρασμα, Παναγιώτατε, ὅτι οὐδεμίαν ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ρουμουνικῆς ἐκκλησίας, τὸ δὲ αὐτοκέφαλον αὐτῆς οὐδόλως συμβιβάζεται μετὰ τοῦ δικαίωματος τῆς ὑπεροχῆς καὶ ἀναμίξεως, ὅπερ διεκδικεῖ νῦν ἡ Ὑμ. Παναγιότης.

Τὸ 2ον ἄρθρον τοῦ περὶ Συνόδου νόμου ἀφορᾷ τὴν σύστασιν γενικῆς Συνόδου ἐν Ρουμουνίᾳ. Ἡ Ὑμ. Παναγιότης νομίζει ὅτι οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Κανόνες ἀντίκεινται εἰς τὴν παραδοχὴν λαϊκῶν ἐντὸς τῆς Συνόδου, εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἔθνους συγκάλεσιν τῆς Συνόδου, καὶ εἰς τὴν εἰς τὰ πρακτικὰ αὐτῆς μετοχὴν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργοῦ.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν παραδοχὴν τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Συνόδῳ ἐλέγχω κατὰ τι αὐτὸς ἐμαυτὸν, οὐχὶ ὅμως καθ' ὃν τρόπον ἐννοεῖ ἡ Παναγιότης Τῆς. Καθότι ἀνατρέχων μέχρι τῶν ἀρχικῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας, μελετῶν τὰς παραδόσεις τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως ἐν Ρουμουνίᾳ, καὶ συμβουλευόμενος τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν ἀναγκάζομαι νὰ δημολογήσω, ὅτι δὲν ἐπεφύλαξα ἄρκουν-
 τως εὐρεῖαν θέσιν ἐν τῇ Συνόδῳ διὰ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον.

Ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς, ὡς γνωστὸν, οὐδὲν ἠρέσκειτο νὰ πράττῃ χωρὶς νὰ συμβουλευῇται καὶ τὸν λαόν. Ὡσαύτως καὶ παρ' ἡμῖν ἔθος ὑπῆρξε τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων, ἵνα ἐν ταῖς περὶ ἐκκλησιαστικῶν σκέψεσι λαμβάνωσι μέρος ἅπαντες οἱ χριστιανοί, οὐχὶ δὲ μόνον οἱ κληρικοί, καθότι οἱ πάντες ἐνδιαφέρονται εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς ἀπόδειξιν τούτου εὐρίσκω εἰς τὰ ἡμέτερα χρονικά παράδειγμα, τὸ ὁποῖον ἰδίως θέλει ἐπισφύρει

τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ὑμ. Παναγιότητος, καθὼς ἀναφαινόμενον εἰς ἓνα τῶν ἐνδοξοτέρων προκατόχων αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Ὁ Πατριάρχης Ἅγιος Νήφων ἀποβληθεὶς τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, προσεκλήθη παρὰ τοῦ Ἡγεμόνος Ράδου ἵνα μεταβῇ εἰς Ρουμουνίαν, ὡς ζητούμενος ἀπὸ τὸν τόπον. Ὁ Ἅγιος Νήφων ἐλθὼν καὶ εὐρὼν τὴν Ἐκκλησίαν ἀνεστατωμένην συνεβούλευσε τὴν συγκάλεσιν συνόδου. Τότε ὁ Ἡγεμὼν προσεκάλεσεν ἅπαντας τοὺς ἡγουμένους ἀπὸ πάντων τῶν Μορ-
 στηρίων καὶ ὅλον τὸν Κληρὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐποίησε Σύνοδον μεγάλην μετὰ τοῦ Ἡγεμόνος καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων, μετὰ τῶν ἱερέων καὶ λαϊκῶν, καὶ παρευθὺς ἐρέουσιν πηγαὶ σοφίας διαυγοῦς καὶ καθαρᾶς. Ἰδοὺ πῶς ὁ Ἅγιος Νήφων ἐνόει τοὺς Κανόνας ὡς πρὸς τὴν Σύνοδον.

Ἐὰν ἡ Ὑμ. Παναγιότης εὐαρεσθηθῇ νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν τῶν ἐν ἐνέργειᾳ παρὰ τοῖς γείτοσιν ἡμῶν Ρουμούνους Ὀρθοδόξοις, ὡς καὶ ἡμεῖς, τῆς Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας θέλει ἰδεῖ καὶ πεισθῇ ὅτι ἡ Μητροπολιτικὴ Σύνοδος τῆς Τρανσυλβανίας σύγκαιται ὑπὸ 24 μελῶν Κληρικῶν, καὶ 20 λαϊκῶν. Ἡ δὲ Πατριαρχικὴ Σύνοδος Καρλοβίτζης ὑπὸ 25 μελῶν Κληρικῶν 25 λαϊκῶν πολιτικῶν καὶ 25 στρατιωτικῶν. Ἄρα γε δὲν ἀποδεικνύουσι μέχρις ἐναργείας τὰ παραδείγματα ταῦτα, ὅτι τόσον ἐνταῦθα, καθὼς καὶ πέραν τῶν Καρπαθίων, ἡ Ρουμουνικὴ φυλὴ, καίτοι ὑποκειμένη εἰς διαφόρους πολιτικὰς ἐπιρροάς, ἔμεινεν ὅμως πιστὴ εἰς τὸ ἀμετάβλητον πνεῦμα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν αὐτῆς θεσμῶν.

Διὰ τοῦτο ἐκ συμφώνου μεθ' ὅλου τοῦ Τόπου, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἠθέλησα ὥστε τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον νὰ ἀντιπροσωπεύηται ἐν τῇ γενικῇ Συνόδῳ τῆς ὀρθοδόξου Ρουμουνικῆς ἐκκλησίας συμφώνως τοῖς ἀρχικοῖς θεσμοῖς τῆς ἐκκλησίας, τοῖς ἑκπαλαὶ ἐθίμοις τοῦ Τόπου, πολλοῖς ἐκκλησιαστικοῖς Κανόσιν, ὡς καὶ τισιν αὐτοκρατορικοῖς νόμοις, οὓς θέλω λάβει ἐνδόσιμον ν' ἀναφέρω παρακατιῶν.

Ἀρνεῖται ἡ Ὑμ. Παναγιότης τῷ Ἡγεμόνι τῆς Ρουμουνίας τὸ δικαίωμα τοῦ συγκαλεῖν τὰς Συνόδους. Καὶ ἐν τοσούτῳ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ θεμελιούται ἐπὶ ἔθους καθιερωθέντος ὑπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἐπικυρουμένου παρὰ τῆς ἱστορίας. Οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες συνεκά-
 λουν τὰς Συνόδους. Οὕτως ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Δ'. αἰῶνος ὁ Αὐτοκράτωρ Κων-
 σταντῖνος συνεκάλεσε τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, ἐν ᾗ καὶ παρευρέθη. Τῷ αὐτῷ αἰῶνι ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδος συνεκροτήθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος

Κωνσταντίνου. Κατὰ τὸν 5'. αἰῶνα ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς θεσπίζει διὰ τῆς 137 Νεαρχῶς, ὅτι πρέπει νὰ συγκροτῶνται Σύνοδοι, καὶ ἀναφέρει τί πρέπει νὰ γίνεται ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων τούτων ἐκκλησιαστικῶν Συνελεύσεων. Ἀπειλεῖ δὲ παιδεῖας αὐστηρὰς κατὰ τῶν ἐπισκόπων τῶν μὴ τυχόν πειθομένων τῷ νόμῳ τούτῳ, καὶ προβαίνει μέχρι τοῦ νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἐσχάτην ποινὴν κατὰ τῶν δημοσίων ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαλλήλων, ὅσοι δὲν ἤθελον διὰ τῆς βίας ἀναγκάσει τοὺς ἐπισκόπους νὰ ὑποταχθῶσι τοῖς αὐτοκρατορικοῖς ὁρισμοῖς. Ὡσαύτως ἡ 6 Νεαρά μαρτυρεῖ ἀπολύτῳ τῷ τρόπῳ τὸ δικαίωμα, ὅπερ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους κέκτηται τοῦ ποιεῖν ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἱστορίᾳ παραδείγματα. Τῷ 1642 ἔτει ὁ Ἡγεμὼν Μολδαύικας Ἰωάννης Βασίλειος Βόδας συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Βαχλαάμ. Μητροπολίτου Σουτζεάβας συνεκάλεσεν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτοῦ Ἰασίῳ τοπικὴν Σύνοδον, ἧς προήδρευσεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Παρθένιος κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἡγεμόνος—Συνόδον, ἣτις παρέσχε τὸ ἐνδόσιμον τῷ σοφῷ Ρουμούνῳ Πέτρῳ Μοβίλα, Μητροπολίτῃ καὶ Ἀρχιεπισκόπῳ Κιεβίας, ἵνα ποιήσῃ τὴν δικαίῳ τῷ λόγῳ φημιζομένην ἐκείνην ὁμολογίαν τῆς Πίστεως τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὁμολογήσει δὲ βεβαίως ἡ Ὑμ. Παναγιότης, ὅτι χρῆσιν ποιησάμενος δικαίωματος, ᾧ καὶ οἱ προκατοχοὶ μου ἐχρήσαντο, δὲν προέβην ὅμως τόσον μακρὰν, ὅσον ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός.

Ἡ Ὑμ. Παναγιότης κατακρίνει ἐπίσης τὴν μετοχὴν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργοῦ ἐν ταῖς συζητήσεσι τῆς Συνόδου, καὶ τοι ἔχοντος ἀπλῶς συμβουλευτικὸν δικαίωμα. Ἀνάμιξις τοσοῦτον περιορισμένη ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Συνόδου οὐδὲν ἀντίκειται εἰς τὰ παραδείγματα, ἅπερ ἔχομεν ἄλλων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν. Οὕτως ἦ, τε ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι Σύνοδος δὲν παρέχουσιν ἄρᾳ γε τῇ Κυβερνήσει πλείονα δικαιώματα παρ' ὅσα ὁ Ῥουμουνικὸς συνοδικὸς νόμος; Ἐν Πετροπόλει τὰ μέλη τῆς Συνόδου ἐκλέγονται καὶ διορίζονται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως· ἐν Ἀθήναις δὲ οἱ ἐπίσκοποι προσκαλοῦνται ἐπίσης ἵνα λάβωσι μέρος εἰς τὴν Σύνοδον διὰ Βασιλικῶν διαταγμάτων κατὰ βαθμὸν καὶ τάξιν ἀρχαιότητος, ἐν ᾧ παρ' ἡμῖν οἱ Μητροπολίται καὶ πάντες οἱ Ἐπίσκοποι, καθὼς καὶ ἄλλοι ἄνδρες κατέχοντες ὑψηλὰς θέσεις μεταξὺ τοῦ Κλήρου, εἰσὶ δικαίωματι μέλη τῆς Συνόδου. Καὶ μολαταῦτα ἡ Σύνοδος τῆς Πετροπόλεως καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀναγνωρίζονται παρὰ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταν-

τινουπόλεως. Πῶς λοιπὸν ἤθελεν εἶσθαι κακὸν ἐν Ῥουμουνίᾳ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶναι καλὸν ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι; Πῶς; Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός καὶ ὁ Τζάρος Πέτρος ὁ Μέγας αὐτοδικαίως ἐξέδωκαν ἐκκλησιαστικοὺς νόμους τυχόντας τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἡ Ὑμ. Παναγιότης κηρύττει παρ' ἡμῖν ἀντικανονικοὺς νόμους ἀκριβῶς συμφώνους μὲ τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχικῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Κανόνων, συμφώνους πρὸ πάντων, καθὸ παραδεκτοὺς γενομένους ὑπὸ τοῦ Ῥουμουνικοῦ Κλήρου τε καὶ λαοῦ καὶ ψηφισθέντας ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐθνοσυνελεύσεων τῶν ἀντιπροσωπευουσῶν ἀπάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, ἐν αἷς ὁ Κλῆρος κατέχει θέσιν εἴτε δικαίωματι, καθὼς ἐν τῇ Γερουσίᾳ τῇ προεδρευομένῃ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου, πριμάτου τῆς ὀρθοδόξου Ῥουμουνικῆς Ἐκκλησίας, εἴτε δι' ἐκλογῆς καθὼς ἐν τῇ Βουλῇ.

Νομίζω, Παναγιώτατε, ὅτι ἀπεκρίθην εἰς ὅλας τὰς παρατηρήσεις τῆς Ὑμ. Παναγιότητος, τὰς ἀφορώσας τὸν νόμον τὸν συνιστῶντα τὴν γενικὴν σύνοδον τῆς ὀρθοδόξου Ῥουμουνικῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ τοῦ αὐτοῦ σεβασμοῦ θέλω ἀπαντήσῃ καὶ εἰς τὰς ἰδέας τῆς Ὑμ. Παναγιότητος καὶ τὰς παρατηρήσεις, ἃς ἐπιφέρετε ἐπὶ τοῦ νόμου τοῦ χορηγοῦντος τῷ ἀρχηγῷ τοῦ Κράτους τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν Μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους.

Ἡ Ὑμ. Παναγιότης πολεμεῖ τὸν νόμον τοῦτον ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, τόσον τὸ ἄρθρον τὸ ὅποιον χορηγεῖ τῷ ἡγεμόνι τὸν διορισμὸν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων, ὅσον καὶ τὸ ἕτερον ἄρθρον, τὸ ὅποιον ὑπάγει τοὺς Ἀρχιερεῖς εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια διὰ μόνᾳ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐγκλήματα, διὰ πᾶν δὲ ἄλλο ἐγκλημα εἰς τὸ Ἀκυρωτικόν. Ἡ Ὑμ. Παναγιότης διατείνεσθε, ὅτι κατὰ τοὺς Κανόνας οἱ Ἐπίσκοποι δὲν δύνανται νὰ ἐκλέγωνται παρὰ ὑπὸ ἐπισκόπων, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῶν μόνον εἰσὶ δικάσιμοι καὶ δι' ἀστυκὰ ἀκόμη ἐγκλήματα. Ἡ Ὑμ. Παναγιότης προβαίνειτε μέχρι τῆς ἀξιώσεως τοῦ νὰ ἐπεκτείνητε τὸ σύστημα τοῦτο ἐφ' ὅλου τοῦ Κλήρου. Τοιαῦτα ἀρχαί, Παναγιώτατε Πάτερ, οὐδέποτε ἐγένοντο ἀνεκταί, οὔτε δύνανταί ποτε νὰ γείνωσι παραδεκταί ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Δακίας, καθὸ ἀσυμβίβαστοι πρὸς τοὺς ἀρχικοὺς θεσμοὺς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, πρὸς τὸ καλῶς ἐννοούμενον πνεῦμα τῶν Κανόνων, ὡς καὶ πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὰ ἔθη τῆς χώρας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Καὶ καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τὴν ἐπισκόπων, ἡ Δακικὴ Ἐκκλησία

πκρεδέχθη ανέκαθεν τὸν πρῶτον Ἀποστολικὸν Κανόνα οὐχὶ μεμονωμένον, ἀλλὰ συνδεδεμένον γράμματι μετὰ τῶν ἄλλων Κανόνων. Οὕτως ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Ἐπίσκοποι ἐξελέγοντο παρ' ἡμῖν ὑπὸ τῆς συνελεύσεως συνηνωμένης, ἥτοι ὑφ' ὅλου τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, κατόπιν δὲ ὑπὸ τοῦ διδανίου τῶν Βελίκιδων Βογιάρων, οὗ ὁ Κλῆρος ἀπετέλει μέρος. Αἱ συνελεύσεις αὗται ἠνοῦντοῦπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἡγεμόνος, ὅστις περιέβαλλε τοὺς ἐκλεχθέντας Ἀρχιερεῖς τὴν ἐξουσίαν, ἐγχειρίζων αὐτοῖς τὴν ῥάβδον. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἐγγυτέρᾳ ἡμῖν ἐποχῇ τὸ πανάρχαιον τοῦτο ἔθος καθιερώθη καὶ αὐθις διὰ τῶν ὀργανικῶν νομοθεσιῶν, αἵτινες ἐπεφύλαξαν τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἐκλογῆς εἰς τὰς ἐκτάκτους γενικὰς συνελεύσεις, συντεθειμένας ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν Προϋχόντων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν Μητροπολιτῶν. Ἐὰν τοιοῦτος τρόπος ἐκλογῆς ἦν ἀντικανονικὸς, ἐὰν ἅπασαι αἱ ἐκλογαὶ τοσαύτης πληθύος Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων, ἐν διαστήματι πολλῶν αἰώνων κυβερνησάντων τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν ἦσαν παράνομοι καὶ ἀξιοκατάκριτοι, ἄρα γε οἱ Παναγιώτατοι Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως, δὲν ἤθελον μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης ἐπισύρει τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοιούτων παραβάσεων; Τοῦτο δὲν ἔγεινεν ἡ δὲ Ὑμ. Παναγιότης λογίζεται τὰς πράξεις ταύτας ὡς προφανῆ παραβίασιν τῶν κανόνων. Μοὶ ἀρέσκει μᾶλλον νὰ πιστεύσω, ὅτι οἱ ἔνδοξοι προκατόχοι τῆς Ὑμ. Παναγιότητος ἀνεγνώρισαν αὐθορμήτως, ὅτι ὁ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Δακίας ἐν χρήσει ἐκλεκτικὸς τρόπος προσεγγίζει περισσότερο πρὸς τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῶν νόμων καὶ τῆς διὰ τῶν ἱερῶν ἡμῶν ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων ἀρχαιοῦς δοθείσης ἡμῖν διδασκαλίας. Διέλθωμεν ἤδη τὴν ἱστορίαν καὶ τοὺς Ἐκκλ. Κανόνας.

Βλέπομεν ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅτι ὁ διορισμὸς Ἐπισκόπου ἐγένετο διὰ τῆς συρροῆς τῶν γειτόνων Ἐπισκόπων, διὰ τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς χηρευούσης Ἐκκλησίας, ὡς ἀδιαφιλονεικῶς μαρτυρεῖται ἐκ τε τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν νόμων, πάντων τούτων ἀποφαινομένων ῥητῶς, ὅτι οἱ Πατριάρχαι καὶ ἐπίσκοποι ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν προϋχόντων πολιτῶν. Ἀφ' ἑτέρου ἡ 123 Νεαρά τοῦ Ἰουστινιανοῦ λέγει: *Διορίζομεν ἵνα ὅπου ἀνάγκη διορισθῇται ἐπίσκοπον, συναχθῶσιν ὅτε Κλῆρος καὶ οἱ πρόκριτοι τῆς Πόλεως.* Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς καθορίζει ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ τούτῳ ὅλον τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἥθους καὶ τῆς ἡλικίας τῶν μελλόντων ἐπισκόπων. Μετὰ δεκαοκτὼ ἔτη ἡ 137 Νεαρά

ἀναμνησκουσα τὸ ἐκλογικὸν σύστημα, διατάττει ἐκ νέου ἵνα οἱ ἐκκλησιαστικοὶ καὶ Προϋχόντες τῆς Πόλεως συγκαλῶνται ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐκλογῆς Ἐπισκόπου. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἱστορία. Οἱ δὲ κανόνες ὁμιλοῦσι μετὰ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, ὡς δῆλον ἀπὸ τοῦ 6 Κανόνος τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου ἀπὸ τῶν ἐρμηνειῶν τοῦ 3ου τῆς ζ'. καὶ τοῦ ἐν τῷ Πηδαλίῳ 61 Ἀποστολικοῦ Κανόνος.

Βραδύτερον, ἀληθῶς, δυνάμει ἄλλων Κανόνων, ἀπεκλείσθη ὁ ὄχλος ἀπὸ τῶν ἐπισκοπικῶν ἐκλογῶν ἕνεκα τῶν συμβαινουσῶν ταραχῶν ὡς ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐκλογέων: ἄτοπον τὸ ὁποῖον εὐκόλως διωρθώθη εἰς πολλὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς δι' ἐμφρονεστέρας τακτοποιήσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκλογῆς εἰσῆχθη καὶ παρ' ἡμῖν, ἐπικυρωθεὶς ἀκολούθως ὑπὸ τῶν ὀργανικῶν νόμων τῆς Μολδαβίας (ἄρθρ. 444) καὶ τῆς Βλαχίας (ἄρθρ. 359) ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ οἱ ἐπίσκοποι ἐπεφυλάξαντο ἑαυτοῖς ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ ζ'. αἰῶνος οἱ Αὐτοκράτορες ἰδιοποιήθησαν τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν Πατριάρχας. Ἐν Αὐστρίᾳ ἀπὸ τοῦ 1786 ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ ὁ Β'. ὡς Δουξ Βουκοβίνης ἀνεπλήρωσε διὰ τῆς κυβερνητικῆς ὁδοῦ τὰ ἐλλείποντα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὁλοκληρίας τοῦ χηρεύσαντος ἀρχιερατικοῦ θρόνου Τζερνοβίτζης, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν οἱ διάδοχοι τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἠκολούθησαν τὸν αὐτὸν τρόπον.

Δὲν ἐπικαλοῦμαι τὰ προηγούμενα ταῦτα, Παναγιώτατε, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ νόμου, ὃν ἐξέδωκα τῇ 14|23 παρελθόντος Μαΐου, ἀλλ' ἔχω τὴν ἀξίωσιν, ὅτι διетήρησα ἄθικτον τὸ ἀρχαῖον ἔθος τῶν πανδήμων ἐκλογῶν ἐν τῇ θρησκευτικῇ καὶ ἀρχικῇ αὐτοῦ ἰσχύϊ ἔχω τὴν ἀξίωσιν, ὅτι τὰ δικαιώματα, ἅπερ ὁ τόπος μοὶ ἐχορήγησεν, ἀντὶ νὰ καταστρέψωσι τὰς σεβαστὰς ταύτας παραδόσεις, παριστῶσι μᾶλλον τὴν ἐπιτυχῆ ἐκφρασιν εὐτυχῶν καὶ σφιγκτῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν αἰώνιων θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν πολιτικῶν συνταγμάτων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Ὑπάρχουσι, Παναγιώτατε, ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν ἡμέραι κρίσιμοι καὶ ἐξαιρετικάι, ἐν αἷς οἱ πολῖται χώρας τινὸς προάγονται οἰκεία θελήσει εἰς τὸ νὰ ἐμπιστευθῶσι τῷ ἀρχηγῷ τοῦ κράτους δικαιώματα, ἅπερ εἰσὶν ἴδια ἐνὸς ἐκάστου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ἐκείνης ὁ Ἡγεμὼν τιμηθεὶς διὰ τοσοῦτον μεγάλης ἀποστολῆς δὲν ἐνεργεῖ πλέον ἐξ ἰδίου αὐτοῦ ὀνόματος, ἀλλ' ἐξ ὀνόματος ἀπάντων. Τοιοῦτον εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐκδοθέντος ψηφίσματος τοῦ καὶ παρὰ τῆς

Γερουσίας ἐγκριθέντος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος τοῦ Μητροπολίτου, πριμάτου τῆς Ὁρθοδόξου Ρουμουνικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δυνάμει αὐτοῦ τούτου τοῦ ψηφίσματος, τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ κλήρου καὶ ἀπασῶν τῶν τάξεων τῆς κοινωνίας ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ ἔθνους δικαίως καυχώμενος ἐπὶ τῇ νέᾳ ἐνδείξει τῆς ἐμπιστοσύνης, ἣν παρέχει αὐτῷ τὸ ἔθνος, ἡδυνήθη νὰ προβῇ εἰς διορισμὸν Ἐπισκόπων διὰ τὰς χηρευούσας ἑδρας.

Οὐδεμίαν δυσκολίαν αἰσθάνομαι, Παναγιώτατε, νὰ ὁμολογήσω τῇ Ὑμ. Παναγιότητι, ὅτι τὴν ὑπὸ τοῦ τόπου ἐπιβληθεῖσάν μοι νέαν ταύτην ὑποχρέωσιν ἐδέχθην μόνον ὡς ἐξαίρεσιν πρὸς τὴν ἑκπαλαὶ καθεστῶσαν τάξιν. Θέλει δὲ βεβαίως καὶ ἡ Παναγιότης τῆς ἀναγνωρίσει ὅτι μετὰ πολλῆς ἐπιφυλάξεως ἐποιησάμην χρῆσιν τῶν χορηγηθέντων μοι δικαιωμάτων. Οἱ Ἀρχιερεῖς τοὺς ὁποίους ὕψωσα εἰς τὰς χηρευούσας ἐπισκοπικὰς θέσεις ἐξελέχθησαν κατὰ τὸ κείμενον τῶν κανόνων, μεταξὺ ἀνδρῶν τῶν κοινῶν πόθων, διακεκριμένοι ἐπ' εὐσεβείᾳ, πείρᾳ καὶ παιδείᾳ μεταξὺ ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ὁ Ἀγιώτατος Οἰκουμενικὸς θρόνος πρὸ ἐμοῦ εἶχε κρίνει ἀξιόους ὡς ἐπισκόπους, καὶ οἵτινες πρὸ πολλῶν ἐτῶν διώκουν τὰ λογικὰ ποίμνια, κυβερνῶντες ἐπιτροπικῶς τὰς χηρευούσας Ρουμουνικὰς ἐπισκοπὰς.

Εἶναι ἀνάγκη ἄρα γε νὰ προσθέσω, Παναγιώτατε, ὅτι ἡ καθιέρωσις τῶν ὑπ' ἐμοῦ διορισθέντων ἐπισκόπων ἐγένετο συμφώνως ὅλαις ταῖς διατάξεσι καὶ τῇ κανονικῇ διατυπώσει τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας; Μηδαμῶς ἀμφιβαλλέτω ἡ Ὑμ. Παναγιότης, ὅτι ὁ ἀνώτατος κλῆρος τῆς Ρουμοτίας βαθέως κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, οὐδέποτε θέλει ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰς διατάξεις τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ὑμ. Παναγιότης ἐπίσης ἐπολέμησε καὶ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τοῦ ὑπάγοντος τοὺς ἐπισκόπους διὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα εἰς τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τοῦ τόπου.

Καὶ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου, Παναγιώτατε, ὁ Ρουμουνικὸς νόμος εἶναι ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὰς κανονικὰς διατάξεις· οἱ ἅγιοι Πατέρες οἱ προκαλέσαντες τὸν 74 Ἀποστολικὸν κανόνα τὸν πραγματευόμενον περὶ ἐγκλημάτων, διαπραχθέντων ὑπὸ ἐπισκόπων, ἐνόησαν καλῶς, ὅτι ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν ἐνεργείᾳ νομοθεσίᾳ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς οὐδὲν ἐχορήγει δικαίωμα ἐνώπιον τοῦ νόμου τῷ ἱερατικῷ χαρακτῆρι φέροντι πολίτη. Ἐν ἐνὶ λόγῳ οἱ ἐπίσκοποι δὲν ἔπαυον τοῦ νὰ ᾧσι πολῖται, καὶ ὡς

τοιούτοι μὲ ὅλον τὸν ἐπισκοπικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα ὑπέκειντο διὰ τὰ ἀστυκαὶ ἐγκλήματα εἰς τοὺς ἀστυκοὺς νόμους. Ἡ Πγ'. Νεαρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀφίνει ἀμφιβολίαν ἐπὶ τούτου. Προκειμένου περὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐγκλημάτων ὁ νομοθέτης ἐπεφύλαξεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τοὺς δικάζῃ. Διὰ δὲ τὰ ποινικὰ, ἢ καὶ ἀπλῶς πολιτικὰ ἐγκλήματα, ὁ νομοθέτης διέταξεν ἵν' ἀνατίθενται ταῦτα εἰς τὸν ἀρμόδιον δικαστὴν, δηλ. εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχήν. Ἡ Ρκγ'. Νεαρὰ προσεπικυροῖ τὰς διατάξεις ταύτας, καθ' ἃς ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπιφυλάσσεται τὸ δικαίωμα τοῦ παραπέμπειν διὰ διατάγματος ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ ἢ στρατιωτικοῦ δικαστοῦ ὁποιανδήποτε δίκην πολιτικὴν ἢ ποινικὴν, κινήσειαν κατὰ Ἐπισκόπου. Ἡ πολιτικὴ ἐξουσία ἐτι μᾶλλον καταφαίνεται ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἰσχύϊ, ὅταν διὰ τῆς αὐτῆς Νεαρᾶς ὁ Αὐτοκράτωρ διατάτῃ: «Ὅσις τῶν ἐπισκόπων λάβῃ μέρος εἰς τυχερὰ παιγνίδια, ἢ συντροφεύσῃ μὲ τοὺς παίζοντας, ἢ ἀπλῶς παρευρεθῇ εἰς τὰ παιγνίδια, ἢ εἰς ὁποιοδήποτε ἄλλο θέαμα, νὰ καθαιρῇται τῆς ἱερωσύνης, καὶ νὰ κλείηται ἐπὶ τριετίαν εἰς Μοναστήριον.»

Ἐχω ἄρα γε ἀνάγκην ν' ἀναμνήσω τῇ Ὑμ. Παναγιότητι τὰς ἐν τῇ ρλξ'. Νεαρᾷ διαταγὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ πρὸς τοὺς κυβερνήτας τῶν ἐπαρχιῶν περὶ τῶν ἀπειθούντων εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ διατάγματα Ἐπισκόπων; Μεταβαίνοντες ἀπὸ τὴν μεμακρυσμένην ταύτην ἐποχὴν εἰς χρόνους ἐγγυτέρους, εὐρίσκομεν τὴν παράδοσιν ταύτην τὴν περὶ πολιτικῆς ἀρχῆς ἐπὶ ἀντικειμένων πειθαρχικῶν διατάξεων διατηρηθεῖσαν ἀνέπαφον ἐν τῷ ὀργανικῷ νόμῳ τῆς Μολδαβίας (ἄρθρ. 413) καὶ τῆς Βλαχίας (ἄρθρ. 364).

Ἡ Ὑμ. Παναγιότης γνωρίζει βεβαίως ποῖον μέρος ἔλαβεν εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα πρακτικὰ ἢ ἰσχυροτέρα πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Κυβερνήσεων. Ἰν' ἀπόψει τῶν νομικῶν διατάξεων, ἐκδοθεισῶν ὑπὸ ἀρχηγοῦ Κράτους τοσοῦτον ἐνδόξου, ὅσον ὁ Ἰουστινιανὸς, ὅστις τόσον καλῶς ἐγνώριζε τὰ πρὸς τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν καθήκοντα αὐτοῦ, ἀπέναντι ἐπισήμων διατάξεων τοῦ ὀργανικοῦ νόμου, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ (μετὰ βαθέος σεβασμοῦ ἐρωτῶ τὴν Ὑμ. Παναγιότητα) ἡ ἔνστασις ὅτι παρεβίασα τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς νόμους, καθυποβαλὼν τοὺς Ἐπισκόπους διὰ τὰ ποινικὰ καὶ ἀστυκὰ ἐγκλήματα οὐχὶ ὑπὸ τὴν συνήθη δικαστικὴν ἀρμοδιότητα, ὡς ἔπραττε τοῦτο ὁ Ἰουστινιανός, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἀνωτάτης δικαστικῆς ἀρχῆς τῆς Ρουμουνίας, συγκειμένης ὑπὸ δικαστῶν ἰσο-

βίων; Τίς ἤθελε τολμήσει νὰ εἶπῃ, ὅτι τὸ ἀνώτατον τοῦτο δικαστήριον, οὕτω συντεθειμένον, δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν τόσον σεβαστὴν, ὅσον τὰ ἐπαρχιακὰ δικαστήρια τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, ἢ ὅσον αἱ δυνάμεις τοῦ ὀργανικοῦ νόμου καθιστάμεναι ἐπιτροπαὶ πρὸ τῆς συνθήκης (τῶν Παρισίων);

Ἀλλ' οὕτε ὁ νόμος, ὁ δημοσιευθεὶς τῇ 30 Νοεμβρίου 1864 πρὸς τακτοποίησιν τῆς καταστάσεως τῶν Μοναχῶν καὶ Μοναζουσῶν ἔτυχε τῶν εὐλογιῶν τῆς Ὑμ. Παναγιότητος. Ποῦ λοιπὸν ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ διοργανισμὸς συμφωνότερος πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν Κανόνων καὶ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχικῆς ἐκκλησίας; Τί ἐπιδίδκει ὁ νόμος οὗτος; Σκοπεῖ κυρίως τὴν ἐκρίζωσιν τῆς ἀμαθείας, τῆς κακοηθείας καὶ τῶν ἀναριθμητῶν καταχρήσεων, τῶν ἐμφωλευουσῶν πρὸς σκάνδαλον τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τῶν Μοναστηρίων. Ἐδέησε νὰ μνησθῶ, ὅτι ἐκ τοῦ μοναχικοῦ Κλήρου ἐκλέγονται Ἐπίσκοποι, ἦτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ μέλλοντες νὰ λάμψωσιν ἐπ' εὐσεβείᾳ καὶ σοφίᾳ, οἱ ὀφείλοντες νὰ φωτίσωσι τοὺς συμπολίτας των, οὐ μόνον διὰ τῶν φώτων αὐτῶν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος βίου ἀμέμπτου καὶ θεοφιλοῦς. Ἰδοὺ διατί ἠθέλησα πρὸς τὸ καλὸν τῆς Ἐκκλησίας νὰ περιορίσω τὸν ἀριθμὸν καὶ νὰ προσδιορίσω τὴν ἡλικίαν τῶν καλογήρων καὶ καλογραιῶν, ἀπαιτῶν παρ' αὐτῶν δείγματα ἀληθοῦς κλίσεως (πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον) καὶ ἐπιβάλλων αὐτοῖς ἐργασίαν λυσιτελῆ, εἴτε πρὸς διδασκαλίαν, εἴτε πρὸς ὑπηρεσίαν νοσοκομείων, κωλύων δὲ τὸ νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὰ ἱερά ἡμῶν καταγῶγια ὅσοι καὶ ὅσοι δὲν ἤθελον νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς βίον θυσίας. Οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες, Ἰουστινιανὸς καὶ Λέων ἐξέδωκαν πρὸ ἐμοῦ μέτρα τοιαύτης φύσεως. Διὰ τῆς γ'. αὐτοῦ Νεαρᾶς ὁ Ἰουστινιανὸς κατεβίβασε τὸν ἀριθμὸν τῶν καλογήρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, λέγων ὅτι «πᾶν τὸ ὑπερβαῖνον τὸ μέτρον οὐκ ἔστι καλόν,» καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν πρέπει νὰ γίνωνται τόσοι κληρικοὶ καλόγηροι καὶ καλογραιᾶι, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ μὴ δύναται νὰ τοὺς διατηρῇ. Ἐὰν ἡ Ὑμ. Παναγιότης εὐαρεστηθῇ νὰ συμβουλευθῇ καὶ τὰς Νεαρὰς ἐ., ρλγ'. καὶ ἄλλας, θέλει ἰδεῖ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ νομοθέτης δὲν συμφωνεῖ κατὰ πάντα μὲ τὴν Ὑμ. Παναγιότητα ἐπὶ τῆς ἡλικίας καὶ χειροθεσίας τῶν καλογήρων καὶ καλογραιῶν. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ Ἰουστινιανὸς ἄπτεται λεπτομερειῶν, ὧν ἀπέχω. ἠθέλησα ἐξ ἐναντίας νὰ περιορισθῶ ὅσον τὸ δυνατόν ἀκριβῶς ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν κανονικῶν διατάξεων καὶ τύπων, εὐχαριστήθην λοιπὸν εἰς τὸ νὰ θέσω διατάξεις, ἀφίνων εἰς τὴν Σύνοδον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκφέρῃ γνώμην ἐν τῇ Κυριαρχικῇ αὐτῇ

ἐξουσίᾳ ἐπὶ τῆς κλίσεως τῶν δοκίμων, καὶ ἐπὶ τῶν προσόντων τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον.

Οὐδόλως ἀμφιβάλλω, Παναγιώτατε, ὅτι ὁ νόμος τῆς 30 Νοεμβρίου 1864 εἶναι ἀληθὴς εὐεργεσία πρὸς τὸν Κλῆρον καὶ πρὸς τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν.

Ἐξεπλήρωσα, Παναγιώτατε, τὸ καθήκον ὅπερ ἀνέλαβον. Νομίζω ὅτι ἀπεκρίθην εἰς ὅλας τὰς πατρικὰς ἐνστάσεις τῆς Ὑμ. Παναγιότητος.

Δὲν εἶχον ὅμως διὰ τοῦτο σκοπὸν νὰ διχτυπώσω δικαιολογίαν πράξεων γενομένων ἐν Ρουμουνίᾳ διὰ τῆς ἐμῆς θελήσεως καὶ διὰ τῆς ἐλευθέρας συγκαταθέσεως τοῦ Ρουμουνικοῦ κλήρου καὶ λαοῦ· ἠθέλησα, ὡς τέκνον εὐπειθὲς τῆς Ἐκκλησίας, ν' ἀκολουθήσω τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις, φέρων εἰς γνῶσιν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τιμιωτέρου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ποῖον πνεῦμα προήδρευεν εἰς τὴν συναρμογὴν καὶ τὴν δημοσίευσιν πράξεων, ἀφορωσῶν εἰδικῶς ἐκκλησιαστικὰς τακτοποιήσεις. Δὲν ἠδυνάμην νὰ δώσω τῇ Ὑμ. Παναγιότητι ψηλαφητοτέρην ἀπόδειξιν τοῦ σεβασμοῦ μου πρὸς τὸν Ἅγιον Οἰκουμενικὸν Θρόνον· ἡ μεγαλειτέρα ἐπιθυμία τόσον ἐμοῦ, καθὼς καὶ τοῦ λαοῦ, ὃν ἡ Πρόνοια ἔθηκεν ὑπὸ τὴν σκιάν μου, ἐστὶ, μηδόλως ἀμφιβάλλετω περὶ τούτου ἡ Ὑμ. Παναγιότης, καὶ ἔσται διὰ παντὸς εἰς τὸ νὰ διατηρηθῇ ἡ Ὁρθόδοξος Ρουμουνικὴ Ἐκκλησία ἀκλόνητος εἰς τοὺς ἀληθῶς κανονικοὺς δεσμοὺς αὐτῆς μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες, καθὼς καὶ ἡμεῖς, πρεσβεύουσι τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν. Καὶ ἐὰν ἀφ' ἐνὸς ἔχω ἀπόφασιν ν' ἀπωθήσω οἰανδῆποτε ἀντικανονικὴν ἀνάμειξιν οἰκισθῆποτε ξένης Συνόδου, οἰκισθῆποτε ξένης Ἐκκλησίας, ἢ οἰκισθῆποτε ξένης Ἐκκλησιαστικῆς κεφαλῆς εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν διοίκησιν καὶ πειθαρχίαν τῆς αὐτοκεφάλου Ρουμουνικῆς Ἐκκλησίας, ἀφ' ἐτέρου ὅμως ἔσομαι αἰείποτε ἔτοιμος νὰ παραδεχθῶ ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ Ρουμοῦνοι Ἡγεμόνες Ὁρθόδοξοι, ὡς καὶ ἐγὼ, παρεδέχθησαν αἰείποτε, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παραδέχονται καὶ οἱ λοιποὶ Ὁρθόδοξοι Ἄνακτες, τὸ νὰ θεωρῶ δηλαδὴ τὴν Ὑμ. Παναγιότητα ὡς ζῶσαν προσωποποίησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκείνης ἐνότητος, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν δόξαν καὶ τὸ κράτος τῆς Ἐκκλησίας.

Περαίνων, Παναγιώτατε, ὀφείλω νὰ ἐκφράσω τῇ Ὑμ. Παναγιότητι τὴν βαθεϊάν μου λύπην, διότι δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐκτελέσω τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖόν μοι εἶχεν ἐμπνεύσει ἡ εὐσεβὴς ἀγάπη καὶ ὑπόληψις, ἣν ὀφείλω πρὸς τὸν πνευματικόν μου Πάτερ· διότι, καθ' ἣν στιγμὴν ἤμην ἔτοιμος ν' ἀνοίξω

ὁδὸν πρὸς τὴν ἀδελφικὴν καὶ ἀμοιβαίαν ἐκείνην συνεννόησιν τὴν ὑπὸ τῶν δογμάτων τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπιβαλλομένην, ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κλεοβούλου ἐπελθοῦσα, παρέλυσεν τὴν πρόθεσίν μου. Ἀπεριόριστος ὑπῆρξεν ἡ θλίψις μου. Πιστεύω δὲ ὅτι καὶ ἡ Ὑμ. Παναγιότης συνεμερίσθη αὐτήν. Εἰμὶ βέβαιος, ὅτι ἀπεδοκίμασε διαγωγὴν τόσον ἐναντίαν εἰς τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς πατρικὰς προθέσεις τοῦ Ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Πιστεύω λοιπὸν καὶ ἐλπίζω, ὅτι ἡ Ὑμ. Παναγιότης ἐν τῇ ὑψηλῇ αὐτῆς συνέσει θέλει εὐρεῖ τὸ ἐπιτυχέστερον μέσον πρὸς προπαρασκευὴν τῆς συνεννόησεως ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ ἐπιθυμῶ ν' ἀποκαταστήσω σύμφωνον πρὸς τὰς κανονικὰς διατάξεις, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ Ὑμ. Παναγιότης θέλει μοι δώσει τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ δυνηθῶ νὰ καταδείξω πανδήμως αἰσθημάτων σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως, τὰ ὀφειλόμενα παρὰ ὑποκλινοῦς τέκνου πρὸς τὴν Μητέρα ἡμῶν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἰδοὺ, Παναγιώτατε, ἠνέφξα τὴν καρδίαν μου ἀποκαλύψας τοὺς λογισμοὺς μου, καὶ αὖθις κηρύττω Ὑμῖν, Παναγιώτατε, ὅτι θέλω ἐμμείνειν πιστὸς εἰς τοὺς ἀρχαίους πνευματικοὺς δεσμοὺς τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὰ παραδείγματα σεβασμοῦ καὶ ὑποκλίσεως πρὸς τὸν Ἅγιον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, τὰ ὁποῖά μοι ἔδωκαν οἱ προκατόχοί μου, καὶ μοι δίδουσιν ἔτι σήμερον οἱ ἡγεμόνες, οἱ κυβερνῶντες λαοὺς ὑποκειμένους τῇ ὀρθοδόξῳ θρησκείᾳ. Θέλω ὁμῶς ὥστε ἡ Ὀρθόδοξος Ῥουμουνικὴ Ἐκκλησία νὰ ἔχῃ νόμιμον ἔκφρασιν ἐν τῷ Κράτει ἐν δὲ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἐκείνην, ἧς ἀνέκαθεν ἀπήλαυσεν ἀπέναντι τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Οὕτω μόνον καὶ διὰ τοῦ στενοῦ τούτου συνδέσμου τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Κράτους θέλω δυνηθῇ τῇ θείᾳ ἀντιλήψει νὰ φέρω εἰς πέρας αἴσιον, ὃν ἐπεχείρησα πολιτικὸν διοργανισμόν.

Τὸ παρελθόν με διδάσκει, ὅτι ἡ ἀρχαία Προγονικὴ ἡμῶν Πίστις καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας εἰς ὁποιαδήποτε ἐποχὴν ὑπῆρξαν τὸ ἰσχυρότερον πηλλάδιον τῆς Ῥουμουνικῆς ἐθνικότητος.

Πρακτικῶς λοιπὸν ταπεινῶς τὴν Ὑμ. Παναγιότητα νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ ἐπιδαφιλεύῃ τὴν πατρικὴν αὐτῆς εὐλογίαν εἰς τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ὀρθόδοξον Ῥουμουνικὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὸ Ῥουμουνικὸν ἔθνος, καὶ εἰς τὸν ὑποσημειούμενον καὶ ὄντα, Παναγιώτατε,

Τῆς Ὑμ. Παναγιότητος κατὰ πνεῦμα εὐπειθὲς τέκνον
(Ὑπογρ.) ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

ΙΑΣΙΟΝ, 40 Ἰουλίου 1865.

Ὑψηλοπαναγιώτατε Δέσποτα!

Εὐσεβάσως μὲν, ἀλλὰ μετὰ μεγίστης θλίψεως ἀνέγων τὴν ὑμετέρ. γραφὴν.

Ἡ ὑμετέρα ὑψηλοπαναγιότης ἐταράχθη, ἐκλαβοῦσα ἐκτεθεῖσαν εἰς κίνδυνον τὴν θρησκείαν συνεπεῖα τῶν ὑπὸ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ τόπου ἐπιψηφισθέντων νομοσχεδίων, καὶ ἐνόμισεν πρέπον νὰ κάμῃ ἡμῖν πνευματικὰς παρηκλήσεις, αἵτινες ἤθελον εἶσθαι σωτηριώδεις, ἐὰν ἡμεθα ἄξιοι τούτων καὶ ἦσαν δίκαιαι. Ἡ Ῥουμουνικὴ Ἐκκλησία ἔκπαλαι ἦτον ἐντελὴς ἀνεξάρτητος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ διοικητικὸν μέρος αὐτῆς· τὰ νομοσχέδια, κατὰ τῶν ὁποίων ὑφούται ἡ ἰσχυρὰ φωνὴ τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλοπαναγιότητος, συντελοῦν ἔτι μᾶλλον εἰς τὸ νὰ καθυγιάσωσιν ἐκ νέου τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνεξαρτησίαν καὶ τακτοποιήσωσι δι' εὐκρινεστέρου τρόπου τὴν κατάστασιν ταύτην τῶν πραγμάτων. Κατὰ συνέπειαν, φύλακες τῶν μεγάλων ἀρχῶν τῆς Ἐκκλησίας, πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι αὐτῆς Λειτουργοὶ ἐν τῷ Τόπῳ τούτῳ, ὀφείλομεν νὰ ζῶμεν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ. Ὅθεν πᾶσα πάλη, ἀντίστασις καὶ ἔκκλησις εἰς τὴν ἀποστολὴν ἡμῶν περὶ θυσίας καὶ μαρτυρίου, δὲν ἡδύναντο νὰ λάβωσι χώραν ἐν τῷ εὐδαίμονι τούτῳ Τόπῳ, ἐνθα ἔθνος καὶ Κυβέρνησις, λαϊκοὶ τε καὶ Ἐκκλησιαστικοὶ διάκεινται ἐν πληρεστάτῃ ἁρμονίᾳ ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας. Ἐστὲ βέβαιοι, Ὑψηλοπαναγιώτατε Δέσποτα, ὅτι, ἂν κατὰ δυστυχίαν ἤθελε προσβάλλῃ τις τὰ ἅγια ἡμῶν δόγματα, θέλομεν εἶσθαι καὶ ἡμεῖς γενναῖοι πρὸς πᾶσαν θυσίαν, καὶ ἡμεῖς θέλομεν ἔχει τὴν δραστηριότητα τοῦ πιστοῦ, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ βαδίσωμεν ταπεινῶς μὲν, ἀλλ' ἀσφαλῶς καὶ ἀφόβως, τὴν ὁδὸν τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθιστάσεως.

Τὴν διάνοιαν ὅθεν καὶ τὴν ψυχὴν ἔχων πρὸς Κύριον ἐλπίζω, Ὑψηλοπαναγιώτατε Δέσποτα, ὅτι θέλομεν τηρήσει ἄθικτον τὴν οὐράνιον παρακαταθήκην καὶ θέλομεν καθοδηγήσει ἄνευ ἀποπλανήσεως τὰ ἀθῶα ποίμνια εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἀληθοῦς Πίστεως.

Κατὰ συνέπειαν συνιστῶν ἑμαυτὸν βαθυσεβάστως καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἰς τὰς ὑμετέρας ἱεράς εὐχὰς εὐρίσκω μεγίστην ψυχικὴν εὐχαρίστησιν, ὅπως ὑποσημειωθῶ,

Τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλοπαναγιότητος

Ταπεινὸς θεράπων

(Ὑπογ.)

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΟΛΔΑΥΙΑΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ.

Τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἐπιστολὴν
τῆς Α. Υ. τοῦ Ἡγεμόνος Κούζα.

ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΕ, ὑψηλότατε καὶ περιπαρέστατε *Αὐθέντα καὶ Ἡγεμῶν*
τῶν Ἡνωμένων Ἡγεμονιῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, υἱὲ Ἡμῶν ἐν
Χριστῷ τῷ Θεῷ. Μίαν ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητε κύριε κύριε Ἀλέξανδρε
Ἰωάννου Α΄. τὴν εὐσεβεστάτην Αὐτῆς Ὑψηλότητα ἐκ μέσης ψυχῆς
εὐχόμενοι καὶ πατρικῶς ἀσπαζόμενοι ἡδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ χρηστοτέρων τῶν ἐλπίδων τὸ τῆς Ὑμετέρας περιφανοῦς Ὑψηλότητος
υἱικὸν ἀπεκδεχόμενοι γράμμα, εἰς τὰ παρ' Ἡμῶν ἀποκρινόμενον Ἐκκλησια-
στικά καὶ Συνοδικὰ Γράμματα, δι' ὧν ἐνίους τῶν προσφάτων νόμων τῆς
αὐτόθι Κυβερνήσεως κανονικῶς ἀντικανονικοῦς ἀπεδείκνυμεν, λόγῳ παρα-
στῆσαι οὐκ ἰσχύομεν εἰς ἡλίκον ἄλγος ψυχικὸν καὶ θάμβος ἐνέβαλε τὴν
Ἡμῶν Μετριότητα καὶ πᾶσαν τὴν περὶ Ἡμᾶς ἐκτάκτως συναγνηγεμένην
ἱεράν καὶ μεγάλην Σύνοδον τὸ ἀπὸ 26 Ἰουνίου ἐκδεδομένον ἡγεμονικὸν
αὐτῆς, ἐκ τοῦ μηδέποτε προσδοκῆσαι τοιαῦτ' ἀπὸ τῆς Ὑμετέρας εὐσεβείας
καὶ συνέσεως. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ στηριχθῆναι δόξαν ψυχοφθόρον καὶ ξενήκουστον
ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι τῇ μὲν ἄλλοτε ἄλλῃ γνώμῃ τοῦ ἐπιγείου
ἄρχοντος δουλεύει καὶ ὑπακούει τὰ τῆς Ἐκκλησίας αἰώνια δίκαια, ὧν ἡ
πηγὴ τὸ Εὐαγγέλιόν ἐστι καὶ αἱ Σύνοδοι, ταῖς δὲ κατὰ τόπον Ἐκκλησίαις
τὸ αὐτοκέφαλον ἐπιβραβεύεται οὐ Συνόδων Οἰκουμενικῶν εὐλογίαις καὶ
διαγνώσεσι, καὶ διὰ λόγους τῆς πρώτης ἀνάγκης, καὶ ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῆς
εὐσεβείας, ἀλλ' αὐτοκηρύκτως καὶ ὅπως τύχοι, ταύτης χάριν τῆς ψευδοδο-
ξίας μετὰ νομοθεσίαν ἀντεκκλησιαστικὴν, μετὰ τὴν εἰς Ἡμᾶς γενομένην
προσβολὴν ἐν τῇ καταφρονήσει καὶ ἀποπομπῇ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιμανδρίτου
καὶ Συνοδικοῦ ἀπεσταλμένου καὶ τῇ ἀμέσως μὲν κατὰ τῆς Ὀσιότητος
αὐτοῦ, ἐμμέσως δὲ κατὰ τῆς ἀποστειλάσης Ἐκκλησίας ἐκτοξεύσει οἰκτρῶν
περὶ δημεγερείας συκοφαντημάτων, ἐπῆλθε καὶ ἡ μετὰ χεῖρας Ἡγεμονικῇ
ἀπάντησις, οὐχ ἕνα (ὡς γοῦν Ἡμεῖς νύχόμεθα καὶ ἠλπίζομεν) τὰ πλημμε-
ληθέντα εὐσεβῶς διορθοῖτο, ἀλλ' ἐπὶ μείζονι τῶν ἀυστάτων στηρίξει, καὶ

τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν παρερμηνεύσει ἢ συγχύσει πρὸς τοὺς πολιτικοῦς,
καὶ ἐπὶ φανερά τῇ ἀντιστρατεύσει πρὸς τὰς ἐν δυνάμει ἀποστολικῇ ἐκδε-
δομένας Ἐκκλησιαστικὰς καὶ Συνοδικὰς νομοθεσίας· τὸ δὲ ἔσχατον, ἐπὶ
προφανεῖ διὰ τῶν ἐφημερίδων στηλιτεύσει τῆς κανονικῆς δῆθεν γυμνότητος
Ἡμῶν καὶ τῆς περὶ Ἡμᾶς Συνόδου· οὐδὲ γὰρ ἂν μεμονωμένη τύποις ἐκδέδοτο
ἡ τοῦ Ἡγεμόνος ἀπάντησις, εἰ μὴ δῆτα πρὸς τὸ ἐξάψαι καὶ προκαταλαβεῖν
τῶν πνευμάτων τὰ ἀφελέστερα. Τούτων ἕνεκα τῶν ἀδοκῆτων τρόπων, ὡς
εἰκὸς, ὑπερπλήσαντες, ὅμως μέντοι οὐ τελέως ἀπεγνώκαμεν τοὺς ἐν τῇ
πίστει πεφιλημένους υἱοὺς μὴ οὐκ εὐσεβέστερα καὶ φρονεῖν καὶ πράττειν
τὴν ταχίστην πείσαι δυνήσεσθαι. Ἀνθρώπινον μὲν γὰρ εἰδότες τὸ ἀμαρτάνειν,
λαοῦ δὲ ἄρχουσι σπανίως προσφοιτῶσαν ὀλοσχερῇ καὶ ἀκραιφνῇ τὴν ἀλή-
θειαν, ἔτι γε μὴν ἐκεῖνο μετὰ χαρᾶς ἀνεγνωκότες ἐν τῷ γράμματι, καθάπερ
μάλαγμα τῶν προλαβόντων τραυμάτων ἀκροτελεύτιον, ὡς ἡ Ὑμ. Ὑψηλότης
«*εἰλικρινῶς ἐπιθυμεῖ σύμφωνον ταῖς κανονικαῖς διατάξεσιν ἀποκατα-*
στῆσαι τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν συνεργήσασθαι», γράφειν καὶ πάλιν προεθυμή-
θημεν διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἡμῶν Ἐπιστολῆς
οὐκ εἰς ἐντροπὴν τῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητῶν τεκνίων, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐν
ἐπιγνώσει πνευματικὴν αὐτῶν οἰκοδομὴν καὶ κατάρτησιν, διδασχθησομένων
ὑπὸ Μητροδάνεξικάκου καὶ φιλοστόργου ποῦ μὲν ἔνεστι τὸ ὀρθὸν καὶ δίκαιον,
ἐν δὲ τίσιν οὐ μετρίως σφάλλεται τὰ αὐτόθεν ἔργα καὶ γράμματα.

Ὅτι μὲν γὰρ, Ἡγεμῶν Εὐσεβέστατε, (ἐπειδὴ περ ἐντεῦθεν ἤρξασθε) ὁ
πρωτοφανὴς ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ τρόπος τῆς ἐπιτοπίου Κυβερνήσεως
πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποσταλέντα οὐκ εἰς αὐτὸν κυρίως καὶ ἀληθῶς
ἀλλ' εἰς τοὺς ἀποστείλαντας ἀναφέρεται, σαφέστατόν ἐστι πᾶσι τοῖς τὰ
πρόσωπα γινώσκουσι καὶ τὰ πράγματα. Ἡ μὲν γὰρ ἀγία τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλησία οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλ' ἐμβριθῶς ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς ἀσφαλείας
τῆς αὐτόθι ὀρθοδόξου ποιμένης μεριμνῶσα, τὸ δὲ σπουδαῖον ἀναλογισαμένη
τηλικούτου πράγματος, καὶ τὸ Ἡγεμονικὸν ὕψος τιμῆσαι παντὶ τρόπῳ περὶ
πολλοῦ ποιουμένη, ἄνδρα κληρικὸν ἀπέστειλεν, ὑψηλὴν μὲν θέσιν κατέχοντα,
ἐκ δὲ παιδῶν αὐτῇ δεδοκιμασμένον, καὶ διὰ τοῦτο μαρτυρηθέντα προσφο-
ρώτατον ὑποθέσει, οὐδὲν ἐχούσῃ κοινὸν πρὸς πολιτικὰς δημοκοπίας, ἀλλὰ
τὰ πάντα πνευματικά. Τὸ δ' ἐπισταλὲν Ἡμῖν Ἡγεμονικὸν γράμμα, αὐτὰ
που τὰ τοῦ Ὑμετέρου ὑπουργοῦ ἐπαναλαμβάνον ῥήματα, τοῦ *ἀνταρσίαν*
δῆθεν ἐνεωρχότος ἐν τοῖς γράμμασι τῆς Ἐκκλησίας, διαβρόχην καὶ μετὰ

εὐκρινούς ὁμολογίας φανεροί, ὅτι τὸ τὴν Ἰμετέραν ἱψηλότητα σφόδρα ἐκπλήξαν καὶ θλίψαν οὐκ ἦν ἄλλο τι, ἢ αὐτὴ αὕτη ἡ παρ' Ἡμῶν Ἐκκλησιαστικὴ ἀποστολή, διὰ τοῦτο χαρακτηρισθεῖσα ὡς «*σκληρὰ δοκιμασία καὶ ὡς σοβαρὸν κίνημα κατὰ τῆς χώρας ἀπαρδειγμάτιστον ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ τόπου.*» Ἐντεῦθεν ἄρα καὶ ἡ ἀνταπόδοσις. Ἡμεῖς δὲ οὐδὲ ποῖαν τινα λέγει τὸ ὑμέτερον περὶνουν ὕψος πρόθεσιν ἀγαθὴν ὅλως συνήκαμεν. Οὐ γὰρ πρὸ τοῦ τὰ ἐκεῖ παρανομηθῆναι, ἀλλὰ τοὺς πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐκδεδομένους ἀντικανονικοὺς νόμους ἐκκλησιαστικῶς ἀναστεῖλαι ἠναγκάσθημεν. Ὅτε τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, ἐπεὶ δὲ Ἐκκλησίας καταφρόνησις οὔτε τοὺς καταφρονούντας ὀνίνησιν, οὔτε τὸν ἀλάθητον Θεὸν διαλάθοι ἂν, σοφὸν τοῖς καταφρονηταῖς φάρμακον ἐκεῖνα τὰ τοῦ σοφοῦ. «*Μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ· φοβοῦ δὲ τὸν Θεόν, ὅτι ψυχὴ εὐλογημένη πᾶσα ἀπλή.*» καὶ γὰρ ὑπερθεν τῆς Ἐκκλησίας Θεὸς καθέζεται.

Ἀλλὰ ἡ ἔμμεσος αὕτη προσβολή, Ἡγεμῶν ἐν Χριστῷ περισπούδαστε, ὅση καὶ οἷα, οὐδὲ εἰς σύγκρισιν ἔρχεται πρὸς ἄλλην, αὐτῆς ἀμέσως καθαπτομένην τῆς μεγάλης Συνόδου, καὶ ἥς αὐτὴ ἐξενήνοχεν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι κανονικῆς Διαγνώμης κατ' ἐκκλησιαστικῶν παραβάσεων. Τὸ γοῦν ὑμέτερον ὕψος, ὑπερβολὴ πάντως φιλολάου μερίμνης, διαμαρτύρεται ἢ μὴν πολέμῃσιν τε καὶ ἀποκρούσεσθαι παντὶ σθένει καὶ πᾶσιν ὅπλοις τὴν Συνοδικὴν Διαγνώμην, «*ὡς καθαπτομένην (φησὶ) τῶν ἀρχαίων δικαιωμάτων τῆς ἀνεξαρτήτου Ἐκκλησίας τῆς Δακίας.*» Καίτοι γε ἄπορον ἀληθῶς πῶς ποτε ὕπαρχος Ἡγεμῶν, τῇ πατρίᾳ σεμνυνόμενος εὐσεβεῖα καὶ τέκνον γνήσιον, ταπεινὸν, πειθήριον, ὑποκλινές, εὐλαβὲς καὶ τ' ἄλλα τῆς χρηστολογίας ῥήματα ἐαυτὸν πανδύμως ἀνακηρύττων, εἴτα καταπολεμήσειν μὲν ἀπειλεῖ καὶ ἔργῳ ἤδη σκώπτειν καὶ ἀνασκευάζειν ἐπιχειρεῖ ὅρον Συνοδικόν, οὐδὲν ὅ,τι μὴ ἀρυσάμενον ἐκ τοῦ δογματικοῦ καὶ τοῦ κανονικοῦ θησαυροῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ καθολικῆς Ἐκκλησίας· κύρος δὲ ἀτομικὸν καὶ λαϊκὸν ὑπεράνω τίθησιν αὐθεντίας Ἀποστόλων καὶ Συνόδων καὶ Πατέρων καὶ τοῦ διὰ πάντων τούτων φθεγξαμένου παναγίου Πνεύματος! Εἰ γὰρ τοῦτ' ἔστιν ἡ εὐλάβεια καὶ ταπεινώσις καὶ ὁ βαθύτατος σεβασμὸς, τὸ ἀθετεῖν τὰς θεμελιώδεις ῥήτραις τῆς θεοσυντάκτου Ἐκκλησίας, πῶς οὖν ἔλεγεν ὁ Κύριος, «*οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.*» Τὸ δὲ καὶ εἰς ἀπολογίαν προβῆναι ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς

ταύτης (εἰρήσθω γὰρ, ὡς ἔχει τὸ πρᾶγμα) ἀνταρσίας, τὰ ὑψηλὰ προβαλλόμενα παραδείγματα τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Αυτοκρατόρων, καὶ τὴν δυνάμει βουλευτικοῦ ψηφίσματος, κεκυρωμένου καὶ ὑπογραφῇ Μητροπολίτου, πολιτικὴν ὁμοῦ καὶ θρησκευτικὴν πληρεξουσιότητα, τοῦτο ἄρ' οὐκ ἀπολείπεται πόρῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ τῆς δογματικῆς ἀληθείας; Οὐχ' ὅτι ἡ νῦν παρίστριος κυριότης καὶ δυνάμεις μακρὰν ἀφέστηκε τῆς ἰσχύος καὶ λαμπρότητος καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἡρωϊκῶν καμάτων ἐκείνων τῶν παναιοδίων καὶ ἱσαποστόλων βασιλέων· οὔτε μὴν ὅτι τοῖς μὲν ἰσχυροῖς δυνάσταις ἐφεῖται νηποινεῖ κυβερνᾶν τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς βούνται, οὐχὶ δὲ καὶ τοῖς ὑποδεεστέροις, ὡς γοῦν τὸ ὑμέτερον ὕψος σχετλιάζον ἐπιμέμφεται. Τὸ μὲν γὰρ ὀρθὸν ὀρθόν ἐστιν ἀπανταχοῦ ἐν μικροῖς, καθάπερ ἐν μεγάλοις· τῇ δ' Ἐκκλησίᾳ οὐδὲν διαφέρει μεγαλεῖον μεῖζον ἢ ἔλαττον, εἰμὴ δῆτα ὅσον παρὰ κραταιοῦ μονάρχου ἰσχυροτέραν, ὡς εἰκὸς, καὶ τὴν προστασίαν ἀπεκδέχεται. Ἀλλ' οἱ μακαρίας λήξεως φιλόχριστοι Αυτοκράτορες, τὸ μέγαλα ποιῆσαι τὰ τῆς Ἐκκλησίας μακαριστότερον ἡγούμενοι τῆς βασιλικῆς πορφύρας, οὔτε τοὺς Ἐπισκόπους συνῆγον εἰς Σύνοδον, εἰμὴ κατ' αἵτησιν καὶ ἀνάγκην ἐκκλησιαστικὴν, καθυπουργοῦντες αὐτοῖς εὐλαβῶς τὰ σωματικά· οὔτε νομοθετεῖν ὅλως ἤθελον, ἐὰν μὴ πρὸς τὸ πολιτικῶς κυρῶσαι τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ αυτοκρατορικῶς τῷ ὑπηκόῳ συστήσασθαι ἢ πρὸς τὸ καθαγιάσαι τὰ τῆς πολιτείας Ἐκκλησιαστικῶς, ἐφ' ᾧ μηδεμία ῥήτρα πολιτικὴ μηδεμιᾶ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν ἀντιμάχοιτο. Εἰ δ' ἄρα τις τὴν γνώμην ἀλαζονικώτερος, ἢ τοῦ ὀρθοῦ σφαλεῖς, ἢ ἐκτόπῳ ὑπαχθεῖς φιλοτιμίᾳ καὶ χάριτι, νομοθετήσῃ τι ἀπαρέσκον τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐκ εἰς μακρὰν ἢ αὐτὸς, ἢ ὁ διάδοχος, ἢ καὶ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία Συνοδικῶς κατήργει τὸ ἀντικανονικόν. Διὸ καὶ ἐν ἀπάσῃ πάντων τῶν αἰώνων τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ κεκράτηκε καὶ διακρατήσῃ, ὡς Θεοῦ βουλὴ, ἐκεῖνα τὰ θέσφατα, ὧν ἐν τῇ Διαγνώμῃ ἐμνήσθημεν, περὶ τοῦ ἀκύρου παντὸς τοῖς Συνοδικοῖς κανόνιν ἀντιμαχομένου νομοθετήματος. Καὶ ἄλλως, Ἡγεμῶν ποθεινότατε, οὐχ οὕτως εὐπρεπὲς καὶ ὀσιον τὸ ζηλοῦν τὰς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐξαιρέσεις. Καθόλου γὰρ ἀνοχὴ μὲν καὶ ἐξαίρεσις, ὡς τῆς ἀνάγκης ἀπόρροια, νόμον οὐ ποιοῦσι· ψεκτὰ δὲ καὶ ἄζηλα φύσει καὶ νόμῳ τὰ κακόζηλα πανταχοῦ καὶ πάντοτε· ὁδὲ τοῦ Θεοῦ Ἀπόστολος καὶ τῶν οὐρανίων μυστηρίων οἰκονόμος οὐκ ἂν γένοιτο ἡγεμονικὸς διάκονος ἢ ὑπουργοπρόβλητος ὑπάλληλος. Οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἀλη-

θεύει, ὥς τὸ εἶναι τινὰ ἄρχοντα πολιτικόν, τοῦτ' ἀπόλυτον αὐτῷ παρέχει τὴν ἄδειαν τοῦ ἄγειν καὶ φέρειν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ καὶ τοῖς αὐτοῦ κοσμοκοῖς ὑπηρεταῖς τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἥς ὅτε νόμος καὶ ὁ νομοθέτης, ὁ ἀρχιτέκτων καὶ κυβερνήτης εἰσὶ θεῖα καὶ αἰώνια. Ἐνθα δὲ οὔτε Βουλὴ, οὔτε Γερουσία, οὔτε Ὑπουργεῖον, οὔθ' ὁ πᾶς λαὸς (ἥκιστα οἱ πολῖται καθ' ἕκαστον) κέκτνται τοῦτο τὸ ἀποστολικὸν καὶ συνοδικὸν δικαίωμα, ἅτε οὐδενὸς αὐτοῖς δόντος, πῶς ἂν οἱ τοιοῦτοι ἐτέρῳ ἐπιβραβεύσειαν, ἃ οὐκ ἔχουσιν; Ὁράτω τοίνυν ἡ Ὑμ. ὑψηλὴ νουνέχεια μήποτε, θηρεύουσα μὲν αὐτὴ μετὰ τῶν πολιτικῶν οἰάκων καὶ τὴν κλεῖδα τοῦ θυσιαστηρίου, μακρυνθῇ τοῦ ἀσφαλοῦς ὅρου τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ γένηται ἡ δοκοῦσα εὐπλοία τοῖς κυβερνωμένοις καὶ τῷ κυβερνήτῃ (ἄπαγε) ψυχικὸν ναυάγιον· περισκαλπίζουσα δ' ἀναφχνδὸν, ὅτι καὶ ὑπογραφή Ἀρχιερέως διπλὴν τῷ Ἡγεμόνι ἐξουσίαν ἐδωρήσατο, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τῆς ὑπογραφῆς γυμνώσῃ τὸν Ἱεράρχην τοῦτον τοῦ τε ὀρθοῦ φρονήματος καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ βαθμοῦ. Καὶ γὰρ πολὺ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν, διαφέρει τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ δογματικῶς τὸ λέγειν θεόπνευστον πάντα τινὰ καὶ πᾶσαν λαϊκὴν συνέλευσιν, ἢ μόνην τὴν ἐξ Ἀποστόλων καὶ τῶν τούτοις διαδεξαμένων θεόλεκτον σύνοδον, σὺν οἷς μένων ὁ Χριστὸς εἰς τὸν αἰῶνα διδάσκει πᾶσαν τὴν ἀληθεῖαν, καθὼς αὐτὸς ἐπηγγείλατο, καὶ ὧν τὴν αὐθεντίαν καὶ διδασχὴν ἴσα καὶ τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ τετίμηκεν ἐπειπὼν· «Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποσεΐλαντά με».

Τοιγαροῦν, ὦ Ἡγεμὼν χριστιανικώτατε, ὅπου ταῦτ' ἀληθῆ, ἀληθὲς δὲ καὶ ὃ λέγει ὁ μέγας καὶ λαμπρὸς τὴν εὐσέβειαν Φώτιος, τοῖς μεγάλοις Πατράσι Σοιχῶν Βασιλείῳ καὶ Γρηγορίῳ, «χρῆναι κανόνες ἐκκλησιαστικοὺς ἐκείνους λέγειν τε καὶ κρίνειν, οὓς οὐ μόνος καθ' ἑαυτὸν τις ἀλλὰ πλείους ἄγιοι Πατέρες, εἰς ταῦτ' ἐσυνελθόντες, κοινῇ γνώμῃ καὶ μεμεριμνημένη βασιάνῳ διετάξαντο», ἴστω τὸ ὑμέτερον περίφρον ὕψος ὅτι, ἃς ὑμεῖς ἀποκαλεῖτε καὶ ζηλοῦτε κληρικολαϊκὰς καὶ μικτὰς συνόδους, ταύτας ἡ καθολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία οὐ συνόδους Ἐκκλησιαστικὰς ἡγεῖται καὶ ὀνομάζει, ἀλλὰ κοινὰς καὶ συνήθεις συνελεύσεις ἢ συμβούλια, ὧν τὸ κύρος οὐ θεῖον καὶ αἰώνιον, οὐδαμῶς· ἀλλὰ πρὸδικόν, ἐπιτόπιον, ἀνθρώπινον, οὐδέποτε ὥς ὅρος συνοδικὸς τιμηθὲν ἢ τιμηθησόμενον. Οὕτω δὲ παραλαβόντες καὶ οὕτω μετὰ πάντων τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν καὶ μετὰ Κυπριανοῦ αὐτοῦ πρεσβεύοντες ἐπὶ τε ἀσφαλείᾳ καὶ σωτηρίᾳ τῆς ὀρθοδόξου ποιμένης

καὶ πίστεως, γνώμας καὶ φράσεις τὰς ἄγαν προβιβαζούσας τὸ λαϊκὸν ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς, ἢ τὰ θεοπαράδοτα φῶτα Πατριαρχικῆς τιнос καὶ Συνοδικῆς Ἐκκλησίας κατώτερα ποιουμένας τῶν κοσμικῶν, τοιαύτας γνώμας ὥς τῆς ὀρθοτόμου διδασχῆς ἀπεςχοιनिσμένας, συνοδικῶς ἀποβάλλομεν. Τοιγαροῦν ἐδραία στήσεται καὶ ἀμετάστατος εἰς τὸν πάντα χρόνον, ὥς φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ πεμφθεῖσα πρὸς Ἡμῶν συνοδικὴ Διαγνώμη, ἐφ' ὅσον τὴν μὲν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ αἱ εὐαγγελικαὶ καὶ κανονικαὶ ἀλήθειαι κυβερνήσουσι· τούτων δὲ τῶν ἀληθειῶν ἐρμηνευταὶ καὶ ταμίαι οὐκ ἄλλοι ἔσονται παρὰ τὰς σεπτὰς Συνόδους καὶ τοὺς θεορρήμονας Πατέρας. Ἐνθεν τοι ἐκείσε παραπέμποντες περὶ τῶν ἄλλων, δύο τινὰ ἐνταῦθα προσθήσομεν περὶ τε τοῦ καθ' ὑμᾶς νεωτέρου γαμικοῦ νόμου, τέως Ἡμῖν ἀγνοηθέντος, καὶ περὶ οὗ νῦν πρῶτον ἡ Ὑμ. Ὑψηλότης διδάσκει αὐτοκεφάλου τῆς Ῥουμανικῆς Ἐκκλησίας, ἀμφοτέρω τῶν ἐπάναγκες.

Περὶ τούτου γοῦν τοῦ Ἡγεμονικοῦ διδάγματος, εἰς ὃ τὸ πολὺ καὶ περιπαθέστερον τοῦ ὑμετέρου γράμματος δεδαπάνηται, ἡ Μετρίότης Ἡμῶν σὺν τῇ περὶ Ἡμᾶς ἐκτάκτως συνεληλυθῆιά (ἐν δ' ἐσυνεδριάσει) ἁγία καὶ μεγάλη Σύνοδος, οὐ μικρὸν ξενισθέντες διὰ τὸ παράδοξον, ὅμως ἐν ἡρεμαίᾳ ψυχῇ καὶ μετὰ πατρικοῦ λογισμοῦ πάνυ βραχεὰ τῷ τοσούτῳ μήκει τῶν ὑμετέρων λόγων ἀνταποδοῦναι ἔργα καὶ πράγματα ἔγνωμεν, ὅσα ἱκανὰ καὶ πρόχειρα. Καὶ γὰρ, ἐνθα πάντες μὲν οἱ τῆς καθ' Ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀρχαῖοί τε καὶ νεώτεροι Κώδικες (ἵνα παραλείψωμεν τὰς κατὰ τὴν χειροτονίαν ἐνόρκους διαβεβαιώσεις τῶν Μητροπολιτῶν περὶ τῆς κανονικῆς αὐτῶν ὑποταγῆς) τοσαῦτα περιέχουσιν ἐπίσημα ἔγγραφα, Πατριαρχικὰ καὶ Συνοδικὰ, Ἡγεμονικὰ καὶ παρὰ τῶν Ἱερωτάτων τῆς Μολδοβλαχίας Μητροπολιτῶν, ἔγγραφα παντοίων πράξεων Ἐκκλησιαστικῶν, αἰτήσεων καὶ τύπων τῶν ἐπὶ χειροτονίᾳ ἢ μεταθέσει Πατριαρχικῶν ἐκδόσεων, ἐλέγχων καὶ νουθεσιῶν, ἐπιτιμήσεων καὶ καθαιρέσεων, περὶ ψήφου καὶ χειροτονίας ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἢ ἐν Δακίᾳ, περὶ συνεδριάσεων καὶ πράξεων, αἷς συμπρόντες συνυπέγραφον καὶ οἱ αὐτόθεν Ἱερώτατοι Μητροπολίται, ὥς τῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Ἱεραρχικῆς Συνόδου κανονικώτατα μέλη, ἔτι μὴν περὶ τοῦ ἐπ' Ἐκκλησίας κανονικοῦ μνημοσύνου τοῦ Πατριαρχικοῦ ὀνόματος ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν, περὶ συνοικεσιῶν καὶ διαζυγίων καὶ διαθηκῶν, καὶ καθόλου ἔγγραφα τοιαῦτα, δι' ὧν καὶ ἡ τῶν ἄλλων Μητροπόλεων τοῦ αὐτοῦ θρόνου φανεροῦται ἐξάρ-

τησις, ὥστε πάντα, εἰς ταὐτὸ συλλεγέντα, κώδικα ὅλον εὐμεγέθη δύναιτ' ἀν
ἀπαρτίσαι, τὰ δὲ Σουλτανικά ὑψηλὰ Βεράτια, τοὺς ἀρχαίους σῶζοντα
κανονικοὺς καὶ διοικητικοὺς τύπους τῆς Ἐκκλησίας, συμπεριλαμβάνουσιν
ἐν ταῖς τοῦ ἀγιοτάτου τούτου θρόνου ἐπαρχίαις καὶ τὰς Μολδοβλαχικὰς·
ἐνθα, λέγομεν, αὐτὰ μὲν φθέγγεται τὰ γεγονότα ἐν πολλοῖς αἰῶσι καὶ σὺν
αὐτοῖς οἱ περὶ τούτου κείμενοι ἱεροὶ κανόνες, οὐκ αὐθαιρέτως ἀλλ' ἀντιπα-
ραβλήθην καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἐρμηνευόμενοι, καὶ
προσεπιτούτοις ἢ τοῦ Κράτους τούτου ἀπὸ παλαιοῦ καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν
πολιτικὴ ἐνότης, οὗτος δὲ ὁ ἐν τοῖς πρεσβυτάτοις καὶ ἀποστολικοῖς θρόνοις
λαμπρότερος, τὸ φῶς τῆς πίστεως ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ταῖς παρὰ τὸν Ἰστρον
χώραις μεταδεδωκώς, ὑπὸ οἰκουμενικῶν Συνόδων τὴν ἐπ' αὐτῶν κανονικὴν
δικαιοδοσίαν κεκλήρωται· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἡ λεγομένη κανονικὴ ἐξάρ-
τησις, πνευματικῶς ἐκτρέφουσα καὶ σῶζουσα τὰς κατὰ τόπον Ἐκκλησίας,
οὐδὲ ἐν ἡμῖν ἀποφέρει ὑλικὸν κερδάριον, ὅτι μὴ φόβους καὶ μέριμναν· ὅπου
πάντα ταῦτ' ἀληθῆ καὶ βέβαια, ἐνταῦθα τίς ἢ χρεῖα οὕτω πολλῶν καὶ
θερμῶν λόγων, ὥστε παρ' ὀλίγον ἀναλῶσαι καὶ ὃν φατε *ὀφειλόμενον*
βαθύτατον καὶ νῦκον σεβασμὸν τῇ πνευματικῇ καὶ σωστικῇ Μητρὶ τῶν
Ὁρθοδόξων; Ὅτι δὲ ὁ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων σύνδεσμος οὐκ ἦν ἀπλῶς ὁ
τῆς δογματικῆς ἐνότητος καὶ ὁ τῆς εὐλογίας κατὰ τὴν Ἱμῶν ἀξίωσιν,
ἐντεῦθεν δηλόν. Ἡ μὲν γὰρ εὐλογία κοινὴ καὶ συνήθης πάσαις ταῖς ὑπ' οὐ-
ρανὸν ὁμοδόξοις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαις γνωρίζεται διὰ τὸ εἰς ἀλλήλας
ἀποστολικὸν καὶ χριστιδιδάκτον σέβας, διὰ τὴν ἐν τοῖς κανονικοῖς πρεσβείοις
καὶ γέρασι φιλάδελφον ἰσηγορίαν καὶ τὴν ἄλλην ἱεραρχικὴν κοσμιότητα.
Αἱ δέ τοι τῶν Κωδίκων πράξεις οὐ τῆς εὐλογίας μόνης ἔνεκα, ἀλλὰ καὶ
μάλιστα διὰ τῶν ἔργων τάττουσι τὰς Δακικὰς Ἐκκλησίας ἐν τῷ χορῷ
ἐκείνων τῶν θεοσώζων παροικιῶν, ἃς οἶτε θεοφόροι Πατέρες καὶ ἡ τῶν
αἰοιδίμων βασιλέων προνοητικὴ καὶ θεοφώτιστος φιλοτιμία διὰ τὸ πολιτικῶς
μεγαλυνθῆναι, βασιλεῖα τε καὶ συγκλήτῳ τιμηθῆναι τὴν Κωνσταντίνου,
τῷ ταύτης Ἐπισκόπῳ φέροντες παρκατέθεντο· οὐκ εἰκῇ, οὐδ' ἐπὶ φηντασίᾳ
ἢ πλεονεξίᾳ· ἀλλ' ἵνα, ὥς ἀφ' ἐσίας καὶ σκοπιᾶς πνευματικοῦ φωτὸς καὶ
κοινωνικῆς ἰσχύος καὶ συγκεντρώσεως, αἱ ὑπὸ τχύτην τὴν μεγάλην Ἐκκλη-
σίαν συντεταγμέναι δίκην ἀστέρων ἐλάττονες Ἐκκλησίαι, ἐσωτερικῶς καὶ
ἐξωτερικῶς προστατευόμεναι καὶ ὀδοχούμεναι, ἀσφαλῶς συνευσεβῶσι καὶ
συμμεγαλύνωνται. «Ποῖος γὰρ ἄλλος τύπος (φησὶν ὁ ἐν τοῖς μακκρίοις

προκατόχοις Ἱμῶν Κωνσταντίνος α., οὐ τὸ ἐπὶ σοφίᾳ κλέος πολὺ) ποῖος
ἄλλος τύπος ἱεραρχικῆς ἀλληλουχίας δύναται διατηρῆσαι τὸν ρυθμὸν τῆς
εὐαγγελικῆς ἐνώσεως, καὶ τοὺς μὲν κατηρτισμένους συγκρατεῖν, τοὺς δὲ
ἀπεριφράκτους περισώζειν, εἰμὴ ἡ ἐναρμόνιος ἐκείνη τάξις, ἣν ἔθεντο οἱ
ἅγιοι Πατέρες, ἧτις ἀπ' ἐναντίας τοσούτων κατὰ καιροὺς ἠθικῶν κινδύνων
καὶ πολιτικῶν κλυδῶνων ἴσχυσε διαφυλάξαι τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὁλοκληρίαν
ἀνωτέραν οἴασοῦν ἀλλοτρίας ἐπιφορᾶς;»

Καί τοι γε, τάληθές εἰπεῖν, ἐκεῖνο πρὸ παντὸς Ἡμεῖς ἐθαυμάσαμεν,
πόθεν ποτὲ περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας ὠρμήθη λέγειν ἡ Ἱμε-
τέρα φιλότιμος Ἱψηλότης, Ἱμῶν οὐκ ἐπὶ τούτῳ οὔτε τὴν Διαγνώμην
ἐκδεδωκότων, οὔτε τὴν ἀποστολὴν ἀποστειλαμένων, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πα-
τρικῶς προτρέψασθαι διορθοῦν τὰ ἀντικανονικά. Τοῦθ' ὅπερ οὐ μόνον
πρὸς τὰς ἐξηρημένους Ἐκκλησίας εἴθισται τε καὶ προσοφείλεται, ἀλλὰ
δὴ καὶ ταῖς κατ' ἀμφοτέρ' αὐτοκεφάλοις, ἵνα μή τις λώβῃ ἀπὸ τῆς
φερομένης πλάνης λυμαίνηται τὸ τῆς πατρώας εὐσεβείας θεοκόσμητον
ἄγαλμα. Οὐ γὰρ ταῖς μὲν ἐξηρημέναις οὐκ ἔξεστι παρανομεῖν, ἔξεστι δὲ
ταῖς αὐτοκεφάλοις· ἀλλ' ἀπαξάπασαις καθάπαξ ὅλως ἀπέοικεν. Ἐπρεπε
τοίνυν τὴν ὡς ἀληθῶς εὐσεβοῦσαν Κυβέρνησιν, μᾶλλον δὲ αὐτὴν τὴν
ἐγγώριον ἱεραρχίαν (οὐδὲ γὰρ δύναται ψῆφος πολιτικὴ εἶσω τῶν Συνοδικῶν
περιβόλων) τοῦτο πρῶτον ἀποδείξασαν, ὅτι ἀπαρχάρακτα καὶ ἀλώβητα
σῶζει πάντα μέχρι κεραίας τὰ τῆς πίστεως κειμήλια, τὰ δογματικὰ καὶ
τὰ κανονικά, εἴθ' οὕτω τυχὸν ἔχειν τινὰ λόγον εὐπρεπῆ καὶ τοῦ λαλῆσαι
ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας καὶ συνοδικῶν γερῶν καὶ πρεσβείων. Ἔως δὲ νόμοι μὲν
τινες τῶν Ἱγεμονιῶν ἔσονται ἀντικανονικοὶ καὶ ἄκυροι πάσῃ τῇ Ὁρθοδοξίᾳ,
τὴν δ' ἐν τοῖς μυσηρίοις χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ῥῆμα βέβηλον ἐπιγεῖου
δικαστοῦ ἀναπληρώσει, ἱεράρχαι δὲ τινες, τὰ ὑλικώτερα, ὡς εἰκάσαι, τῆς
ἀποστολικῆς αὐτῶν ἐξουσίας ἀντικαταλλαττόμενοι, μόνην τὴν ὑπογραφὴν
δανείσουσι τοῖς γράμμασι τῶν ὑπουργῶν, οἱ δὲ ὀξεῖς εἰς τὸ νεωτερίσαι
κληρικοὶ, οὗτοι καὶ εἰς τὰς Ἐπισκοπὰς ῥᾶον καὶ ἀβασανίστως προτιμηθῶ-
σονται, τοῖς δέ τοι ξένοις προσηλυτοθήραις τοσαύτη δοθήσεται προστασία
καὶ παρρησία καὶ ἄδεια εἰσόδου καὶ ἐξόδου, παρόδου καὶ προόδου ἐν Δακίᾳ,
ὅσος προπηλακισμὸς καὶ διωγμὸς τοῖς ἡμετέροις ἱερεῦσι καὶ μοναχοῖς
ἐπιδαφιλεύεται («οὐδὲ γὰρ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα πτερωτοῖς»), καὶ
τελευταῖον (ἵνα τὰ ἄλλα παρίδωμεν) ἡ τοῦ Ἱγεμόνος γνώμη ἴσῃ αὐθεντίαν

πρυτανεύσει λαϊκοῖς τε καὶ Θεοῦ Ἀρχιερεῦσιν ἐν πράγμασιν Ἐκκλησιαστικοῖς, ὥς μὴδὲ διχκρίνεσθαι τοῦ λοιποῦ Σύνοδον Ἐκκλησιαστικὴν τῆς τυχούσης συνελεύσεως· ἔως, φημὲν, τοιαῦτα ἐν ὑμῖν συμβαίνει, τῶν ὀρθοδόξων καὶ πατέρων παρὰδόσεων πόρρω βάλλοντα, σφόδρα σφόδρα δέδιμεν καὶ ἀγωνιῶμεν, ὧς Ἡγεμῶν θεοφρούρητε, μὴ ἡ εἰς ὑμᾶς ἄγαν ἡμῶν αὕτη πίστις καὶ ὑπόληψις καὶ ἡ ἀμελεστέρα ἐπισκόπησις δίκας ἡμῖν ἀστέκτους καὶ φοβεράς ἐν τοῖς οὐρανοῖς θησαυρίζῃ. Ὡστε, εἰ περὶ τούτων μᾶλλον τὸ ὑμέτερον φιλόθεον ὕψος σπουδαιότερον πεφροντικὸς ἐνεθυμεῖτο, ὅτι «δυνατοὶ δυνατῶς ἐτασθήσονται», ἀμέλει οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι περὶ αὐτοκηρύκτου καὶ μάλα ὑπόπτου ἀνεξαρτησίας πρὸς ἡμᾶς διελέγετο, ἀλλὰ πολὺ πρότερον περὶ συντριβῆς καὶ μετανοίας καὶ τῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶς πλημμεληθέντων ταχινῆς διορθώσεως. Ταῦτα περὶ τούτου.

Περὶ δὲ τοῦ γαμικοῦ νομοθετήματος, εἰ ἀληθῶς νόμος εἰδικὸς χθιζὸς καὶ πρῶϊζος τὸ ἐν Χριστῷ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ μέγα τοῦ γάμου μυστήριον εἰς ψιλὸν περιέστησε δικαστικὸν ἢ ἀστυκὸν συμβόλαιον, μήτε ἱερᾶς τελετῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς μνημονεύσας, μήτε τὰ θεοπαγῆ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς καὶ συνειδήσεως ὅρια ἐν ταῖς συζυγίαις καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν κερποῖς ὁροθετήσας, μήτε μὴν τὴν ἐκ πατέρων θεοσόφως καὶ παγκάλως παραδεδεγμένην τριττὴν βραχυλογίαν τηρήσας ἀπαραχάρακτον, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς τὸ ἡθικῶς ἀνειμένον νομοθετήσας· εἰ ταῦτ' ἀληθῆ, πῶς ἄρα δοκεῖ τῇ ὑμετέρᾳ νουνεχεῖ ὑψηλότητι; δῶμεν ἄδειαν παντὶ πολιτάρχῃ κολοβοῦν μὲν τὰ τῆς Ἐκκλησίας μυστήρια, τὰς δὲ πύλας ἀναπεταννύναι τῆς θρησκευτικῆς ὀλιγορίας καὶ τῆς ἐντεῦθεν κοινωνικῆς σηπεδόνης καὶ διαλύσεως; πρὸς γὰρ τὸ φαυλότερον ὁ υἱὸς τῆς γῆς ἀεὶ καταφέρεται. Ὅπου δὲ πᾶσα ἡ ὀρθοδοξία τὸν ἀθέμιτον καὶ ἀνευλόγητον γάμον ἀκολασίαν ὀνομάζει καὶ λογίζεται, πῶς οὖν εὐσεβήσῃ ταῖς ἀληθείαις ἢ τάναντία πρεσβεύουσα καὶ ὑψηγουμένη πολιτεία; ἢ ποῖον ἔξουσιν οἱ πολῖται γνῶρισμα νομίμου συμβιώσεως, καὶ νομίμων παιδων, καὶ νομίμων κληρονόμων, καὶ θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς λοιπῆς εὐημερίας καὶ τελειώσεως; Ἀληθεύει ἄρα ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει προκάτοχος ἡμῶν Γρηγόριος ὁ Ε'. λέγων: «Ὅσα μὲν κατὰ τοὺς θεῖους θεσμούς καὶ τοὺς ἱεροὺς καὶ Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνες τυγχάνει διακυβερνώμενα, πολλὴν ἔχουσι τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ καὶ τὸ κλέος μέγιστον· ὅσα δὲ τοῦναντίον παραβαίνει, τῶν ὄρων ἐκτρεπόμενα, ἐν τούτοις προφανὴς ἡ ἀκοσμία, κατὰδηλος ἡ φθορά,

καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ τῶν ψυχῶν ἀπώλεια». Εἰκότως· τὰ γὰρ ἀνθρώπινα πνεύματα καθ' αὐτὰ οὐκ ἂν γένοιτο οὔτε συνετώτερα οὔτε φιλανθρωπότερα τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἀλλὰ γὰρ, ὦ Ἡγεμῶν ἀγαπητὲ ἡμῖν καὶ φιλόχριστε, ὅπως μὴ τῇ ὑμετέρᾳ εὐμαθείᾳ καὶ χρηστότητι πλείω τῶν ἱκανῶν ἀκριβολογώμεθα, βραχυτάτῳ ἐν κεφαλαίῳ πᾶσιν ταύτην τὴν πρὸς τὸ ὑμέτερον θεόφρον ὕψος Πατριαρχικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Ἡμῶν ἐπιστολὴν συγκεφαλαιούμενοι λέγομεν. Ἐκ πατρικῆς μὲν στοργῆς καὶ προνοίας τὰ τε πρῶτα καὶ τοῦτο δεύτερον περὶ τῶν αὐτῶν Συνοδικῇ διαγνώσει γράφειν προήγμεθα, ἵνα μὴ ἄγνοια ἢ λήθη τοῦ καθήκοντος τοὺς τῶν Ἡγεμονιῶν ἀκρέμονας περισχοῦσα, τῆς μὲν πατρῶας εὐσεβείας λεληθότως καὶ κατὰ μικρὸν ἀπαλλοτριώσῃ, ἐτοῖμον δ' ἔρμειον φέρουσα παραδῷ τοῖς ἐπιβουλευούσιν. Ἐκεῖνο δὲ πρὸ πάντων προτρεπόμεθα καὶ βουλόμεθα καὶ παρακαλοῦμεν εἰδέναι τὴν ὑμετέραν υἱικὴν θεοσέδειαν, ὅτι πολιτεία μὲν πᾶσα, ἡ τὸ πάτριον ὀρθόδοξον θρήσκευμα ὅπως-δήποτε στενοχωροῦσα ἢ προσβάλλουσα, αὐτοκτόνος οὔσα τοῖς ἔργοις ἐλέγχεται, καὶ κηλὶδ' ἀνέκπλυτον ἀποφερομένη οὐδὲ τὸ αἰώνιον φευξέεται κατὰκριμα τοῦ τῷ ἰδίῳ αἵματι τὴν ἑαυτοῦ Ἐκκλησίαν ἐξαγοράσαντος. Μόνη δὲ θύρα, εἰς τὴν αὐτὴν τῶν χριστολέκτων προβάτων εἰσάγουσα, ἐστὶν ἡ διὰ τῶν πανσέπτων Συνόδων, δι' ὧν ἐφθέγγετο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, διερμηνεύσαν τῆς Γραφῆς τὰ ἀπόρρητα, καὶ ὧν χωρὶς οὐκ ἂν γένοιτο οὐδεμία ἐν Χριστῷ ὁμοφροσύνη καὶ σύμπνοια καὶ καθολικὴ ἐνότης. Διὸ δὴ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας συνετῆς καὶ φιλομήτορος υἰότητος ἡρτηται, υἱὲ ἡμῖν ἀγαπητὲ ἡγεμονεύων Θεοῦ χάριτι, ταύτην προθύμως καὶ πειθηνίως ἀναζητῆσαι τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διὰ ταύτης ἀναδραμεῖν ἀγαλλομένῳ ποδὶ ἐπὶ τὰς μητρικὰς καὶ Χριστοφόρους ἀγκάλας τῆς ἐν τῇ ἐνδόξῳ πίστει τῶν πατέρων γαλουχησάσης ὑμᾶς Ἐκκλησίας, καὶ πανδήμως ἀποδείξαι (ὥσπεροῦν εὐσεβοφρόνως ὑπισχνείσθε) ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ ἔργα καὶ αἰσθήματα ὑπολήψεως καὶ σεβασμοῦ εὐγνώμονος υἱοῦ τῇ θεοτιμῇ καὶ κοινῇ Μητρὶ τῶν ὀρθοδόξων διὰ τοῦ τηρεῖν τὴν τοῦ Πνεύματος ἐνότητα ἐν τῷ πνευματικῷ καὶ τῷ κανονικῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. Οὕτω γὰρ καὶ ἡ δεδοξασμένη Μήτηρ τῆς ὀρθοδοξίας, ἐν Κυρίῳ ἐπαγαλλομένη ἐπὶ τῇ τῶν τέκνων προκοπῇ, περιπτύσσεται ὑμᾶς μετὰ στοργῆς ἐκθύμου, ἐπαινέσεται τε καὶ τιμήσει καὶ ταῖς προσηκούσαις εὐλογίαις καταστέψει, καὶ τῷ ἀφθάρτῳ τῶν αἰώνων Βασιλεῖ

αἶνον ἀναπέμψει χαριστήριον, Χριστῷ τῷ Θεῷ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν Πατριαρχικῇ τε καὶ Συνοδικῇ εὐχῇ καὶ εὐλογία περιέποι, ἔσσει τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα καὶ πάντα τὸν χριστῶνυμον Δακικὸν λαὸν, πᾶσι χαρίζομένη τὰ σωτήρια.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐξέ, Ὀκτωβρίου λήγοντος, ἐπινεμήσεως ἡ.

Τῆς *λίαν* περισπουδάστου ἡμῖν εὐσεβεστάτης αὐτῆς
 Ὑψηλότητος διάπυρος ἐν Χριστῷ εὐχέτης
 καὶ ὁλως πρόθυμος.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριαρχα Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Κύριε Σωφρόνιε! Τὴν λίαν περισπούδαστον ἡμῖν σεβασμιωτάτην Αὐτῆς Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ περιπτυσσόμενοι, ἐν ἀγίῳ φιλήματι κατασπαζόμεθα καὶ ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Πάνυ ποθεινῶς ἐδεξάμεθα τὴν ἀπὸ α'. τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου κεχρο-
 νολογημένην πρὸς ἡμᾶς περισπούδαστον ἡμῖν ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιωτάτης Παναγιότητος, μετὰ τῶν ἐπισυνημμένων αὐτῇ σπουδαίων ἀντιγράφων τῆς ἐκτεθείσης Διαγνώμης ὑπὸ τῆς ἐν Βασιλευούσῃ ἐκτάκτως συγκροτηθείσης Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς κανονικὴν ἐξέλεξιν τῶν τριῶν ἐκείνων ἀντικανονικῶν Νομοσχεδίων τῆς εὐσεβοῦς Ρουμουνικῆς Ἡγεμονικῆς Κυβερνήσεως! Καὶ ἐπὶ μὲν τῇ ἀγαθῇ εἰδήσει τῆς εὐκταιοτάτης ἡμῖν Αὐτῆς ὑγείας ὑπερβαλλόντως λίαν ἐχάρημεν, δόξαν ἀναπέμψαντες τῷ Ὑψίστῳ ὅπως ὅμως βαρέως ἄγαν καὶ χαλεπῶς ἠνέγκαμεν, ὥσπερ ἡ Ἡγεμονικὴ Κυβέρνησις λάβρῳ ποδὶ πειρᾶται διὰ τῶν τριῶν παρατόλμων ἐκείνων Νομοσχεδίων εἰσαγαγεῖν ὑπούλως καὶ ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς ἐν Ρουμουνίᾳ πατροπαραδότου εὐσεβείας ἀντικανονικὰς καὶ ὁλως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς καθόλου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀντιβαινούσας ἀντιχριστιανικὰς καινοτομίας, οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ! Ἀμέλειτοι τὴν σπουδαιότητα τῶν προκειμένων Νομοσχεδίων σοβαρῶς πάνυ ἀντεξετάσασα, καὶ τὴν ἐκ τούτων γενησομένην μεγίστην ψυχικὴν βλάβην τῷ κατὰ τὰς Ἡγεμονίας τελοῦντι ὀρθοδόξῳ Χριστεπώνυμῳ πληρώματι συνειδυῖα εὐκαίρως πάνυ καὶ ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, πᾶν δ' ἀπευκταῖον (ὃ μὴ γένοιτο!) προλαμβάνουσα, συνεκαλέσατο ἑκτακτον Ἱεράν Σύνοδον ἐκ τῶν ἐν τῇ Βασιλευούσῃ παρεπιδημούντων Ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν, Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν, καὶ Ὀσιωτάτων Διδασκάλων, ὅπως, ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ πραότητος ἀναθεωρήσασα τὰ ἐν λόγῳ τρία Νομοσχέδια, ἐκδώσῃται κανονικῶς τε καὶ συνοδικῶς Διαγνώμην περὶ τούτων, ἵνα μήποτε λεληθότως πως παρεμφρήσῃ παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις ἀδελφοῖς ἡμῶν Ρουμού-

νοίς τοιαύτη τις ἀντικανονική καινοτομία, πολλὰ τὰ ἐπακόλουθα δυσάρεστα συνεπαγομένη· ὃ δὴ καὶ ἔπραξεν ἤδη ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Τὴν δὲ Διαγνώμην ταύτην πάνυ ἐπισταμένως διεξελλοῦσα καὶ ἡ Μετρίότης ἡμῶν, καὶ ἐκμελετήσασα θεαρέστως πάνθ' ὅσα ἐν αὐτῇ συμφώνως πρὸς τὰς θεσπεσίους Γραφάς, ἐξ ὧν ἡμῖν τὸ τῆς ἀληθείας πηγαῖον καὶ φερέσβιον φῶς ἀνατέλλει, ἐκτίθενται, κατὰ πάντα ἐπεδοκίμασε, καὶ συνεμερίσθη καθ' ὁλοκληρίαν τὸ φρόνημα τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀποκηρυξάσης ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τῶν ἱερῶν αὐτῆς περιβόλων ἀποσκορακισάσης τοιαῦτα ἀντικρυς ἀντικανονικά καὶ Θεοῦ πόρρῳ βάλλοντα Ἡγεμονικά Νομοσχέδια, ταρασσόντα τὰς εὐσεβεῖς συνειδήσεις τῶν ἀδελφῶν Ῥουμούνων τῶν τὴν εὐσέβειαν πατροπαραδότως κεκτημένων, καὶ τὴν ἐν Χριστῷ εἰρήνην θορυβοῦντα, καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τοῦτ' αὐτὸ σκάνδαλον τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἀποβαίνοντα. Ἀνθ' οὗτο καὶ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ταῦτα πάντα ἐν τῇ πλήρῃ Αὐτῆς δικαιοδοσίᾳ διενεργήσασα, ἐξεπλήρωσε καθῆκον ἱερώτατον, διαφυλάξασα ἔνθεν μὲν τὰ τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολίου καὶ Οἰκουμενικοῦ Αὐτῆς Θρόνου ὑψηλὰ δικαιώματα, ἔνθεν δὲ καὶ τῇ ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις ὁμοδόξῳ ἡμῖν Ῥουμουνικῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν πάτριον καὶ εὐσεβῆ τῶν προγόνων αὐτῆς ὁδὸν φιλοστόργως ὑποδείξασα, ἀφ' ἧς τὰ Νομοσχέδια ἐκεῖνα δολίως ἐκτρέψαι αὐτὴν προετίθεντο. Πρὸς δὲ ταῦτα φησὶ καὶ ὁ Οὐρανοφάντωρ Παῦλος. Προσέχετε ἐξυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.»

Καὶ ταῦτα μὲν ἀποκριτικῶς· ἕτερον δὲ ἐπισυνάψαι μὴ ἔχοντες, ὅτι μὴ καὶ ἡμεῖς πάνυ ὑγιῶς ἔχομεν μετὰ πάσης τῆς ἐνταῦθα ἱερᾶς ἡμῶν Ἀδελφότητος, περαίνομεν τὸν λόγον, ἐξαιτούμενοι παρὰ Κυρίου τὰ ἔτη Αὐτῆς ὅτι πλεῖστα, εὐφρόσυνα καὶ κατ' ἄμφω σωτηριωδέστατα.

Ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ. αὐξέ'. Αὐγούστου κς'.

Τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου ἡμῖν Σεβασμιωτ. Παναγιότητος

Ὡλως πρόθυμος

καὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός

† Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ΚΥΡΙΑΛΟΣ.

Παναγιώτατε, Θεióτατε καὶ Σεβασμιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα Κύριε Κύριε Σωφρόνιε, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετρίότητος. Τὴν σεβασμιοπόθητον ἡμῖν Αὐτῆς Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Περιοδεύοντες τὰς μεσογείους ἐπαρχίας τοῦ ἡμετέρου Ἀντιοχικοῦ Θρόνου πρὸς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τῶν τοιαύτης χρεῖαν ἐχόντων πνευματικῶν ἡμῖν τέκνων, καὶ καταντήσαντες εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου Χουμέρη κατατεθορυβημένοι καὶ περίφοβοι ἐκ τῆς πανταχόθεν περικυκλώσεως ὀλεθρίου νόσου χολέρας, ἐπέπρωτο ἵνα ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ ἴδωμεν πεσόντας πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν αὐθημερόν, καὶ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἀποβιώσαντας δύο τῶν μεγατίμων ἡμῖν καὶ χρησιμωτέρων μελῶν τῆς ὑπουργίας τοῦ ἡμετέρου Θρόνου, τὸν ἀρχιμανδρίτην καὶ ἀγαπητὸν αὐτᾶδελφον ἡμῶν Παρθένιον, καὶ τὸν μακαρίτην Μητροπολίτην Ἀρκαδίας Ἰωσήφ, θύματα ἀμφοτέρους τῆς πανολέθρου ταύτης νόσου. Ἡ στέρσις καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀποβιώσεως αὐτῶν πόσον κατελύπησε καὶ κατατῆκει τὴν πολυπαθῆ ἡμῶν καρδίαν, ἀμηχανοῦμεν παραστῆσαι τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι. Οὕτω δὲ φέροντες, ἢ μᾶλλον φερόμενοι ὑπὸ τῆς, σπητὸς δίκην, καταφθειρούσης ἡμᾶς ἀλγεινῆς λύπης, μετέβημεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Πελεμέντι, ἔνθα μόλις μικρὸν εἰς ἑαυτοὺς συνελθόντες, ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ α' Ἰουλίου ἐκδεδομένην σεβασμιοπόθητον ἡμῖν ἀδελφικὴν Αὐτῆς ἐπιστολὴν, χαροποιὰν μὲν ἀφ' ἐνὸς διὰ τὰ θυμηδέστατα εὐαγγέλια τῆς μεγατίμου ἡμῖν θεοσυντηρήτου Αὐτῆς ὑγείας, λύπην δὲ ἀφ' ἐτέρου ἐπὶ λύπῃ προσθεῖσαν ἡμῖν, δι' ἧς ἀφηγεῖται δυσάρεστα ἀληθῶς καὶ δηξικάρδια συμβαίνοντα καὶ διαπραττόμενα ἐν ταῖς Δακικαῖς Ἡγεμονείαις, προκαταρκτικῶς μὲν παρὰ τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς, κατ' εἰσήγησιν δὲ αὐτῆς καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς· ἅπερ ἅπαντα περιστατικώτερον ἐπληροφορήθημεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν συμπερικλείστων ἀντιγράφων τῆς μεταξὺ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῶν ἐκείσε Πολιτικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν χώραν λαβούσης ἀλληλογραφίας, καὶ ἐκ τῆς συνοδικῆς Διαγνώμης. Ἐφ' οἷς ἅπκσιν ἀκριβῶς τὸν νοῦν ἐπιστήσαντες καὶ μετὰ τῆς δεούσης βε-

θυνοίς ἐμμελετήσαντες, ὑπομιμνήσκομεν πρὸ πάντων ὅτι καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὄντες προφορικῶς πάντοτε προὔβαλλόμεθα, ὅτι ἐπειδὴ κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ῥῆσιν πᾶσα πόλις καὶ βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, διὰ τοῦτο τὸ μόνον σωτήριον πᾶσιν ἡμῖν οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, εἰ μὴ ἡ κοινὴ σύμπνοια καὶ ὁμοφωνία μεταξὺ πάντων ἡμῶν τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἀνατολικῶν Κοινοτήτων. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ ταύτῃ σύμφωνοι ὄντες καὶ ἡμεῖς καθ' ὅλα τὰ συνοδικῶς ἐν τῇ αὐτόθι κοινῇ πάντων Μητρὶ ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ πραχθέντα, ἀποφαινόμεθα διαρρήδην ὅτι νομίμως καὶ κανονικῶς πάντα πέπρακται, καθ' ὅσον ἡ κοινὴ αὕτη Μήτηρ ὀφείλουσα ἐπαγρυπνεῖν εἰς τὴν πανταχοῦ διατήρησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἐπὶ κοινῇ συμφωνίᾳ συμπάσης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καθῆκον ἱερὸν ἐξεπλήρωσεν ὑψώσασα φωνὴν μητρικὴν, ἅμα ἐν γνώσει ἐγένετο τῶν ἐν ταῖς Ὀρθοδόξοις ἐκείναις χώραις χώραν ἀρξαμένων λαμβάνειν καινοτομιῶν καὶ ἐπεμβάσεων, ἀφορῶν τὴν τῶν παναρχαίων θεσμῶν ἀνατροπὴν καὶ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ παραλυσῶν οὕτω τὴν κοινὴν εἰρήνην καὶ συμφωνίαν ἐναντίον τῆς παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν δοθείσης ἁγίας ἐντολῆς, ἧς ἡ παράβασις λυπηρὰ πάντως ἐπιφέρει ἀποτελέσματα. Καὶ καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὰς Πολιτικὰς ἐκεῖσε παρεκτροπὰς, εἶγε τοιαῦται συμβαίνειεν, ἄλλοις ἂν εἴη διερευνᾶν καὶ ἀνακαλεῖν εἰς τὰ ἴδια ὅρια· καθόσον ὁμως ἀφορᾷ τὰς περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἐπεμβάσεις, ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ αἰδίῳ αὐτῆς μερίμνῃ, ἀκριβῆς πάντοτε φύλαξ τῶν καθεστώτων νόμων καὶ ἱερῶν κανόνων, οὐδέποτε ἠνέσχετο οὔτε ἀνέχεται οὔτε συγχωρεῖ τὴν καὶ μέχρι κεραίας παράβασιν, κατ' οὐδένα τρόπον, ἐν οὐδεμιᾷ περιστάσει, τῶν θεοδιδάκτων ὅρων καὶ πατροπαραδότων ἐθίμων καὶ διατάξεων, ἀποφεύγουσα τὸν ἐντεῦθεν προστριβόμενον μῶμον, καὶ τὸ αἰώνιον κατὰκριμα.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἡ Ὑμετέρα πανσέβαστος Κορυφὴ ὀρθοτάτῳ φρονήματι καὶ εὐθείᾳ τῇ κρίσει βαθυνούστιστα συνδισκεψαμένη, ἄριστα ἐξεπράξατο ὅσα δὴ καὶ τετέλεκεν εἰς προκταλαβὴν τοῦ κακοῦ ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως, μήπως ἐξ ἀπροβλεψίας βρεφοκομηθὲν ἡλικιωθῇ καὶ αὐξήσῃ καὶ ἄλλα συνεπάγον κακὰ ὅσα ἡ κατόπιν προσπάθεια οὐ δυνήσεται ἐξαλείψαι.

Περαίνοντες δὲ ἱκετηρίους ἐπαίρομεν πρὸς τὸν Ὑψιστον χεῖρας, δεόμενοι ὅπως ἐνισχύῃ τὴν μεγάλθυμον Αὐτῆς γενναιοψυχίαν, εἰς τὸ ραδίως μὲν τὰ τοιαῦτα συμβαίνοντα φέρειν, εὐκνδρῶς δὲ ἀπαντᾶν, καὶ εὐθαρσῶς

ἀποκρούειν τὰς τοιαύτας καινοτομίας, ἀποτέμνουσα ταύτας τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶ ῥῆμα Θεοῦ, παρ' οὗ καὶ τὰ πανάγια Αὐτῆς ἔτη χαρισθεῖσαν, ὅτι πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ πανευδαίμονα.

Ἐν Βηρυτῷ, τῇ ε'. Νοεμβρίου αἰξέ'.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιοποθήτου Παναγιότητος

Ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
καὶ ὅλως πρόθυμος

† Ο Ἀντιοχείας ΙΕΡΟΘΕΟΣ.

Παναγιώτατε, Θεióτατε, Σοφώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ σεβασμιοπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Κύριε Σωφρόνιε· τὴν λίαν περισπούδαστον ἡμῖν καὶ Σεβασμιοπόθητον Αὐτῆς Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμεθα.

Τὰ ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις καινοτομήματα ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς μετὰ λύπης βαθείας ἠκούσαμεν πρότερον καὶ ἡμεῖς, ἐμάθομεν δὲ ἀκριδέστερον ἔκ τε τῆς Ὑμετέρας ἀδελφικῆς ἐπιστολῆς, ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰουλίου, καὶ τῶν ἀφορώντων τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπισήμων ἐγγράφων. Βεβαίως ἀποδοκιμάζομεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἐπὶ τὸ καινοτομεῖν ἐφ' οἷς οὐ δεῖ καὶ παρανομεῖν παράτολμον διαγωγὴν τοῦ ἡγεμόνος Κούζα καὶ τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, καὶ συναισθανόμεθα τὴν θλίψιν ἣν ἠσθάνθη ἡ, τε Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ αἱ τῶν ἄλλων Ἀποστολικῶν Θρόνων Ἐκκλησίαι, καὶ πᾶσα ὀρθόδοξος καὶ χριστιανικὴ καρδιά ἐπὶ τοῖς γενομένοις παρὰ τὸ προσῆκον καὶ τὸ νόμιμον· ἀλλὰ καὶ οὕτως ὀφείλομεν πράξαι κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον διδάσκοντα: « Νικᾶν ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν », καὶ ἐξομαλῶναι τὴν διαφορὰν μητρικῇ στοργῇ τε καὶ παρακλήσει μᾶλλον, ἢ ταῖς ἐπιτιμήσεσιν ὀργῆς μηδὲν ὠφελούσης. Ὁ Ἡγεμὼν ἐξ ὧν ἔγραψε φαίνεται ἐπιθυμῶν τὴν συνεννόησιν μετὰ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, καὶ ἀναγνωρίζων, εἰ καὶ πλαγίως, τὸ ἄκυρον ὧν ἔπραξε· λέγει γὰρ ἐν τέλει

τῆς ἑαυτοῦ ἐπιστολῆς τάδε: « Πιστεύω λοιπὸν καὶ ἐλπίζω, ὅτι ἡ Ἰμετέρα Παναγιότης ἐν τῇ ὑψηλῇ αὐτῆς συνέσει θέλει εὔρει τὸ ἐπιτυχέστερον μέσον πρὸς προπαρασκευὴν τῆς συνεννοήσεως ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ ἐπιθυμῶ ν' ἀποκαταστήσω σύμφωνον πρὸς τὰς κανονικὰς διατάξεις, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ Ἰμετέρα Παναγιότης θέλει μοι δώσει τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ δυνηθῶ νὰ καταδείξω πανδῆμως αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως, τὰ ὀφειλόμενα παρὰ ὑποκλινοῦς τέκνου πρὸς τὴν μητέρα ἡμῶν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ». Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης εἶδυα τὰ τῆς ὀφειλῆς του, καλεῖ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἑαυτοῦ μητέρα, καὶ ζητεῖ εὐκαιρίαν τοῦ καταδείξαι πανδῆμως αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως τὰ ὀφειλόμενα παρὰ ὑποκλινοῦς τέκνου, διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει ἡγήσασθαι ἑαυτὴν ἀπέναντι υἱοῦ νεανικώτερον πρὸς αὐτὴν πλημμελήσαντος, καὶ παρασχεῖν αὐτῷ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ δεῖξαι πανδῆμως, ὅ ἄ λέγει ἔχειν, αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως.

Ἡ Ἐκκλησία, νομίζομεν, ὀφείλει προσενεχθῆναι ἐν Πνεύματι πραότητος καὶ στοργῆς, καὶ πείσαι τὸν ἑαυτῆς υἱὸν ὅτι ἐπλημμέλησε κατὰ τὰ δύο ταῦτα: πρῶτον, ὅτι ἐκήρυξε τὴν Ῥουμουνικὴν Ἐκκλησίαν ἀνεξάρτητον μὴ οὔσαν, ὡς ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς Κώδιξιν ἐν πολλαῖς περιστάσεσι καταφαίνεται· καὶ δεύτερον, ὅτι παρεγνώρισε τὸ κανονικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον διὰ τῆς κυρώσεως Βουλευτικῶν ψηφισμάτων. Ἐπομένως ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νουθετῆσαι καὶ συμβουλευσαι αὐτὸν, ἵνα τηρῇ ἀπαρασαλεύτως τοὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνες, καὶ μὴ καταφεύγειν εἰς Βουλευτικὰς ἀποφάσεις ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς, ὅτι ταῦτα οὐκ ἔξεστι μετατρέπειν κατ' ἄρεσκειαν. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμετέρα ταπεινὴ γνώμη ἐπὶ τοῦ σκανδαλώδους αὐτοῦ ζητήματος.

Εἶεν δὲ τὰ Σεβάσματα αὐτῆς ἔτη ὡς πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτηριωδέστατα.

Τῇ ιη'. Σεπτεμβρίου αὐξε'. Κωνσταντινουπόλις.

Τῆς Ἰμετέρας Θειοτ., Σοφοτάτης καὶ Σεβασμίας Παναγιότητος

Ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
καὶ ὅλως πρόθυμος

† Ὁ Ἀλεξανδρείας ΙΑΚΩΒΟΣ.

Τῇ ἁγιωτάτῃ διοικούσῃ Συνόδῳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς
Θεοσυντηρήτου Αὐτοκρατορίας πασῶν των Ῥωσσιῶν

Τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀπονέμωμεν.

Κατὰ τὴν α'. τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου μηνὸς διηυθύναμεν πρὸς τὴν ἀδελφικὴν αὐτῆς Ἀγάπην ἀντίγραφα Ἐκκλησιαστικῶν Πράξεων καὶ ἄλλων Γραμμάτων, συνωδευμένων μετ' ἀδελφικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, ἀφ' ὧν ἐγνώσθησαν καὶ αὐτῇ τὰ μέχρι τότε λαβόντα χώραν ἐκ μέρους τῆς Ἡγεμονικῆς Κυβερνήσεως τῆς Βλαχομολδαβίας ἐπιθετικὰ κινήματα κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκεῖ καθεστώτων, καὶ ὁποίαν διήνυσεν τὴν πορείαν ἀπέναντι τούτων ἡ ἁγία αὕτη Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἥτις συγχρόνως, κατὰ λόγον τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος καὶ ὁμοφροσύνης, ἐνέκρινε καὶ τὴν ἀδελφικὴν αὐτῆς προσλαβεῖν γνώμην καὶ σύμπραξιν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου ἀντικειμένου τούτου. Ἀκολούθως δὲ λαβόντες ἀπάντησιν τοῦ Ὑψηλοτάτου Ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου πρὸς τὴν προσταλεῖσαν τῇ Α. Ὑψηλότητι Ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἐπιστολήν, ἀνεβάλομεν διευθύναι καὶ ταύτην τῇ Ἀγάπῃ αὐτῆς, περιμένοντες τὴν πρὸς τὰ προσταλέντα ἀπάντησίν της· ἐν τοσοῦτῳ δὲ ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τῆς Α. Ὑψηλότητος ἰδόντες ἐναργέστερον τὴν ἀνένδοτον ἐπιμονὴν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν τολμηρῶν ἐπιχειρημάτων, ἅτινα προεκάλεσαν ἀπ' ἀρχῆς τοὺς δικαίους φόβους ἡμῶν ἐπὶ τῆς αὐθαιρέτου μετακινήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῶν Ὁρθοδόξων τούτων Ἡγεμονιῶν, οὐκ ἐλείψαμεν συγκαλέσαντες αὐθις τὴν Ἱερὰν Μεγάλην Σύνοδον, ἵνα καθυποβάλωμεν τὴν ἀπάντησιν ταύτην τῆς Α. Ὑψηλότητος τῇ ἐμβριθεῖ ἐπεξεργασίᾳ αὐτῆς, ἥτις συνεπῶς συνετάξατο ἀνταπάντησιν, ἣν διηυθύναμεν τῷ Ἡγεμόνι τούτῳ. Ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐγγράφων ἀντίγραφα περιλείοντες ἀποστέλλομεν ἤδη πρὸς τὴν σεβασμίαν ἀδελφικὴν αὐτῆς Ἀγάπην, ἀπεκδεχόμενοι τὴν θεοφιλεῖ γνώμην καὶ κρίσιν αὐτῆς, καὶ τὴν ἐν καιρῷ φιλάδελφον αὐτῆς σύμπραξιν εἰς πᾶν τὸ ἐν ὁμοψύχῳ συμπνοίᾳ καὶ ὁμοφροσύνῃ μετὰ κανονικῆς δοκιμασίας ἐγκριθεσόμενον ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν

συμφερόντων τοῦ ἐκεῖ Ὁρθοδόξου λαοῦ· εἶεν δὲ τὰ σεβάσμια αὐτῆς ἔτη Θεόθεν ὅτι πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριωδέστατα.

αὐξέ'. Νοεμβρίου δ'.

Τῆς λῖαν περισπουδάστου ἡμῖν Ὑμετέρας Πανιερότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΣΦΡΟΝΙΟΣ.

(*) Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁμοίαι ὡς καὶ τῆς προηγηθείσης ὑπὸ σελίδα 63—66 ἐγένοντο καὶ πρὸς τοὺς ἐφεξῆς· ἦτοι πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τοὺς τρεῖς Μακαριωτάτους Πατριάρχας, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, πρὸς τὸν Μητροπολίτην Καρλοβίτζης κὺρ Ἰωσήφ, καὶ πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου.

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λῖαν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἀδελφε καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος Κύριε Κύριε Σωφρόνιε! Τὴν Ὑμετέραν σεβασμιωτάτην καὶ περισπούδαστον ἡμῖν Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ περιπτυσσόμενοι, ὁλοφύχως ἐν ἀγίῳ φιλήματι κατασπαζόμεθα καὶ ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Αὐγούστον μῆνα οὐκ ἐλίπομεν ἀποκριθῆναι φιλαδέλφως τῇ Αὐτῆς σεβασμιωτάτῃ καὶ περισπουδάστῃ ἡμῖν Παναγιότητι εἰς τὴν ἀπὸ α'. Ἰουλίου τοῦ προσεχῶς λήγοντος ἔτους ἀπευθυνθεῖσαν πρὸς ἡμᾶς ἀδελφικὴν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετὰ τῆς Συνοδικῆς Διαγνώμης καὶ ἄλλων ἐπισήμων τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίᾳς ἀντιγράφων κατὰ τῶν ἀθέσμων καινοτομιῶν, ἃς, ὡς μὴ ὤφειλε, προεκάλεσεν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ τῆς Δακίας Ἐκκλησίᾳ ὁ Ὑψηλότατος Ἡγεμὼν Κούζας διὰ σκοποὺς ἰδιοτελεῖς.

Τανῦν δὲ πάλιν σπεύδομεν ἐλθεῖν εἰς ἀπάντησιν τῆς Ὑμετέρας ἀδελφικῆς ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀγάπης κατὰ τὴν ἀπὸ ββ'. τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου

ἐπισταλεῖσαν ἡμῖν μετὰ καὶ ἄλλων περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἀντιγράφων ἑτέραν σεβασμίαν Αὐτῆς ἐπιστολὴν· ἣν ἐπίσης ἀπλέτω πόθῳ κομισάμενοι, διεξήλθομεν σὺν τοῖς εἰρημένοις ἀντιγράφοις μεθ' ὅσης πλείστης ἐπιστάσις, καὶ ἐπέγνωμεν αὐθις τὰ ἐν αὐτοῖς· ἐχάρημεν δ' ἐν πρώτοις ἐκ μέσης ψυχῆς, ἐνηχηθέντες καὶ τανῦν τὰ εὐαγγέλια τῶν θεοσδότην τε καὶ περισπουδάστων ἡμῖν αἰσίων τῆς Ὑμετέρας θεσπεσίας Κορυφῆς· ἀλλὰ καὶ ἐλυπήθημεν κατὰ συνέπειαν ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας ἡμῶν, κατιδόντες τὸ ἄκαμπτον τῆς ἐπιμονῆς, καὶ τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης τῆς Α. Ὑψηλότητος, μηδόλως διδούσης ἀκρόασιν εἰς τὰς σοφὰς, δικαίας καὶ φιλοστόργους συμβουλὰς τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ὅπως συνίδῃ καὶ ἀποπτύσῃ ἡ Α. Ὑψηλότης τὰς θεοστυγεῖς καὶ κακοδόξους ἐκείνας πλάνας εἰς ἃς ἐξώκειλε, μετακινήσασα ὅρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ Σύνοδοι Οἰκουμενικαὶ, καὶ ἐστερέωσαν Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας θεόπνευστοι.

Τοῖνυν σπεύδοντες εἰς ἀπάντησιν τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης καὶ περισπουδάστου ἡμῖν Παναγιότητος, δὲν λείπομεν καὶ σήμερον ἵνα καὶ αὐθις ἀποφανθῶμεν διαρρήδην, ὅτι ἡ ἀγία καὶ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καθορώσα τὸν ὅλεθρον ὃν διατρέχει ἡ ὀρθοδοξία ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Ἡγεμονίαις, καὶ προνοοῦσα φιλοστόργως ἵνα προλάβῃ πᾶν ἀπευκαΐον, οὐκ ὤκνησεν ἐξ αὐτῆς ἀφστηρίας διενεργῆσαι συντόνως κατὰ τὸ καθῆκον Αὐτῆς πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο πρὸς καταστολὴν καὶ ἐκμηδένισιν τοῦ κακοῦ. Καὶ δὴ ἔγραψεν ἐπανειλημμένως πρὸς τὴν Α. Ἡγεμονικὴν Ὑψηλότητα, ἐνουθέτησεν εὐαγγελικῶς, συνεβούλευσε τὰ εἰκότα ἐν πνεύματι πραότητος, καὶ διὰ τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας κανόνων ὑπέδειξεν ἐναργῶς τὸ ἄθεσμον καὶ θεοστυγὲς τῶν καινοτομιῶν, ἃς παρεισήγαγεν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκείνῃ Ἐκκλησίᾳ ἡ Α. Ὑψηλότης. Ἀλλ' ὁ ὀρθόδοξος Ἡγεμὼν μένει ἄχρι τοῦ νῦν ἀδιόρθωτος καὶ ἀμεταμέλητος. Ὅθεν ἔαν, ὃ μὴ γένοιτο! ἡ λυπηρὰ αὕτη τῶν πράγματων κατάστασις παραταθῇ ἔτι ἐκεῖ πλεῖον ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Ἡγεμονίαις, καὶ μὴ ὅσον τάχιστα ἐπαναληφθῇ ἡ ἀπ' ἀρχῆς ἐκ τε τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν ἀγίων Συνόδων καθιερωθεῖσα καὶ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ τάξις, ἡμεῖς ἐσμεν πάντοτε ἔτοιμοι, ἵνα παράσχωμεν προθύμως τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἡμετέραν συνδρομὴν καὶ σύμπραξιν κατὰ λόγον τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος καὶ ὁμοφροσύνης· τοῦτο μὲν, ἵνα ὁ ἐπικείμενος ἐν τῇ εὐσεβεῖ ἐκείνῃ χώρᾳ θρησκευτικὸς κίνδυνος διασκεδασθῇ σὺν Θεῷ ἀντιλήπτορι· τοῦτο δὲ, καὶ ἵνα διασωθῶσι τὰ καθεστῶτα, καὶ

τηρηθῶσιν ἐνταυτῷ ἀκράδαντα τὰ ἐξ ὑπάρχῃς τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἱερχρίας τῶν Παραδουναβίων ἐκείνων Ἡγεμονιῶν. Ταῦτα μὲν εἰς ἀπάντησιν· ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ θέλων πάντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, εἴθε ἐπὶ πναγάγοι εἰς μετάνοιαν καὶ συναίσθησιν τῶν ἡμυχρημένων τὴν Α. Ἡγεμονικὴν Ὑψηλότητα. Ἐτερον δὲ μὴ ἔχοντες, περαίνουμεν τὸν λόγον, ἐξαιτούμενοι παρὰ Κυρίου τὰ ἔτη τῆς ἡμετέρας σεβασμιωτάτης Παναγιότητος ὅτι πλεῖστα, ὑγιαينά καὶ κατ' ἔμφω πνευδαίμονα.

Ἐν τῇ Ἀγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ. αὐξέ'. Δεκεμβρίου θ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης καὶ περισπουδάστου
ἡμῖν Παναγιότητος

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλος πρόθυμος

† Ὁ Ἱεροσολύμων ΚΥΡΙΑΛΟΣ.

Παναγιώτατε, Θειότατε καὶ Σεβασμιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα Κύριε Κύριε Σωφρόνιε, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργε τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος. Τὴν σεβασμιοπόθητον ἡμῖν Αὐτῆς Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύουμεν.

Μετὰ τὴν προαποστολὴν τῆς πρὸ ἡμῶν ἀδελφικῆς ἀπαντήσεως εἰς τὴν προληφθεῖσαν σεβασμίαν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, ἐκδεδομένην τῇ α'. Ἰουλίου, ἥτις βέβαια περιῆλθε πρὶν ἤδη εἰς τὰς ἱερὰς χεῖρας Αὐτῆς, ἐλάβομεν ἔπειτα καὶ τὴν ἀπὸ ιβ'. τοῦ λήξαντος Νοεμβρίου ἐκδεδομένην σεβασμιοπόθητον ἡμῖν ἀδελφικὴν Αὐτῆς ἐπιστολὴν, μετὰ τῶν συναποστελλομένων δύο ἀντιγράφων, τῆς τε ἀπαντήσεως τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ Ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου Κούζα πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, καὶ τῆς αὐθις πρὸς Αὐτῆς ἀπαντήσεως πρὸς τὴν Α. Ὑψηλότητα. Πρὸ πάντων δὲ ὑπερησθέντες ἐπὶ τοῖς εὐκταίοις εὐαγ-

γελίοις τῆς πολυτίμου ἡμῖν θεοσυντηρήτου Αὐτῆς ὑγείας, ἀνέγνωμεν μετὰ προσοχῆς καὶ τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα· ἐνταυτῷ δὲ τὸν νοῦν ἐπιστήσαντες καὶ εἰς τὰ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἀντιγράφοις ἐμπεριεχόμενα, ἐνεκρίναμεν πληρέστατα ὅσα Συνδικῶς διεπράχθησαν ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τοῦ προκειμένου σπουδαιοτάτου ἀντικειμένου, καὶ λίαν κατὰλληλον καὶ ἀξιοπρεπεστέραν τῆς προλαβούσης εὐρίσκομεν αὐτὴν, καὶ σφωτέραν κατὰ τε τὰς ἐκτιθεμένας ἐννοίας καὶ τὸ ὕφος τὴν πρὸς τὴν Α. Ὑψηλότητα ἀπάντησιν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος. Καὶ καθὼς τὰς προλαβούσας Συνδικὰς παρ' Αὐτῇ πράξεις, διὰ τῆς προσταλείσης, ὡς ἀνωτέρω, ἀδελφικῆς ἡμῶν ἀπαντήσεως ἐπεδοκιμάσαμεν, οὕτω καὶ τὰ ἤδη γεγονότα πληρέστατα ἀναγνωρίζομεν, καθὼς σύμφωνα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς Κανόσι τῶν θεοφόρων Πατέρων βαδίζοντα· ὀφείλομεν γάρ, ὅπως οἱ πρὸ ἡμῶν ἀοίδιμοι ἐκεῖνοι Πατέρες προκινδυνεύοντες τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως ἠγωνίσαντο ὑπὲρ φυλακῆς τῶν ἱερῶν Κανόνων, παραπλησίως καὶ ἡμεῖς ἐπαγρυπνεῖν καὶ σπουδάζειν πρὸς ἀποσόβησιν πικρῆς νεωτερικοῦ ἀφορῶντος τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν καὶ ἱερῶν παραδόσεων καινοτομίαν ἢ καταπάτησιν ἢ παραμόρφωσιν, καὶ κατ' οὐδὲν ἐνδιδόναι, προσώποις οἰοισδήποτε χαριζόμενοι, ἢ προσκαίρων ὑλικῶν συμφερόντων ἕνεκα τὰ πατρῶα παρορᾶν· « πειθαρχεῖν γάρ δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις » τὰ θεῖα παρακελεύεται λόγια· καὶ, « εἰ ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην » τὸ τοῦ οὐρκανοβάμονος Παύλου θεόφθεγκτον.

Τούτοις δὴ καὶ ἡμεῖς ἅπασιν ἀπαρεγκλίτως στοιχοῦντες τοῖς θείοις Κανόσι καὶ ἱεραῖς παραδόσεσιν, ἐπικαλούμεθα τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν ὅπως ἐνισχύσῃ τὴν ἀγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν πρὸς τὸ ἀντέχειν εἰς τοιαύτας ἐπερχόμενας προσβολὰς τῇ δραστηρίῳ προστασίᾳ τῆς Ὑμετέρας θεοστηρίκτου Παναγιότητος, ἧς καὶ τὰ πανόλβια ἔτη ἐπιδαψιλευθείησαν ἄνωθεν ὅτι πλειστευδαίμονα, ὑγιαινά καὶ πανεύθυμα.

Ἐν Βηρυτῷ, τῇ ιε'. Δεκεμβρίου αὐξέ'.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ Σεβασμιωτάτης Ἡμῖν Παναγιότητος

Ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
καὶ ὅλος πρόθυμος

† Ὁ Ἀντιοχείας ΙΕΡΟΘΕΟΣ.

Παναγιώτατε, Θειότατε καὶ Σεβασμιώτατε Οἰκουμενικῇ Πατριάρχα!
Προσκυνητὲ Πάτερ καὶ Δέσποτα!

Ἀφ' οὗ κατὰ πρῶτον προσφέρω τῇ Ὑμετέρᾳ προσκυνητῇ μοι Παναγιότητι τὰ ταπεινά μου σεβάσματα, καὶ ἐξαιτήσωμαι τὴν ἐπιεικῆ Αὐτῆς συγγνώμην διὰ τὴν βραδύτητα, τὴν προσελθοῦσαν ἀσθενείας ἔνεκα, προάγομαι ἔπειτα ἀπαντῆσαι εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην τῆς πανσεβάστου μοι Παναγιότητος, ἐν ᾗ με ἀξιοῖ ἐκφράσαι καὶ γὰρ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην ἐπὶ τοῦ, ὡς μὴ ὥφειλεν, ἀναφυνέντος Ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος μεταξὺ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῶν διεπόντων τὰ τῶν Ἡνωμένων Ἡγεμονιῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας. Μέσῃν ὡς ἀληθῶς ἐπλήγην τὴν καρδίαν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἅμα τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἔγγραφα διεξελθὼν καὶ ἰδὼν τὴν ἐντεῦθεν προκύψασαν διχογνωμίαν. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐγγράφων δηλοῦται, ὅτι ἄλλο ἢ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία προϋτίθετο καὶ ἄλλο οἱ τὰ τῶν εἰρημένων Ἡγεμονιῶν διέποντες ἀπήτησαν· ἡ μὲν Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία προὔτρέπετο τοὺς ἐν τοῖς Νομοσχεδίοις τοῦ Ἡγεμόνος Α. Ἰωάννου Κούζα ἀντικανονικοὺς ὅρους διορθωθῆναι· ὁ δὲ Ἡγεμὼν ἀπήτησεν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μολδοβλαχίας, χωρὶς προηγουμένως συνεννοηθῆναι, ὡς εἰκὸς, μετὰ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· δυσχερὲς τῷ ὄντι καὶ λυπηρὸν τὸ ζήτημα, ἐὰν μὴ λυθῇ συνωδᾷ τῇ γνώμῃ τῆς Ἐκκλησίας· ἀλλ' οὕτω τῶν πραγμάτων προκεχωρηκότων, ἐγὼ οὕτε τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις ἔχω περὶ τοῦ ρηθέντος ζητήματος, οὐδὲ δύναμαι συμβουλευσαι τοὺς γεραροὺς καὶ ἐντρίβεις πηδαλιούχους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Σκάφους τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· τούναντίον μάστιγα, νομίζων ὅτι ἡ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησία πολλῶ ἑμοῦ ὠριμώτερον διασκεφθεῖσα, καὶ πολλῶ πλειοτέραν πείραν περὶ τὰ τοιαῦτα ἔχουσα, πρὸς δὲ καὶ τρίβων γενομένη ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἔσεται εἰς θέσιν, ὅπως ἀποφανθῇ σύμφωνα πρὸς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς Κανόνας τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας· τὴν δὲ ἐμβριθῆ αὐτῆς ἀπόφασιν ἀποδέχομαι καὶ γὰρ λίαν ταπεινῶς. Τοιαῦτα μὲν ἐγὼ, Παναγιώτατε καὶ προσκυνητὲ μου Δέσποτα! δεδύνημαι εἰπεῖν ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ζητήματος· ἡ δὲ προσκυνητῇ μοι αὐτῆς Παναγιότητι μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου πέποιθα,

ὅτι συγγνώμην παρέξει μοι, ὡς ἀπείρῳ εἰσέτι ὄντι τῶν τοιούτων ὑποθέσεων.

Ἐξαιτούμενος δὲ καὶ αὖθις τὰς παναγίας Αὐτῆς εὐχὰς, διχτελῶ ἐν πολλῇ ταπεινότητι καὶ βαθυτάτῳ σεβασμῷ.

Ἐν Λευκοσίᾳ Κύπρου. 1866 Ἰαννουαρίου 4.

Τῆς Ὑμετέρας Πανσεβάστου μοι Παναγιότητος
θεράπων καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς αὐτῆς προθυμότητος

† Ὁ Κύπρου ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

Τῷ Ἀγιωτάτῳ Σωφρονίῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης, Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

Τὸν ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἀδελφικὸν ἀσπασμόν.

Ἐκ τῆς ἀπὸ 4 Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους 1865 ἐπιστολῆς τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος ἔγνωμεν μετὰ βαθυτάτης θλίψεως περὶ τῶν ἀλγεῖνῶν πάσαις ταῖς ἐν τῇ οἰκουμενικῇ ὀρθοδοξίᾳ ἡνωμέναις Ἐκκλησίαις συμβάντων, ἅτινα διέσεισαν τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐὰν δὲ καὶ περ συμπάσχοντες τῇ διανοίᾳ ἀνεσάλημεν ὡς πρὸς τὸν λόγον καὶ τὴν ἐνέργειαν, ἀποδοτέον τὸ μὲν εἰς τὴν ἔλλειψιν ὀριστικῆς σαφηνείας ἐν τισὶ περιστάσει τῶν συμβάντων τούτων, τὸ δὲ εἰς τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ ὀρθόδοξον πνεῦμα τῶν λειτουργῶν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας θέλει ἀνανήψει, θέλει σταθῇ στερεὸν ἐπὶ τῆς φυλακῆς τῆς ἀρχαίας καὶ πατροπαράδοτου ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, θέλει ἀνυψώσει πειστικὴν φωνὴν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Κυβέρνησιν καὶ τὸ ἔθνος, καὶ ὅτι οὗτοι θέλουσι δεχθῇ ἀπὸ καρδίας τὴν φωνὴν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἥτις τῇ κοινῇ συμπράξει θέλει προφυλαχθῇ ἀπὸ τῶν νεωτερισμῶν, οἵτινες ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας.

Ἀλλὰ πρὸς νέαν ἡμῶν θλίψιν, ἡ ἐλπίς αὕτη διὰ τῆς περαιτέρω προαγωγῆς τοῦ ἔργου τούτου ὀλίγον ἐδικαιώθη, μᾶλλον δὲ ἀπήντησε τούναντίον· οὐ πολλοὶ ἐκ τῶν ἱεραρχῶν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας ἀντέταξαν, οὐχὶ

ἄνευ παθήματος, τὸν λόγον τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἐλέγχου. — Γενέσθω ἡ θυσία αὐτῶν εὐπρόσδεκτος τῇ θεῖᾳ κεφαλῇ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν! — Πρὸς δὲ τὴν ὑμετέραν, Ἀγιώτατε Δέσποτα, Ἐπιστολὴν καὶ τὴν Διαγνώμην τῆς περὶ Ἰμᾶς Συνόδου, ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδοβλαχίας δὲν νυδόκησε νὰ ἀπαντήσῃ ἐν εἰρηνικῇ διαθέσει, ἀλλ' ἀπεφάσισε, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν, «ἵνα καταπολεμήσῃ αὐτὴν διὰ τῶν ἀκαταμαχῆτων ὅπλων τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων.»

Ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις, κατὰ τὸ καθήκον τῆς κοινῆς καὶ ἀμοιβαίας διαφυλάξεως τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας τῶν Ἐκκλησιῶν, καθήκον ἡμῶν θεωροῦμεν ἵνα μαρτυρήσωμεν ὅτι ἡ ἐπιχειρηθεῖσα καταπολέμησις δὲν ἀνεφάνη νικηφόρος, καὶ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ κοσμικοῦ Ἀρχοντος σφετεριζόμενον δικαίωμα πρὸς τὸ ἐπιχειρῆσαι τοὺς ἐν τῇ νομοθεσίᾳ καὶ διοικήσει τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας νεωτερισμοὺς ἀποδεικνύεται ἐσσημένον νομικῆς βάσεως. Λεπτομερὲς δὲ ἔκθεσις τούτου ἐπισυνάπτεται τῇ παρούσῃ ἐν ἰδιαίτερά περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐπικρίσει.

Ἀναγνωρίζομεν ὅτι ἡ σύστασις νέας Συνόδου ἐχούσης ἐξουσίαν νομοθετικὴν καὶ διοικητικὴν ὑπερβαίνει τὸ μέτρον τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, καὶ ἀπαιτεῖ τὴν διάγνωσιν καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἀνωτάτης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Συνόδου καὶ ἰδίως τοῦ Πατριάρχου, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποῖου ἀνήκει ἡ συνιστώσα τὴν νέαν Σύνοδον Ἐκκλησίαν· πρόχειρα δὲ παραδείγματα τούτου ὑπάρχουσιν ἢ τε Σύνοδος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν καὶ ἢ τῶν Ἀθηνῶν.

Τὴν πρότασιν ὅτι: «ἐν τῇ Συνόδῳ προεδρεύει ἐν ὀνόματι τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ῥουμανίας ὁ Μητροπολίτης,» ἀναγνωρίζομεν ἀντικανονικὴν καὶ ἀντευαγγελικὴν (Λουκ. Ι'. 16. Ματθ. ΙΗ', 20.)· καθότι ὁ Μητροπολίτης καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Συνόδου συνεδριάζουσιν ἐν αὐτῇ ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων.

Ἀναγνωρίζομεν ἀντικανονικὸν τὸν διορισμὸν τῶν Ἐπισκόπων ὑπὸ μόνης τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας ἄνευ τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐκλογῆς· οἱ δὲ λαβόντες τοιοῦτον διορισμὸν οφείλουσιν ἵνα θέσωσιν ἑαυτοὺς ἐνώπιον τοῦ λ'. κανόνος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ μετὰ φόβου σκεφθῶσιν: ἀληθινὴν ἄρα γε δεχθήσονται καθιέρωσιν, ὥστε νὰ μεταδώσωσι ταύτην καὶ εἰς τὸ ποίμνιον;

Περιοριζόμεθα ἵνα καταδείξωμεν τὰς κυριωτέρας ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων πχρεκτροπὰς. Ἐὰν δὲ ἡ θεία χάρις δωρήσῃται τὴν ἐκ τούτων ἐπι-

στροφὴν εἰς τὴν ἀληθῆ ἐκκλησιαστικὴν ὁδὸν, τοῦτο θέλει καταδείξει τὴν διόρθωσιν καὶ τῶν λοιπῶν νεωτερισμῶν.

Ἀναμφιβόλως, Ἀγιώτατε Δέσποτα, δὲν ἐξηντλήθη ἡ ὑμετέρα πατρικὴ ἀγάπη πρὸς τε τὴν Μολδοβλαχικὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς. Δὲν θέλουσιν ἄρα εὑρεθῇ ἔτι μέσα ἵνα διὰ τοῦ λόγου τῆς ἀγάπης ταύτης καὶ τῆς πειθοῦς αἱ μὲν στερεοὶ ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ δικαίῳ ἐνισχυθῶσιν, οἱ κλονιζόμενοι στηριχθῶσιν, οἱ ἀποπλανηθέντες ἐπιστραφῶσιν, ἀναχθῇ δὲ τὸ ἔργον εἰς τὴν ὁδὸν τῶν εἰρηνικῶν συνδιασκέψεων, καὶ διατηρηθῇ τὸ ἀμετάβλητον τοῦ οὐσιώδους διὰ τινος συγκαταβάσεως πρὸς τὸ δυνατόν ἵνα παραχωρηθῇ;

Πεπείσμεθα ὅτι πρὸς εὐόδωσιν τούτου ὁ εὐσεβέστατος Αὐτοκράτωρ ἡμῶν θέλει διατάξει, ἢ καὶ διέταξεν ἤδη τὸ Ἰπουργεῖον Αὐτοῦ ὅπως διαβιάσῃ τῇ Μολδοβλαχικῇ Κυβερνήσει καλὰς καὶ εἰρηνικοὺς συμβουλὰς.

Τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καθικετεύομεν ὅπως τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ χάριτι διευθύνῃ τὰς πράξεις ἡμῶν μετὰ τῆς περὶ Ἰμᾶς Συνόδου πρὸς εἰρηνοποίησιν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας, καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ πνευματικοῦ τούτου μέλους τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ὑγιεῖ ἐνότητι μετὰ τοῦ μεγάλου σώματος τῆς ὀρθοδόξου οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰλικρινῶς δὲ ἐπευχόμενοι τῇ ὑμετέρᾳ Ἀγιότητι πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτηρίαν, διατελοῦμεν ἐν ἀδελφικῇ ἐν Χριστῷ ἀγάπῃ.

Τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος

εὐνούστατοι καὶ ἀφωσιωμένοι

Ἡ διοικοῦσα Σύνοδος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν.

Ὁ ταπεινὸς ΙΣΙΔΩΡΟΣ Μητροπολίτης Νοβογοροδίας καὶ Πετροπόλεως.

Ὁ ταπεινὸς ΑΡΣΕΝΙΟΣ Μητροπολίτης Κιέβου καὶ Γαλιτίας.

Ὁ ταπεινὸς ΦΙΛΟΘΕΟΣ Ἀρχιεπίσκοπος Τβέρης καὶ Κασίνου.

Ὁ ταπεινὸς ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ἀρχιεπίσκοπος Πολάτσκης καὶ Βιτέπσκης.

Ὁ ταπεινὸς ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ Ἐπίσκοπος Νιζεγορδίου καὶ Ἀρζαμάζου.

Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Β. ΜΠΟΖΑΝΩΦ.

Ἐν τῇ Βασιλευούσῃ πόλει τοῦ ἁγίου Πέτρου.

Τῇ 18 Φεβρουαρίου 1866.

Περὶ τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς πρὸς τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην ἀπαντητικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Μολδοβλαχίας.

Ὅταν ἐκκλησία τις βλέπῃ διαφωνίαν μεταξὺ δύο ἐκκλησιῶν μὴ λαβοῦσα μέρος εἰς ταύτην, ὀφείλει πρὸς διατήρησιν τῆς γενικῆς εἰρήνης καὶ ἐνότητος ἵνα προσενέγκῃ λόγους διαλλαγῆς, ἀποφεύγουσα ὅσον ἔνεστι τὰς ἀντιλογίας, καὶ διατηροῦσα οὕτω τὴν εἰρηνικὴν αὐτῆς θέσιν.

Ἀλλ' ὅταν ὁ Ἡγεμὼν τῆς Μολδοβλαχίας κηρύττῃ, «ὅτι ἀπωθεῖ τὴν Διαγνώμην τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως,» καὶ ἐπιχειρῇ, «ἵνα καταπολεμήσῃ αὐτὴν διὰ τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἀκαταμαχῆτων ὅπλων τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων,» τότε ὁ σκοπὸς τῆς εἰρηνεύσεως οὐδαμῶς ἄλλως ἐπιτυγχάνεται, εἰμὴ διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν καταπολεμεῖ ὁ Ἡγεμὼν.

1. Δὲν δυνάμεθα ἵνα μὴ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ Ἡγεμὼν «ἀπωθεῖ τὴν Διαγνώμην ἐξ ὀνόματος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ.»

Ὁ Κλῆρος (ἐξαίρουμένων ἴσως ὅχι πολλῶν) καὶ ὁ λαὸς δὲν ἀνέγνωσαν τὴν Διαγνώμην, καὶ δὲν ἐξέφρασαν τὴν ἑαυτῶν γνώμην περὶ αὐτῆς· ἂν δὲ ὁ Ἡγεμὼν ἐν τοῖς ζητήμασι τῆς πολιτείας καὶ τῆς Κυβερνήσεως δὲν δύναται ἄλλως ἵνα ἐκφέρῃ ἀπόφασιν ἐξ ὀνόματος τοῦ λαοῦ, εἰμὴ ἀφοῦ πληροφορηθῇ τὴν γνώμην αὐτοῦ διὰ τῶν νομίμων αὐτοῦ ὀργάνων, πολλῶ μᾶλλον προκειμένου περὶ θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων δὲν δύναται νὰ ἔχῃ δικαίωμα ἵνα ἐκφράσῃ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ γνώμην ἢ τὴν τοῦ ὑπουργείου αὐτοῦ ἐξ ὀνόματος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν.

2. Τὸν 34 Ἀποστολικὸν κανόνα ἀναγνωρίζει ὁ Ἡγεμὼν ὡς ἀρχὴν τῆς ἀνεξαρτησίας πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὀρθοδόξων λαῶν.

Ὁ Κανὼν οὗτος λέγει: «τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν.» Τοῦτο δὲ ἐννοεῖται περὶ τοῦ Μητροπολίτου τῆς Διοικήσεως, εἰς ὃν συνεκέντροῦτο ἡ κυβέρνησις τῶν ἐπὶ ἐκκλησιῶν καὶ ἐπισκόπων· ἀλλ' ὁ Ἡγεμὼν ἄνευ λόγου ἀ-

ποκόπτει τὸν κανόνα τοῦτον ἀπὸ τῶν ἐπομένων αὐτῷ Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, δι' ὧν κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν περιστάσεων τῆς οἰκουμένης ἐκκλησίας ἡ διοίκησις τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν καὶ μητροπολιτῶν συνεκέντροθῇ εἰς τοὺς Ἐξάρχους καὶ Πατριάρχας, ὡς ἀποδεικνύουσιν αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ κανόνες, ὧν ποιεῖται μὲν μνεῖαν ὁ Ἡγεμὼν, ἀλλ' ἀπεποιήθη ἐξετάσαι αὐτούς. (Δ'. Οἰκουμ. Συνοδ. καν. 9 καὶ 28).

3. Ἡ συνέχεια τοῦ γράμματος τοῦ Ἡγεμόνος ἀκουσίως ἐμφαίνει τὸ ἀσθενὲς τῆς γνώμης αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος· διότι, ἐὰν ἡ γνώμη αὕτη ἦν ἀδικηφιλονείκητος, ἤθελε καταδειχθῇ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὐδεμίαν ἤθελεν ἔχει ἀνάγκην ἵνα προσεπιφέρῃ ἀποδείξεις· ἀλλ' ὁ Ἡγεμὼν προβαίνων ζητεῖ ἱστορικὰς ἀποδείξεις, καὶ οὕτως ὑπερφαίνει ὅτι ἡ νομιζομένη παρ' αὐτοῦ κανονικὴ ἀρχὴ δὲν ἀποδεικνύει, ὅπερ προετίθετο ν' ἀποδείξῃ.

4. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος λέγει, ὅτι δυνάμει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος, οἱ πέρην τοῦ Δουναβέως Ρουμῶνοι καὶ Βούλγαροι ἀνέδειξαν πάλαι τὸ Πατριαρχεῖον Τορνόβου, ἵνα μὴ πέμπωνται αὐτοῖς ἐπίσκοποι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐνταῦθα δέον ἵνα λάβωμεν ὑπὸ σκέψιν πρῶτον, ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀρχαῖον· δεύτερον, ὅτι ὁ Ἀποστολικὸς κανὼν δὲν ἔδιδε δικαίωμα συνιστᾶν Πατριαρχεῖον· τρίτον, ὅτι κατ' αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ γράμματος προηγήθη τοῦτου ἡ ἐξάρτησις ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου· τέταρτον, ὅτι ἐὰν, μὴ θεωρουμένου τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος, ὑπῆρχεν αὕτη ἡ ἐξάρτησις ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου, πρὸς νόμιμον αὐτοῦ ἀνεξαρτησίαν ἀπῆρτετο νέον ἰδιαιτέρον δικαίωμα διὰ κανονικῆς τάξεως, ὁποῖον τὸ γράμμα δὲν ἀποδεικνύει· ὅθεν τὸ παράδειγμα τοῦ Πατριαρχείου τοῦ Τορνόβου δὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀνεξάρτητον τῆς Ρουμουνικῆς Μητροπόλεως.

5. Ὁ Ἡγεμὼν προῖκων ἐν τῷ γράμματι αὐτοῦ λέγει, ὅτι δυνάμει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος ὁ μέγας Δουξ Βασίλειος κατὰ τὸ 1447 δὲν ἠθέλησε νὰ λαμβάνῃ Μητροπολίτας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ κατέστησε Μητρόπολιν, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸς τὸν διορισμὸν Μητροπολίτου.

Πάντα ταῦτα δὲν ἔχονται ἀληθείας. Ὁ μέγας Δουξ Βασίλειος δὲν κατέστησεν ἐν Μόσχᾳ Μητρόπολιν· αὕτη ὑπῆρχε καὶ πρὸ αὐτοῦ· ἡ δὲ αἰτία τῆς μὴ παραδοχῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Μητροπολίτου δὲν ἦτον ὁ 34 Ἀπο-

στολικός κανών, ἀλλ' ἡ Φλωρεντινὴ ἔνωσις, ὑφ' ἧς μεμολυσμένος ὑπάρχων ὁ Μητροπολίτης Ἰσίδωρος δὲν ἐγένετο παραδεκτός ἐν Μόσχᾳ, καὶ ὑπὸ τῆς ὁποίας ἡμχυρώθη τότε καὶ ὁ θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν δὲ τοιαύταις περιστάσεσιν ἡ ἀνάγκη ἐπέτρεπε τῇ ῥωσικῇ Ἐκκλησίᾳ ἵνα ἐκλέξηται καὶ χειροτονήσῃ ἑαυτῇ Μητροπολίτην ἀνεξαρτήτως τῆς ὡς ἐκ τῆς ἐνώσεως ἀμαυρωθείσης Κωνσταντινουπόλεως· ἡ δὲ μαρτυρία ὅτι ὁ μέγας Δούξ ἀνέλαβε τὸν διορισμὸν Μητροπολίτου, ἐπ' οὐδεμιᾷ στηρίζεται βάσεως· ὁ μ. Δούξ δὲν ἐξέδωκε τοιοῦτον νόμον ὁποῖος ἐξεδόθη ἤδη ἐν τῇ Μολδοβλαχίᾳ. Ἐν Ῥωσσίᾳ ἐτηρήθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐκλογὴ συναινέσει καὶ ἐπικυρώσει τοῦ Ἡγεμόνος· ὥστε τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου Δουκὸς Βασιλείου οὔτε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μολδοβλαχικῆς ἐκκλησίας ἀποδεικνύει, οὔτε τοὺς νέους νόμους δικαιοῖ.

6. Παρακατιῶν ὁ Ἡγεμὼν λέγει· ὅτι δυνάμει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος, ὁ μέγας Δούξ Θεόδωρος Ἰβάνοβιτς τῷ 1589 κατέστησε Πατριαρχικὸν Θρόνον ἐν Μόσχᾳ.

Ἀλλὰ τὸ Πατριαρχεῖον ἐν Ῥωσσίᾳ συνέστη οὐχὶ δι' ἀπλῆς αὐθαριεσίας τοῦ μεγάλου Δουκὸς οὐδὲ διὰ πολιτικοῦ νόμου, ὡς φέρεται ἡ Μολδοβλαχικὴ Κυβέρνησις πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν, ἀλλὰ συνέστη κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τῇ εὐλογίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς Ἱεραρχίας· οὕτω καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Βασιλέως Θεοδώρου οὐδόλως ἀποδεικνύει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ χρησιμεύει πρὸς δικαίωσιν τῶν πράξεων τῆς Μολδοβλαχικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ πρὸς ἐνδειξιν τῆς κανονικῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ἐν περιπτώσει νέων διατάξεων, ἀποβλεπουσῶν τὴν Ἱεραρχίαν οἷαςδὴποτε μερικῆς ἐκκλησίας.

7. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος λέγει, ὅτι δυνάμει τοῦ 34 Ἀποστολικοῦ κανόνος ὁ μέγας Πέτρος τῷ 1721 ἀντικατέστησε τὸ Πατριαρχεῖον διὰ τῆς Συνόδου ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ προεδρείαν.

Ἐν οὐδεμιᾷ ἐπισήμῳ πράξει ἐρρέθη, οὔτε ἡδύνατο νὰ ρηθῇ, ὅτι ἡ Σύνοδος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν συνέστη δυνάμει τοῦ ρηθέντος κανόνος· ὁ κανὼν οὗτος λέγει περὶ τοῦ Μητροπολίτου τῆς Διοικήσεως, καὶ οὐχὶ περὶ Συνόδου· ἡ δὲ Σύνοδος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν συνέστη τῇ εὐλογίᾳ τῶν τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν. Ἐὰν δὲ ἡ Μολδοβλαχικὴ Κυβέρνησις ἐπεθύμει ἵνα μιμηθῇ τὸ παράδειγμα τοῦτο, ὥφειλεν ἵνα ἀποταθῇ πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, καὶ ἐξαιτήσῃται τὰς ὁδηγίας καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ πρὸς σύστασιν διατά-

ξεων, ἀφορωσῶν τὴν διαρρύθμισιν τῆς Μολδοβλαχικῆς Ἱεραρχίας. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν προεδρείαν ἢ τὸ πρωτεῖον (primauté), τοῦτο ἐν τῇ ῥωσικῇ Συνόδῳ ἀνήκει τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἐν δὲ τῷ διατάγματι τοῦ 1721 ἔτους, δι' οὗ ἐκοινοποιήθη εἰς τὸ Κράτος ἡ σύστασις τῆς Συνόδου, λέγεται, ὅτι « παρὰ τῆς Συνόδου δεῖ ζητεῖν τὴν τελειωτικὴν γνώμην, ἀποφασιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ πνευματικοῦ δικαίου. » Κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῆς Συνόδου συμπλήρωσιν τοῦ ἑαυτῆς κατὰστατικοῦ διὰ νέων ἄρθρων, μετριοφρόνως ἐξεφράσθη Πέτρος ὁ Α'. « ποιεῖν τοῦτο οὐχὶ ἄνευ τῆς ἡμετέρας συναινέσεως »

8. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος ἐξακολουθεῖ, ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους οἱ Ἕλληνες ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τῆς Ῥωσσίας.

Οὐδὲ τοῦτο τὸ παράδειγμα χρησιμεύει πρὸς δικαιολογίαν τῶν πράξεων τῆς σημερινῆς Μολδοβλαχικῆς Κυβερνήσεως. Τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον δι' ἰδίας αἰτίας ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ἵνα ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ ἦ ἀνεξάρτητος, ἢ ὅσον οἷόν τε ἦττον ἐξηρητημένη ἐκ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου· διὰ τοῦτο εἰ καὶ μὴ παρρυτῖκα, πρὸς σύστασιν ἰδίας Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἐζητήθη ἡ εὐλογία τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ ἡ συναίνεσις τῆς Συνόδου πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν, καὶ οὕτως ἡ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἔτυχε νομίμου ἐκκλησιαστικῆς ὑπάρξεως· ἡ δὲ νῦν Μολδοβλαχικὴ ἐκκλησία οὔτε ἔσχε τοιαύτας αἰτίας, οἷας εἶχεν ἡ Ἑλληνικὴ πρὸς ἀποχωρισμὸν αὐτῆς, οὐδὲ μετεχειρίσθη πρὸς τοῦτο τοιαῦτα νόμιμα μέσα.

9. Ὁ Ἡγεμὼν ἐπάγων τὴν 131 Νεαράν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν ἣ ἀπαριθμοῦνται οἱ εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑποκείμενοι ἐπίσκοποι, ἐξάγει τὸ ἐξῆς συμπέρασμα. Ἡ παράλειψις τῆς Τραϊκινῆς Δακίας ἢ ὑπερχαλπίας (νῦν Ῥουμουνίας) δὲν μᾶς δεικνύει ἄρα γε ἀρκούντως, ὅτι ἀπ' ἐκείνης ἀκόμη τῆς ἐποχῆς ἡ ἐπαρχία αὕτη εἶχε μείνει ἀνεξάρτητος;

Δὲν ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ἐναργῶς πόθεν προέκυψε καὶ τί σημαίνει ἡ παράλειψις ἐνὸς ὀνόματος· προσεκτέον δὲ εἰς τὰς λέξεις: « ἀπ' ἐκείνης ἀκόμη τῆς ἐποχῆς » αἵτινες ἀποδεικνύουσιν, ὅτι μέχρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἡ Ῥουμουνία ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον· ἐξαρκεῖ ἄρα πρὸς κατάργησιν τοῦ Δικαίου τούτου ἡ παράλειψις ἐνὸς ὀνόματος ἐκ τοῦ πολιτικοῦ ἐγγράφου; ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Ἀκριδῶν πρὸς τὸν Στέφανον Ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας τῷ 1456, ὅ,τι καὶ ἂν περιέχῃ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, δὲν δύναται

ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἀποχρῶσα βάσις πρὸς λύσιν τῆς παρούσης ὑποθέσεως.

10. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Μολδοβλαχικῆς ἐκκλησίας τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος προσεπιφέρει πρᾶξιν τινὰ τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥς γίνεται μνεία καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Συνόδου τῆς Μολδαβίας τῆς α'. Ἰανουαρίου 1752, δι' ὧν ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐπεκυρώθη ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ Μητροπολίτου τῆς Μολδαβίας δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος κατὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν Ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον τὸν ἀγαθὸν παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ἐπιχείρημα σκοτεινόν· ἡ πρᾶξις ἀποδίδεται ὅτε μὲν εἰς ἀπόφασιν τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις οὐδαμοῦ φαίνεται, ὅτε δὲ εἰς διάταγμα τοῦ Αὐτοκράτορος· ὡς βάσις δὲ τῆς πράξεως ἐτέθη ἡ παράκλησις τοῦ υἱοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἡ δὲ τῆς Μολδαβίας Σύνοδος τῷ 1752, ἐστὶ μαρτυρία μεταγενεστέρα, ὥστε δὲν καταδεικνύεται τί λέγει αὕτη ῥητῶς.

11. Ὁ Ἡγεμὼν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Μητροπολίτου τῆς Μολδαβίας ἐπικαλεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἡγεμόνος Δημητρίου Καντεμίρου, ἐκδοθεῖσαν τῷ 1711.

Τί δὲ λέγει αὕτη;—Ἐκδοσις Μόσχας 1789. σελ. 363 καὶ ἐφεξῆς· « Ἡ καθιέρωσις τῶν Μητροπολιτῶν τῆς Μολδαβίας ἀπ' αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ θρόνου τούτου μέχρι τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου ἐγένετο διὰ χειρὸς τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ἀλλὰ τότε ἐπειδὴ ὁ Μητροπολίτης ἦν ἄνθρωπος ἰδιότροπος, καὶ ἔχων μικρὰν γνῶσιν τῆς ἁγίας Γραφῆς, διὰ τὴν ὑποσχεθεῖσαν αὐτῷ τιμὴν τοῦ ἐβδόμου θρόνου, καὶ τὴν ἄλλην προταθεῖσαν αὐτῷ τιμὴν παρὰ τοῦ Πάπα, ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ σὺν αὐτῷ ἀποσταλέντος πρέσβεως παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀγαθοῦ, Ἡγεμόνος Μολδαβίας, ὑπέγραψε πάσας τὰς ψευδεῖς καὶ ἀπατηλὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου. Ἀλλὰ μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς δὲν ἐτόλμησεν ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς Μολδαβίαν. Τότε Μάρκος ὁ ἐπίσκοπος Ἐφέσου τὸν ἐκυτοῦ ἀρχιδιάκονον, Βούλγαρον τὸ γένος, ἄνδρα λίαν ἐγνωσμένον ἐπὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ὀρθοδοξίᾳ, κητέστησε Μητροπολίτην Μολδαβίας· καὶ ἐπειδὴ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἡσπάσθη τὴν ἐναντίαν μερίδα, προσέταξεν (ὁ Μάρκος) τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ ἵνα λάβῃ τὴν ἐπικύρωσιν παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀχριδῶν. Ἐκτοτε δὲ μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος οἱ Μητροπολῖται τῆς Μολδαβίας ὤφειλον ἵνα λαμβάνωσι τὴν ἐκυτῶν ἐπικύρωσιν παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀχριδῶν. » Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ Μητροπολίτης τῆς Μολδαβίας μετὰ τὴν

ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον δὲν ἔλαβε τὴν ἐπικύρωσιν αὐτοῦ οὐχὶ δικαιώματι ἰδίας ἀνεξαρτησίας, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης, διότι ὁ Πατριάρχης δὲν ἦτον ὀρθόδοξος· οὐδὲ Μάρκος ὁ Ἐφέσου ἀνεγνώρισε τὸν Μητροπολίτην τῆς Μολδαβίας ἀνεξάρτητον, ἀλλ' ὑπέταξεν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης τῷ Πατριάρχῃ Ἀχριδῶν. Ἀκολούθως ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιος ὑπέμνησε τῷ Ἡγεμόνι τῆς Μολδαβίας Βασιλείῳ περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ θρόνου αὐτοῦ· ὁ δὲ Βασίλειος ἐνδοὺς εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου γραφόμενα, διέταξεν ὥστε ἕκτοτε καὶ ἐφεξῆς ὁ Μητροπολίτης τῆς Μολδαβίας νὰ μὴ λαμβάνῃ παρ' οὐδενὸς ἄλλου τὴν ἐπικύρωσιν αὐτοῦ, εἰμὴ παρὰ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἡ διάταξις αὕτη ἐπεκυρώθη μετ' οὐ πολὺ ἐν τοπικῇ Συνόδῳ συγκροτηθείσῃ ἐν Ἰασίῳ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἡγεμόνος κατὰ τῶν εἰκονομάχων καὶ ἄλλων τότε αἰρετικῶν, τῇ συναινέσει καὶ ὑπογραφῇ πάντων τῶν Πατριάρχων καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀχριδῶν. » Ἐφεξῆς ἐν σελ. 367, ὁ Καντεμίρης ἀντιφάσκων πρὸς τὴν ἄνω ρηθεῖσαν συνοδικὴν ἀπόφασιν ἄδελον τοῦ βασιζόμενος, λέγει περὶ τοῦ Μητροπολίτου Μολδαβίας· « αὐτὸς καὶ τοι μὴ φέρων τὸ ὄνομα Πατριάρχου, ἀλλ' οὐδενὶ ἐξ αὐτῶν ὑπόκειται· » καὶ περαιτέρω· « Τρεῖς ἐπίσκοποι Μολδαβοὶ ἐκτελοῦσι τὴν χειροτονίαν τοῦ Μητροπολίτου. » Ὅπως συμβιβάσωμεν τὴν πρὸς ἐκυτὸν ἀντίφασιν τοῦ ἱστορικοῦ, δεόν ἵνα ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ τελευταία αὐτοῦ μαρτυρία ἐξεικονίζει ἀuthairétως οἰκειοποιηθεῖσαν παρὰ τοῦ Μητροπολίτου θέσιν, ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου Δικαίου καὶ τῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως.

12. Τὸ γράμμα ἐπικαλεῖται τὸν νομοκάνονα τοῦ Ἀριστηνοῦ, τυπωθέντα τῷ 1652.

Ἀλλὰ δὲν λέγει τίς ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ ἐπικυροῖ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μολδοβλαχικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τίνος ἐρείδεται, καὶ διὰ τοῦτο ἡ μαρτυρία αὕτη οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν.

13. Ἀναφέρει τὸ φερμάνιον τοῦ Ἀπτοῦλ Χαμίτ τῷ 1783.

Λυπηρὸν τὸ βλέπειν, ὅτι θέλουσιν ἵνα ὑποστηρίξωσι τὴν ἱεραρχικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐκκλησίας διὰ φερμανίου Μωαμεθανοῦ Μονάρχου.

14. Ὁ Ἡγεμὼν γράφει « οἱ ὀργανικοὶ νόμοι ἀμφοτέρων τῶν Ἡγεμονιῶν ἐπεκύρωσαν τὸ πανάρχαιον ἔθος τῆς ἡμετέρας χώρας, τοῦ νὰ ἐκλέγωνται οἱ Μητροπολῖται καὶ οἱ ἐπίσκοποι ὑπὸ ἐκτάκτων ἐθνοσυνελεύσεων, συντεθειμένων ἐκ τοῦ ἀνωτάτου Κλήρου καὶ τῶν Ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ. »

Μενέτω τοῦτο ἀδιὰφιλονείκητον· ἀλλὰ τούτου δοθέντος, ὁ Ἡγεμὼν ἐάν

θέλη νὰ ἦνε σύμφωνος πρὸς ἑαυτὸν, ὀφείλει νὰ καταργησῇ τὸν περὶ ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου νόμον, καὶ ν' ἀποδώσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸν Κλῆρον καὶ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ.

15. Ὁ Ἡγεμὼν φρονεῖ, ὅτι εὖρε νέαν μαρτυρίαν περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Μολδοβλαχικῆς ἐκκλησίας ἐν ἰδιαιτέρῳ τινὶ γεγονότι ἐν καιρῷ τῶν διωγμῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς Τρανσυλβανίας· ἐπειδὴ ὁ μοναχὸς Ἀθανάσιος δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐπιτύχῃ τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτονίας, ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ὠδήγησεν αὐτὸν ἵνα ὑποταγῇ τῷ ἐξάρχῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας, ἦτοι τῷ Μητροπολίτῃ τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἡ ἐξαιρετικὴ ὁμοῦς αὕτη περίστασις δὲν ἀποτελεῖ νόμον. Ὁ Πατριάρχης δὲν ἔδωκεν ἄδειαν δυνάμει δικαιώματος, ἀλλὰ συμβουλὴν ἐξ ἀνάγκης. Προσέτι ὁ Πατριάρχης δὲν ἐχορήγησε τῷ Μητροπολίτῃ τοῦ Βουκουρεστίου τὸ δικαίωμα τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως ἐν τοῖς συμπίπτουσι ζητήμασιν, ἀλλὰ συνεβούλευσεν αὐτὸν ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων.

16. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος ἐρωτᾷ: πότε καὶ πῶς ἀνεδείχθη ἡ κυρίαρχία τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς Μολδοβλαχικῆς.

Ἡ περὶ τούτου ἀπάντησις ἀνήκει ἰδίως τῷ Παναγιωτάτῳ Πατριάρχῃ· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρόντι δύναται νὰ εὕρεθῇ ἀπάντησις τούτου, ἐν ταῖς γενομέναις ἀνωτέρω παρατηρήσεσι.

17. Ἴνα δὲ δικαιώσῃ ὁ Ἡγεμὼν τὴν ἐν τῇ Συνόδῳ εἰσαγωγὴν τῶν λαϊκῶν λέγει ἐν τῷ γράμματι: «ὁ ἅγιος Κυπριανὸς οὐδὲν ἠρέσκετο νὰ πράττῃ χωρὶς νὰ συμβουλευῇται καὶ τὸν λαόν.»

Παράδοξον συμπέρασμα! ὁ ἅγιος Κυπριανὸς ἠρέσκετο ἵνα συμβουλευῇται τὸν λαόν· ἄρα ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ λαοῦ ἐν τῇ Συνόδῳ ἐστὶν ἐκκλησιαστικὸς νόμος καὶ δίκαιον.

18. Ἔτερον ἐπιχείρημα περὶ τοῦ αὐτοῦ· ὁ ἀποβληθεὶς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Νήφων πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνωμαλιῶν ἐν Βλαχία, συνεβούλευσε τὴν συγκρότησιν Συνόδου, ἐν ἣ παρήσαν ὁ Ἡγεμὼν καὶ οἱ ἄρχοντες, ὁ δὲ Νήφων ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν ἐδίδασκε τὴν πίστιν.

Ἀλλ' ἡ ἐξαιρετικὴ περίστασις δὲν ἀποδεικνύει τὸ γενικὸν δίκαιον, καὶ ἡ παρουσία τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν τῇ Συνόδῳ πρὸς ἀκρόασιν τῆς διδασκαλίας τῆς πίστεως δὲν καθιστᾷ αὐτοὺς μέλη τῆς Συνόδου.

19. Ἐναντίον τῆς γνώμης τοῦ Πατριάρχου, ὅτι ὁ Ἡγεμὼν δὲν ἔχει δικαίωμα ἵνα συγκαλῇ Σύνοδον, ὁ Ἡγεμὼν λέγει, ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος συνεκάλεσε τὴν Α'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ προήδρευσε ἐν αὐτῇ.

Ὡς πρὸς τοῦτο ἠδύνατο ἴσως νὰ σκεφθῇ, ὅτι ὁ ἱσαπόστολος καὶ μέγας αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἀξίζει τι πλεόν, ἢ ὥστε νὰ συγκριθῇ πρὸς Μολδοβλάχον Ἡγεμόνα· ὁ Μ. Κωνσταντῖνος προήδρευσε μὲν τιμητικῶς ὡς Βασιλεὺς, ἀλλὰ κυρίως ἡ προεδρεία ἐν ταῖς ἐργασίαις τῆς Συνόδου ἀνῆκε τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ἐπισκόπων.

20. Τὸ γράμμα ἀναφέρει τὴν 137 καὶ 6 νεαράν, αἵτινες μαρτυροῦσι τὸ δικαίωμα τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος κατὰ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν σχέσεις· ἀλλὰ τὸ παράδειγμα τῆς τότε Αὐτοκρατορίας οὐδεμίαν ἐπιδέχεται σύγκρισιν πρὸς τὰ γεγονότα ἐν τῇ νῦν ἡγεμονείᾳ τῆς Μολδοβλαχίας· αἱ δὲ νεαραὶ συνιστῶσι πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπαρχόντων ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, ἀλλ' οὐχὶ νεωτερισμοὺς ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει.

21. Πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Ἡγεμὼν ἔχει δικαίωμα ἵνα συγκαλῇ Σύνοδον, ὁ Ἡγεμὼν ἀναφέρει ἐν τῷ γράμματι τὸ παράδειγμα τοῦ Ἡγεμόνος Βασιλείου συγκαλέσαντος τῷ 1642 Σύνοδον, ἐν ἣ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἡγεμόνος ἐλθὼν ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Πορφύριος προήδρευσε.

Ἐὰν δὲ διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Πατριάρχης οὐ κατέκρινε τὴν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος συγκαλέσιν τῆς Συνόδου, ἔτι μᾶλλον ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ἡγεμὼν καὶ ἡ Σύνοδος ἀνεγνώριζον τὴν ἐαυτῶν ἐξάρτησιν ἐκ τοῦ Πατριάρχου· ἀλλὰ τὸ γράμμα λανθάνεται, ὀνομάζον Πατριάρχην τὸν Πορφύριον, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἦν Μητροπολίτης Νικαίας, ἀποσάλεις παρὰ τῆς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν ἐν Ἰασίῳ Σύνοδον.

22. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος ζητεῖ ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν συμβουλευτικὴν θέσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν ταῖς συζητήσεσι τῆς Συνόδου.

Ἀλλ' ὅπερ κυρίως χρήζει δικαιολογίας ἐστὶ τοῦτο, ὅτι κατὰ τοὺς νέους νόμους οἱ ὑπουργοὶ ἄνευ τῆς μετὰ τῆς Συνόδου συσκέψεως ἐκλέγουσι τὸν ἐπίσκοπον καὶ παρουσιάζουσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἡγεμόνα πρὸς ἐπικύρωσιν· πῶς δὲ δικαιολογεῖ τοῦτο; ἀναφέρων τὸν διοργανισμόν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωσικῆς Συνόδου.

Ἐν Πετροπόλει, λέγει, τὰ μέλη τῆς Συνόδου διορίζονται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶ πᾶν ἄλλο ἢ ψῆφος ὑπουργῶν ἐν τῇ Συνόδῳ· ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡγεμὼν ὁμιλεῖ ἐνταῦθα περὶ πράγματος, ὅπερ ἀδύνατον νὰ ἡ ἱκανῶς γνωστὸν εἰς αὐτόν. Ἡ πρόσκλησις τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Ῥωσσίας κοινοποιεῖται δι' Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος. ἀλλὰ πρὸς τοῦτο λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἄνευ ἐπισημότητος ἡ γνώμη τοῦ προεξάρχοντος μέλους καὶ ἄλλων πρεσβυτέρων μελῶν, ἐπομένως τὸ πρᾶγμα γίνεται τῇ γνώσει καὶ συναινέσει τῆς Ἐκκλησίας. Τῇ δὲ Μολδοβλαχικῇ Κυβερνήσει ὠφελιμώτερον ἤθελεν εἶσθαι, ἐὰν ἔσρεφε τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς πρᾶγμα μᾶλλον γνωστὸν εἰς αὐτήν, τοῦτέστιν, ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐπισκόπων ἐκτελεῖται ἐν συνεδριάσει τῆς Ῥωσσικῆς Συνόδου, μετὰ προηγουμένην δέησιν. Ἰδοὺ τί ἡδύνατο νὰ δανεισθῇ παρὰ τῆς Ῥωσσικῆς Συνόδου ἡ Μολδοβλαχικὴ Κυβέρνησις.

Ἐν Ἀθήναις, λέγει, οἱ ἐπίσκοποι προσκαλοῦνται εἰς τὴν Σύνοδον περιοδικῶς διὰ βασιλικοῦ διατάγματος.

Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ταῦτο πρὸς τὴν ψῆφον τοῦ ὑπουργοῦ ἐν τῇ Συνόδῳ καὶ πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχιερέων ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν. Οἱ ἐπίσκοποι ἔχοντες ἤδη ἐνεργεῖα τὸν βαθμὸν τοῦτον, προσκαλοῦνται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν εἰς Ἀθήνας, ἵνα λάβωσι μέρος εἰς τὴν Σύνοδον, καὶ τοῦτο περιοδικῶς. Κατὰ τοῦτο ἡ ἐνεργεῖα αὕτη τοῦ βασιλέως φαίνεται μόνον ὡς διατύπωσις καὶ οὐχὶ ὡς ἐξουσία ἐπὶ τῶν ἱεραρχικῶν πράξεων.

Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος λέγει, ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ μέγας Πέτρος ἐξέδωκαν ἐκκλησιαστικοὺς νόμους, ἐγκριθέντας παρὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ὑπάρχει διφορὰ μετὰ τῶν πράξεων ἐκείνων καὶ τῶν Μολδοβλαχικῶν πράγματων, καθ' ὅσον ἐκεῖναι ἐνεκρίθησαν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ μέγας Πέτρος ἐξητήσατο τὴν εὐλογίαν τῶν Πατριάρχων, ἡ δὲ Μολδοβλαχικὴ Κυβέρνησις οὐδ' ἀπετάθη ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

23. Τὸ γράμμα τοῦ Ἡγεμόνος λέγει, ὅτι ἡ Δακικὴ ἐκκλησία οὐδέποτε ἠκολούθησε κατὰ γράμμα τὸν Α'. Ἀποστολικὸν κανόνα.

Τόσῳ χεῖρον δι' αὐτήν, εἶγε ἀληθεύει τοῦτο· ἀλλ' εἶναι ἀληθέστερον, ὅτι αὕτη ἠκολούθησε τὸν κανόνα τοῦτον, τοῦτέστιν ἐξετέλει τὴν χειροτονίαν τῶν ἐπισκόπων διὰ τριῶν ἢ δύο ἐπισκόπων, ἐπειδὴ περὶ τούτου ῥητῶς ἀποφίνεται ὁ Α'. Ἀποστολικὸς κανὼν.

24. Ὁ Ἡγεμὼν λέγει, ὅτι παρ' αὐτοῖς εἰς πλησιέστατον ἡμῖν χρόνον διὰ νομοθεσίας (πότε καὶ τίνας;) καθωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς (τῶν ἐ-

πισκόπων) ἐν ἐκτάκταις συνελεύσεσι συγκειμέναις ἐξ ἐπισκόπων καὶ ἐπισήμων πολιτῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου.

Διὰ τῶν λόγων τούτων αὐτὸς οὗτος ὁ Ἡγεμὼν καταδικάζει τοὺς νέους αὐτοῦ νόμους, τοὺς ἀνατιθεμένους τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπισκόπων εἰς τοὺς ὑπουργοὺς, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Σύνοδον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου.

25. Ὁ Ἡγεμὼν ἀναφέρει τὰς νεαράς 123 καὶ 137 κατὰ τὸ 564 ἔτος περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων παρὰ τοῦ Κλήρου καὶ τῶν Προϋχόντων.

Περὶ τῆς σημασίας τῶν νεαρῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Κράτει ἐρρέθη ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθμ. 20. προσέτι καὶ αἱ νεαραὶ αὗται ἀποδίδουσι τὴν κυριωτέραν ἐνεργεῖαν εἰς τὸν Κλήρον.

26. Ἀναφέρει τὸν 6 κανόνα τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου καὶ τὰς ἐρμηνείας τοῦ 3 κανόνος τῆς Ζ'. οἰκ. Συνόδου, καὶ τὸν 61 Ἀποστολικόν.

Ἐν τῷ Κανόνι τῆς Σαρδικῆς ἐρρέθη· «ἐὰν τὰ συναθροισθέντα πλήθη παρακαλοῖεν γίνεσθαι τὴν κατάστασιν τοῦ παρ' αὐτῶν ἐπιζητουμένου ἐπισκόπου κτλ.» Τοῦτο ἀφορᾷ μίαν περίπτωσιν καὶ οὐδόλως ἀποτελεῖ καθαρὸν κανόνα. Ὁ 3 κανὼν τῆς Ζ'. Οἰκουμ. Συνόδου, καταδικάζει τὴν παρὰ τῶν Ἀρχόντων ἐκλογὴν τῶν ἐπισκόπων, καὶ ἀπαιτεῖ ὅπως ἡ ἐκλογὴ αὐτῶν γίνηται ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων, οὐδεμίᾳ δὲ ἐρμηνείᾳ δύναται ἵνα μεταβάλλῃ αὐτὸν ὑπὲρ τῶν νέων Μολδοβλαχικῶν νόμων· ἡ δὲ μνεῖα τοῦ 61 Ἀποστολικοῦ κανόνος ἐγένετο ἐσφαλμένως.

27. Ὁ Ἡγεμὼν φρονεῖ ὅτι ἡδύνατο νὰ βασιζῆται ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωσήφ Β'. ὅστις τῷ 1786 διώρισε τὸν ἐπίσκοπον Τζερνοβίτζης.

Λυπηρὸν καὶ ἀνοίκειον στήριγμα! Ὁρθόδοξος Ἡγεμὼν θέλει ἵνα στηρίξῃ τὸ ἑαυτοῦ δικαίωμα εἰς πρᾶξιν ἑτεροδόξου μονάρχου ἐνεργήσαντος παρὰ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ.

28. Τὸ ὑποβάλλειν ἐπίσκοπον ἐπὶ ἐγκλήμασιν εἰς κοσμικὸν δικαστήριον πρέπει ἵνα βασιζῆται οὐχὶ εἰς τὰς νεαράς τῆς ποτὲ Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ γενικοῦ δικαιώματος τῆς ἐξουσίας τοῦ Κράτους.

Ἐνταῦθα κυρίως ὑπάρχει ἀναγκαῖα ἡ διαζολὴ τῶν πταισμάτων ἀπὸ τῶν ἐγκλημάτων, ὅπως μὴ καταβιβάζωνται οἱ ἐπίσκοποι δι' ἀσημάντους κατηγορίας ἢ συκοφαντίας ἐκ τῶν Θρόνων εἰς τὴν εἰρκτήν.

29. Ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα ἅτινα ἐπεσωρεύθησαν ἐν τῷ ἀπαντητικῷ γράμματι τοῦ Ἡγεμόνος ὑπὲρ τῶν νέων

Κανονισμῶν τῆς Μολδοβλαχικῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος δὲν εἶναι ἀκριβῆ καὶ δὲν ἔχουσιν ἀποχρῶσαν ἰσχὺν, τινὰ δὲ καὶ στρέφονται ἐναντίον αὐτοῦ.

30. Ἡ ἔρευνα αὕτη ἐθεωρήθη ἀναγκαία ἐν γένει μὲν πρὸς μαρτυρίαν τῆς ἀληθείας, ἐν μέρει δὲ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τῶν Ῥωσικῆν ἱεραρχίαν καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς, αἵτινες ἐν τῷ γράμματι τοῦ Ἡγεμόνος ἐκτίθενται ψευδῶς καὶ πικραμεμορφωμένως.

(ὕπογρ.) ΙΣΙΔΩΡΟΣ Μητροπολίτης Νοβογοροδίας καὶ Πετροπόλεως.

Τῷ Παναγιωτάτῳ θειοτάτῳ καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
Κυρίῳ Κ. Σωφρονίῳ.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν ἐν Χριστῷ τῷ
Θεῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν εὐσεβῶς ἀπονέμει.

ὑποδεξάμενοι ἀσμένως καὶ μετὰ σεβασμοῦ τοῦ προσήκοντος τὰ Πατριαρχικά γράμματα τῆς α'. Ἰουλίου καὶ τῆς δ'. Νοεμβρίου τοῦ παρεληλυθότος ἔτους σὺν τοῖς ἐπισυνημμένοις αὐτοῖς περὶ τῆς κατὰ τὰς Παριστρίας Ἡνωμένας Ἡγεμονίας ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, μετὰ σπουδῆς οὐ τῆς τυχούσης ἀνέγνωμεν αὐτά· γνόντες δ' ἐξ αὐτῶν ὅτι ὁ πεπτωκὼς ἤδη ἡγεμὼν τῶν χωρῶν τούτων, οὐ μόνον ἐκήρυξεν αὐτογνώμονως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς προηγουμένης συγκαταθέσεως τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ἀνεξάρτητον τὴν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ὑπαγομένην ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰς μεταρρυθμίσεις διὰ νόμων εἰσήγαγεν, αἵτινες τείνουσι λεληθότως εἰς τὸ διασεῖσαι τὰς βάσεις τῆς πατροπαράδοτου εὐσεβείας τοῦ ὀρθοδόξου Ῥουμουνικοῦ λαοῦ διὰ τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ ἐκεῖ ἱεροῦ κλήρου ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, καὶ διὰ τοῦ ὑπ' αὐτῆς σφετερισμοῦ τῶν πνευματικῶν δικαιωμάτων, καὶ διὰ παντοίας ἄλλης πρὸς ἀντικανονικὰς καινοτομίας προσπαθείας ἐπὶ ψυχικῇ βλάβῃ τοῦ ὀρθοδόξου ἐκείνου λαοῦ, κατελήφθημεν ὑπὸ βαρείας θλίψεως καὶ σφοδρᾶς ἀλγηδόνος. Καί γε οὐκ ἀπεικότως, Παναγιώτατε Πατριάρχα καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ, προκειμένου περὶ καινοτομιῶν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ καὶ διαρρήξεως τῶν κανονικῶν ἱερῶν δεσμῶν τῶν συνδεόντων ἑκπαλαι σωτηριωδῶς τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην μετὰ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ παρεκλήθημεν τῷ πνεύματι καὶ τὴν θλίψιν ἡμῶν ἐμετριάσαμεν πληροφορηθέντες συγχρόνως ἐκ τῶν ἰδίων Πατριαρχικῶν γραμμάτων τὰ ἅπερ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὡς μήτηρ φιλόσοργος καὶ πνευματικὴ φύλαξ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Πατρικῶν θεσπισμάτων, θεόθεν ὁδηγηθεῖσα ἔλαβεν ἐν τῇ προνοίᾳ καὶ τῇ συνέσει αὐτῆς πρόσφορα μέτρα, ἀπευθύνασα διὰ τῆς Ἰμετέρας Παναγιότητος τὰς δεούσας παρατηρήσεις καὶ παραινέσεις εἰς τὸν εἰρημένον ἡγεμόνα καὶ τὰς ἐκεῖ ἐκκλησιαστικὰς ἀρχάς, ἀποδοκιμάσασα τὰ γενόμενα ἀντικανονικῶς, καὶ ἐξενεγκοῦσα κατὰ τῶν διαπραχθεισῶν μεταρρυθμίσεων τὴν καταδικαστικὴν αὐτῆς ψῆφον, ὅπως οὕτως ἐπανορθώσῃ τὰ μὴ καλῶς γενόμενα καὶ προφυλάξῃ τὸ ἐκεῖ πλήρωμα τῶν πιστῶν ἀπὸ πάσης θρησκευτικῆς βλάβης.

Ἡ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εὐροῦσα τὰ μέτρα ταῦτα τῆς μητρὸς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ὄντως σωστικὰ καὶ ταῖς περιστάσεσι σύμφωνα, μὴ δυναμένη δὲ ἐξυρεῖν καὶ προβαλεῖν ἕτερα τούτων κρείσσονα, ἀνέβαλε μὲν τὴν καθήκουσαν ἀπάντησιν αὐτῆς, ὕψωσε δ' ἐν ταπεινώσει καρδίας χεῖρας ἱκέτιδας πρὸς τὸν πανοικτίρμονα Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν χορηγὸν τῆς κοσμοσωτηρίου εἰρήνης, θεμελιωτὴν δὲ καὶ προστάτην τῆς ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπαγγελίαν μετ' αὐτῆς ὄντα καὶ ἐσόμενον μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος, ὅπως ἐν τῇ θείᾳ αὐτοῦ παντοδυναμίᾳ καὶ τῷ ἀφάτῳ ἐλέει φωτίσῃ τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως αὐτοῦ τοὺς διέποντας τὰ τῶν προμνησθεισῶν ἡγεμονιῶν, καὶ ὁδηγήσῃ εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν ἡμαρτημένων, τὴν δ' ἐκκλησίαν αὐτῶν διατηρήσῃ ἀδιάσειστον εἰσαεὶ καὶ στερρόως ἐχομένην τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν κανόνων καὶ τῶν πατροπαράδοτων ἱερῶν παραδόσεων, ἐπαναγάγῃ δὲ τὴν εἰρήνην αὐτοῦ τὴν ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν μεταξὺ φιλοσόργου μητρὸς καὶ προσφιλῶν τέκνων· τῇ δὲ Ἰμετέρᾳ Παναγιότητι, ἣν ὡς παντογνώστης καὶ προνοητὴς ἐξελέξατο ἐν καιροῖς χαλεποῖς ἄξιον ἡγήτορα τοῦ πνευματικοῦ τῆς Ἐκκλησίας σκάφους καὶ ἔθετο ἐπὶ τὴν ὑψηλὴν πνευματικὴν σκοπιὰν ἄγρυπνον φύλακα καὶ γενναῖον προασπιστὴν τῶν καθεστώτων τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, χαρίσεται ὑγίαν διὰ βίου ἀμετάπτωτον καὶ ἀνάλογον ἰσχὺν τοῖς προκειμένοις ἐπιμόχθοις ἀγῶσι. Καὶ δὴ ἡ Σύνοδος τῆς Ἱερμῆ πίστει καὶ τῇ πρὸς Θεὸν ἐλπίδι ἐρειδομένη, πέποιθεν ὅτι αἱ ὀρθαὶ καὶ ἔλλογοι παρρηρήσεις καὶ νοουθεσίαι τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς πολιτικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἐκείνας ἀρχάς, τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργείᾳ, οὐκ ἀπέβησαν

μάταιαι, ἀλλ' ἐπήνεγκαν ἐν μέρει καὶ ἐποίουσι Θεοῦ θέλοντος, ὁλοσχερῶς τὸ ἐφετὸν πᾶσιν ἡμῖν ἀποτέλεσμα· γένοιτο !

Καὶ τοι δὲ μὴ ἀπαντήσασα ἐγκαίρως ἡ Σύνοδος εἰς τὰ προειρημένα Πατριαρχικά Γράμματα, ὅμως κατ' ὀφειλὴν ἱεράν καὶ κατὰ καθήκον ὀφειλόμενον τῇ πρεσβυτάτῃ καὶ ἐριτιμοτάτῃ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, προεθυμήθη ποιῆσαι τι, ὅπερ ἡγήσατο τελεσφόρον εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν· τοῦτο δ' ἐστὶν ὅτι, ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ αὐτῆς ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν ἀνακτος ἔδωκεν ὁδηγίας τοῖς ἀντιπροσώποις αὐτῆς ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Ἡγεμονίαις, ὅπως οὗτοι πάση σπουδῇ καὶ δυνάμει χρήσονται ὅπου δεῖ τοῖς ἀπαιτούμενοις τρόποις, ἵνα οὐ μόνον πᾶσα ἐνδεχομένη, δὲ μὴ γένοιτο, κανονικὴ καὶ πνευματικὴ διάρρηξις τῶν ἐν λόγῳ ὀρθοδόξων χωρῶν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐκκλησίας προληφθῇ, ἀλλὰ καὶ ἡ σωστικὴ μεταξὺ αὐτῶν ἀρμονία ἐπανέλθῃ καὶ τηρηθῶσιν ἀσφαλῆ τὰ κανονικὰ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας δικαιώματα.

Ταῦτα τοίνυν ἀπαντῶσα νῦν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἡ Σύνοδος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προσάγει αὐτῇ μετὰ τῶν ἐγκαρδίων αὐτῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφικῶν ἀσπασμῶν τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῆς δι' ἣν αὕτη καταβάλλει ἄγρυπνον μέριμναν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ διὰ τὸ ἀγαθυνθῆναι αὐτὴν ἀνακοινῶσαι αὐτῇ τὰ λαβόντα χώραν ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος σπουδαία ἐκκλησιαστικὴ ὑπόθεσις, τοσοῦτον πάσαις ταῖς ὀρθόδοξοις ἐκκλησίαις διαφερούση κατὰ λόγον τῆς πνευματικῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος καὶ ὁμοφροσύνης.

Δεόμενοι δὲ τοῦ Ὑψίστου ὑπὲρ τῆς περισπουδάσου ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγείας τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ ἐπικαλούμενοι τὰς θεοσεβεῖς Αὐτῆς εὐχὰς συνεργοὺς τῇ τῶν ἱερῶν ἡμῶν καθηκόντων ἀκριβεῖ ἐκπληρώσει διατελοῦμεν.

Ἐξ Ἀθηνῶν, τῇ ζ'. Ἀπριλίου αἰξ'.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΦΙΛΟΣ Πρόεδρος.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλουπόλεως ΦΙΛΟΘΕΟΣ.

† Ὁ Καρυστίας ΜΑΚΑΡΙΟΣ.

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας ΑΝΘΙΜΟΣ.

Ὁ Γραμματεὺς ΚΥΡΙΑ. ΧΑΙΡΩΝΙΔΗΣ.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

Σελ.	17	στίχ.	21	αὐτοῦ	διορθωτέον	αὐτοῖς
»	»	32	κανονικοῦ	»	κοινωνικοῦ	
»	30	»	17	Ῥωμνίκου	»	Ῥυμνίκου
»	64	»	23	πιστολῶν	»	ἐπιστολῶν
»	80	»	22	Ῥουμοτνίας	»	Ῥουμουνίας
»	31	»	17	ρλζ'.	»	ρλζ'.
»	89	»	9	βοῦνται	»	βούλονται
»	92	»	33	δδουχούμεαναι	»	δαδουχούμεναι
»	99	»	4	ἐν Κυρίῳ	»	ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ.
»	124	»	25	θεοσεβεῖς	»	θεοπειθεῖς.

